
आ पुनरुत्थापना पुनरुत्थापन करानी कर्ताएँ सर्व एक
स्वाधीन राष्ट्रवादी हैं.

अर्पण पत्रिका.

अंचलगच्छदीपकं, सुविहितमार्गप्रकाशक,
मुनिराज श्री गौतमसागरजी.

महाराज,

आप सारेव आवा विषयकालमां क्रियावद्धार करी सु-
विहित पक्षने आदरी अंचलगच्छने दीपाववा जे
उत्तम उपदेश करो छो, तथा सदरहु गच्छनी
लोपायली उत्तम पद्धतिओने पाछी महत्त
कराववां जे यव करो छो, तेथी आ-
नंदित यह, आ उत्तम ग्रंथ, के जेमां
गच्छनी प्राचीन पद्धति विस्ता-
रणी वर्णवचामां आवेली छे, ते
ग्रंथ आपना हस्तकप-
ठमां अर्पण करी
पोताने कृता-
यं मानुं
छुं.

हुं छुं आपनो किकर,
भ्रूपांतर कर्ता-श्रावक स्वजी देवराज.

પ્રસ્તાવના.

“આગમવાદનેજ યદુમત રાતરું” એવા સ્તંભ દરેશપી શ્રી અંબલગચ્છની સ્થાપના થઈ છે. અને તેથીજ તે “વિધિપદ્ધગચ્છ” તરીકે ઓળખાય છે. એ ગચ્છની સામાચારી આગમાનુમારેજ છે એવું સિદ્ધ કરવા મં. ૧૨૬૧ માં શ્રી પરમપોષમૂરિષ માકુત માં પામાં શતપદી નામે ગ્રંથ રચ્યો. પણ તે થદુ કઠણ દોવાથી સં. ૧૨૯૪ માં શ્રી મહેદ્રસિદ્ધમૂરિષ માકુત શતપદી ઉપરથી કેટલાક વધારા ઉપારા સાથે, સંસ્કૃતભાષામાં આ દૃદત્ શતપદી નામે ગ્રંથ રચ્યો છે. ઇમો કુલ ૧૧૭ વિચારો છે.

અંબલગચ્છની સામાચારી જાણવા માટે આ ગ્રંથ સંપૂર્ણ અવયોગી છે. પણ આજકાલ સંસ્કૃતભાષાનો મંચાર ઓછો હોવાથી તેનો વધા જળો લાભ લઈ શકવા નથી. તેથીજ હમણા હમણા ગચ્છની શુદ્ધ આચરણાઓ દિવસે દિવસે લોપાઈ જઈને ગચ્છાંતરની આચરણાઓ કે જે અંબલગચ્છના દિશાએ આગમથી વિપરીત રહેલી છે તે દાલલ થતી ચાલી છે. માટે તેવી આચરણાઓ અટકાવીને ગચ્છની પ્રથમની શુદ્ધ આચરણાઓ ચાલુ કરાવવા સારું સર્વ લોકોને સીધી સમજ પડે એવી દલમાં આ દૃદત્ શતપદીનું ભાષાંતર કરી છપાવવામાં આવે તો થદુ લાભ થાય. એમ ધારીને અંબલગચ્છશૃંગાર સુવિહિતક્રિયાઉદ્ધારક સંવિગ્ર-પાસિક મુનિરાજ શ્રી ગૌતમમાગરજી મહારાજની મલ્લ મેરણાથી આ ભાષાંતર રચવામાં આવ્યું છે.

આ માર્ગાંતર માર્ગે પાંચનારામાંને તરતમાં અને મારઝ રીતે મરજાવામાં આવે તે માર્ગે સત્યગ્રામીના સમ્પદે સમ્પદ લઈ નહિ કરતાં દુઃખમાં માર્ગોજ લઈને મારઝ રીતે રખવામાં આવ્યું છે.

ચડી મારવામાં શ્રી મેઘનુંગમૂરિભિર્ગિચિત્ત સ્વપુશ્યગ્રામીની ગુણોની વિના તથા અંધગણતરીની પદ્ધતિથી પણ આવવામાં આવી છે.

આ વૃક્ષકને છતાં મનિદ્ધ કરવાના કામમાં કચ્છ-દુર્ગો-પુર નિવાસી સુશ્રાવક પામુમાઈ અને આમુમાઈ વાપરી, તથા કચ્છ-નાગનગુર નિવાસી સુશ્રાવક ઠાકરમીમાઈ તથા કચ્છ-કોટાવવાસ્તવ્ય સુશ્રાવક આપામાઈ સોગર્ષ માર્ગે ઉત્તેજન માપ્યું છે. માર્ગે નેમનો આ પ્રગોષ ઠાકાર માનવામાં આવે છે.

ચડી વિતરણમાં અંધગણતરીનાર્થે વૃક્ષ મટારક શ્રીપાન્ જિનેન્દ્રમાગમૂરિ મહારાજે પણ ખાતા ઉત્તમ પ્રપત્ની યોગ્ય કદર કરી સંતુલ આશ્રય આપ્યો છે તેથી નેમનો પણ ઠાકાર માનવામાં આવે છે.

હવે વાપર કર્મ અને મારી વૃક્ષીનિ છે કે આ માર્ગાંતર મુશ્કેલીમાં મે મારાથી જનનો પ્રભાવ લેવામાં આવી શકી નથી, છતાં મરજીગ્રામી કે મનિદ્ધનથી જ્યાં પણ મુલતુક પ્રભાવ નો નેમને ને મુશ્કેલી વાવડ, અને મને ને રિતે મુશ્કેલી આવવા કરતાં કરતાં.

માર્ગાંતર કરનાં.

શતપદીનું સારાંશ.

પ્રતિમા સંબંધી વિચારો.

- (૧) પ્રતિમા અર્પણકર તથા અર્પણકર થઈ શકાય (૧)૭
- (૨) પ્રતિમામાં વસ્ત્રોપજ કરાવવું. (૨)
- (૩) પ્રતિમાની પ્રાંગણ યનિષ્ઠ ન કરવી. (૩)
- (૪) દીપપૂજા, ફલ તથા ધીમદૂત, તથા ધણિદૂત ન કરવી.
(૪-૬-૮)
- (૫) તંદુલપૂજા, તથા વપદૂત યદ શકે છે. (૫-૭)
- (૬) પાર્શ્વનાયની માત્ર ફળ અને છુપાર્શ્વનાયની પાંચ ફળ ક-
રાવવી. (૪૩-૪૪)
- (૭) પૂજા હત્તમે પ્રિસંધ્યાપૂજ કરવી, પણ અપરાદે આગત પા-
છલ પાદી થઈ શકે. (૬૪)
- (૮) શ્રાવકે ચૈત્યવંદન દેવતા માફકજ કરવું. (૯૨)
- (૯) ગતે પૂજા નહિ કરવી. (૯૭)
- (૧૦) નિશ્ચાકૃત ચૈત્ય પણ શાંદવું. (૯૮)

શ્રાવકની ક્રિયા સંબંધી વિચારો.

- (૧) શ્રાવકે વસ્ત્રોપજીત ક્રિયા કરવી. (૨૦)
- (૨) ધાપનાચાર્ય નહિ ધાપવો. (૨૧)
- (૩) મુનિને શાંદતા એક સમામમણ દેવું પણ ચાલે. (૨૭)
- (૪) મિથ્યાત્વ પ્રિવિષે પ્રિવિષે પરિહરવું. (૩૦-૩૧)
- (૫) પાપ પર્વાદિનેજ કરવું. (૩૬)

ૐ આ શાંકડા વિચારોના છે.

- (६) सामायिक बे टाणेज करवुं ने बे घडीनुंज करवुं. (३९)
- (७) श्रावक आवश्यकनिर्गुक्ति, चूर्णि, तथा सूत्रोना छूटक आलावा भणी शके. (८७-८८)
- (८) श्रावक मायाश्चित्त लइ शके छे. (९३)
- (९) उपधान नहि वहेवा, तथा माळारोपण न कराववुं. (९६)
- (१०) पडावश्यक, चूर्णिनी विधिण करवुं. (११०-१११)
- (११) सामान्य साधुने पण वांदिणा दइ शकाय. (११४)
- (१२) छीओए मुनिने ऊभे ऊभेज वांदवुं. (११६)

पर्व वाचतना विचारो.

- (१) कल्याणिक नहि मानवा. (३७-३८)
- (२) आसो तथा चैत्रनी अठाइओ न मानवी. (११७)
- (३) संवळरीपठिकमणुं आपाढी पूनपथी पचाशमे दहाडेज करवुं. ८१
- (४) अधिकमास पौष के आपाढज थाय. (८२)
- (५) अधिकमासमां बीसापजूसण एटले श्रावण सुदि ५ नी पर्यपणा करवी. (८३)
- (६) लौकिक ठीपणुं नहि मानवुं. (८४)
- (७) चोमामुं तथा पाखी पूनमनाज करवा. (११२-११३)

साधुना आचार संवंधी विचारो.

(सामान्य कृत्यो.)

- (१) दांडो वंशनो तेम बीजा लाकडानो पण थाय. (९)
- (२) द्रव्यस्तत्र त्रिविधे त्रिविधे नहि करवुं. (१३)
- (३) पर्वदिनेज चैत्य वांदया. (१४)
- (४) चैत्य वांदतां त्रण धुइज कहेवी. कृत्रिम धुइ न कहेवी. (१५-१६)

- (૬) સાંધી ઝોઢાનાં ઓઢી યજ વિનરે. (૨૭)
 (૭) કનુપદ્ધકાજે પીઠપાલક મહિ વાચરવા. (૩૨)
 (૮) સાધુના ઉપાશ્રયે મીનદુલ્લ મ કન્યે. (૪૦)
 (૯) સાધુએ વપાટવાઝી વપતિમાન મરેણું. (૪૬)
 (૧૦) મોદન ઘોરનાં મંગવાની જમર નથી. (૬૨)
 (૧૧) સાધીને ટીસા દેતા આચાર્યે લોચ ન કરવો. (૬૩)
 (૧૨) હાય પગ ન પોવા. (૬૮-૬૯)
 (૧૩) રજોહરણ મોપતી વેગજે ન મૂકવા તથા રજોહરણપર વેગજું નહિ. (૭૦)
 (૧૪) મિથાદિકનો ઉપયોગ મિથાર્થે જની વેળાજ કરવો. (૭૨)
 (૧૫) સાધુ શ્રાવકને યોગ્યમૂલ્ય મળાર્થે શકે છે. (૮૫)

(આપવાદિક કૃત્યો.)

૧. પુસ્તક તથા તેના ઉપકરણ ગાળી શકાય છે. ૧૦-૧૧-૧૨
 ૨. વાત્રાને વ્યંજન ભેષ ન મળે તો વીજો ભેષ વળ આપી શકાય ૧૭
 ૩. મિથા કે. ચલ અવરૂંધ વળ નડ શકાય છે. ૧૮-૧૯.
 ૪. વૃષમકલ્પનાવાઝી વર્માન નમળે તો વીજીમા વળ રદા શકાય. ૨૩
 ૫. સાધુ વર્માટ વર્મતા વળ મોજનાદિ કરી શકે છે. ૨૫
 ૬. મૂલ્યાર્થવોર્મીમાં વળ વર્મદેશના દેડ શકાય. (૨૮)
 ૭. કાર્મણે મૂલ્યાર્થવોર્મીની રુલટવાલટ વળ કરી શકાય. ૨૯.
 ૮. માત્રક. કહાટ, ટોપ. નટીવાત્ર. ઘટા. નેળ. મૂડ વેગરા ઉપયોગી ઉપકરણ વળ ગાળી શકાય ૩૬-૩૭-૪૫.
 ૯. ચોલપટ્ટો વહેરાય છે તથા તેનું માન મોપવાય છે. ૩૩-૩૪
 ૧૦. કારણે માસકલ્પની વધગટ વળ કરી શકાય છે ૪૧
 ૧૧. વીજા વાળીધી વળ વસ્ર પોવાય છે અને નેવના વાળાર્થી

પણ પોનાવ છે. ૪૨

૧૨ કારણે કમાટ ઢાંકયા કે ડાઘાદયા પણ કલ્પે. ૪૩-૪૮

૧૩ કારણે પામત્યાદિક સાથે પણ ચોલવું ચાલવું તથા તેમને વાં-
દયા કલ્પે. ૪૯-૫૦

૧૪ કારણે પાસત્યાદિકથી ખેળ્યા સેવમાં પણ પ્રવેશ કરવો કલ્પે. ૫૧

૧૫ તુંવટાનું કંટ પણ સીંચી શકાય છે. તથા વ્રણનીમાં દોરો રા-
સી શકાય છે. ૫૨-૫૩

૧૬ ધમતિ સાંકરી હોય તો, પીટીવું પણ વાગ્યા ટંગાડ શકાય છે. ૫૪

૧૭ વર્ષાકાળે નિત્ય ઓચ ન ધાય તો પત્રમળે તો મરુરન કરવું. ૫૬

૧૮ કારણે ઔપધાદિકની મંનિધિ પણ કરી શકાય છે. ૫૯

૧૯ લેખ સંદેશા માંકલી શકાય છે. ૬૧

૨૦ કારણે સ્તિગ્ધ મધુર આદાર કરવો પણ કલ્પે છે ૬૫

૨૧ યોગ મળે તો નૈઋત્યમાંજ થઈને જવું પણ યોગ ન હોય તો
જૂદી વાત છે. ૬૭

૨૨ રજોદર્શનપ્રકાશિક ન મળે તો અનંતાંગિક પણ રાગી શકાય. ૭૦

૨૩ તુંવાના વાત્ર શિવાય સ્ત્રીના વાત્ર અભોષિત પણ વાપરી શકાય. ૭૫

૨૪ મિત્રા માટે કોળી વાંધી શકાય છે ૭૬

૨૫ દર્મીવાલુ કપડું પહેરવું ન કલ્પે. પણ ભડ શકાય વરં. ૭૭

૨૬ કારણે માર્ધ્વી ઓને પણ વાવના માર્પી શકાય. ૭૯

૨૭ અપવાદે પ્રાવરણ ઓઢવું પણ કલ્પે. ૮૦

૨૮ શ્રાવકના વેરથી પણ મિત્રા ભડ શકાય તથા સ્ત્રીના કુલો-
માંથી પણ ભડ શકાય ૮૦-૮૧

૨૯ અપવાદપદે ફાટ પણ વેગી શકાય ૮૪-૮૫

(નીચેની વાત્રતાંમા પ્રકાશ નથી.)

૩૦ સ્ત્રીના વેરેજ થઈને જવું. મિત્રા કમ્બી, તથા વિહાર કરવો

एम् पण एकां नधी. २४-५७-६०

३१. विमय नज कन्वे एम् एकां नधी. ४२.

३२. मोचरीथी आगज पाणी नज मोरुं एम् पण एकां नधी. ५८

३३. मोचरीए जता बरा वपकरण सांगज छेवा एम् पण एकां नधी. ७१.

३४. साधुए दिवमर्मा सामान्यपणे एकवार जमवुं. पण ह्या पण एकां नधी. ७३

३५. खरदेला हायचाळा पामेथीज मोरुं एम् पण एकां नधी ७४

३६. साधुनाथीओ एकोषे मनेथा नदि रेदे एम् पण एकां नधी. ७८

३७. एक घरमा एकज मंघाटाए मोरुं एम् पण एकां नधी ९१

साधु श्रावक वत्तेने लागु पढता विचारो

१. परदिने समर्थ छता उक्त तप न करे तो मायाभ्रम लागे, असमर्थने न लागे. ६६

२. नमोत्थुणामा "दीवो, ताणं, सरण, गद्, पइहा, नमोजिणाणं, जियभयाणं, तथा जेय अइया मिद्धा" ए पाठ नदि करेवो. ९९

३. नवकार मंत्रमा "होइमंगलं" करेवुं. १००

४. वीजुं बांदणुं पादपतितज देवुं. ११५

परचूरण विचारो.

१. जिनाज्ञा ममाण करवी. १०१

२. आचरणाओ विचित्र छे. १०२

३. अशठाचरणाना लक्षण तथा हृष्टांत. १०३

४. हरिभद्रमूरि तथा अमयदेवमूरिनी आचरणा. १०४

(१२)

शतपदीनुं सारांश.

- ५ मुनिचंद्रमूरि तथा देवमूरिनी आचरणा. १०५
- ६ उपदेशमाळानी शिक्षाओं. १०६
- ७ सरतरोनी आचरणाओं. १०७
- ८ वटगच्छ तथा स्वगच्छनी उत्पत्ति. १०८
- ९ दिगंबरों साथ चर्चा. १०९

लघुशतपदीनो सारांश.

- १ शतरभेदी पूजाज करवी. ९
- २ आरती मंगळदीवा न करवा. १२
- ३ मतिमाना कंवथी माला लई आवकोए नहि पहेरवी. १३
- ४ साधुए पादिकमणामां चैत्यवेदन तथा नित्ये क्षेत्रदेवतानी पु-
इओ नहि कहेवी. १९
- ५ पंचपर्वी नहि पण चौपर्वी मानवी. ३५
- ६ आंदपिक तिथे न लेवी. ३६

શતપદોના વિચારોનો અનુક્રમાંણેકો.

વિચાર. પૂર્ણક.

મેગજાચરણ તથા ઉપોદ્યાવ. ૧

૧ મતિમા સપરિકર તથા અપરિકર પણે પાંદી શકાય. ૨

૨ મતિમામાં મલ્લોચ્છ કરાવવું ધાનવીજ છે. ૩

૩ મતિમાની મતિષ્ટા. મતિષ્ટ નારે પળ શ્રાવકે કરવી. ૪

૪ મદીપ પૂજા નહિ કરવી. ૫

૫ મંદુલવડે પૂજા થઈ શકે છે. ૬

૬ ફલ તથા મીનવડે પૂજા નહિ કરવી. ૭

૭ પપ્પૂજા થઈ શકે છે. ૮

૮ મલ્લ નહિ ચઢાવવી. ૯

૯ સાધુને ઘંશનોજ દોઢો કલ્પે એવો નિયમ નથી. ધીજા. ૧૦

૧૦ સાધુને પુસ્તક સાથે દોઢ, છેલ્લણ, પાનામાં નાલવાનું. ૧૧

૧૧ દોરુ તથા સ્તીર્ણ, અને પોંજની પણે રાલવા કલ્પે તથા. ૧૨

૧૨ શ્રાવકને પુષ્પાદિકથી પુસ્તકપૂજા કરવી પણે ઘટે છે. ૧૩

૧૩ સાધુ અપવાદપદે પુસ્તક રાલ્લી શકે છે. ૧૪

૧૪ સાધુ પુસ્તક સાથે ટીપણી, કવહી, પાટલીને ઠવળી પ- ૧૫

૧૫ ન રાલ્લી શકે છે. ૧૬

૧૬ સાધુઓએ દ્રવ્યસ્તવ ત્રિવિધ ત્રિવિધે નહિ કરવું. ૧૭

૧૭ સાધુઓએ પર્વના દિનેજ પૈસમાં જવું. ૧૮

૧૮ સાધુઓએ પ્રણ મુદ્ધવડેજ ચત્યવંદન કરવું. પણે શરિયા- ૧૯

૧૯ વહી, કે નમોત્પુણા નહિ કહેવા. ૨૦

૨૦ સંસાર, દાધાનલુ મોગરા કૃત્રિમ મુદ્ધો નહિ કહેવી. ૨૧

૨૧ સાધુ પાપાને લંજનલેપ નહિ મલ્લતાં ધીજા છે પણે. ૨૨

૨૨ સાધુ પાપાને લંજનલેપ નહિ મલ્લતાં ધીજા છે પણે. ૨૩

૨૩ સાધુ પાપાને લંજનલેપ નહિ મલ્લતાં ધીજા છે પણે. ૨૪

વિચાર.	પૃષ્ઠાંક.
૧૮ સાધુ અપવાદે સ્થિર અવદંભ હઇ શકે છે.	૧૧
૧૯ સાધુ અપવાદે ચઢ અવદંભ પણ રાખી શકે છે.	૧૬
૨૦ શ્રાવકે વસાંચઢથીજ ધર્મક્રિયા કરવી. મોપતી નહિ રાખવી. ,,	
૨૧ શ્રાવકે સ્થાપનાચાર્ય નહિ ધાપવો.	૨૬
૨૨ શ્રાવક મુનિને એક સમાસમણે પણ વાંદી શકે છે.	૩૦
૨૩ સાધુએ ચત્તર્થે દુષ્કર્મ કલ્પનાએજ વસતિ લેવી.	૩૨
૨૪ સાધુએ શ્રીજા પહોરેજ થંદિલે જવું એવું કાંઈ એકાંત નથી. ૩૩	
૨૫ સાધુ ઘરસાદ ઘરસતાં પણ ભોજન ઘેરેજ કરી શકે છે. ,,	
૨૬ સાધુએ આચાર્યાદિક માટે હમેશાં અને પોતાના માટે ફક્ત વર્ષાકાલમાંજ માત્રક (માટું) નામે વામણ રાખવું. ૩૪	
૨૭ સાધ્વીઓ ઓઠામાં ઓછી ઘણજ વિચરી શકે.	૩૫
૨૮ સાધુ કારણ જાણી મૃત્યુ પોરસીમાં પણ ધર્મદેશના કરી શકે.	૩૮
૨૯ સાધુ કારણવશે મૃત્યુ પોરસીમાં ચલદપાલટ પણ કરી શકે. ૩૯	
૩૦ શ્રાવકે મિધ્યાત્વ ત્રિવિધે ત્રિવિધે પરિહાર કરવું.	૪૦
૩૧ શ્રાવકને મિધ્યાદૃષ્ટિઓ સાથે વસતાં પણ મિધ્યાત્વની અનુમતિ ન લાગે.	૪૫
૩૨ સાધુએ કારણે કઠાઈ, ટોપ, નંદિપાત્ર, નેળ, મૂઢ તથા કાતર ઘેરેજ ઔપચારિક ઉપકરણ પણ રાખવા.	૪૭
૩૩ સાધુને યજ્ઞાના કારણે ચોલપટ્ટો પહેરવો કઠો છે.	૪૯
૩૪ સાધુ કારણે ચન્દ્રોદયનું માંત પણ ગોપવી શકે છે.	૫૦
૩૫ સાધુએ ઋતુવદ્ધ કાઢમાં પીઠ ફઢકાદિ નહિ વાપરવા. ,,	
૩૬ શ્રાવકે પાંપથ પર્વાદનેજ કરવું	૫૨
૩૭ શ્રાવકે કલ્યાણેકમાં પણ પાંપથ નહિ કરવું.... ..	૫૮
૩૮ કલ્યાણેક હમેશ પાઢવા શાસ્ત્રમાં નથી કઠા. ,,	

निवार.

पृष्ठांक.

- ३९ श्रावके नामाधिक मात्र बे टाणैज भने बे घडीनुंज क-
खुं बधु नहि करवुं. ६०
- ४० साधुना उपाश्रयमा गीत नृत्य नहि कल्पे. ६१
- ४१ साधुने कारणवशे मासकल्पधी ययुगट्टु रहेवुं पण कल्पे. ६३
- ४२ साधुने विगप नज कल्पे एम एकांत नधी. ६५
- ४३ पार्श्वनाथनी प्रतिमा सातफणवाली करवी. ६७
- ४४ सुपार्श्वनाथनी प्रतिमा पाँचफणवाली करवी. ७१
- ४५ साधु फक्त नेवना पाणीधीज बख्र धोवे एम नधी बीना
पाणीधी पण बख्र धोवा कोइलुं छे. ७१
- ४६ स्थविरकल्पे साधुए कमाइवाली वसतिमाज रहेवुं. ... ७८
- ४७ साधुने कारणे कमाइ दांकवा तथा आगली देवी पण कल्पे. ६९
- ४८ साधुने गोचरीए फरता कारणे कमाइ, पाटिका, के आ-
गली ड्याइवी पण कल्पे.... ... ७१
- ४९ पामत्यादिक साथे उत्सर्गे आलापसंलाप करवो नहि,
पण अपवादें करवो पण कल्पे. ७०
- ५० पामत्यादिकने उत्सर्गे बांदवा नाहे पण कारणे बांदवा
पण कल्पे. ७१
- ५१ पामत्यादिकधी व्याप्त क्षेत्रमा मुनिने उत्सर्गे प्रवेश कर-
वो न कल्पे पण अपवादें कल्पे. ७२
- ५२ साधुने नुंबटामा कंठ शीवतां वाप नयी.... ... ७३
- ५३ साधुने त्रयणीमां दोरो बांधवो पण कल्पे. ७१
- ५४ साधुए पात्रा मंधारा पामे राखवा पण वसति सांकटी
होय तो खीटीए पण टांगी-शकाय. ७४
- ५५ साधुए कारणे घडा बेगोरा पण लेवा. ७१
- ५६ स्थविरकल्पे वर्षाकालमां निस लोच करवां. पण तेम

विचार.

पृष्ठांक.

न थाय तोए पजूमणनो जरूर लोच करवो. अने शेष
काले चव्वार मासे लोच करवो. ... ७५

५७ साधुए ग्रीजा पहोरमांज भिशा करवी एम एकांत यइ
शके नहि. ... ७६

५८ साधुए गोचरीथी आगल पाणी नज लावतुं एम पण
एकांत नथी. ... ७६

५९ साधुने औपंधादिक समिधि राखवा उत्सर्ग न कल्पे,
कारणे कल्पे पण खरा. ... ७७

६० विहार श्रीजेन पहोरे करवो ए नियम जिनकालिप माटेज
छे, स्थविरकालिप माटे नथी. ... ७८

६१ साधु लेख संदेशा मोकली शके. ... ७९

६२ साधुए मोदक वगेरा वोरतां भांगवा जोवानी जरूर जथी. ... ७९

६३ साध्वीने दीक्षा देतां आचार्ये लोच न करवो. ... ८०

६४ उत्सर्गें त्रिसंध्याएज पूजा करवी पण अपवादे आगल
पाछल पण यइ शके. ... ८१

६५ साधुने कारणे म्तिग्धमधुर आहार पण करवो कल्पे. ... ८१

६६ पर्वदिवसे समर्थ छतां भांग्वेल तप न करे तो तेने प्राय-
श्चित्त लागे बाकी असमर्थने प्रायश्चित्त नहि लागे. ... ८२

६७ साधुए योग मळे तो नैऋतकोणमांज धंडिले जवुं. ... ८२

६८ साधुए हाथ पग धोवा नहि ... ८३

६९ साधुए वर्षादिमां पग लागतुं कादव पादलेपनिकावडे
ऊतारवुं. पण धोवुं नहि. ... ८६

७० साधुए रजोहरण उत्सर्गें एकांगिकज राखवुं पण अप-
वादे अनेकांगिक पण राखवुं, रजोहरण मोपती तथा
पादपोंछन वेगलां नहि मृकयां, रजोहरण एक हायतुं

पृष्ठांक.

करवुं रनोहरणनी दमोभो जादी नदि करवी, रनोहरण दंडना भीना भाग ऊपर बांधवुं, दंडमा खीळी के दसीभोनो बंध न पाडवो, रनोहरण ऊपर बेशवुं नदि, रनोहरण जमणे पटखेम राखवुं, तथा दसीभो पार आंगलनीज करवी. ८६

७१. साधुए गोवरी पोररा कामे दाहेर नीकलना बधा उपकरण साथेम लेवा एवुं पण बंड एकांत नथी. ८९

७२. साधुए भिक्षादिकनो उपयोग भिक्षादि अर्थे जती बेलान करवो. ११

७३. साधुने सामान्यपणे एकचारज भोजन करवुं कल्पे, पण त्यां पण एकांत नथी. ९०

७४. साधुए खरहेला हाथवाळा पासेयीज भिक्षा लेवी, एवो पण नियम नथी. ११

७५. तुंवानुं पात्र अक्षोपन न वापरवुं. बीजा पात्रा विषे नियम नथी. ९१

७६. भिक्षा माटे झोळी बांधवी शास्त्रमिद्ध छे... ९२

७७. साधुने दसीवाळुं कपटुं पदेरवुं न कल्पे, वाकी लेवा वाचन एकांत निषेध नथी. ९२

७८. माधु तथा माध्वीभो एक संव्रमां सर्वथा नदि रहे एवो एकांत नथी. ९३

७९. माधु अपवादे माध्वीभोने पण वाचना आपी शके. ९४

८०. यतिने उन्मर्गे प्रावरण न कल्पे, अपवादे कल्पे पण ग्यरां. ९७

८१. संवळरी पांडकमणुं नगों पयुपणनी क्रियाभो आपादी पूनये न करी शकय. किंतु तेथी पचाशमे दहाडेज करवी. ९८

८२. अविक्रमास पाप के आपादज धाय. अने आपक माग

- આવે તે ઘેલા વીસા પગસળજ કરવી. ૧૦૦
- ૮૩ અધિકમાસ થતાં સંવત્સરીપદિકમણું શ્રાવણ સુદિ પાં-
ચમેજ કરવું. ૧૦૧
- ૮૪ લૌકિક ટીપણું નહિ માનવું.... .. ૧૦૨
- ૮૫ સાધુ શ્રાવકને છત્રીવળી અધ્યયન સુધી વત્સર્ગ માર્ગેજ
શીસાવી શકે છે. ૧૦૪
- ૮૬ શ્રાવકે આઠ મવચન માતાના જ્ઞાન માટે ઉત્તરાધ્યયનનું
મવચનમાત્ર અધ્યયન શીસતાં કંઈ વાધ નથી... .. ૧૦૭
- ૮૭ શ્રાવકને આવશ્યકનિર્ણયક્રિયા તથા મિદ્ધાતના છૂટક આ-
લાવા શીસવામાં કંઈ વાધ નથી... .. ૧૦૮
- ૮૮ શ્રાવકને આવશ્યકચૂર્ણ વગેરાનો અનુયોગ આપી શ-
કાય છે. ૧૦૯
- ૮૯ સાધુ અજાણ્યા ઘરેથીજ વહારે એવું એકાન નથી. તેથી
શ્રાવકના ઘરેથી પણ મિત્રા સહ શકાય. ૧૧૦
- ૯૦ સાધુ શ્રાવકના ઘરો ઉપરાંત ધીજા કુલોંથી પણ મિત્રા
સહ શકે છે. ૧૧૧
- ૯૧ એક ઘરમાં એકજ મંચાદાણ વહોરવું એ નિયમ પણ એ-
કાંતે પાડી શકાય નહિ. ૧૧૪
- ૯૨ શ્રાવકોએ દેવતાના માત્રક કાવ્યો અને નમોઽનુનારદે-
વ ચંદ્યવંદન કરવું. ૧૧૫
- ૯૩ શ્રાવકોને વાર્ષિક આપવા મૂલમિદ્ધજ છે. ૧૧૬
- ૯૪ સાધુને વઢ વોગ્વાનો ઉન્નતો નિષેધ છે પણ અપરાદે
નિષેધ નથી. ૧૧૭
- ૯૫ સાધુએ અવવાદે વઢ વોગ્વાની શાસ્ત્રમાં અમુક વિધિ
વન વતાવી છે. ૧૧૯

पृष्ठांक.

६६ श्रावकोने उपधान नहि वहेरावधा तथा घालारोपण नहि करावहुं.	१२१
६७ राते पूजा नहि करवी.	१२७
६८ निभाकृत चैतमा पण बोदवा जवुं.	१२८
६९ शक्रसंवासा "दीवो, ताणं, मरण, गह, पइहा" तथा "नमोर्निणाणं, नियमपाणं" तथा "जेय आपासिद्धा" ए पाट नहि घोलवा.	१२८
१०० नोकासंभ्रमी चळिकामो "होइसंगळें" करवुं... ..	१३१

परचूरण विचारो.

१०१ जिनाज्ञान प्रमाण करवी.	१३१
१०२ अशत्राचरणा प्रमाणत छे. पण ते-कोइ विशेष आचरणाओज जाणवी.	१३६
१०३ आजकाल आचरणाओ विचित्र छे.	१३७
१०४ हरिभद्रगूरि तथा अभयदेवगूरिनी आचरणा.	१४२
१०५ मुनिचंद्रगूरि तथा देवगूरिनी आचरणा.	१४४
१०६ उपदेशमाळ्यानी केटलीक शीतामणां	१४५
१०७ खरतरोनी आचरणा.	१४८
१०८ बडगळ्ळने अंचळगळ्ळनी उत्पत्ति	१५४
१०९ दिगंयरो विषे विचार.	१५६
(१) अंगी कराववी वाजवीत छे.	१
(२) मूर्तिनो आकार जेम मनोहर लागे तेम करवो. १५७	
(३) घळि नाहि चडाववी.	१
(४) कस्तूरी वगेराने जीवांग मणी अपवित्र न गणवुं. ,,	
(५) धर्मोपकरण राखतो बाध नथी.	१५९

પૃષ્ઠાંક.

(૬) વાગ રામરાના પાવદા. ૧૩૧

(૭) માત્રકાઠ કરાણી ધર્મો દોગ યોગ છે. ૧૩૧

(૮) વગ રામરા રામમિદ છે... .. ૧૩૨

(૯) તિનકળીયી વિરુદ્ધ છતાં તિનકળી નામ ધરા-

વૈ અવુત છે... .. ૧૩૪

(૧૦) તિનકળીયીની ક્રિયા... .. ૧૩૫

(૧૧) દિર્ઘવર્ગે અર્વાંશીન છે. ૧૩૬

(૧૨) શ્રી વળ મુક્તિ પાવી અંદે... .. ૧૩૬

(૧૩) અગમઠ વાગી વાગનારના મંદી પળ મુનિ

નિગા કરી શકે. ૧૩૭

(૧૪) અગવિજનાકે આધરહટ ઓરુમ્પારાંગેન સંભવી. ,,

૧૧૦ પુર્ણિમા અમેન્દ મામાવિક તથા વરાવઅદની તિથિ. ૧૩૭

૧૧૧ પુર્ણિમા વાટનો મર્થ ૧૩૮

૧૧૨ પોમાનું તથા વાંચી પૂનમનાત કરવા ૧૩૯

૧૧૩ પોમામા વાવવ યંદા મમાપાન ૧૪૦

૧૧૪ માવઅન્ય માવુને વળ વાટના દડ ચકાવ. ૧૪૦

૧૧૫ વોતું વાટનું વાટનાવનત્ર જેવું ૧૪૦

૧૧૬ શ્રી ધોગ અંદે દુવન વાટનું. ૧૪૦

૧૧૭ વામો તથા મેવની વરાવવો નદિ માવવી ૧૪૧

૬૬ વનરાના ૬૬૮, નારેલા તથા વ્રવનાન ૧૪૧

૬૬૮-૬૬૯.

અનુકરણિકાએ રામરા તિથિ ૧૪૧

વરાવદે ૧૪૧

માવે ને દોરામ. ૧૪૧

શ્રી મહેન્દ્રસિંહસૂરિ વિરચિત શતપદી ગ્રંથનું સારરૂપ ભાષાંતર.

મંગલચરણ.

શ્રવણ ભુવનરૂપી ઘરમાં દીપક સમાન, કલ્યાણના નિધિ, સં-
સારસમુદ્રમાં દ્વીપ સમાન, મંત્રયરૂપ અંધકાર દરવામાં સૂર્ય સ-
માન શ્રીમાન્ વીરજિન જપવંત રહો.

ઉપોદ્ઘાત.

કોઈ એક સૂરિએ મનમાં ગર્વ ધરી મો પૂર્વેપક્ષ ક્રૂપા કર્યા.
તેના શ્રી ધર્મપોષ સૂરિએ સદ્ગુણ સિદ્ધાંતોના પુરાવાથીજ, અને
ક્યાંક ઘટતી યુક્તિઓ, તથા સિદ્ધાંતાનુસારિ પ્રકરણોના પુરાવા
આપી ઉત્તરો વાઙ્મયાં છે. એ ઉત્તરો તથા વીજા યોદાક વિચારો
મળી इहां એકશોસત્તર વિચાર અનુક્રમે લખવામાં આવશે.

એ વિચારોમાંના ઓગણપચાસમા તથા ઓગણમાટમા આ-
જ્ઞા વિચાર અને ત્રેવીસમા તથા પંચાણુમા વિચારનો કેટલોક ભાગ
અગીતાર્થને નહિ જણાવવો.

વિચાર ૧ જો.

પ્રશ્ન:—પરિકર સહિત પ્રતિમામાં યાદવી કે કેમ?

જવાબ:—પરિકર સહિત કોઈ પ્રતિમા કરાવે તો તે યાજ્ઞીજ્ઞ પણ બાંદવા પેટે તો સપરિકર તથા અપરિકર બન્ને પ્રતિમા બાંદવા યોગ્ય છે.

અર્થાંતર પ્રશ્ન:—જો સામાન્યપણે અરિહંતની પ્રતિમા છે એમ માની પછી પ્રતિમાઓ બાંદવી એમ કહો છો તો દિગંબરોની પ્રતિમા કેમ નથી બાંદતા?

જવાબ:—ટીકામાં ચોટિકા એટલે દિગંબર પરિણીત પ્રતિમાને અન્યતીર્થિક પરિણીતમાજ ગણી છે માટે નથી બાંદતા.

(યાદી)—બઝી પંચતીર્થી, તથા ચોવીસવટાં તો ચૈત્યવાસીઓએજ કરાવ્યાં છે એને કરાવે છે.

વિચાર ૨ જો.

પ્રશ્ન:—વસ્ત્રાંચલ એટલે વસ્ત્રકછોટાવાળી પ્રતિમાઓ સિદ્ધાંતો અનુસારી છે કે કેમ? તેમજ વસ્ત્રાંચલ દિગંબરોના વિવાદ પછી વાસ્તવ્યું છે કે કેમ?

જવાબ:—દિગંબરોથી અગાઉ પણ વસ્ત્રાંચલ દેખાય છે. કેમકે મુચ્ચ, નંદસસમનગર, ધીમાઝ, સાચોર, જંબુસર, તથા કાસદ્દ, રંગેરા ઢેકાણે દિગંબરોથી અગાઉની પ્રતિમાઓમાં પણ વસ્ત્રાંચલ છે. તેમજ ઘાયલમાં મુનિસુવ્રતસ્વામિની અત્યંત ચિરંતન જીવંતસ્વામિની પ્રતિમા છે તેમાં પણ વસ્ત્રાંચલ છે.

અર્થાંતર પ્રશ્ન:—ત્યારે ગિરનારની પ્રતિમામાં વસ્ત્રાંચલ કેમ નથી?

उत्तर:—अत्यंत प्राचीन अतिशयवर्त प्रतिमाओं की बात, क
खानी जरूर नहीं. कारण के तमो तो श्रीवत्स पण नहीं.

बली भेतावर दर्शन ममाणे दीक्षा लेती, बेला अवश्य
सबे तीर्थकरो, सोपधिक एटले, वस्त्रसहित होय छे माटे बस्त्रावल
वाजवीज छे.

विचार ३ जो.

(यति प्रतिष्ठा.)

प्रश्न:—इयणाना घणा यतिओ जिनप्रतिमांनी प्रतिष्ठा करे
छे, छतां तमे केम नहीं करता ?

उत्तर:—सूत्र, निर्युक्ति, भाष्य, चूर्णि, वृत्ति, अने टिप्पण
रूप भाग्यग्रंथोमां कोई ग्रंथकारे कोई ठेकाणे साधुने आश्री
प्रतिष्ठा कही नहीं. उलटुं श्रीभद्रबाहुस्वामि वगेराए कल्पादि
सिद्धांत ग्रंथोमां थावकोनेज आसरीने प्रतिष्ठानी विधि कही छे.

कल्पभाष्यना पहिला उद्देश्यामां लख्युं छे के माधुए ज्यां प्र
तिष्ठा यती होय त्यां चैत्यपूजा होतां, अथवा राजाए निमंत्रण
करतां, अथवा संझि एटले थावक तेनी भावहृदि करवा माटे,
अथवा पोते वादी होतां, अथवा सपक एटले तपस्वी होतां, अ
थवा धर्मकायिक होतां, अथवा शक्तिन एटले कोई मूर्त्तार्थमां शं
कावंत थएल होतां, अथवा पात्र एटले शिष्यादिक मळवाना
होतां, अथवा प्रभावनाना निमित्ते, अथवा महत्ति एटले समा
चार मळवाना होतां, अथवा उद्गाह टाळवाना कारणे जवुं.

इहां संझि नया वादिरूप पे ठावनी प्याख्या करतां चूर्णि-

કારે લલ્યું છે કે સંહિ પટલે શ્રાવકોને જિનમતિમાનું પહેલું પ્રતિષ્ઠાપન કરતાં પરવાદી વિઘ્ન મકરો એવા વિચારથી વાદિ સાધુ યાં જાય. તેમજ કોઈ શ્રાવક જિનમતિમાનું પહેલું પ્રતિષ્ઠાપન કરે, યાં સાધુઓને આવેલા જોઈ વિચારે કે જ્યારે આ મહાત્માઓ પૂજા જોવા સારું આવે છે, તો મારે પણ એ કલ્યાણકારી છે માટે મારે નિત્ય પૂજા કરવી, એમ તે શ્રાવકની શુદ્ધિ થાય. અને જો યાં સાધુઓ નહિ જાય તો શ્રાવકના મનને એમ થાય કે કોઈ મહાત્મા તો આવતા નથી માટે શું કરવા પૂજા કરું, इत्यादि.

માટે इहां પહેલાં પ્રતિષ્ઠાપન કરે એમ લલ્યું છે તેનો અર્થ આ-
લા સંબંધ ઉપરથી પહેલી પૂજા કરે એમ થાય છે.

કદાચ કોઈ કહેશે કે इहां પ્રતિષ્ઠાપન શબ્દ મેરકરૂપથી સિદ્ધ થયેલ છે માટે તેનો અર્થ પ્રતિષ્ઠા કરાવવી એવો થશે તો તેને અપેક્ષા કરીએ છીએ કે જો એમ થાય તોપણ સાધુએ પ્રતિષ્ઠા કરવી એમ નથી આવતું.

અર્વાંતર પ્રશ્ન:—ચૂર્ણિર્મા કર્યું છે કે સાધુઓ પૂજા દેસવા આવે છે પણ કંઈ પ્રતિષ્ઠા તો દેસવા નથી આવતા ?

ઉત્તર:—મિદ્ધાંતમાં જે પહેલી પૂજા તેજ પ્રતિષ્ઠા કહેવાય છે. અંજનશલાકા કે આદાનનાદિક ક્રિયાઓ કંઈ પ્રતિષ્ઠા નથી કહી.

બીજી પ્રભાવતી રાણીના વૃક્ષાંતમાં પણ વીરપ્રભુની મૂર્તિની પ્રતિષ્ઠા વિદ્યુન્માલી દેવ તથા પ્રભાવતી શિવાય કોઈએ કરી નથી.

તેમજ સમુદ્રાચાર્યકૃત પ્રતિષ્ઠાકલ્પમાં શ્રાવકપ્રતિષ્ઠાજ દેસાય છે.

તથા પંચાશકમાં પ્રતિષ્ઠા દ્રવ્યસ્તવમાં ગણી છે. અને યતિને દ્રવ્યસ્તવ કરવો આવશ્યક નિર્વૃત્તિ તથા મહાનિશીયમાં સર્વથા નિપિદ્ધ કર્યો છે.

માટે શ્રાવકો પહેલાં પૂજે અને પછી ચતુર્વિધ ગંધ વાદે એ

નિર્ણયવિધિ મંત્ર મંત્રિણાદ્યાની જે વ્યવસ્થા કરી છે.

— વળી જે મંત્રિણાકલ્પનોમાં આપણે સાવધાનપૂર્વક જાણે છે તેથી પણ વધારે વૃક્ષિ, શરિત નથી. મૂર્ધા દરિમદ્દરિજન મ-
નિષ્ટાકલ્પનો નિનરું આશામન વર્ણુ નથી છે, જે કોઈ મંત્રિણાકલ્પનો
મિત્ર આજ્ઞા હશે ! તેમજ કોઈક મંત્રિણાકલ્પનો મૂર્ધામંત્રી મ-
નિષ્ટા કરાવી કરી છે, અને રૂપાણ્વાણાદિક વર્તમાનાવિધ્યા વર્ગ-
માંથી પણ મનિષ્ટા કરે છે. તથા વૈષ્ણવકર્તા મોક્ષાર્થનરે પણ
મનિષ્ટા કરાવી કરી છે.

વળી દરિમદ્દરિજન મંત્રિણાકલ્પનો સાવધાન, શાળ,
દુષ્, શ્રી, તથા પૂતકવ્ય વૈષ્ણવમાંથી જ્ઞાન જાણું છે. અને વર્ણાક
પાંચ હરેવરની યોગજ્ઞાની જ્ઞાન કર્યું છે. તથા વર્ણાક પાંચ પુ-
નિશ્ચયે જ્ઞાન કર્યું છે.

પણ મંત્રિણાની વિધિમાં અનેક દોષાથી વર્ણ આજ્ઞા યાવ!
કદાચ કોઈ કહેશે કે અમે પાસ અમનજ્ઞાનારુપ નિશ્ચય
મનિષ્ટાન કર્યું થો તેમ તેનાથી કરી જકારે શરિ, કારણ કે મ-
નિષ્ટાકલ્પનોમાં અનેક સાવધાનકામો કરાવી કહેલા છે.

અર્થાત્તર મત્રઃ—જો તમે મનિષ્ટામનિષ્ટા પ્રમાણ નથી કરતા
થો તેમજ મનિષ્ટાન કરેલી મનિષ્ટાઓ કેમ થાશે છો ?

હતર ૧ મું:—મનિષ્ટા કરનાર પણ શરેણા છે. એક પુષ-
ધાર પટલે મનિષ્ટા પ્રવિષ્ટા કરે છે, ધીજી શ્રાવક કરે છે, અને
ધીજી મનિ કરે છે. તેથી અમે વચલી શ્રાવકની મનિષ્ટા મનમાં
કરીને લીધી છે.

હતર ૨ મું:—મનિષ્ટા કરનાર મનિ મનિષ્ટા કરતી વેલા-
પ, માધુ માટે ઠેગાંવેલા પ્રમાણથી અધિક અને દશામદિત કાંગા
વર પહેરે તથા મોનાની પીંટી, પીંટોલ, અને કુશુંબના મુવરે

અલંકાર કરીને વરરાના જેવો વેષ કરે છે, વચને કરી અદ્યક્તાન તથા સેવકો. ઔપધીખોના મૂલાદિકરહે પ્રતિષ્ઠાની સાવધવિધિઓ ચલાવે છે, અને કાયાળ કરી ફૂલ, ચાંચા વગેરાનો તથા સ્ત્રી અને યૌવનિકા દટલે અગ્નિપ્રકાશનો સ્પર્શ કરે છે તેથી જેમ સામાયિક કરતાં શ્રાવક યતિ જેવો કહેવાય છે તેમ પ્રતિષ્ઠા વેલા યતિ પણ શ્રાવક જેવોજ પ્રતિભાસે છે. (માટે તેને કરેલી પ્રતિષ્ઠા વાસ્તવિકરીતે શ્રાવક પ્રતિષ્ઠાજ ધાય છે.)

ઉત્તર ૩ થું:—વઢી જે કેટલાક સર્વથા સંયમરોદિત અધિરન જેવા પાસરથાઓ પ્રતિષ્ઠા કરે છે તે કેવી યતિપ્રતિષ્ઠા કહેવાય ?

ઉત્તર ૪ થું:—વઢી યતિજ પ્રતિષ્ઠા કરી દટલાથી કંઈ પ્રતિમા અવંદનીય થતી નથી. કારણ કે કોઈપણ વિધિજ કરી પ્રતિમા કરાવે છે, થપાવે છે, અને પૂજે છે અને કોઈ અવિધિજ કરાવે છે, થપાવે છે, અને પૂજે છે. પરંતુ સાં વિધિઅવિધિનું ફલ તો કરનારને છે; વાંદનારને તો વીતરાગની પ્રતિમા જાણી શુદ્ધ ચિત્તથી વાંદતાં લાભજ છે.

શાસ્ત્રમાં પણ નિશ્રાકૃત ને અનિશ્રાકૃત વૈષ્ણો સરસ્વી રીતે વાંદવા લાયક કહ્યાં છે.

વઢી તમોજ માનેલી પ્રતિષ્ઠામાં પણ પેટામાં શ્રાવકની પ્રતિષ્ઠા રહેલ છે છતાં તમો કેમ વાંદો છો ? ઇહાં જે તમારું ઉત્તર તેજ અમારું છે.

(યાદી)—વઢી કેટલાક સૈંકાં થયાં માયે ચૈત્યવાસિયોનીજ પ્રતિષ્ઠા દેલાય છે. તથા કેટલાક અવિવેકિ શ્રાવકો જિનમંદિરમાં ગણેશ વેશાહે છે તેની, તથા ક્ષેત્રપાલ, અંબિકા, સરસ્વતી, મોમુલ્લ વગેરા યજ્ઞ, ને ચક્રેશ્વરી વગેરા દેવીઓની પણ ચૈત્ય વાસિઓ પ્રતિષ્ઠા કરે છે. માટે ચૈત્યવાસિઓનાં કેટલાં કામ તપાશિજ.

માટે જિનપ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા શ્રાવકનુંજ કૃત્ય છે.

વિચાર ૪ થો.

શ્રમ્ભ:—દીપ પૂજા કરવી કે નહિ?

ઉત્તર:—શાસ્ત્રમાં નથી કહેલ માટે ન કરવી. બાકી અંધારું હોય તો દુર્લભ દર્શન સારું દીવો કરાવ છે, પણ પૂજાના અર્થે ન કરવો.

બીજી વિચેરિકો તો માંમે માંગનીજ પૂજા કરે છે, રાતની નથી કરતા.

વિચાર ૫ મો.

શ્રમ્ભ:—સાયપમેળી થગેરા મૂંઝોમાં દેવતાના અધિકારે રૂપાના તંદુલન લખેલ છે માટે ધીજા કેમ ચઢાવાય?

ઉત્તર:—પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ધીજા તંદુલ ચઢાવે તે પણ રતનમય લેખવા.

હાં વ્યવહારના માપ્યમાં લખેલ પુજારિણી થગેરા દૃષ્ટાંતોની વિના પુરાવારૂપ છે.

વિચાર ૬ ઠો.

શ્રમ્ભ:—મગર્વનના જન્મ મહોત્સવમાં મેઠુ ઉપર દેવો રૂપા, ચોના, રત્ન, મણિ, આમરણ, પત્ર, પુષ્પ, ફાલ, ધીજ, ને છુગંધિ ધૂળની કૃષ્ટિ કરે છે એમ જંઘૂડીવપદ્ધતિમાં કહેલ છે માટે ફાલ-પૂજા અને ધીજપૂજા કેમ નથી માનતા?

ઉત્તર:—મેઠુ ઉપર દેવો મહામદિમા જણાવવા માટે હર્પના આરેશથી રૂપાવગેરાની કૃષ્ટિજ કરે છે પણ કંઈ પૂજા નથી ક-

રના. તો પૂજા કરતા હોય તો તો સ્વાઙ્ગોરમાં હાલો કરીને તે
ચક્રાવર્તી નોંદણ, પણ તેમ નથી કર્યું.

વહી જેમ ત્યાં વૃષ્ટિ કરે છે તેમજ તે ઘીનો અમપામ જે
હેંચનાનું પણ કહેલ છે. માટે તો પૂજામાં ચક્રાવર્તી હોય તો કેવ
વેંદેવી શકાય ?

અને એ દેવકૃત વૃષ્ટિ તથા વેંદેચનાના અનુમારે આગે પણ
રમવાયાના મહોન્મતનો મહિમા મૂચરવા વપ્ર, પુ'વ, પાઠ, અપાવ,
તથા મીઠાદેવતાની વૃષ્ટિ અને વેંદેચન શ્રાવકો કરે છે.

વિચાર ૭ મો.

મથ્તઃ—વપ્રપૂજા તમે માનો છો તે કયા ખસાયી !

ઉત્તરઃ—વૃષ્ટોની માથે વપ્ર પણ લીધેલ છે. કેમકે જંકુદી-
વપ્રપ્રાપ્તિમા વૃલના નામોમાં વપ્રદમનક વદ્ર શાવે છે તેનો મહ્યર્થોગ-
રિ પ્રાચાર્યે વૃષ્ટો અર્થ કર્યો છે કે વપ્રમાહિત જે દમનક તે વપ્રદમનક.

વહી કેટલાક તો વર્ગાગોદગણ વૃદ્ધે પાંચવર્ગી વૃલની રવ-
ના કામ્બી તેના અંદર વપ્ર ગળે છે

લોકમા પણ મહવાનાં પાન વૃદ્ધમધ્યેત નાટે છે.

વિચાર ૮ મો.

(વૃષ્ટિ પૂજા.)

મથ્તઃ—વૃદ્ધાન્તરની વિરુદ્ધિમાં મથ્તુ છે કે તીર્થેદા તિગ
તથા મથ્તવને કરી શીજા માધુષોના માધર્મી તપી તેથી તીર્થેદા
માટે તે કહેવું હોય તે દર્શિને કહે, ત્યારે તરિયા તો ખસીય છે

માટે મેંના અર્થે સંસ્કૃત કાવ્ય મેંનાં શું કરેલું ? જો તપાસી જિનમણે
માં પામે જાણે કાવ્યની મિદ્ધા ધામ છે માટે મેંના પ્રાચીન જાણે
કેવળ મળી પડાવના ?

उत्तर:- निर्पुष्पिका को देखते ही मेरे बड़े आश्चर्य से घटित नहीं, किन्तु मोक्षम प्राप्त है, मेरा सम्बन्ध ही पण बड़े आश्चर्य के निवेदन उपर प्राप्त हुआ है। मेरा नहीं देखता; मेरी पत्नी व्याख्या अर्थात् इस करीब ही के निर्पुष्पिका को देखते ही मेरा सम्बन्ध, तब ही मैंने देखा किन्तु; मेरा निर्पुष्पिका को देखते ही पण व्याख्या को देखते ही मैंने देखा किन्तु।

નિષ્કેશના મંત્રે આ રીતે છે કે પહેલા પૈતૃદાસના પાત્ર પ્રસાદના પૈતૃ કાર્યો છે તે આ પ્રમાણે કે:-માધર્મિચૈય, મંગલચૈત્ય, શાશ્વતચૈત્ય, અને ભક્તિચૈય. ત્યાં માધર્મિ માટે જિગ અને મવચન એ એ પદ્ધતિ પાંચમી કરવી. તેનું ચૈય તે માધર્મિચૈત્ય. મધુરાનગભીષા ઘર કરતાં પહેલાં અગ્નિદેવની પ્રતિમા બેસાડે છે, જો નહિ બેસાડે તો ઘર પટી જાય તેથી મંગલનિમિત્તે તેમ કરે છે, મં મંગલચૈત્ય. દેવલોકમાં ચૈય છે તે શાશ્વતચૈત્ય અને અગ્નિદેવને વગાડેલા તે ભક્તિચૈય તે ભક્તિચૈત્યના એ મંત્ર:-એક નિશ્ચાકૃત એટલે જ્યાં માધર્મી નિશ્ચા હોય તે. અને સીજા અનિશ્ચાકૃત પદ્ધતિ જ્યાં માધર્મી નિશ્ચા નાંદ હોય તે

જાણે છે તે સમાધાન આપવાની નાહ થાય કારણ કે આ-
પાકારિનું લક્ષણ દર્શાવવા નથી પડતું તે લક્ષણ પૂરું છે કે "નિ-
મિત્રી તથા પ્રવચનથી માનવીને જીવને ઉદ્દેશને લેવા દોષ ન
આપવાની" આ સંવેદ પછી આવે છે કે તીર્થસ્થના માટે કોઈ
પણ માનુષને કલ્પે તો પ્રતિમા માનું કરવાનું નું કરવું. ત્યારબાદ
જાણે છે કે તીર્થસ્થના મંદિરમાં દેવોની પૂજાને તીર્થ

કર સેવે છે તેને આધ્યાકર્મી કેમ ન લાગે? ત્યાં જનાવ્યું છે કે તીર્થકરનામકર્મના ક્ષય માટે, તથાસ્વભાવપ્રાપ્તિ, તથા જીતની અનુવૃત્તિથી, તીર્થકર સેવે છે માટે અદોષવંત છે.

માટે આ ઠેકાણે સમવસરણ તથા ચૈત્ય સંબંધીજ વિચાર દેસાય છે આદાર શાસ્ત્ર વાત જણાતી નથી.

અર્વાંતર પ્રશ્ન: ભરતમહારાજ યજ્ઞિ રંધાવીને લઈ ગયાછે તે કેમ?

૩૦.—ભરતમહારાજે યજ્ઞિ કરી છે તે યજ્ઞિ અમે યગર રાધિલા ચોસાની માનીએ છીએ અને ત્યાં એમ લલેલ છે જે યજ્ઞિ સિદ્ધ કરી તે સિદ્ધનો અર્થ રાંધી એમ અમે નથી માનતા કિંતુ તૈયાર કરી એમ કરીએ છીએ.

અગર એ અક્ષરોથી જો યજ્ઞિ ચડાવવી મિદ્ધ થાય તોપણ ફક્ત રાધિલા ચોસાજ ચડાવો, પણ વીઝી જાતની યજ્ઞિ શા માટે ચડાવો છો. તેમજ એ અક્ષરોમાં સ્થાલમાં યજ્ઞિનું ઢીકન કરવું કહેલ નથી માટે તમારે પણ તે પ્રમાણે યજ્ઞિ ડહાવવી જોઈયે.

યજ્ઞી કોઈ કહેશે કે પ્રભાવની રાણીના સંબંધમાં નિશીથ ચૃણિમાં યજ્ઞિ લગેલ છે તેનું એ ઉત્તર છે કે ત્યાં પ્રભાવની રાણીએ કંઈ પ્રતિપાત્રી પૂજા કરતાં યજ્ઞિ કરી નથી કિંતુ પ્રતિપાત્રીય કાણની શાંતિ સારું યજ્ઞિ કરી છે માટે ત્યાં કંઈ પૂજાને લાગતું વળગતું નથી.

યજ્ઞી નિશીથચૃણિમાં લગ્યું છે કે “અશિશ્વવાલા દેશમાં, અથવા તેવા દેશમાંથી નીકળી ડયાં મક્તપાન મળવા મુશ્કેલ હોય એવા દેશમાં સાધુઓ પાંતાનાં નિર્વાહ નહિ થતાં સ્થળી પડ્યે દેવદ્રોણીમાં મિશ્રા લેવા જવું. ત્યાં જો પામત્યાઓ પાંતે આપે નહિ તો પુદ્ગલો પામેથી પામત્યાઓને કહેવરાવવું. તેમ કરતાં નહિ આપે તો સાધુએ પાંતે મક્તપણે દેવદ્રોણીમાંથી આદાર ઉપાદ્યો”

ઈદાં દેવદ્રોણી તે સાધુમિષ્ટાની જણાય છે. અથવા પામત્યાઓ

પરેણ સંતોષી થાયલાં જ રામ જાણે પણ જાણી જાણે મોટાં મેંડાં કી
જાણે, અંતરે અંતરે ?

અટી નિર્ગમિષ્ટિની સંસ્કારાગ્રામીની વચ્ચે, ધન, કષ્ટ, તથા પદા
સાદિકાની કલિકાળ અર્થે છે ને કલિકાળ અર્થે પદાસિકાની
સાધના કરવામાન થઈ છે.

(૧૯૭૦૪૮)

વિચાર ૭ મો.

મથા:—સોનામિષ્ટિની એક માટવાનો દારો જ્યેષ્ઠ છે માટે
સાધુને ધંધાનો જ દારો કલ્પે કે શું ?

ઉત્તર:—ધંધાનો જ દારો જ્યેષ્ઠ અર્થે નિયમ નથી. કામળ થો
નિર્ગમિષ્ટિની ધંધા, મેતર, તથા ધીણા સાકાનાં પણ દારો જ્યે
ષ્ઠ છે અને તેમાં જ ધંધાનો દારો વધારો છે ને અ. માટવાનો સ્વે.

(૧૯૭૦૪૯)

વિચાર ૯૦ મો.

મથા:—માણીનું પાપ, મેંચણ, પુનરુત્થા ધીપમાં માણવાનો
દોષો તથા શીલો, અને પોંજની વે વધિને માણવા કલ્પે કે નહિ ?
તથા પુણ્યાદિકાની પુનરુત્થા વધારું કરું છે ?

ઉત્તર:—પુનરુત્થા માણવાનું દોષાથી મેંચો વધિકાર માથે જ આવે
છે; કેમકે સામ્રાજ્ય પુનરુત્થા પાદમાં માણીનું પાપ તથા મેંચણ અને
દોષો લીધાં છે અને દોષો મેંચાથી લીધો પણ આવી જાય છે
અને આગળ જાય છે કે પોંજની પુનરુત્થા અર્થાભંદરના પો
રુપે અને પુણ્યાદિકાની વધારું નેથી પોંજની આવે છે. નેમજ પુણ્યા
દિકાની પુનરુત્થા વધારું ને પણ માત્ર મિટ્ટા થાય છે

(૧૯૭૦૫૦)

વિચાર ૧૧ મો.

પ્રશ્ન:—પુસ્તકો રાસતાં સત્વનો ઉપવાત થાય છે માટે પુસ્તક કેમ રાસો છો?

ઉત્તર:—ઉત્સર્ગે પુસ્તક રાસવાની ના પાડી છે પણ અપવાદે રાસવાં કર્યાં છે; કારણ કે કાઢને અનુસરીને ચરણકરણને અર્થે પુસ્તક રાસતાં સંયમ રહી શકે છે એમ દશવૈકાલિકચૂર્ણિમાં કશું છે.

વિચાર ૧૨ મો.

પ્રશ્ન:—નિશીથની ચૂર્ણિમાં પાંચ પ્રકારનાં પુસ્તક કર્યાં છે તે ભણે રાસો પણ તે ઉપરાંત ટીપળી, કવડી, પાટલી, ને ઠવળી વગેરાં કેમ રાસો છો?

ઉત્તર:—ઈઠાં ટીપળી, કવડી, ને પાટલી તો પાંચ પ્રકારના પુસ્તકમાંજ અંતર્ભૂત થાય છે. અને ઠવળી તો પુસ્તકની આશાતના ટાઢવા સારું રાખીએ છીએ. કારણ કે પુસ્તક ભૂમિ ઉપર રાસવું જોડ્યે નહિ કિંતુ વિવેકિય પાટલા, ઠવળી, કે વસ્ત્ર ઉપર અથવા હાથમાં ધરવું જોઈએ.

વિચાર ૧૩ મો.

પ્રશ્ન:—દ્રવ્યસ્તવમાં સાધુને અનુમતિ તથા કારાપણ છે કે નહિ?

ઉત્તર:—દ્રવ્યસ્તવમાં સાધુને અનુમતિ તથા કારાપણ નથી. કેમકે રાયપતેની યુગ્મમાં સૂર્યાભિ વીરસ્વામિને પાંદતાં પ્રભુએ તેને અનુમત કર્યો છે પણ નાટકની રજા માગતાં ભગવાન્ પોતે વીતરાગ હોવાથી તથા મૌનસાદિકને સ્વાધ્યાયમાં વિષાત થવાના હે-

જુલો કોન થયો છે. મારે અનુમાન થયું જાય છે

જુલો કોન થયો છે કે પટેશાનુભાવિષ્ય મુ. દુષ્ટતાનુ આગમને
કુમાર છે તમે થયેલા અનુમાન કર્યો, તો તેને જાણવું જોઈએ કે એ
દારાપંથી ધારા છે. કારણ કે દુષ્ટતા કરવામાં આવે દારાપંથી ન-
દારાપંથી આગમ થયે છે પણ જો દારાપંથી થાય તેથી અનુમાન કે. જા-
માન થાય, તેથી જાણી.

જુલો જો વિવિધે વિવિધે પ્રત્યાજ્ઞાન કરવામાં આવે તેથી એ-
ક દુષ્ટતાનુભાવ અનુમાન થાય. કારણકે મિત્ર થઈ જાય તો મો પ્રિ-
યિયે પ્રિયિયે સામાયિક ચરનાર આવશે. આ માટે પૂજાદિક-
નથી કરાવના.

(૧૩૪૫૫)

વિચાર ૧૪ મો.

મહા. - તમારા યતિઓ દારાપંથી થયેલા થઈ જતા છે.

જવાબ. - આગમમાં યતિઓને પ્રત્યાજ્ઞાન દેવા થયેલા વિવિધ
દારાપંથી વિના વર્ષદિવસમાં થયેલા જન્મ કરેલ છે; તે માટે દુષ્ટ-
દારાપંથીમાં આવેલ છે કે આપાંચે કુલરે નીકળના અનેક ય-
કારના નાપાના દારાપંથી થાશે નીકળશે અને વાર્ષિકાદિક પ-
રોળ થયેલ દારાપંથી થઈ અવગત નીકળશે.

જો: વરુ: કે દારાપંથી અવગત જન્મ થઈ કરેલ દારાપંથી એ અર્થ
નીકળે છે કે પનોના અવગત જન્મ અને અન્યદારા અનિયમ છે. પણ
તેમ જની દારાપંથી કે દારાપંથી આપાંચે થાશે નીકળવામાં
થે કારણ થનારો છે. એક કુલરનાદિકનાં કાર્ય, અને થીમું પ-
ર્ષદિને થયેલાં જન્મ થયાં કરેલું કારણ અનિયમિત છે અને વર્ષ-
દિને થયેલાં જન્મ નિયમ છે તેને આશ્રી અવગત પદ કરેલ છે.

(૧૩૪૫૫)

વિચાર ૧૫ મો.

પ્રશ્ન:—તમે ચૈત્યવંદન કરતાં શરિયાવહીપ્રતિક્રમણ પૂર્વક નાર કાઝસગ અને પે નમોત્થુણા વગેરા વિધિ કેમ નથી કરતા?

ઉત્તર:—આગમમાં સાધુને ઘણ ધુણદેન ચૈત્યવંદન કરવું કહેલ છે. કારણ કે વ્યવહારભાષ્યમાં કહ્યું છે કે સાધુ મહામાલિન અને અસ્તાત દોવાથી ઘણ ઘણ શ્લોકચાલી ઘણ ધુણો કદા ઉપરાંત વિનાકારણે વધુ વાલત ચૈત્યમાં નહિ રહે.

વિચાર ૧૬ મો.

પ્રશ્ન:—ચૈત્યવંદન કરતાં તમો સંસાર દાવાનલ વગેરા ધુણો કેમ નથી કરતા?

ઉત્તર:—આગમમાં સાધુને ચૈત્યવંદન કરવાની વિધિ આવી રીતે છે કે નિશ્ચાકૃત અથવા અનિશ્ચાકૃત સર્વ ચૈત્યોમાં ઘણ ધુણ કહેવી.

કોઈ કદશે કે ચઢવીસત્થા વગેરાને ધુણ વ્યાં કહી છે? તો તેણે જાણવું જોઈયે કે કાયોત્સર્ગનિર્ણુક્તિની ચૈત્યમાં ચઢવીસત્થા, પુવરસરવરીવદ્ધે, તથા સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં, એ ત્રણેને ધુણરૂપે કહ્યાં છે.

કોઈ કદશે કે કલ્પચૂર્ણિમાં હીયમાન સ્તુતિઓ કહેવી કહી છે અને ચઢવીસત્થાદિક તો શાશ્વતી ધુણો છે માટે તેમને હીયમાનવણું કેમ ઘટે. તેનું ઉત્તર એ છે કે આવશ્યકચૂર્ણિમાં જેમ પટિકમણાની સમાપ્તિમાં કહેવાની ધુણો સ્વરં કરીને વર્દમાન ઇટલે લાંબી કરીને કહેવી કહી છે તેમ इहां પણ સ્વરં કરીને હીયમાન ઇટલે નાની કરી કહેવી.

ઘલી કલ્પની વિશેષ ચૂર્ણિ તથા ટુદ્દમાણ્ય તથા આરશ્ય-

इतिहास ए दीयमान सुदृशो अयथा तेना यदने अनित्यतातिस्त्व
करेवा एम पण कथुं छे.

विचार १७ मो.

मन्त्रः—कल्पभाष्यनी चूर्णिमा माधुना पाप्माभो माटे शकटलेप
एटले खंजनलेप सुंदर कथो छे माटे तमे पीजो लेप केम करो छो ?

उत्तरः—खंजनलेप सुंदर छे; पण ते नहि मळनो होय तो पीजो
लेप पण करी प्रकाय छे, केमके ओघनिर्मुक्तिमा मामान्यपणे अचि-
त्तापृथिवीकायथी लेप पनो कथो छे. तथा पिटनिर्मुक्तिमा लेप एटले
नागपुष्पापाण वगेराथी नीपजेरुं द्रव्य कथुं छे तेना अभिप्राये
घातुलेप पण दीक्षाकारे कथो छे वली त्यां आदि शब्द छे तेथी
कीटलेप पण बढी शके छे.

माटे खंजनलेपना अमावे घातुलेप तथा कीटलेप पण यइ शके छे.

विचार १८ मो.

मन्त्रः—शास्त्रमां कथुं छे के साधुने भीति के स्तंभ वगेरानो
अवष्टंभ नहि लेयां जोइये; केमके त्यां प्रसजंतुओनो प्रचार
चानु होवाथी प्रतिलेखना यइ शके नहि; छतां तमे अवष्टंभ केम
न्यो छो ?

उत्तरः—तमे कथुं ते उत्तमगे एमज छे. पण एम पण कथुं छे
के अन्यर्थ होय ने पामा दूषता होय तां तेणे भीति के स्तंभ व-
गेरा स्थिरावष्टंभ लेवो.

વિચાર ૧૯ મો.

મશ્નઃ—ચંચલ ઇટલે હીલતા ચાલતા પાટીઆ વગેરનો અવ-
ષ્ઠમ કેમ લ્યો છો ?

ઉત્તરઃ—જ્ઞાનાસૂત્રના પાંચમા અધ્યયનની ટીકામાં પીઠફલકશ-
ય્યાસંસ્તારકપદોની વ્યાખ્યામાં ફલક અવષ્ઠમ માટે કહેલ છે. તથા
કલ્પપીઠમાં સૂતર તથા ઝૂનના અવષ્ઠમ પણ સાધુના માટે કહેલ છે.

વિચાર ૨૦ મો.

(મુલ્લ વાલ્લિકા.)

મશ્નઃ—ચીજા વધા યાતિઓ શ્રાવકોને મુલ્લવાલ્લિકા રસાવી
વાંદણા દેવરાયે છે, છતાં તેમ મુલ્લવાલ્લિકા કેમ નથી રસાવતા ?

ઉત્તરઃ—આગમમાં ઠેકાણે ઠેકાણે વર્માચલ્લથીજ શ્રાવકો
વાંદણા કરતા દેખાય છે. અને વર્મા પણ મુલ્લવાલ્લિકાવડે વાંદણા
કરતા કયા નથી.

જુઓ આવશ્યકઘૂર્ણિમાં શ્રીકૃષ્ણ મહારાજે અઢાર હજાર સા-
ધુ દ્વાદશાવર્તવાંદણાથી વાંચ્યા ત્યાં મુલ્લવાલ્લિકાની વાચન જણા-
તી નથી તથા આર્યરક્ષિતમૂર્ધ્નિના સંબંધમાં દ્વરશ્રાવકની વાત
આવશ્યકઘૂર્ણિમાં છે ત્યાં પણ મુલ્લવાલ્લિકા દેખાતી નથી. इहां
कोड कहेंगे के इहां जेम मुल्लवाल्लिका नही करी तेम वर्माचल्ल प-
ण वर्या वरुं छे? त्प्रा ए उत्तर छे के उत्तरासंगवडे माधुना असा-
श्रयमां मवेश कयो छे अने ते मुकवानुं के मुल्लवाल्लिका ग्रहण क-
रवानुं करुं नही माटे उत्तरासंग कायमज लागे छे.

વઝી વમુદેવોદ્દિમાં શિવકુમારની વાતના પેટામાં રાજાણ

દરબંધનામના શ્રાવણપૂજને શોભાવતીને કારણે તે શિવકુમારને અમોઘ દીક્ષા લેવાની રજા નોંદે આપતાં તે મૌન પરી વેળે તે અને શ્વાતો પળ નથી માટે તેમ મમતાઓ. ત્યારે દરબંધકુમારે શિવકુમાર પામે જઈ હરિયાવરી પદિકમી દ્વાદશાવર્તવંદન કર્યું. હતાં પણ મુશ્વશ્લિ-ષ્ટા જગાની નથી. કેમકે દરબંધને રાજાએ ઉપારે શોભાવ્યો ત્યારે કંઈ તેને મયોજનની સ્વર નરોની જંધી મુશ્વશ્લિકા સાથે મૃદુ જાય, અને ઉત્તરામંગમદિન તો આવેલ હોય એમાં શંકા જગાતો નથી.

તથા તુંગિકાનગરીના શ્રાવણકોણપિરમુનિશ્રોને વાંદવા જતાં પાંચ અભિગમ સાચવ્યા છે. માટે ત્યાં પણ ઉત્તરામંગમ જણાયેલે.

થલી મદેશી રાજાએ પણ પાંચ અભિગમ સાચવી વૈશ્વમુનિને વંદન કરી પોતાનો અપરાધ સમાધ્યો છે. હતાં વંદન શબ્દથી દ્વાદશાવર્ત વંદનન જણાય છે. કેમકે આનંદપરિપુત્તિમાં અપરાધ સમાવતાં દ્વાદશાવર્તવંદન દેવાં કર્યાં છે. કોઈ કહેશે કે પે-દેલેજ દિને તેમને દ્વાદશાવર્તવંદન શી રીતે આવડ્યું હશે? ત્યાં એમ જાણવું કે મદેશી રાજા માફ હતા માટે પહેલે દિને પણ આવડે તેમાં અસંભવ નથી, અથવા ચિત્રમારાથે માથે વાંદનાં કર્યાં હશે, અથવા ગુરુ કરાવ્યાં હશે, કેમકે ગુરુઓ નવા શિષ્યને પહેલે દિનથીજ પદિકમળું કરાવે છે.

થલી આવશ્યકચૂર્ણમાં અનૃદ્ધિમાત્ર શ્રાવકને પેરેથી પણ સામાયિક કરી ગુરુ પામે કે ચૈત્યમાં જવાનું કહ્યું છે. માટે તે જો ઉત્તરામંગ ટાલી પક્ત મુશ્વશ્લિકા લઈ રસ્તે ચાલે તો લોકમાં પણ ઉદ્ગાહ થવાનો સંભવ છે.

થલી સામાયિક અને પોસદવાળાએ મમાર્જન રજાહરણ કે ચણાંચળે કરી કરવું એમ શાસ્ત્રમાં કહેલું છે પણ મુશ્વશ્લિકાવડે મમાર્જન કરવું કશું નથી.

ચઢી વાંદળા દેતાં પચીસ યોલ સાચવવાનું કમું છે ત્યાં ધીજો યોલ યથાજાતમુદ્રા છે. તે બે પ્રકારે છે—એક યોનિનિષ્ક્રમણરૂપ, અને ધીજી વ્રતપ્રતિપત્તિરૂપ. સાં પહેલી મુદ્રા તે એ કે “સ્વમણિ-જ્ઞો મે કિલામો” એ પાઠ કહેતાં મસ્તકે અંજલિ કરવી. એ મુદ્રા ચતુર્વિધે સંઘને સમાન છે. અને ધીજા પ્રકારની મુદ્રા દરેક વર્ગને જૂદી જૂદી રીતે છે. ત્યાં સાધુ રજોહરણ, ચલોટો, અને મુસવલ્લિકા ધરી વ્રત લે, સાધ્વી ગુરુ પાસેથી વ્રત લેતાં ચૌદ ઉપકરણ ધરે અને ગુંહંણી પાસેથી લેતાં પાંચ ઉપકરણ ધરે. શ્રાવકો તથા શ્રાવિકાઓ પાંચ અભિગમ સાચવી વ્રત લે. માટે ચારે વર્ગે પોતપોતાની યથાજાતમુદ્રાએ વાંદળાં દેવાં.

ચઢી ધીજા પંચાશકર્મા ગુરુ પાસે વ્રત લેવા જવાની વિધિની વ્યાખ્યા કરતાં શ્વેત ઘસ્ટ પેહરીને શ્રાવક ગુરુ પાસે આવે ત્યારે વ્રત દેવાં કથાં છે ત્યાં એમ નથી જણાવ્યું કે ઉત્તરાસંગ ઝતારી મુસવલ્લિકા લે ત્યારે દેવાં અને તેથી હમણા પળ મર્ચ પક્ષોમાં શ્રાવકશ્રાવિકાઓને પોતપોતાની ઉત્તરાસંગાદિક મુદ્રાઓ છતાંજ સમ્યક્ત્વ તથા દેશવિરતિ અપાતી દેસાય છે.

ચઢી વાલકથી માંઢીને શ્રાવકો ઉત્તરાસંગે કરીનેજ દેવ વાંદે છે, ગુરુઓને નમે છે, સમ્યક્ત્વ તથા દેશવિરતિ લે છે, તથા દેવપૂજાદિક ધર્મકરણી કરે છે, તેમજ ફરિયાવહિપાઢિકમણું તથા પચલાળ વગેરાપણ ઉત્તરાસંગથી કરાય છે તેમ પઢાવશ્યક પણ ઉત્તરાસંગથીજ કરવામાં શી વાધા છે.

કોઈ કહેશે કે કાઝસંગ, ચઢવીસત્થો, અને પચલાળ ઉત્તરાસંગથી પણ થઈ શકે પણ પ્રતિક્રમણ, વાંદળાં, અને સામાયિક તેનાથી કેમ થાય? તો તેને જાણવું કે સામાયિકમાં પણ શીતથી રક્ષણ કરવા પટીનું ગ્રહણ કરાય છે માટે ત્યાં પણ વસ્ત્રાંચલ

જેન. નેમજ શરિપાવહિ પણ સાધુના પદિક્રમણાનો એક દેશજ છે તથા ઉપધાન પટેલાં શરિપાવહિમૂલ્ય પ્રતિક્રમણશ્રુતસ્કંધ કહેવાય છે તથા સમાસમણાં તો ઉત્તરામંગધી પણ દેવાઈ શકાય છે અને સ્વપાસમણ અને વાંદણામાં પટલોજ પેર છે કે સ્વપાસમણ તેના નાં વાંદણાં અને વાંદણાં તે મોહોટાં વાંદણાં. માટે વાંદણાં પણ ઉત્તરામંગે દ્વિ શકાય.

માટે જેમ સાધુઓ અનશનપર્યંત સકલક્રિયા રમોહરણ, મું-સ્વવશિકા, અને ચોલપટારૂપ પોતાની મુદ્રાઈ કરે છે તેમ શ્રાવ-કોઈ પણ સકલ ક્રિયા પોતાની ઉત્તરામંગરૂપ મુદ્રાઈ કરવી.

યહી સિદ્ધાંતકૃત ઉપમિતભવમપંચમાં એક રાજાની વાત આવે છે ત્યાં રાજા ચોલ્યો છે કે દેવકૃત મુવર્ણ કમઝમાં વેશીને ધર્મદે-શના કરતા મૂરિ મેદીઠા ત્યારે હું પાંચ રાજચિહ્ન કનારી ઉત્તરા-સંગ કરી મૂરિના અવગ્રહમાં પેટો. ત્યાં મૂરિને દ્વાદશાવર્ત વાંદણાથી વાંદી તથા અનુક્રમે વીજા મુનિઓને વાંદી આશીર્વાદ પામી શુદ્ધભૂ-મિમાં પરિવાર મહિત વેટો. માટે હયાં સુહ્રો ઉત્તરાસંગ કયો છે.

તથા કોઈએક ચિરંતન આચાર્યે આવશ્યકમીમાંના નામે ગ્રંથ ટીકા મહિત કર્યો છે. ત્યાં શ્રાવકને મુલ્લવશિકા માટે સુહ્રો નિપેથ કર્યો છે.

તેમજ અરદ્ધકશ્રાવકે વહાણમાં ઉપમર્ગ થતાં સામારિ અ-ળમણ, અને પ્રદેશી રાજાઈ અળમણ કર્યો છે ત્યાં પણ મુલ્લવશિકા તથા સ્થાપનાચાર્ય વગરજ તેમણે અળમણ લેવા દ્વાદશાવર્ત વાંદણાં, અળમણ, તથા આર્યોચના કરી છે

યહી ચિત્રમાગધેઈ કેશિકુમારનું આગમન સાંબઝી આમ નથી ડઠી કેશિકુમારને વંદન કર્યું છે. હયાં પણ ઉત્તરામંગજ છે તથા વરુણનાગનનુઈ સંગ્રામમાં જતાં મંથાગે માથે ઝીધો તે

સ્થાપનાચાર્ય કે મુખવસ્ત્રિકા સાથે લીધાં નહિ. અને જેને મહાર-
ની પીઠામાં પણ પર્યતાલોચના કરી તેણે દ્વાદશાવર્ત યાંદણાં નહિ
દીધા હોય એમ તો કહી શકાય નહિ.

હવે કયા ગ્રંથોમાં શ્રાવકને મુખવસ્ત્રિકાનો નિષેધ કરેલ છે
તે જણાવીએ છીએ.

પિંડનિર્યુક્તિ, તથા વ્યવહારભાષ્યમાં દશમી પ્રતિમા સૂષી શ્રા-
વકને લિંગથી વૈધર્મી ગણ્યો છે. અને ત્યાં ટીકાકારે લિંગ એટલે
રજોદરણ તથા મુખવસ્ત્રિકારૂપ કહ્યું છે.

કદાચ કોઈ કહેશે કે લિંગથી વૈધર્મી ને એમકે મંપૂર્ણ લિંગ
ન હોય પણ એકલી મુખવસ્ત્રિકા હોય તેમાં શી દરકન છે તો તેણે
જાણવું કે શાસ્ત્રમાં રજોદરણ વગર એકલી મુખવસ્ત્રિકા ક્યાં પણ
દેખાતી નથી. અગર જો એકલી પણ હોય તો જિનકલ્પીને મંશેવે
પણ રજોદરણ ને મુખવસ્ત્રિકારૂપ એ ઉપરકરમ ગા માટે કયાં છે?

કોઈ કહેશે કે ત્યાં શ્રાવક એકલું રજોદરણ પણ કેમ ગણે
તેનું એ ઉત્તર છે કે લિંગ પ્રદરણ કરવાની મનાઈ છે. ચાકી ધૌપ-
ગ્રાહિક રજોદરણ ગણતાં કંઈ લિંગ વસ્તુ નથી. અને એ ધૌપગ્રાહિક
રજોદરણથી પ્રમાતનન કરે વંદનાદિક નહિ. હવે માટે તેમાં દર-
કન નથી.

ત્યાં કોઈ કહેશે કે ધૌપગ્રાહિક રજોદરણ માત્ર મુખવસ્ત્રિકા
પણ ધૌપગ્રાહિક શ્રાવક રાખે ત્યાં એ ઉત્તર છે કે આવશ્ય-
કત્વેનિ વંગમદા જેમ રજોદરણ માત્ર પાળેથી માગવાનું. અથવા
શ્રાવકના યાં દોરાનું યત્નું છે તેમ ક્યાં મુખવસ્ત્રિકા માટે યત્નું
નથી. માટે મુખવસ્ત્રિકા ધૌપગ્રાહિક નહિ થઈ શકે.

૨. કામ્યની અવેશથી મંપમ માટે રખાય ને.

(शंका समाधान)

(१) मन्त्र व्याकरणना श्रीजा सेपरमा गृहस्थे अणदीपेल वस्तु, पात्र, कपल, दंडक, रजोहरण, निषद्या, चळोटो, मुखवस्त्रिका, तथा पोटिणा वगेरां उपकरण साधुए नदि लेवां एम कसुं छे माटे आवकना घरे मुखवस्त्रिका सिद्ध पाय छे, एम कोई करे तो तेनु ए उत्तर छे के ए स्थले तो साधुनां बीजां पण बहु उपकरण कर्मा छे सारे शुं ते पण वहां आवक बापरे के। माटे एयी कई मुखवस्त्रिका सिद्ध भई सकती नथी.

(२) कोई कहेशे के मन्त्रव्याकरणमां कसुं छे के साधुए गृहस्थनी पूजना करीने पण आहार न लेयो. त्यां वृत्तिकारे पूजना-नो अर्थ करतां लखुं छे के पूजना एटले निर्माल्य आपवुं, वास-क्षेप आपवो, मुखवस्त्रिका के नोकरवाली देवी वगेरा. माटे ए अर्थयी आवकने मुखवस्त्रिका सिद्ध यशे. इहां ए उत्तर छे के भिक्षा देनार तरफ चादुवचन बोलवां, आसन आपवुं, निर्माल्य देवुं, वासक्षेप नाखवो, मुखवस्त्रिका आपवी, तथा नोकरवाली देवी ए छ काम प्राचीन मुनिओए निषेध्यां छतां आजकालना यतिभोने चलावतां जोई अभयदेवमूरिए निषेध्यां तेमां आवकने मुखवस्त्रिका-घटे बांदणां देवानुं शुं आव्युं? कदाच कोई कहेशे के सारे मुखवस्त्रिका-घटे गृहस्थने बीजुं शुं काम होय, माटे ए युक्तिथी बांदणां आवे छे. तेणे जाणवुं के ए युक्ति त्यारे घटे के ज्यारे बीजा ठेकाणे सिद्धांतना असरोथी मुखवस्त्रिका मिद्ध यती होय; पण नेम नदि पाय तो शी रीते युक्ति घटिन पाय. अने मुखवस्त्रिका-घटे गृहस्थने बीजुं शुं काम होय त्यां जाणवुं जांडये के मिध्यादृष्टि भिक्षा देनारने वस्तु साधवा वगेरां घणां काम होय छे.

(३) बळी कोई कहे छे के आवदपकचर्णिमां आवकने मा

માયિક કરતાં કુંડલ, નામમુદ્રા, પુષ્પતંત્રી, અને માવારક વગેરે મૂંઝવાનાં કદાં છે, માટે માવારક એટલે ઉપરનું વસ્ત્ર ઉતારવું મિદ્ધ થાય છે. તે વાત પણ રદ છે કારણ કે માવારક શબ્દે મિદ્ધાંતમાં દુઃશ્વસુપોક્ષિત એટલે મુશ્કેલીએ જોડે શકાય તેનું વસ્ત્રવિશેષ લીધેલ છે. અને જો હાં સામાન્યપણે ઉપરનું વસ્ત્ર લઈને તો સામાયિકવાળાને સર્વથા વસ્ત્ર અગ્રાધ ધરે; અને તેમ તો કંઈ છે નહિ, કેમકે સામાયિક કે પૌષ્પશાળા પણ વસ્ત્રની અનુજ્ઞા લઈ વસ્ત્ર ગ્રહણ કરતાં દેખાય છે.

બીજી માવારક શબ્દે પટ્ટી કહો છો, ત્યારે નમે સર્વ સામાયિક કરીને તે કેમ રાસો છો તેમજ એ અર્થ કરતાં તો શ્રાવિકાને પણ ઉત્તરીય વસ્ત્ર મૂકવું પડશે.

માટે માવારક શબ્દનું નિજમતિકત્તિપત વ્યાખ્યાન નહિ કરતાં પૂર્વ શ્રુતધરકૃત વ્યાખ્યાનજ કરવું જોડયે.

(૪) કોઈ કહે કે કુંડકોઝિક શ્રાવકના અધિકારમાં વાત આવે છે કે “ કુંડિકોઝિયા શ્રાવકે એકબેટા મનાકર્તાનકામા આવી પૃથિવીશિલા પટ્ટ ઉપર નામમુદ્રા અને ઉત્તરામંગ મેઝાને ધીર ભગવાનની ધર્મપ્રજ્ઞા સ્થિતિ કરી રિચરે છે ” માટે હાં નામમુદ્રા ને ઉત્તરામંગ મેઝવાધી અર્થોચાર મુખપત્રિકા લડને ધર્મપ્રજ્ઞા એટલે પૌષ્પ લીધો દેખાય છે. તેનું એ ઉત્તર છે કે એમ વ્યાખ્યાન થઈ શકતું નથી કારણ કે પૌષ્પનું અર્થોચારના કાલ વ્યાખ્યાનજ નથી. કેમકે આવશ્યકચૂર્ણમાં તેના સ્થાન ચૈત્ય, માધુ મૂલ, ઘર, કે પૌષ્પશાળારૂપ ચારજ વતાવ્યા છે. બીજી દૃષ્ટિકારે પણ ધર્મપ્રજ્ઞાનો અર્થ પૌષ્પ નથી કયો. કિંતુ શ્રુતધર્મ પ્રકૃષ્ણા એટલે કે મત કે સિદ્ધાંતવિચાર રૂપ કયો છે.

(૫) કોઈ કહેશે કે આવશ્યકચૂર્ણમાં સર્વ પૌષ્પધર્મા વસ્ત્ર-

ભરણનો ત્યાગ કરવો કહેલ છે માટે તેથી મુખચાલિકા મિદ્ધ થશે તેનું એ ઉચાર છે કે ત્યાં કંઈ સામાન્યપણે સર્વે વસ્ત્ર ત્યાગ કરવા ઉપદેશ જણાવું નથી, કિંતુ ભરતંભરેલા વગેરાં બહુમૂલ્ય માટે ત્યાગે છે કારણ કે અભયદેવમૂર્તિયે પણ તેવુંજ બ્યાખ્યાન કર્યું છે. અગર તથા વસ્ત્ર માટે સ્વદેયે તો દેટે પદેસ્વાનું વસ્ત્ર પણ ત્યાગ કરવું પડે. યંત્રી યજ્ઞા સ્થાને પાંચમાં પ્રમાર્જન વસ્ત્રાંચજ્ઞાદિકથી કરવું લખ્યું છે તે તો સર્વથા વસ્ત્ર ત્યાગ કરવામાં આવ્યાં હોય તો કેમ સંભવે?

(૬) કોઈ કહેશે કે પ્રતિક્રમણમાપ્ય તથા આવશ્યકકૃત્ત્યાદિકમાં અગીઆરવી પ્રતિમા લેતાં રજોદરણને પાછાં લેતાં કહ્યાં છે, ત્યાં મુખચાલિકા નથી કહી, માટે તે અગાદ હોવી જોઈએ. તેનું એ ઉચાર છે કે અગીઆરવી પ્રતિમા લેતાં તો આવશ્યક રીતે ઉપકરણ હોવાં જોઈએ, તેથી તેમાંના જે માધ્યાત્મ કહી પતાવ્યાં છે, અને તેનો એ અર્થ થાય છે કે રજોદરણ શબ્દે રજોદરણ, મુખચાલિકા, પાંચમું એ ઉપકરણ, અને પાંચમું શબ્દે, પાચક, પાચકર્થય વગેરાં ખાતરું ઉપલક્ષણ થાય છે. એ અર્થ પંચાશક દીગામાં છે.

(૭) કોઈ કહે કે આવશ્યકકૃત્ત્યાદિકમાં શ્રાવકને ઔપચારિક રજોદરણ કહેલ છે, માટે શ્રાવક સાધુ પામેથી રજોદરણ માગી મેનારું રાંદણાં આપે તેનું એ ઉચાર છે કે તેમ માનશો તોપણ તે વજ્રાચ સાધુ પામે નારિ રાંધે સારે વસ્ત્રાંચલે વાદનાં દેવરાવણાં વદશાંજ. માટે રજોદરણથી મુખમાર્જનજ કરવું પડે છે અને પૃષ્ઠા-પાશોંમ પણ રજોદરણથી પ્રમાર્જનાજ કહેલી છે.

સતી જો શ્રાવકને સાધુ પામેથી માંગેલા રજોદરણવદે વાદનાં વાચ્યામાં હોય તો ત્યારે સાધુર્થાને તેના રજોદરણ ધણાં મારણાં વદશે વાચ્ચ કે વાદનાં તો મમવાચે ધણાં વાચ્યાનાં હોય છે, અને પ્રમાર્જના તો દેવવ રજોદરણ હોતાં પણ એકલીજાને આપ

તાં અનુક્રમે સૈકઢા શ્રાવકો કરી શકે છે.

(૮) કોઈ કહે છે કે રજોહરણ ન હોય ત્યારે પોતના અંતરે મમાર્જન કરવું આવશ્યકચૂર્ણિમાં કહેલ છે. ત્યાં પોતશબ્દે મુખવસ્ત્રિકા લેશું, કારણ કે આવશ્યકચૂર્ણિમાં પુતાવરિયા શબ્દે મુખવસ્ત્રિકા કહેલ છે. તેનું ઉત્તર એ છે કે પુતાવરિયા શબ્દની વ્યુત્પત્તિ કરતાં પુત્તિ શબ્દ છે, કંઈ પોતશબ્દ નથી. અને સિદ્ધાંતમાં પણ સચલા સ્થ-
લા પુત્તિશબ્દે મુખવસ્ત્રિકા આવે છે પણ પોતશબ્દે નથી આવતી. જો પોતશબ્દે મુખવસ્ત્રિકા આવતી હોય તો તેના અક્ષર વતાવો. અને પોતશબ્દ સામાન્યવસ્ત્રનો પર્યાય તો ઠેકાણે ઠેકાણે દેખાય છે.

(૯) કેટલાએક વહી આવશ્યકચૂર્ણિના એક આલાવાનો સં-
હિત ભાગ લઈ મુખવસ્ત્રિકા સિદ્ધ કરે છે. તે અક્ષર એ રીતે છે કે “વિનયમૂલ ધર્મ જાણી ગુરુને વાંદવા ઇચ્છતો થકો સંઢાસા પડિ-
લેહી વેશીને મુખવસ્ત્રિકા પડિલેહે. પછી મસ્તક સહિત કાપા મ-
માર્જીને ઉત્તમ વિનયવડે ટ્રિકરણ શુદ્ધ વાંદળા આપે.” ઇહાં એ
ઉચાર છે કે એ અક્ષર તો કેવલ સાધુના અનુષ્ઠાન વાવનના છે માટે
એના પૂર્વાપર ભાગ છોડીને ફક્ત સંઢિન આલાવો વતાવવો વા-
જવી નથી. અને પૂર્વાપર ભાગ તપાસતાં સુલ્લું માલમ પડશે કે તે
સાધુના માટેજ છે. કારણ કે ત્યાં કહેલું છે કે વે હાથે રજોહરણ
લઈ સંયતભાષાએ આલોચના કરવી, તે શ્રાવકને કેમ ઘટે ?

(૧૦) કોઈ કહે કે આવશ્યકચૂર્ણિમાં કૃષ્ણના વાંદળાંની
વિધિમાં પાંચ અભિગમન નથી. ત્યાં એ ઉચાર છે કે ત્યાં રાજા
નીકલ્યો એ પદ તો છેજ માટે તે પદની વ્યાખ્યા કરતાં અતિદે-
શના વલે ઉવચાઈમાં કહેલ કોણિકના આલાવાની તમામ વિના
આવી શકે છે. એ માટેજ ચૂર્ણિમાં પણ પહેલાં રાજા નીકલ્યો
એવું કહી આગલ લખ્યું છે કે વીજા રાજાઓ થાકીને વેઠા. માટે

દરો પહેલાં પરિવાર નહિ કહો પણ પાંદળાનેલા અનિદેશના શ્લે
જેમ પરિવાર સીધો છે તેમ પાંચ અભિગમન પણ નહીં મકાષ છે.

આ અનિદેશધ્યાન્યા દીકાકારોને મંમન છે. જે માટે મ-
નમીટીકામાં પર્ણદા નીકાલી ને વહે કરીને ઉત્તરાદ્યુતનો ને મંદેને
ચાલેલ સ્થાં આલાનો સીધો છે.

(૧૧) જૂનમીયા પસના વર્ષમાનમુરિય પોતાના કરેલ કુલક-
માં મુલ્યવશિકા મિલ્લ કર્યા મંદાણ કરેલ છે. મેદાં માત મુક્તિ-
ઓ કરી તે મેદાંની ઉર્ધ્વ નો ઉપર મંદન થઈ મુલ્ય છે. માનમી
દ્રવ્યક્રીતની મુક્તિનું આગમ કરમું. પણ ન કુલક કરનાર ઉપર
આ મુલ્ય મોટોયો દોષ રહે છે કે તેને આયદ્યકર્ણિમાં રહેલા
માદારકંઠલને પેત્રવીને તેજ ચૂંણિના નામે મંદુરુણ મંદ નમ્યો છે.

ન કુલકની માનમી મુક્તિ ન છે કે માપુન દ્રવ્યક્રીત તથા
માનમીત આદ્ય ન મેવો નમ મુલ્યમાં મુલ્ય છે. ત્યાં દ્રવ્યક્રીત તે
ન કે મુલ્યવશિકાદિક દ્રવ્ય શ્રાવકને આપીને આદ્ય લેવો. માટે
ન ઉપરથી શ્રાવકને મુલ્યવશિકા રહે છે.

અનું ઉપર ન છે કે ન માપામાં મેવેલ દ્રવ્યક્રીત આદ્ય ન-
શ્વ નાયક છે ન નહિ? જો કર્યા નાયક નથી તો મુલ્યવશિકા
શાધી મિલ્લ થને? વળી જો કોઈ કુલકને કે કુશ્રાવક તેમ કરે
તો તેથી મુલ્યન મુશ્રાવકને ન આપ્યું?

(૧૨) વળી જો કોઈ વિચારચલિકા કે વ્યવહારચલિકાના
પાટ થનારો તેને ઉપર જાણવો કેમકે તે ગ્રંથોન આગકાલ નથી.

(૧૩) વળી કોઈ પિટાનમુક્તિની "નિમ્મલગંધ" માપામાં રહેલ મુ-
લાદ શબ્દે મુલ્યવશિકા જાણવો તો તે મેરમાજવી જાણવું કેમકે મલ્લ-
ગિમિ પોતશબ્દે નાના ચાલકને નાયકનાં વસ્ત્રનાં કટકાં કહેલાં છે.

વિચાર ૨૭ મો.

પ્રશ્ન:-વિશેષાવશ્યકતાં ગુરુના વિરહે સ્થાપના કહેલ છે માટે તેમ શ્રાવકને સ્થાપનાચાર્ય કેમ નથી માનતા ?

જ્વર-વિશેષાવશ્યકતાં જે કહેલું છે તે શ્રાવક આશ્રી નથી કિંતુ સ્થવિરકલ્પી સાધુ માટે કહેલ છે. કેમકે તેમને હમેશાં ગુરુકુલમાં રહેવાનું છે. તેથી જો કોઈ બેઠા ગુરુનો વિયોગ પડે તો તેમને ગુરુકુલવાસ જણાયવા સ્થાપનાચાર્ય સ્થાપનો. તે સ્થળે પૂર્વાપર જોવાથી પ્રગટ માત્રમ પડશે. આ સ્થળે નીચે મુજબ ચાર વાવનો મિદ્ધ કરી થતારીષ્ ઈષ્.

(૧) જિનરૂપી વગેરેને દંડાદિરૂપ સ્થાપનાચાર્ય નથી, કારણ કે તેઓને ગુરુકુલવાસની પ્રેરણા નથી, તેમજ દંડાદિક ઉપકરણ હોતાં નથી. માટે મનમાં જ ગુરુનો ભાવ થાપે છે.

(૨) આવદોને પણ સ્થાપનાચાર્ય નથી કારણ કે ગુરુકુલ-નિષ્પેક્ષ જિનરૂપી મુનિઓને પણ ઉપારે તે નથી, ત્યારે તે શ્રાવકને વધારી હોય ?

કોઈ પૂછશે કે શું ત્યારે શ્રાવક ગુરુકુલવાસી નથી ? તેનું જ્વર ૫ છે કે ગુરુકુલવાસી ને ગંગાવ કે જે તેમની માધેજ સ્થાપ, તેમની માધેજ મૂલ, તેમની માધેજ પાંદડમળ હોય તેમની માધેજ માધેગામ વિચરે, ગુરુચંદ્ર માનવાળી ત્યારે આવ. મનદિવ્ય પામે રહે, અને તેમના જ દુઃખમાં વર્ષે માટે શ્રાવક કહે ગુરુકુલવાસી ન ગંગાવ.

(૩) મનોરિગાતા, તથા જંગમધારક વગેરેની સ્થાપનાગાતાં પણ સ્થાપનાચાર્ય જણાવો નથી. કારણ કે તેમને પાંમદ તથા અન્યમન કરતાં સ્થાપનાગાતાં તેમ સંધાન તથા સ્થાપનાગાતાં મનો

गुरुदेवता परी से तेम कर्त स्थापनाचार्यनी मायुपेक्षा करी नथी.

(४) स्थापनाचार्य शिष्याय पण अनियतस्थानमा सामायिक
यई शके छे. कसके आवश्यककनृणिमा अन्तर्लिमात आवश्यकने पारे
स्येले सामायिक कसके गुरु छे ते पार स्थान प के बैस्यमा, मा-
युना समे, पौपयनाळामा, के जे कोई स्थले नपकात पले त्या
सामायिक कसके इहां जे "कोई स्थले" नी ए नथे जे के सेत, सखा,
मना, मया, सदा, के मयपारना पदाय योगे स्येले जीवजनु-
नरित गुरु भूने कोई धारके सामायिक कसके. माटे इहां स्थापना-
चार्य जी सीने संघर्षी शके. कारण के आवकां कौ भेतरपररे के
मायाने जना स्थापनाचार्य माटे बांधो जना आरगा नथी.

(५) स्थापनाचार्य शिष्याय अनुष्ठान करवां कंद शून्यवाद प-
ण नथी. कारण के आवश्यककनृणि, तथा संपादक योगेसमा अ-
नियतस्थाने पण सामायिक कसके कहेले छे तथा आवश्यककनृणि,
अनुष्ठानकार, शिष्यावश्यक, तथा योगेसमा नी टीकाना मनमा
गुरुनी भाव नारयाभी पण स्थापनाचार्य माय छे एम कहेले छे.
तेमज तिनकनृणी मुनिओ दंडकादि स्थापनाचार्य विना पण अ-
नुष्ठान करे छे. तथा बली मदेशि राजा, अने शत्रु आदक योगे-
रानी पौपयनाळामा स्थापनाचार्य कदां नथी. तेथी ए ग्रंथो तथा
ए पूर्वगुरुपानुं प्रमाण छे आजकालना आवकां पण टीटेला बां-
देला गुरु महागजने मनमा माझान सरदा करी चिनवना थका
गेना आलंघने अनुष्ठान करे तेमां शो शून्यवाद भाग. ?

शून्यवाद तो सारे भाव के उपरि माझान गुरु पामे के स्था-
पनाचार्य पामे रखा छनां पण चित्त बीजा स्येले आपेल टांय.

बली जो कांटेरनी स्थापना शिष्याय मनमा गुरुनुं स्मरण छ-
नां पण क्रिया नज कसय एम होय तो तमारा पड़ना पण चिनेकी

વિચાર ૨૭ મો.

પ્રશ્ન:-વિશેષાવશ્યકમાં ગુરુના ચિરદે સ્થાપના કહેલ છે માટે તેમને શ્રાવકને સ્થાપનાચાર્ય કેમ નથી માનતા ?

ઉત્તર-વિશેષાવશ્યકમાં જે કહેલું છે તે શ્રાવક આશ્રી નથી કિંતુ સ્થવિરકલ્પી સાધુ માટે કહેલ છે. કેમકે તેમને હમેશાં ગુરુકુલમાં રહેવાનું છે. તેથી જો કોઈ ચેલા ગુરુનો વિપોગ પડે તો તેમણે ગુરુકુલવાસ જણાવવા સ્થાપનાચાર્ય સ્થાપવો. તે સ્થલ પૂર્વાપર જોવાથી પ્રગટ માલમ પડશે. આ સ્થળે નીચે મુજબ ચાર વાચતો સિદ્ધ કરી ચતાવીએ છીએ.

(૧) જિનકલ્પી ઘોરાને દંડાદિરૂપ સ્થાપનાચાર્ય નથી, કારણ કે તેઓને ગુરુકુલવાસનીં અપેક્ષા નથી, તેમજ દંડાદિક ઉપકરણ હોતાં નથી. માટે મનમાં જ ગુરુનો ભાવ યાપે છે.

(૨) શ્રાવકોને પણ સ્થાપનાચાર્ય નથી કારણ કે ગુરુકુલનિરપેક્ષ જિનકલ્પી મુનિઓને પણ જ્યારે તે નથી, ત્યારે તે શ્રાવકને વ્યાંથી હોય ?

કોઈ પૂછશે કે શું ત્યારે શ્રાવક ગુરુકુલવાસી નથી ? તેનું ઉત્તર એ છે કે ગુરુકુલવાસી તે ગણાય કે તે તેમની માથેજ ચાપ, તેમની સાથેજ મૂળ, તેમની માથેજ પાટિકમળ કરે. તેમની માથેજ મામોમામ વિચરે, ગુરુયોગ્ય માનવાણી ત્યાં જાપે. મનદિવન પામે રહે, અને તેમનાજ દુરુમમાં વર્તે માટે શ્રાવક કંઈ ગુરુકુલવાસી ન ગણાય.

(૩) પ્રદેશિરાજા, તથા શંખશ્રાવક વગેરેની પાંપથશાળામાં પણ સ્થાપનાચાર્ય જણાતો નથી. કારણ કે તેમણે પોમદ તથા અનુસરણ કરનાં પાંપથશાળામાં જેમ મંથારા તથા સ્થંટિજ્ઞમિની ગ-

सुपेक्षा करी छे तेम बई स्थापनाचार्यनो मत्सुपेक्षा करी नथी.

(४) स्थापनाचार्य शिवाय पण अनियतस्थानमा सामायिक
थई शके छे. केमके आवश्यकपूर्णमा अनुदिमास आवश्यकने पारे
स्थले सामायिक करहुं कहुं छे ते पार स्थान ए के चैत्यमा, सा-
धुना पामे, पौषपञ्चालामा, के जे कोई स्थले अरकास भले ह्यो
सामायिक करहुं इहां जे "कोई स्थले" नो ए अर्थ छे के खेत, रत्ना,
मभा, मषा, वरार, के मधुशाराना पटार वगेरा स्थले जीवन्तु-
गहिन सुद्ध भूमि जोई आवके सामायिक करहुं. माटे इहां स्थापना-
चार्य छी रीते संभवी शके? कारण के श्रावको कोई खेतपपर के
गामांतरे जना स्थापनाचार्य गाटे बांधी जता आवता नथी.

(५) स्थापनाचार्य शिवाय अनुष्ठान करनी कंद भूज्यवाद प-
ण नथी. कारण के आवश्यकपूर्ण, तथा पंचाशक वगेरामा अ-
नियतस्थान पण सामायिक करहुं कहेल छे तथा आवश्यकपूर्ण,
अनुयोगदार, विशेषावश्यक, तथा योगशारनी टीकाणा मनमा
शुक्रनो भाय मन्त्रार्थ पण स्थापनाचार्य थाय छे एम कहेल छे.
तेमज जिनकल्पी मुनि ओ दंडकादि स्थापनाचार्य बिना पण अ-
नुष्ठान करे छे. तथा बड़ी प्रदेश राजा, अने शंख श्रावक वगे-
रानी पौषपञ्चालामा स्थापनाचार्य कथो नथी. तेथी ए ग्रंथो तथा
ए पूर्वपुरुषानु प्रमाण लइ आजकालना श्रावको पण टीठला वां-
टेला गुरु महागजने मनमा मात्तान परा करी चिन्तना भका
तेना आलंघने अनुष्ठान करे तेमा हो भूज्यवाद थाय. ?

भूज्यवाद नो थार थाय के थार मात्तान गुरु पामे के स्था-
पनाचार्य पामे रक्षा छना पण चित्त बीजा स्थले आपेल होय.

बड़ी जो वाहेरनी स्थापना शिवाय मनमा गुरुनु स्मरण छ-
ता पण क्रिया नज कराय एम होय नो तमाग पत्तना पण विवेकी

ધારણાં મવાને કડી માથે મનિમા નાદિ છતો પણ મનમાં કોઈ ચેય
કે તીર્થ પરીને પૈલ્ય વાદિ છે, તેમજ કેટલાવત્તુ દરિયાવરી વાદિ-
કપી સમશાય વો છે, ને કેમ થો ?

થટી ને માથાં કે પરીમાં ન હોય મનિમા, અને ન હોય સ્થા-
પનાચાર્ય, તેના સ્વરૂપા રહેનારા આવકાંજુ શું અવિરતજ રહેવું
કે ? માટે તેના સ્થાને દેવગુરુને મનમાં ધારીનેજ પૈલ્ય વંદન, પ-
ચમાન, દરિયાવરી, સમશાય વગેરા કરવા મોંદણ.

(૧) આવકના સ્થાપનાચાર્યની માન્યતા કયાં વિધિ પણ જ-
ણાતી નથી કેમકે મુજ, તિર્થુક્તિ, આશ્ય, ગુણિ શ્રુતિ, અને દિ-
વનસ્વર આગમ ગ્રંથોમાં કયાં પણ આવકાં સ્થાપનાચાર્ય માત્રી
રીતનો અને આવી રીતે માનિષ્ટિત કરારેયો હોય વતુ કવુ નથી.
તેમજ આવકે પણ આ વિધિવ મેની મન્યવચના કરવી તથા મા
માંને સદ્ જનુ કલ્યાદિ વિધિ પણ સ્થાપ જગાતી નથી.

થટી તરને એમાં પૂર્ણાવ હાજર નથી. આવા સ્થા-
પનાચાર્ય પણ મુનિસ્વર કેમ નથી કરારવા ? નામ નમુનદા આ
અનિનાયે કરારો છો ? થટી વગવાય વાદ રહેતા સ્થાપનાચાર્ય
આગત મીશ્રો અવગણ કરી શકે પણ આવાજ નાદ હોય આ
ગુરુ પુરો નહિ કરી શકે પણ આ કામને થટા છો ?

તેમજ સમિત્યનુસારે પણ હાજર નથી. સ્વપ્નસપ્નાયે સ્વામીયો
કે સંસ્કૃતિયોયો છે તેના આગત મુનિમયજ દાહયા તપાસા નથી.

(૨) સ્થાપનાચાર્ય લાવન સ્ત્રી વગરનું મુનિધર્મી પણ નથી,
તુલ્યે કે સ્થાપનાચાર્યનું મુજ એમાં આગત તથા ઉપગમન સ્વ-
રૂપી વચારો છો, અગત મુનિધર્મ ને વડે તથા આગતે માનવિષ્ણ
અતો છો માટે ને કરાર મોંદોડા માનવિષ્ણાતો મીત્રો મંદોડો
કેમ નથી અગતારા ? થટી અવાદની સ્થાપ, તથા થટી કેવ

કેવળ સાથે જાણી શકે. તેમજ સમાજ સાથે સંપર્કથી જોડાઈ રહેવા
સાથે સેવા આપી શકે. તેમજ તે દુરસ્થિતિમાંથી જેમ જેમ બાહ્ય બની જાય,
તેમ તેમ તેને સામાજિક જગત સાથેનું સંપર્ક બદલવા પ્રયત્ન કરી શકે. તે
દુરસ્થિતિ દ્વિતીય જગતીય ઇતિહાસ દર્શાવે છે અને જાણી શકાય.

૧૨) જોડી મળ્યા પછીની સાથે સામાજિક અને સમાજના સાથે
સાથે સંપર્ક રાખવા જે વિવિધ પ્રકારના, આસપાસના, આસપાસના
સમાજના, વિવિધ પ્રકારના, તથા સામાજિક જગતના સાથેના
સંપર્ક સાથે દેશના સ્થાપના સાથે સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજ સાથેના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના

૧૩) સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના

સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના

૧૪) સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના

૧૫) સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના

૧૬) સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના
સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના સમાજના

દર્શીની સ્થાપના સ્થાપે, કારણ કે મુઠ્ઠાની પામેજ દેવેશ તેમાં રહે છે તથા ગ્રીયે છે. અને સાધ્વીઓને મુઠ્ઠાકુલપામનાં લક્ષણ મુઠ્ઠાની સાથેજ વરદાન થાય છે.

(૧૨) કોઈ કદેશ કે સ્થાને મુઠ્ઠા મુજેવ જિતની ગળ મનમાં સારક સ્થાપના કરશે, માંમની થા જરૂર છે : તેનું જ ઉચાર છે કે મુવાન અયુક્ત છે, કારણ કે જિતવાનવાઓ નો સાધ્વી તથા મનમાંદેકે કરાંચી અનેક દેવાએ વર્ગેચી છે. તથા અત્યાર-માધ્વમાં કરું છે કે લક્ષણમુજ, મનોદર, મમલખંદકારગોવિત મનિસા જેવજેવ મનને આનંદ દ્રવ્યાર જેમ જેમ થત વિર્ગેશ થાય, તથા તેની સ્વસ્ત, વિરેચન, ગુપ્ત, રક્ષાવાળા રૂપને : : : : : રક્ષાને કરી છે. માટે તે નો આરકે પ્રસન્ન કરાવતા પ્રાપ્ત અને સ્થાપનાવાળે નો સાધ્વી અપવા કોઈ આરકે જરૂરો કે કરાવેચો કરો જામી તેમજ તેની પત્રાવિધિ પણ તથા જનારી નથી. માટે તે પટે નો મનમાં મુઠ્ઠાવાર જાવન : : : : : નો મનમાં મુઠ્ઠાવાર રહે છે : : : : : પત્રો વિચાર થશે પ્રાપ્ત અને પણ વાર દર-સાદિચ્ચ સ્થાપનાવાળેના કે મનમાં સ્થાપિયા મુઠ્ઠાની વધેચો મન-નો આવી પ્રાપ્ત છે.

૧૨૨૨૨૨

વિચાર ૨૨ નો.

વ્રતઃ—તેને માનુને જાણના જે સ્થાપનાને કેમ કરી બાવના :

ઉપરઃ—તેનામાં વ્રતમાં પણ કદરૂક નમજુમનાં લક્ષણ મુ-
દામલ ખાતર છે. મુજો પ્રસાદવાર અને પ્રાપ્ત નો પ્રાપ્તમાં ન
કરીચ ને વૈદ્યો, તથા મોતવર, રાદકવમનાં પ્રાપ્તવાર પ્રાપ્ત
પ્રાપ્ત વાર મનમાં સ્થાપનાને જાણના, તથા મુજો પ્રાપ્તવાર પ્રાપ્તવાર

કર્યા પછી મર્ચને ચાંદતાં, તથા ચાંદીને કાઝનિવેદન કરતાં, તથા મગજ્યાની વિધિમાં મામાયિકારોપનું મર્ચેદન કરતાં, તથા ઉત્થાપનામાં પ્રતારોપનું મર્ચેદન કરતાં, તથા આલોચનાનું મર્ચેદન કરતાં, એક એક સ્વમાનમણજ ચાલે છે.

ચણી ચૌદ્ધ, ઘાગ્નળ, માગવટ, તપાસિ, તથા દિગંચરોમાં પણ એકજ નમસ્કાર ચાલે છે. તેમજ લોકમાં ગુહાર તથા પગેલાગણાં પણ એકજવાર કરાય છે.

કોઈ કહેશે કે મોટા ઘે ચાંદણાની માપક સંક્ષેપ વંદનમાં પણ ઘે સ્વમાનમણ જોડયે. નેનું એ ઉત્તર છે કે નીચે લખ્યા શાસ્ત્રો મળતાં પ્રારંભે તથા સમાપ્તિ થતાં દ્વાદશાવર્ત્ત ચાંદણાં દેવાં એવી મર્યાદા છે, છતાં ચાન્દનાચાર્ય કોટવેળા દ્વાદશાવર્ત્ત ચાંદણા અને કોઈ વેળા છોમ ચાંદણા દેવગણે છે. એમ ઘે રીતે આગમમંમત છે. માટે ત્યાં નર્જા દેવાના દ્વાદશાવર્ત્ત ચાંદણાના સ્થાને જો એક સ્વમાનમણે કરીને પણ છોમ ચાંદણાં કરે તો તેમાં શું પૂછી શકાએ?

જેમના પ્રારંભે તથા અંતે ચાંદણાં દેવાય એવા ગ્રંથોનાં નામ નીચે મુજબ છે.

૧. ગ્રંથ, ઉપાંગ, મૂલ, તથા રેદના શ્રુતસ્કંધ, અધ્યયન, અને ઉદ્દેશા.
૨. એમની નિર્ચુક્તિ. માપ્ય. ચૃણિ, તથા છત્તિઓ.
૩. ઓષનિર્ચુક્તિ, પિંહાનિર્ચુક્તિ, ઓષમાપ્ય, નંદી, તથા અનુયોગદ્વાર.
૪. ઉપાંદ્યાનનિર્ચુક્તિ. તથા પચસ્રાઓ.
૫. દશાશ્રુતસ્કંધની દશાઓ, મગવતીના શતકો, જ્ઞાતાની ધર્મ કથાઓ, અંતગટ-અણુચમ્પવવાટ-તથા નિગ્યાચણીના વર્ગો, જીવાભિગમની પ્રતિપત્તિઓ. પત્રવળાના પદો, મૂરપત્તાત્તિ તથા ચંદ્રપત્તાત્તિના પાહુદા તથા પાહુટપાહુદા, દશવૈકાલિ-

कने भाषासंगनी शुद्धिहाओ, भावद्वयक-निशीय-वृद्धकल्प-
-व्यवहारना पीठो, निशीयनुं मर्त्यवपकृत तथा उरगावकृत,
वृद्धकल्पनुं मर्त्यवपकृत तथा मातकल्पवकृत, व्यवहारनुं आ-
सोचनावकृत तथा व्यवहारवकृत, तथा अनिदेशपी एदले या-
वत् शब्दपी भाषाता अता, वगै, अध्ययन के उद्देशाओ.

६ मंशुहरी, शेषमभाग, तथा कर्मग्रंथ.

विचार २३ मो.

मन्त्रः—वृषभकल्पनाय माधुर्य वगति लेखी ए वात मा-
नो छो के नहि. ।

उक्तः—मानिणत छीय. अने जो लेखी वगति मन्त्री शकरी
होर तो मुं सोठ बांजी विर ड उपनिषा गे. । एही अन्वयाद्-
नो वात दुहा छे ।

इहाँ वृषभ कल्पनाना विचार आ गिने छे के न माननी ए-
हेनुं लेना पूर्व के उक्त दस्ताजा मन्त्रव न दस्ताजा एत एत
आने ए गिने दावे वाने वेदयो पदद कल्पसो.

स्त्री उर्वा जीमता मृचं न्या गेना कट्ट माय, पयोषी गेना
पटनुं क्कान न दळे वेद नीने इहो गग माय, पुच्छ माय स्त्री
होरो कट्ट गेद. ६८. । क पदनी इहो गेना बांजी उपकता गेद,
तथा वेदना इहो गेना पय माय, मात न्या न गेहु.

हिउ इहोपदना गेना मानवान दळे, तथा मन्त्रेहु अने हो-
दना इहो गेना पुना मन्त्राद दळे बांजे न्या गेहु.

$$\frac{d^2}{dt^2} \left(\frac{1}{r} \right) = - \frac{1}{r^3} \left(\frac{dr}{dt} \right)^2 + \frac{1}{r^3} \left(\frac{d^2 r}{dt^2} \right)$$

১৯৭১ সালের ১১ নভেম্বর রাতে ১১ টা ১৫ মিনিটে
 ঢাকা থেকে ১১ নভেম্বর ১৯৭১ সালের ১১ নভেম্বর ১৯৭১

[illegible]

1. $\frac{1}{2} \log 2$ 2. $\frac{1}{2} \log 2$

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \mathbf{F} \cdot \mathbf{v}$$

114. 4. 6. 1954. 2. 3. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 8

[illegible]
$$0.44 \pm 0.07 \quad 0.7 \pm 0.2 \quad 1.5 \pm 0.4 \quad 1.5 \pm 0.4$$

11. $\frac{1}{2} \pi$ 12. $\frac{1}{2} \pi$ 13. $\frac{1}{2} \pi$ 14. $\frac{1}{2} \pi$ 15. $\frac{1}{2} \pi$ 16. $\frac{1}{2} \pi$ 17. $\frac{1}{2} \pi$ 18. $\frac{1}{2} \pi$ 19. $\frac{1}{2} \pi$ 20. $\frac{1}{2} \pi$

[illegible]

$\frac{1}{2} \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{2} \right) = \frac{1}{2}$

$$f(x) = \frac{1}{2} \left(\frac{1}{x} + \frac{1}{x^2} \right) = \frac{1}{2} \left(\frac{x+1}{x^2} \right) = \frac{x+1}{2x^2}$$

કરવી. પણ કંઈ વ્રણ, પાંચ કે સાત દિનની અંદર ચેષ્ટા વંધ કરવી કહી નથી. તેમજ આંતરો મારીને વરંશાદ પડે તેમાં પણ ચેષ્ટા વંધ કરવી કહી નથી. એ રીતે દૃષ્ટિમાં પણ સાધુ ભોજન કરી શકે.

વિચાર ૨૬ મો.

પ્રશ્ન:—માત્રક (માટું) નામે પાણીનું વાસણ કેમ વાપરો છો ?

ઉત્તર:—એ વાચત નિશીથચૂર્ણિમાં સ્તુલાસો કરેલ છે કે સ્થવિરકલ્પિ મુનિઓના ઔદિક ઉપકરણમાં જિનવરે માત્રક કહેલ છે, પણ તે આચાર્યાદિક માટે વાપરવા કહેલ છે. પરંતુ આર્ય-ક્ષિત સ્વામિએ વર્ષાકાલમાં ઘણા સાધુ ભિક્ષાર્યે દીંદતાં અપ્પાયાદિકની વધુ વિરાધના થતી વિચારી આહારપાણીની સગવડ માટે વર્ષાકાલમાં શેષ સાધુઓને પણ ઘીનું માત્રક વાપરવાની અનુજ્ઞા કરી છે. વાકી શેષકાલમાં માત્રક રાતનાં અતિલોભનો પ્રસંગ જાણી મનાઈ કરી છે.

માટે આચાર્યાદિકના માટે એક માત્રક હમેશાં રાત્રવું. અને ઘીનું માત્રક શેષસાધુઓએ વર્ષાકાલમાં રાત્રવું.

વિચાર ૨૭ મો.

(સાધ્વી વિહાર.)

પ્રશ્ન:—ઓછામાં ઓછી ચે સાધ્વીઓ બિશા લેવા જઈ શકે કે વ્રણ ?

ઉત્તર:—ઓછામાં ઓછી વ્રણ જઈ શકે. કેમકે આગમમાં ચેની ના પાડો વ્રણ જવાનું ન્યેન છે.

(૧) ત્યાં કલ્પભાષ્યમાં લખ્યું છે કે ઘ્રણ સાધ્વીયો સાથે વિચરતાં કૂતરાના કે તરુણ પુરુષોના પરાભવથી પોતાનો ચર્ચાવ કરી શકે, પરિહરવા લાયક તથા નહિ પરિહરવા લાયક ધરો જાણી શકે, છ કાન થવાથી છાનું રહસ્ય કરતાં અટકી શકે, તેમજ જે દ્રવ્ય ભેગું કરતાં આત્મ તથા સંઘર્ષાવિરુદ્ધ ધાય જેવું કે-દહિં અને તેલ અથવા દૂધ અને કાંઝી, તે, તથા જે દેહવિરુદ્ધ ધાય જેવું કે શીત અને ઉષ્ણ, તેવાં દ્રવ્ય જૂદાં જૂદાં લઈ શકે.

(૨) વ્યવહારભાષ્ય તથા નિશ્ચયભાષ્યમાં ઘ્રણથી ઓછી સાધ્વીયોને ગોચરી વગેરા કામે જતાં નિષેધ પાડ્યો છે.

(૩) ઘડી ઓઘનિર્ણયકિના ભાષ્યમાં સાધ્વીયોના ઉપાશ્રયમાં માહુણા સાધુ આવતાં તેમને બાંદવાની વિધિમાં પણ જણાવ્યું છે કે જો ગણિની સ્થવિરા હોય તો તે કે ઘ્રણ જણી ઘડને અને તરુણી હોય તો ચાર કે પાંચ જણી ઘડને દરવાજાની બાહરેલી યાત્રુ નીકળી તેને વાંદે અને વાકીની સાધ્વીયો અંદર રહી થકી વાંદે તથા મુલસાતા પૂછે.

જે સંબંધે કલ્પભાષ્યમાં જણાવ્યું છે તે કે ઘ્રણ જણ થઈ આવેલા માહુણા સાધુઓને ઘ્રણજણીયો ઘડને ગણિની વાંદીને મુલસાતા પૂછે.

(૪) કોઈ કહેશે કે પ્રાતામૃત્રમાં નેત્રાલિપુત્રના ધરે સાધ્વીયોનો સંઘાટો આવેલ કહ્યો છે માટે તે પણ મિદ્ધ થઈ શકે. તેનું જ ઉત્તર છે કે સાધ્વીયોનો સંઘાટો ઘ્રણ સાધ્વીયોથીજ થાય છે. જે માટે પર્યુષણાકલ્પની ચૂર્ણમાં લખ્યું છે કે સાધુ ઉત્તમર્ગે તે હોય અને સાધ્વીયો ઘ્રણ, ચાર, કે પાંચ હોય.

(૫) કોઈ કહેશે કે આયજ્યકચૂર્ણમાં લખ્યું છે કે વાહુવલિને કાઉસગમાં વાગ્માન પૂરા થતાં કૃપાદેવસ્વામિને વ્રાહ્મી

અને મુંદરી એ વે જળી તેને સમજાવવા મોકલાવી, તે કેમ ? તેનું એ ઉત્તર છે કે હતાં જે વે મોકલાવી એમ કશું છે તે સ્વામિપણાની અપેક્ષાથી કશું છે, કંઈ પરિવારનો અમાત્ર ચતાવવા નથી કશું. કેમકે ધન લાલ સાધ્વીયોની ધનીઆળી ગ્રાહી અને મુંદરી પરિવારરહિત માત્ર વેજ જળી જાય એ કેમ ઘટે ? માટે જેમ તીર્થંકર, મળધર, કે મૂરે સમોમર્યા, રાજા નીકલ્યો, કે અમાત્ય આખ્યો કે મહારા આવી એવું કહેતાં ત્યાં પરિવાર નહિ કદા છતાં પણ પરિવાર આવી શકે છે તેમ હતાં પણ જાણવું.

(૬) વઢી વસુદેવહિંદિમાં તો સુલ્લું કશું છે કે પાહુવલ્લિને મતિવોધી કાર્ય સિદ્ધ કરી સપરિવાર ગ્રાહી તીર્થંકર પામે આવી. માટે હતાં જેમ મતિવોધીને પાછી આવતાં સપરિવાર લટી છે તેમ જતાં પણ સપરિવારજ લાભે છે.

(૭) કોઈ પૂછે કે ત્યારે વસુદેવહિંદિમાં વિમલામા અને સુમમા નામે વે સાધ્વીયો અંતેરમાં કેમ ગઈ હતી છે તેનું એ ઉત્તર છે કે એ વે સાધ્વીયો પૂર્વભવે સૌભર્ષદ્રની હંદ્રાળી હતી સાંધી ચની રાજકુમરી થઈને જાતિસ્મરણ પામી ઘાઠપણમાજ અત્યંત મંવેગ પામી સાધ્વીયો થઈ છે માટે તેમનો પરિવાર અવશ્ય હોવો જાંઈયે. પણ કદાચ કારણવશે પરિવાર બાહર મૂંકી તે વે જળીઓ અંતેરમાં પેટી હોય અથવા પરિવાર સાથે અંદર પેટી પછી પરિવારને બાહર મોકલી પોતે વે જળી ત્યાં રહી હોય તો એ રીતે વે સાધ્વીયો પણ રહી યટી શકે છે. પણ તેટલા આલંબ નથી કંઈ વે જળીનો વિહાર સિદ્ધ થઈ શકે નહિ. કારણ કે કારણના વશે તો કદાચિત્ એકલી પણ સાધ્વી થઈ જાય તો કારણે વે થાય તો તેમાં શું કહેવાનું છે ?

(૮) કોઈ કહેશે કે વૃહન્કલ્પમાં કશું છે કે એકલી સાધ્વીને

बाहेर जवळ न पडते सावरी ये के प्रण के चार जणी माने बाहेर
जुं बन्ने. तेजु उचर ए ते ये: नृत्तकल्पना एव। पाटन मधी किनु
विवादाजगळना पक्षगुंरिप तेवी पाट रणीने मणी काट्णां छे.
एकपार, धाम्य तथा नृणिमां तो रागनी येन्नाएज विचारभूमि
तथा स्वाध्यायभूमि सापन्न नं जण के. चार जणी मांटे विधि
मणी छे. बंदे दिवसमा मोचरी के साधुसमांत के बरिपेवि के
विवादादिनमा जबाजु मणी लग्नु. तथा ए मुंरिप आसुवांसुनाएदो
छोटी सामान्यपणे "बाहेर जुं" एद उंमर्पुं छे जे एदु अग्रज छे.

कोई बाहेर के त्यांचे बाहेर के विकाळे पण विचारभूमि तथा
स्वाध्यायभूमि जो ये जणी जई बाहेर के नटि। तेजु ए उचर छे के
तेव एज नटि हई बाहेर कारण के. पाटादिवस ते बाबत पण ये जणी.
नो निषेध करों छे अने ते बीजो पाटन नृणिकार ममाण करों छे.

मांटे हरेव. बाबे प्रण गांधीगोएज जवळ.

(५) कोई बाहेर नृत्तकल्पना विविधा उद्देशाना भाष्यमां बी-
जामर्दिन बाहेर जुं लग्ने छे मांटे ये जणी पण जई बाकेंस तेजु
ए उचर छे के ए गांधानी ये नृणिकारोए तथा नृत्तमाप्यकारे
पण व्याख्या करी नधी मांटे तपेज करों के. ए गांधा उत्तमग-
दनी छे के अपवादनी जो अपवादनी तो बायोज नधी. अने जो
बाहेरों ये उन्मगनी तो ते मोहोटी भुल छे. कारण जे मद्रबाहु-
स्वामि आगल एज ग्रंथमां गर्व हगळे ये गांधीगो मांटे मायधित
को छे तेज मद्रबाहु स्वामी पाछा इहां अपवाद बिना पण गा-
मान्यपणे ये गांधीने विचरवानी रजा आपे ए बेजुं गणाय!

पत्नी आगमनी व्याख्या तो परस्पर बीजा आगमना पण
अविरोधि करवी जांझे. तो एकज ग्रंथमां कर्त्ताना पृथीपर बचन
वाचित केम कयाय? मांटे ए गांधाने पानो अपवादनी मानवी

જોડયે અથવા તો આગળા પ્રંથ સાથે વિરોધ નહિ આવે તેવી વીજી કોઈ રીતે વ્યાખ્યા કરવી જોડયે. તે રીતે એમ થઈ શકે છે કે જેમ “શાલ અને મહાશાલની સાથે વીજા ગૌતમ સ્વામી દીધા” इहां सपरिवार गौतम व्रीजा छे छतां तेने वीजा करी कहा छे तेम, અથવા તો લોકમાં કહેવાય છે કે “फलाणा मुसाफरनी साथे वीजा घणा छे” इहां वीजा शब्दे करीने सहाइया (मंघातीओ) आवे छे तेम इहां पण वीजा शब्दनो अर्थ सहाय करतां, सहाय साथे बाहेर जवुं सिद्ध भये.

ચલી આગમમાં પણ વીજા શબ્દનો અર્થ સહાય થઈ શકતો જણાયો છે કેમકે આઠમા યોગસંપ્રહની ધૂર્ણિમાં એક કથામાં વાત આવે છે કે “गणिकाए कष्टुं के मने सहाइया आपो त्यारे राजाए तेने सात वीजा दीया.” इहां वीजा एटले सहाइयाज खुला देखाय छे.

વિચાર ૨૮ મો.

પ્રશ્ન:—પહેલી, વીજી, તથા ચોથી પોરસીમાં શ્રાવકોને જે મુનિ ધર્મ કહેતે કાથિક્ કહેવાય છે, માટે તેમ તે વેલા કેમ ધર્મ-દેશના કરો છો ?

ઉત્તર:—એ વાચત શાસ્ત્રમાંજ ખુલામો થયેલ છે. તે એવી રીતે કે જે સાધુ મૂલપૌરુષી અને અર્ધપૌરુષીનાં કામ છોડી રાત દિ-વસ ધર્મકથા કરવાનુંજ કામ કર્યા કરે તેને કાથિક ગણવો. इहां जो के धर्मकथा करवी ए काम तीर्थना अव्युच्छेद तथा प्रभावनाનો हेतु होवापी भलुंज छे, छतां पण सर्वकाल धर्मकथा કર્યા કરવી નહિ જોડયે; કારણ કે તેથી વીજાં સર્વ કામ અટકે છે. કિંતુ ગચ્છને મદદ કરનાર ક્ષેત્ર જાણી, અથવા હીના કાલ-

માં આ લોકો દાનના શ્રદ્ધાવંત થઈ મદદગાર થશે એવું જાણી, અથવા રાજાદિક મહાકુલીન પુરુષ કે જે એક જળ ઉપશાંત થતાં ઘણા ઉપશાંત થશે એવું જાણી ધર્મકથા કરવી. (ઈહાં કારણ સાથે વેંડ કાલનિયમ નથી દેસાતો.)

વઢી જો મૂત્રાર્થ પૌરુષીમાં સાધુઓ દેશના નજ કરવી એમ હોય તો પૃષ્ઠવંશમાં પિઠર તથા ગાગલિ વગેરા આગલ અને અષ્ટાવદ ઊપર વૈશ્રમણ વગેરા આગલ ગૌતમસ્વામિય, તથા ચિત્ર અને મદેશિ આગલ કેશિકુમારે, તથા વસુભૂતિના ઘરે આર્યસુહસ્નિય. તથા પાટલિપુત્રમાં વૈરસ્યામિયે કેમ ધર્મદેશના કરી?

વઢી પાટિકમણા સંવંધે કહેલ છે કે જો કશો અટકાવ ન હોય તો વધા મુનિ ભેગા પાટિકમણું ધાપે, પણ શ્રાવકાદિકને ધર્મકથા કહેવાની હોય તો ગુરુમહારાજ પાછલ ધાપે. માટે ઇહાં પાટિકમણા વેંડા પણ કોઈ વેંડા દેશના કરી શકાય એમ જણાય છે તો વીજી વેંડાનું શું કહેવું?

કિંતુ ઇચ્છું ઘટે છે કે નિરંતર નિઃકારણે સંયમયોગની વાધા પૂર્વક ધર્મકથા નહિ કરવી.

વિચાર ૨૯ મો.

મશ્ત્ર:—યાતિઓ મૂત્રપૌરુષીમાંજ સૂત્ર અને અર્થપૌરુષીમાંજ અર્થ શીલ્પો જોઈએ છતાં ડલ્ટપાલટ કેમ કરો છો?

ઉત્તર:—ઉત્તમર્ગમાર્ગ તો એમજ છે; પણ કારણવશે ડલ્ટપાલટ પણ થઈ શકે છે. એ ઘાત નિતીયચૂર્ણિમાં છે. ત્યાં કહ્યું છે કે જે કાલે જે કરવું હોય તે કાલે તેજ કરવું તેમાં નિઃકારણે ડલ્ટપાલટ કરે તો માયાશિલ આવે પણ કારણે ડલ્ટપાલટ પણ કરાય છે.

વિચાર ૩૦ મો.

(શ્રાવકે ત્રિવિધાત્રિવિધે મિથ્યાત્વ પરિહરવું જોઈયે.)

મત્રઃ—શ્રાવકને મિથ્યાત્વનો પરિહાર ત્રિવિધે ત્રિવિધે છે કે કેમ?

ઉત્તરઃ—(૧) શ્રાવક ને મિથ્યાત્વનો પરિહાર ત્રિવિધે ત્રિવિધે છે. કેમકે સાધુ અને શ્રાવકને સમ્યક્ત્વમાં કશો ફરક નથી. કારણ કે વસુદેવહિંદમાં વાત આવેલી છે કે દમ્ભર્મકુમાર કહેવા છામ્બો કે દેવકુમાર, અર્જુના શાસનમાં સાધુ અને શ્રાવકને વિનય સરસો છે તથા “ત્રિનવચન મત્ત છે” એવી રીતે પણ સરસી છે માદી ચારિત્રની વાતમાં સાધુઓ મહાશયધરનાર છે અને શ્રાવકો અણુનયધરનાર છે. નેમજ શ્રુતની વાતમાં સાધુઓ-સમસ્તશ્રુતધરનાર છે અને શ્રાવકો નવત્તમાં કુશલ હોય છે.

ઉપદેશપાઠાની વૃત્તિમાં પણ એ વાત જ્ઞાત રીતે કરી છે.

(૨) વટ્ટી દર્શનમત્તરિમાં પણ શ્રાવકને મિથ્યાત્વનો ત્રિવિધે ત્રિવિધે ત્યાગ કર્યો છે. અને ત્યાં મિથ્યાત્વનું સ્વરૂપ આ પ્રમાણે દર્શવું છે.

“મિથ્યાત્વના ચે મેદ છેઃ—લૌકિક અને ઓકોપર. એ દેવકના પાછા ચે મેદ ઈઃ—દેવગત અને યિગિગત.

ત્યાં લૌકિકદેવગત ને એ કે લૌકિક દેવોમાં મુક્તિનિધિને પૂજ્યતાની શુદ્ધિ પરી નેમનું સ્મરણ, સ્તવન કે પૂજન કરવું.

ઓકોપરદેવગત ને એ કે ઓકોપર દેવમાં વગ દયા અને પરિવ્રજાદિક લૌકિક દેવની યિગોનાં માગેન કર્યો.

લૌકિક યિગિગત ને એ કે તારમ કે તારવતની શ્રમન વંદન ડિગયારીઓને વંદન પૂજન કે, મન્દાર કર્યો મળતા નેમની માગે વગર જાગ્યો માગ્યો કર્યો કે નેમની માગે મોક્ષ વંદન કરવી.

होकराचारिणिनाम ते च के. धामरा, चमरा, कुलीन, भू-
 लक, तथा यथाशक्ति आने पादिवा के तेमनी मर्मा करी.

इहां यथाशक्ति ते अं के तेभी स्वतन्त्रमतिपटे इत्युच आचर
 तथा मद्रूप, भेद के, देरागन्तु द्रव्य वपायवा मारे पंगे लई माटे
 आपरा, अथवा धाम्यनी भीखोर करी, तथा देरागर माटे कृपा
 अने बाटीयो करी, तथा मया कर करवा, तथा यतिपु देरा-
 गाने भाग्यमाज करी, इत्यादिक अनेक प्रकारम इत्युच के.

सास्त्रमां जे यतिने देरागर मर्माणी खेतर, पैजा, गाम वगेरा
 संभारवा मद्रूपी छे ते एवा मर्मा के बाह परधमी परामर्श करी
 ए मद्रूपतनो छोप करतो होय तो त्या यतिपु तेनी मर्माज क-
 री, एव के सामान्यपणे तेनी मर्माज करी करी गयी.

एतन्ना माटे ने उपर यमाणे इत्युच मद्रूप तथा आचरे सेने
 यथाशक्ति जानवा. इहां पाद सास्त्र के जेभी संविप्रपाक्षिक छे
 ते सो मुद्रमद्रूपणा करनार होवापी यथाशक्ति गणना नयी.

एवा यथाशक्ति वगेरे हीनाधारियो जयां होला होय ते अ-
 मापनन जानपु त्या अकस्मात् रीते मापुआए जता बनी अने
 सो तेमने दम्भप्रमद्रूपणा करतान भागी नात्ववा, अगर तेम न-
 वने तां पानाना कान दाकी मेरा एवं जयां मापु माटे पण आ-
 म करव कहल छे सो तयाविध भागमना अज्ञान आधार माटे
 ज्ञु कहवुं? अर्थात् मेने तां दृज रहवुं.

आदली यान दमवमचारीमा मिथ्यात्वना अधिकार करी छे
 ते उपयोगी जानी इहा टांकी लीधी छे.

(३) कांठ पळे के सापुओ प्रविधे प्रविधे सम्पत्तनो अं-
 गीकार ययां करे छे तेणे जानपु के सर्वाधरनिनामाधिक सेनाज
 सम्पत्तनो अंगीकार आपी जाय छे. केमके आवश्यकपूर्णमां

સામાયિકનો અર્થ કરતાં કહ્યું છે કે જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્રરૂપ ભાવસમ્પન્નનો જે આપ પૃથક્કે ત્યાગ તેજ સમાય અને સમાય તેજ સામાયિક. માટે સામાયિક અંગીકાર કરતાં જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્રનો અંગીકાર થાય છે.

વળી એજ ચૂર્ણમાં વ્યાખ્યાતારે “તિવિદં તિવિદેષં”નો અર્થ એમ કર્યો છે જે તિવિદં પૃથક્કે જ્ઞાન, દર્શન, અને ચારિત્રભેદે કરી ત્રણ પ્રકારનું સામાયિક કરું છું. અને તિવિદેષં પૃથક્કે મિધ્યાત્વ, અજ્ઞાન અને અવિરિતરૂપ ત્રણ ભેદે કરી સર્વ સાવચનું પચસાણ કરું છું. માટે આ વ્યાખ્યામાં તુલ્યો અંગીકાર દેસાય છે.

વળી વિશેષાવશ્યકમાં પણ સામાયિકની વ્યાખ્યા કરતાં સમ્યક્ત્વ, શ્રુત, અને ચારિત્રરૂપ ત્રણ પ્રકારનું સામાયિક કહી ચોતિરામિ પદની વ્યાખ્યા કરતાં મિધ્યાત્વ, અને અવિરિતનો ત્યાગ જનાવ્યો છે.

(૪) કોઈ પૂછે કે શ્રાવકે શ્રાદ્ધ, મંવચ્છરી, પામી, છપામી, નવમી, તથા જલાંજલિ ઘોરણ કરવાં કે નહિ? તેનું એ ઉત્તર છે કે એ વધારા અજ્ઞાનિઓનાં કામ છે. શ્રાવકનાં એ કામ નથી.

આ વાત જંબૂસ્વામી અને મમયનો સંવાદ વસુદેવહિંદિમાં છે તે લખીએ છીએ.

“મમવ જંબૂસ્વામીને કહેવા ત્યાગ્યો કે મ્યામિન્, લોકપર્મ પણ પ્રમાણ કરવો જોઈએ કેમકે પિતરોને પિંડ દેનાર પુત્ર પેદા કર્યાથી પિતરોની તૃપ્તિ થાય છે એમ વિદ્વાનો કહે છે. ત્યારે જંબૂસ્વામી તેને કહેવા ત્યાગ્યો કે એ જ્ઞાન જુટી છે. કારણ કે મવાંતરગત જીવો પોતાના કર્મને આધીન રહેલ છે. તે જીવોનું જેમ પરમને ઉપનત્તું કર્યાધીન છે તેમ આદ્ય પણ કર્યાધીનજ હોયો જોઈએ. વળી વિચાર કરો કે આદ્ય તો અચેતન છે, તે પુત્રોએ આપ્યો થકો

सुखेलाओ पाये पोचो केम आवे, माटे सुखेलाये उरंछीने दुख ते आवे ते तेनी भांगे देवराग खरी गण का सुखेलाये पछोच नदि.

हजो विचारो वे. बांटे बाग के पचावो काययोगे मरिने कुंग के कीटीहये जन्मयो हवे ते देकागे मेनो पुत्र मेना भिमिने म्या पाणी भाये सो भुं द्रव्यार भये के भयकार ! ते विचारो."

आ विरदामनी उदधि माटे आवयवकानुणिमी एवं लक्ष्मी छे के श्रमिक राजा मरण पावती कोणिक शाना बहु शीकाभुए भयो मेनो सोक टाजवा सोधभाए मुक्ति रची ते एवी के जूना तादपत्र ऊपर विरदामनी विधि कोमगरी शानाने बगधीने कर्तु के महाराज आवी रीते विरदाम कर्तु गो राजानो गिनार भ-
दे. स्वामी विरदाम आत्मसा आम्नु.

(२) बांटे बांटे के आचकाए पांते आद्ध संवसरी न कावरी, पण बीजाए करेण आद्ध संवसरीमी जमती सो दोष छे ? तेनु ए उमर छे के जेम गौरीयक्त, गणेशना मोदक, भट्टारिकाते नेयर, अनंतव्रतनुं भोजन, कज्जलीनुं भोजन, दूधनी आटम बळधारस तथा शिवराजनां भोजन, संराविराहनुं भोजन, सोमेश्वरनी पाया माटेनुं देवभोजन, एहनुं भोजन, महानवमी वगेरानां लाणां, न-
लाच वगेराना भयानुं भोजन, गंगप्पाळनुं भोजन, उद्योगपणनुं भोजन, अने कृष्णरात्रिनुं भोजन वगेरा भोजनो विध्यात्मना स्थिरीकारना कारण होयाधी परिहरवा लायक छे तेम आद्ध सं-
वसरीनुं भोजन पण परिहरनुं जोदये.

इहां पाद राखनुं जोदये के मुनिभो भिक्षाचारी होयाधी तेभो एवां भोजन हवे सो तेमने स्थिरीकारनो दोष गतो नही, माटे तेमने ते कल्पे. तेधीज हरिकोशबलमुनिए, जगपोषमुनिए, तथा विजययोगमुनिए यज्ञमाधी आधार पोचो छे. तथा नैदिपेणता

पूर्वभरमा तेना यक्षनो ध्वेन आहार मुनिभोए वोंयो छे.

(६) कोइ कहे के त्वारे धर्मना अर्थ करेला कूवा तळावमां-
थी पाणी लेता स्थिरीकरण थाप के नहि ? तेनुं ए उत्तर छे के
त्यां स्थिरीकरण नथी थनुं, कारण के जो सां स्थिरीकरण यनुं
होय तो आवकने माटे एनुं लम्बवामां आवत के तेणे पोते जूदां
कूवा तळाव कराववां; पण तेम तां क्यां कहुं नथी.

(७) कोइ कहैने के यक्षयक्षगीयोने धर्मां पूजतां मिथ्यात्व लागे
पण सांसारिक काम माटे पूजतां कैम मिथ्यात्व लागे तेनुं ए उत्तर
छे के एम मानीए तो शिवादिक देवना भक्तोने पण मिथ्यात्व नहि
लागने कारण के माये तेंओ पण तेमने सांसारिक अर्थेज पूजे छे.

(८) कोइ कहैने के जेम अविरत राजा के वैद्यने नमस्कार
करवामां आवे छे तेम गोत्रदेवीओने पण पूजतां शो दोष छे ?
तेनुं ए उत्तर छे के राजादिकने नमस्कार करतां आरंभनी अनु-
मति लागे छे, पण केइ मिथ्यात्वनी अनुमति नथी. पण गोत्र दे-
वनादिकने नमतां तो अदेवमां देवबुद्धिरूप मिथ्यात्वज छे. ए-
टला माटेज आवश्यक चूर्णमां कहुं छे के पुत्र मळवा माटे ना-
गराधिके घणा देवदेवी पूज्या; पण सुलसा श्राविका होवाथी ते-
णीए नहि पूज्या. तथा त्यांज “देवपाभियोगेणं” नी व्याख्या
करतां कहुं छे के एक गृहस्थ आवक थनां तेणे व्यंतरो पूजवा
जोडी दीथा. त्यागे एक व्यंतरीए कोप करी तेनो गाय चारनार
जोकोरो गायां साथे अलोप कर्षो. हवे छोकरानी शोध करवामां
ते आवक उपारे आकुल थयां त्वारे व्यंतरी एक स्त्रीना शरीरमां
प्रवेश करी कहेवा लागी के मने केम पूजता नथी ? आवकें वि-
चार्युं के मारा धर्मनी विराधना नहि थाप तेम उपाय करवो ते-
धीं तेणे कहुं के त्वारे जिनमतिमानी पाछल बेशो. व्यंतरीए ते

ચૂલ કરતાં તેને જિનમાત્રિમા પાછલ વેશાદી. અને તેનીએ ગાયો તથા છોકરો આળી આપ્યો.

(૧) દમણના આચાર્યોએ પણ કહ્યું છે કે જૈમ કુલીન સ્ત્રી-ઓએ વેશ્યાના ઘરે ન જવું તેમ મૃશ્રાવકે કુતીર્યમાં નહિ જવું. કારણ કે ત્યાં જતાં ધીજા વિચારે કે હ્યારે આ, ધર્મમાં કુશલ શ્રાવક પણ હતાં આજે છે ત્યારે આ ધર્મ પણ મરસ લાગે છે, જે રીતે તેના ભક્તોને સ્થિરીકાર થાય અને જે રીતે ધીજા મન્ય માણી-ઓને જે મિથ્યાત્વ અન્યથા કરાવે તે જિનભાષિત વૌધિ નહિ પામી શકે. માટે જે પુરુષ મિથ્યાત્વના કારણોને દૂર નહિ કરે તે સ્વ અને પરને સંસારમાં પાડે છે, યજ્ઞી તે મુદ્દપુરુષ લોકિકતીર્થોમાં જઈને પુન્યયોગે ચિંતામણિ માફક મેલવેલું સમ્યક્ત્વ હારી નાલે છે.

વિચાર ૩૧ મો.

પ્રશ્ન:-શ્રાવકને મિથ્યાત્વી સાથે વસતાં અનુમતિ લાગે કે નહિ?

ઉત્તર:-શ્રાવકને મિથ્યાત્વી લોકો સાથે વસતાં પણ મિથ્યાત્વની અનુમતિ નથી લાગતી એ વાચનનો સુલ્લાસો દર્શનસત્તીમાં જૈમ છે તેમ લેખીએ છીએ.

શાસ્ત્રમાં અનુમતિ ત્રણ પ્રકારે કહી છે-સંવામાનુમતિ, ઉપ-ભોગાનુમતિ, અને પ્રતિશ્રવણાનુમતિ. ત્યાં માથે વસવું ને સંવામાનુમતિ, તેના કરેલને ભોગવવું તે ઉપભોગાનુમતિ, અને તેને પૂછતાં હા પાડવી તે પ્રતિશ્રવણાનુમતિ.

હતાં કોઈ કહેશે કે શ્રાવકને મિથ્યાત્વનો ત્રિવિધે ત્રિવિધે પરિહાર માનીએ તો સંવામાનુમતિ કેમ ટલે? તેનું એ ઉત્તર છે કે એ ત્રણ પ્રકારની અનુમતિ આરંભની વાચનમાં કહી છે. માટે આ-

રંમના પ્રમાણે કંઈ મિથ્યાત્વમાં સંવાસાનુમતિ જિનપતમાં માનેલી નથી. તેનાં કારણ નીચે મુજબ છે.

સામાન્યપણે અનુમતિ એ કહેવાય છે કે આપણે ઈચ્છી અનુકૂળતા વતાવીએ કે જેનાવડે સામો ઘર્ષા જે આરંભ કે મિથ્યાત્વમાં પ્રવર્તે છે તેના મનમાં ઈચ્છા વિકલ્પ પેદા થાય કે મને इहाँ પ્રવર્તતાં આ અનુમત કરે છે, તો ત્યાં આપણી અનુમતિ થઈ જાણતી. આ કારણથી આરંભમાં સંવાસાનુમતિ લાગે છે અને મિથ્યાત્વમાં નથી લાગતી. કારણ કે દેશ કે નગરમાં સાથે ધર્મતા રાજા, શેઠ, વેપારી, સંદુત, તથા કારીગર વગેરા તમામ લોકો જાણે છે કે અમે એક ધીજાનાં કામકાજ કરતા હોવાથી તેમજ રાજાનો કરં મરતા હોવાથી એક ધીજાના મદદગાર છીએ. આ રીતે આરંભના કામની સામગ્રીમાં દરેક જણની સામેલગિરી હોવાથી આરંભમાં સંવાસાનુમતિ રહે છે. અને ઈચ્છી યતિની આરંભના કામની સામગ્રીમાં સામેલગિરી નહિ હોવાથી યતિને સંવામાનુમતિ નથી લાગતી. પણ મિથ્યાત્વમાં સંવાસાનુમાતિ નથી. કારણ કે મિથ્યાત્વ તો પોતાના અધ્યવસાયથીજ થાય છે. અને તે અધ્યવસાય કંઈ ઈચ્છી ઇચ્છે સહવામિઓથી પેદા થતા નથી. વઢી કદાચ શ્રાવક રાજાદિકના ઉપગેયથી લૌકિકમિથ્યાદૃષ્ટિદેવોનું વંદન પૂજન કરતો રહ્યો હોય તોજ ત્યાં તેની અનુમતિ ગણાતી નથી. કારણ કે અધ્યવસાયનેજ મિથ્યાત્વ કહેવાય છે.

માટે મિથ્યાત્વમાં સંવામાનુમાતિ નથી લાગતી. અગર જો इहाँ પણ સંવામાનુમાતિ માનીએ તો મમ્યવત્ત્વમાં પણ સંવામાનુમાતિ લાગશે. અને તેમ માનવા માંડીએ તો અમ્યવત્ત્વને મમ્યવત્તાનુમાતિ થતાં મોક્ષ પ્રાપ્તિ થવાનો મસંગ લાગુ પડશે.

વિચાર ૩૨ મો.

(ઉપકરણ વાચત.)

મશ્નઃ—કંઠાઈ, ટોપ તથા નંદીપાત્ર^૧ ઘોરાં, અને નેણ, મૂઈ, તથા કાતર ઘોરાં ઉપકરણ કેમ રાखો જો !

ઉત્તરઃ—કારણે ૯ ઉપકરણો પણ આગમમાં રાखવાં કર્યા છે. કારણ કે કલ્પમાં કશું છે કે સાધુને પાંદ અને સાધ્વીને પ-
ચીદ્ર તે ઔષધિક ઉપકરણ છે, બાકી ઔષધગ્રહિક તો પહેલે સંચા-
રપટક ઘોરાં અનેક મકારે છે.

આચારાંગટીકામાં તિરોદગ તુસોદગના મસંગમાં ટોપ તથા કંઠાઈ કહેલ છે.

નિશીઘનૃણિ તથા વ્યવહારમાં નંદીપાત્ર, વિપાત્ર^૨, કમઢક^૩, વિમાત્રક^૪, તથા મસ્રવણમાત્રક રાखવાં કર્યા છે.

દૃઢકલ્પભાષ્યમાં જપન્ય, મધ્યમ, તથા સ્ફુટ ઔષધગ્રહિક ઉપધિ નીચે મુજબ લેલેલી છે.

(૧) કાષ્ટ કે છાણનું પીઠ, ઉત્તરપટમહિત નિપઘા^૫, દંદક, મ-
માર્જની, ઘટો, કુટમુખ^૬. કાતર, મૂઈ, નેણ, કર્ણશોધનિકા, ને
દંતશોધનિકા, ૯ જપન્ય ઉપધિ જાણવી.

(૨) પાંચ શામત્રાણ^૭ (વાઢનું, મૃત્રનું, મૃચિકુટ, શીર્ષક, અને
છવ), પાંચ ચિચ્ચિમિળી (વાઢની, છવની, શાગની, દંદની, તથા
કટકમય), ૬ સંધારા (સંધારપટ તથા ઉત્તરપટ), પાંચ દંદ (દંદ^૮,

૧. માટું. ૨. પાષા કરતાં નાનું. ૩. માત્રક કરતાં નાનું. ૪. વેસ-
પાનું માસન. ૫. માંકડા મુખનો ઘટો. ૬. ચરમાદથી થવાવનાર.
૭. શાદુમમાણવાળો ને દંદ. તે સ્પિનનો વધ કરતાં કામ લાગે છે.

રંધના પ્રમાણે કંઈ મિધ્યાત્વમાં સંવાસાનુમતિ જિનમતમાં માનેલી નથી. તેના કારણ નીચે મુજબ છે.

સામાન્યપણે અનુમતિ એ કહેવાય છે કે આપણે ઈવી અનુકૂળતા યતાવીએ કે જેનાવડે સામો ધર્મી જે આરંભ કે મિધ્યાત્વમાં મંચરે છે તેના મનમાં ઈશ્વો વિકલ્પ પેદા થાય કે મને इहाँ મંચરેતો આ અનુમત કરે છે, તો ત્યાં આપણી અનુમતિ થઈ જાણવી. આ કારણથી આરંભમાં સંવાસાનુમતિ લાગે છે અને મિધ્યાત્વમાં નથી લાગતી. કારણ કે દેશ કે નગરમાં સાથે ઘસતા રાજા, શેઠ, પેપારી, સેદુન, તથા કારીગર વગેરા તમામ લોકો જાણે છે કે અમે એક થીજાનાં કામકાજ કરતા હોવાથી તેમજ રાજાનો કર ભરતા હોવાથી એક થીજાના મદદગાર છીએ. આ રીતે આરંભનાં કામની સામગ્રીમાં દરેક જણની સામેલગિરી હોવાથી આરંભમાં સંવાસાનુમતિ રહે છે. અને ઈથીજ યતિની આરંભના કામની સામગ્રીમાં સામેલગિરી નહિ હોવાથી યતિને મંવામાનુમતિ નથી લાગતી. પણ મિધ્યાત્વમાં સંવાસાનુમતિ નથી. કારણ કે મિધ્યાત્વ તો પોતાના અધ્યવસાયથીજ થાય છે, અને તે અધ્યવસાય કંઈ પરથી ઇટલે સહવાસિઓથી પેદા થતા નથી. વઝી કદાચ શ્રાવક રાજાદિકના ઉપરોધથી લૌકિકમિધ્યાદિદેવોનું વંદન પૂજન કરતો રહ્યો હોય સોપણ ત્યાં તેની અનુમતિ ગણાતી નથી. કારણ કે અધ્યવસાયનેજ મિધ્યાત્વ કહેવાય છે.

માટે મિધ્યાત્વમાં સંવાસાનુમતિ નથી લાગતી. અગર જો इहाँ પણ સંવાસાનુમતિ માનીએ તો સમ્યક્ત્વમાં પણ સંવાસાનુમતિ લાગશે, અને તેમ માનવા માંડીએ તો અભવ્યને સમ્યક્ત્વાનુમતિ થતાં મોક્ષ પ્રાપ્તિ થવાનો મસંગ લાગુ પડશે.

વિચાર ૩૨ મો.

(ઉપકરણ વાવ્રત.)

મશ્ત્રઃ—કઢાઈ, ટોપ તથા નંદીપાત્ર^૧ ઘેરાં, અને નેળ, મૂઈ,
તથા કાતર ઘેરાં ઉપકરણ કેમ રાખો છો ?

ઉત્તરઃ—કારણ ૫ ઉપકરણો પણ આગમમાં રાખવાં કહ્યાં
છે. કારણ કે કલ્પમાં કશું છે કે સાધુને ચાંદ અને સાધ્વીને પ-
ચીશ તે ઔધિક ઉપકરણ છે, ઘાતી ઔપગ્રહિક તો ઘણેને સંધા-
રપટક ઘેરાં અનેક પ્રકારે છે.

આચારાંગટીકામાં તિલોદગ તુસોદગના પ્રસંગમાં ટોપ તથા
કઢાઈ કહેલ છે.

નિશીગન્ધુર્ણિ તથા વ્યવહારમાં નંદિપાત્ર, વિપાત્ર^૨, કમટક,
વિપાત્રક^૩, તથા પ્રસવણમાત્રક રાખવાં કહ્યાં છે.

દૃઢતલ્પભાષ્યમાં જયન્ય, મધ્યમ, તથા ઉત્કૃષ્ટ ઔપગ્રહિક
ઉપધિ નીચે મુજબ લેખેલી છે.

(૧) કાષ્ટ કે છાણનું પીઠ, ઉત્તરપટમહિત નિપઘા^૪, દંઢક, મ-
માર્જની, ઘટો, કુટમુપ^૫, કાતર, મૂઈ, નેળ, કર્ણશોધનિકા, ને
દંતશોધનિકા, ૫ જયન્ય ઉપધિ જાણવી.

(૨) પાંચ વામત્રાણ^૬ (વાલનું, મૂત્રનું, મૂત્રિકુટ, શીર્ષિક, અને
છય), પાંચ ચિર્લામણી (વાલની, મૂત્રની, વાગની, દંઢની, તથા
કટકમય), એ મંથાગ (મંથારપટ તથા ઉત્તરપટ), પાંચ દંઢ (દંઢ^૭,

૧. માટું. ૨. પાત્રા કરતાં નાનું. ૩. માત્રક કરતાં નાનું. ૪. કેમ-
પાનું ખાસત ૫. માંકડા મુખનો ઘટો. ૬. વરમાદધી ઘચાવનાર.
૭. વાહુપ્રમાણવાળો ને દંઢ. તે રિપુનો ઘપ કરતાં કામ લાગે છે.

વિદંડ^૧, લાટ્ટે^૨, વિલટ્ટિ^૩, ને નલિકા^૪), ત્રણ માત્રક (ઉચારનું, પ્રશ્રવણનું, તથા શ્લેષ્મનું), પાદલેપનિકા, ત્રણ ચામડાં (પ્રાતરણ, ઉત્તરપટ્ટ, તથા નલિકા, અથવા કર્ત્તિત, તલિકા, અને ઉઘ્મા), બે પાટા (સંધારપટ્ટ અને ઉત્તરપટ્ટ અથવા સન્નાહપટ્ટ અને પલાંઠીપટ્ટ), ૯ મધ્યમ ઉપધિ જાણવી.

(૩) મધ્યમ ઉપધિ ઉપગ્રાંત યે મકારનું અક્ષમંઘાટક (एकांगिक અને અનેકાંગિક), તથા પાંચ મકારનાં પુસ્તક, અને ફલક ૯ ઉત્કૃષ્ટ ઉપધિ જાણવી.

इहां दंडक, विदंडक, यष्टि. અને વિયાષ્ટિ ૯ મર્ધ સાપુઓને જૂદાં જૂદાં હોય છે. અને ૯ ઉપગ્રાંત ચર્મકૃત્તિ^૧, ચર્મકોશક^૨, ચર્મચ્છેદ^૩, યોગપટ્ટ, અને ચિર્લિર્મિર્નિ ૯ ગુરુની ઉપધિઓ હોય છે.

ચઢી ત્યાં લલ્યું છે કે ૯ ઉપધિઓ તથા એના જેવી ઉપાનદ્ વગેરા ઘીજી ઉપધિઓ જે તપમંચમની માધક હોય તે ઔપગ્રાહિક ઉપધિ જાણવી.

निशीयचूर्णिमां लांबा मार्गमां ऊतगतां नीचे मुजव औपग्र-
हिक उपकरण लेवां लख्यां छे.

ચામડાનાં નવ ઉપકરણ—નલિકા, પન્ડીલા, ચલ્લક, વઘ્મા,

૧. દંડ કરતાં નાનો તે વિદંડ ૯ વર્ષાકાળે મોચરી કરતાં લેવાય છે. વરસાદ આવતાં તેના કપડું નાખી તેની હેઠે ચાલતાં અપ્કાયનો ઓછો સ્પર્શ થાય છે. ૨ પોતા કરતાં ચાર આંગળ ઉંચી તે લાટ. તેના ચંદે પટ્ટો ઘંધાય છે. ૩ લાટ કરતાં નાની તે વિલટ્ટિ, તે વર્ષાક ઉપાશ્રયના વારણા ઢાંકતાં કામ આવે છે. ૪ પોતા કરતાં ચાર આંગળ મોટી તે નલિકા. તે પાણીમાં ત્યાં પાણીની ડુંડાઈ તથા મલાના કામમાં આવે છે. ૫ છવટ્ટિકા. જેમાં નેળ વગેરા રસાય તે. ૭ ચાધરનો કુટકો અથવા કાનર.

પદ નહિ પર્ણા શકવાના કારણે.

બહી ત્રિનકલ્પિભોને પણ કારણે ચોવ્વપટ્ટક રાખ્યો પંચક-
સ્થામાં કશો છે.

વિચાર ૩૪ માં.

મશ્ન:-ચલોટાનું માંત ગોપયવું ક્યાં કશું છે ?

ઉત્તર:-હેદગ્રંથોમાં અપવાદપદે પટ્ટને ગ્લાન હોતાં, લોચ
કરતાં, આચાર્યોદિકના શરીરનું વૈવાઢ્ય કરતાં, ઝંચે ટંગેલાં
ખાનન કતારતાં, યૂવાનો સંધારો પાધરતાં, ઉપાશ્રય મમાર્જતાં,
તથા મરેલા સાધુને ઝગાડતાં इत्यादि કારણે કટિપટ્ટક કરવું,
પટ્ટે ચલોટો કટિમાં મજબૂત થાંધરો કશો છે.

માટે એ કારણોમાં ચલોટો પહેરતાં તે દોરાખી અથવા માંત
ગોપવાખીજ રહી શકે છે.

વિચાર ૩૫ માં.

મશ્ન:-ઋતુવદ્ધકાલમાં પીઠફલકાદિક કેમ નથી વાપરતા ?

ઉત્તર:-(૧)નિશીથ ભાષ્યમાં મંધારાના ભેદ ઘટાથી કશું છે કે
ગમે તે પ્રકારનો મંધારો ઋતુવદ્ધકાલમાં લેતાં આશાખંગ, અન-
નસ્થા, અને મિથ્યાત્વ થાય છે. મંધારાના ભેદ આ પ્રમાણે પાડ્યા
છે. સંધારો વે પ્રકારનો:-પરિસાટી, અને અપરિમાટી. પરિસાટી
વે પ્રકારનો:-શુપિર અને અશુપિર-ત્યાં શાલ કે તૃણ ધોરાનો
શુપિર અને દર્મનો અશુપિર. અપરિસાટી વે પ્રકારનો:-ઐકાગિક
અને અનેકાગિક. ઐકાગિક વે પ્રકારનો:-સંઘાતિમ અને અસંઘા-

નિમ્ન અંગેલાં ગિર ને કૃષ્ણાદિ નો જાણવો,

(૧) જનવર્ણના પીરમાં વર્ણ છે કે જનવર્ણવાળી નિઃશ્વા-
હાર્યો સંધ્યાના ઉપર મુખ મધ્ય પીરવર્ણવાદિય વારો મેંને અથ
મળો જાણવો.

(૨) "જામાણુઆવેલા મિશામમપર ફેલીને અથવા મમવાનના
વાદપીર ઉપર ફેલીને મળવા દેવાના આવે" જુ દામવાળી પી-
રાર્થિકનો પરિધાન મિલત વરી રાકાય નેમ વળી, વામના કે પ
નો મળવા મદામજનો વળ્ય છે તેવી મેંધાના માંદ અમ્હા છે પણ
કે.૧ પીમા આચાર્યો માટે નથી વળી મળવામાંને પણ મમવર્ણ-
મીજ અને રામાણુ આવી આવેલજ મિશામમ અનુદાન વર્ણુ છે,
સંધ્યાંણુ જાવી આવેલની યાત્ર નથી

(૩) જામાણુના અથવા પણ સંવર્ણવ નિપટા વાવી કહેજ
છે એ માટે નિર્ણયવૃણિમાં જમ્યુ છે કે મુખવંદનીમાં નિપટા
કામવાની મજના છે વટજે કે વામય પણ અને નરિ પણ વામય,નો
વમય નો ત્યાં મર્પે શિખ્યાંણુ જકેત. કાંવળી દેવા કાવતમાં પણ
મજના છે વટજે કે. તેમ પણ વામય અને વીતી રીતે પણ વામય,
નો નિપટા નરિ વામય નો વન વામવાય વેલી મુખ વાવના આવે.

અર્થમટર્જીમાં નવી નિપટા કરવી અને મેટલા મીંમજના
હોય તે વધામજે પોતાનાં વાવટાં જે કાંવળીઓ દેવાં વામય થાં
દા મીંમજનાર હોય તો પીજાની માર્ગા જુ દેવી તેનાવટે જુ
મ્યાવનાની અને વીતી મુમની નિપટા કરવી.

(૪) વળી આચાર્યનો મંધારો જર્વાનથી પણ હાથ ઊંચો વાવો
વળ્યમાં વાવો છે વામય કે તેવી ઓળો હોય તો મર્પેનુ મમ રહે.

ત્યાં પણ વૃણિકારે વર્ણવાળમાંજ તેમ વાવનાં મળામ્યું છે.

(૫) વાંદ વટ જે જસામુનકથમાં વર્ણુ છે કે વાસિકમ-

૧૭૭
 સત્યનાર સાધનાર :
 તિમા ધરનાર સાધુને પૃથિવીશિલા, અથવા કાષ્ઠશિલા, અથવા
 યથાસંસ્તૃત ઇટલે કે સ્વપમાં લાગે તેવી રીતે મઝેઝાં તૃણાદિક,
 એ ત્રણ સંધારા પ્રતિલેખવા કલ્પે. માટે જ્યારે પ્રતિમાધરને પણ
 ત્રણે સંધારા સર્વકાલમાં જણાવ્યા છે ત્યારે થીજા મુનિને કેમ ન
 કલ્પે ? તેનું ઉત્તર એ છે કે એ પ્રતિમાધર માધુનો કલ્પ જૂદો છે.
 કારણ કે તેઓ કંડ એ સંધારા માગી લાવતા નથી. વઢી એ મા-
 સિકપ્રતિમાધર મુનિ શરીરનું પણ પ્રાતિકર્મ કરતા નથી. કારણ
 કે ત્યાં લભ્યું છે કે મામિકપ્રતિમાધર મુનિના ઉપાશ્રયમાં કોઈ
 આગ ધુલાવે તો ત્યાં તે મુનિને નીકઢવું કે પેશવું કલ્પે નહિ. તે-
 મજ તેના પગમાં કાંટો કે કાંકરાં લાગે અથવા આંત્રમાં જીવ-
 જંતુ કે રત્ન પેમે તો તે તેને કાઢવાં કલ્પે નહિ. માટે પણ મુનિનું
 આલંબન ભેવું અયુક્ત છે

: ૬૭ : ૭ : ૬૭ :

વિચાર ૩૬ માં.

(પાપધ વિષે.)

પ્રશ્ન:—પાપધ દરેક દિવસે કેમ નથી કરાવતા ?

ઉત્તર:—આગમમાં પર્વ દિવસમાત્ર પાપધ કરવું કહેલું છે

જુઓ મગવતીમાં લખ્યું છે કે આટમ, ચૌદમ, પૂનમ અને

અદિષ્ટાના દિને પ્રતિપૂર્ણ પાપધ વાઢતા થકા વિચાર ૩૭ પર્વાથી

તામાં લખ્યું છે કે ‘ પાપધ પર્વદિનાનુષ્ઠાન ’ ‘ પાપધં ચ યદા

યથાવિધં ચ તે કુર્વેનો વિદ્મંતિ તદર્ગંયન્નાહ ચાત્તદસ્મેત્યાંદિ. શ્લો-

ણેષ્ટા અમારામ્યા’ એનો માર્ગાં એ છે કે પાપધ ઇટલે પર્વદિવ-

સંક્રાંતિ, અને તે વખતે અને જી રીતે કરતા તે જતાવવા સૂપકાર

૩૬ છે કે આટમ, ચૌદમ, પૂનમ અને અમાવામ્યાના દિને પઢવિ-

દામ પોમદ કરતા. માટે હાં દીકારાં કાલનિયમ મુજબે જણાય છે.

ભગવતીની શ્રુતિ મમાળે રૂપાનગિર્જામાં, ઉપાધ્યક્ષાની શ્રુતિમાં, ઠાનામુજની શ્રુતિમાં, ઉપાધ્યક્ષની શ્રુતિમાં, આવશ્યકની શ્રુતિમાં, પેષાદકની શ્રુતિમાં, આવશ્યકપુત્રિમાં તથા પુત્ર-માલની શ્રુતિમાં પૌષ્પ તે પર્વદિને કરવાનું અનુદાન કર્યું છે.

પોમદાસની શ્રુતિમાં પણ આટમ, પૌદમ, પૂનમ, અમાસ્યા રૂપ ચતુર્થીમાં પોમદ કરવું કર્યું છે.

ચલી એ ચતુર્થીમાં દેવતાઓ પણ મેઠુ મેઠાના નૈત્યોમાં યજ્ઞ કરે છે એમ માનિશિયા વચ્ચામાં મળ્યું છે.

(૧) કોઈ કહેશે કે ઉપર મમાળે તો જો કે પર્વમાં પોમદ આવે છે, છતાં પણ જો શિશ્નિરૂપ પોમદ દરોજ પણ કરીએ તો તેમાં શો દોષ છે ?

પરંતુ ઉપર એ છે કે મિનમાપિત કરતાં અધિક કે ઓછું કરતાં સામ્યમાં દોષમ પ્રતિષાદન કર્યો છે. જો તેમ નહિ હોય તો તો દે-યમી, પાલી મેઠાના કાઠમગનાં મમાળ આપ્યાં છે તે કરતાં મધુ મન્દના કાઠમગ કરતાં, તથા મમગ્યા દેતાં તળપાર મામા-પિક ઉદ્યગ્વાને બદલે પાર પાર ઉદ્યગ્તા, તથા પોંખી મદલિ-ળા દેતાં, તથા રીખા અનેક કૃત્યોમાં અધિકતા કરતાં પણ દોષ નહિ મળે. પણ તેમ તો કંઈ છે નહિ, માટે પુર્વપુરુષોએ જે અનુ-દાન એ રીતે અને જેટલું કર્યું હોય તે તેમજ કરવું જોડે.

(૨) હાં કોઈ વાંદ કે વિપાકમુખમાં મળ્યું છે કે મુબાદુકુ-મારે પકવેલા આટમ, પૌદમ, પૂનમ અને અમાસ્યાના દિનાંમાં પોમદગાલામાં આવી અટમમક્ત પોમદ લીધું માટે અટમમક્તના ગ્રણ દાદાદા હોવાથી અપર્વમાં પણ પૌષ્પ આવશે તેનું એ ઉપર છે કે એ વિપાકમુખના એ વાચના અક્ષરો અતિગંધીર છે. કારણ

પ્રના અમરોનો પણ નિર્વાહ થઈ શકે છે.

વઝી હાં એક ઘોડો વિચાર કરવો ઘડિત છે કે આપણમાં પહેલું પૌપથ લેવાય છે અને પછી પચલાણના અવસરે તપ લેવાય છે, એ વાત મસિદ્દજ છે. તેમજ દ્રવ્યપોમહમાં પણ પહેલો પૌપ-પની ક્રિયાનો અંગીકાર કરાય છે અને પછી અદમ ભક્ત લેવાય છે, એમ જ્ઞાતા મુત્રમાં અમયકુમારના પ્રસંગમાં લખેલ વિના ઉપરથી જણાય છે. છતાં નંદમણિયારે તેથી વિપરીત કર્યું છે. તેથી એમ જાણવાને કારણ મળે છે કે નંદમણિયારે મિથ્યાત્વ પામ્યા પછી એ ક્રિયા કરી છે. અને મિથ્યાત્વીની ક્રિયા સમ્યક્ શોવાની મજના છે તેથી તેમાં શી આસ્થા કરી શકાય ?

(૪) વઝી વસુદેવદિદિમાં વિજયસેન રાજાની વાતમાં લખ્યું છે કે રાજા ઊપર વીજલી પડવાની છે એમ નિમિત્તિઆપે જ-ણાવતાં મંત્રિએ રાજાના મિહાસનપર એક મૂર્તિ સ્થાપી રાજાને ધર્મપરાયણ રહેવા જિનમંદિરમાં મોકલાવ્યો. ત્યાં રાજા સાતદિન મૂંઝી પોમહ પાલતો થકો રહ્યો. સાતમા દાઢે વપોરે વીજલી સ્થાપેલ મૂર્તિ ઊપર પડતાં રાજા પોમહશાલાથી ઘરે આવ્યો.

હાં એ ઉત્તર છે કે એ રાજાએ કંઈ પૌપથવ્રત નથી કર્યું કિ-નુ ઉપસર્ગ નિવારવા માટે ઉપમર્ગની દૃઢ મૂંઝી પોમહની ક્રિયાનો અંગીકાર કરવા રૂપ અભિગ્રહ કર્યો છે. કારણ કે સાતમા દિને વપોરેગ ઉપસર્ગ દૂર થતાં પોમહશાલાથી વાહર નીકળ્યો એમ કહ્યું છે માટે પૌપથવ્રત હોય તો તે કંઈ વપોરે પૂરું થાય નહિ. વા-કી ઉપમર્ગ મૂંઝી ધારેલો પૌપથનો અભિગ્રહ પૂર્ણ થયો છે.

કોંડ પૂછે કે ત્યારે પોમહ પાલતો થકો એનો કેમ અર્થ ક-રવો તેનું એ ઉત્તર છે કે જેમ ભરત વગેરા અવિરતિઓના અધિ-પારમાં પૌપથિક એ શબ્દનો અર્થ અંગીકાર કરી છે પૌપથક્રિયા

કે એક તો ત્યાં પર્વતિથિઓ કહી છે અને ધીનું અટમમક્ત કશું છે. હવે એ વધા પર્વો મમકાલે તો કંઈ સંભવે નહિ. તેથી અનાગત અથવા અતિક્રાંતપર્વની કોઈ અપેક્ષાએ પર્વના અનુષ્ઠાન મેઝરી અપર્વમાં પણ પર્વાનુષ્ઠાન કરવાનું હોવાથી પર્વનો ઉપચાર કરી સમકાલે યથાં પર્વે કર્યાં હોય તો પણ વધુશ્રુત જાણે !

એ રીત મમાણે ત્રણ દિન તે તેરશ-ચૌદશ-પૂનમરૂપ, અથવા ચૌદશ-પૂનમ-એકમરૂપ, અથવા છઠ-સાતમ-આઠમરૂપ, અથવા આઠ-મ-નોમ-દશમરૂપ આવે. કારણ કે જેને મતિપર્વે પોમહ કરવાનો નિયમ હોય તેનાથી કારણયોગે આઠમના દિને પોમહ નહિ થઈ શક્યું હોય તો યાવત્ તેરશમાં પણ કરી શકાય છે. તેમજ ચૌદશ પૂનમના પોમહ કારણયોગે કોઈ વેલા અગાડથી યાવત્ નોમ દશમના પણ કરી શકાય છે.

આ રીતે એ મૂત્રનું મમાધાન અમે કર્યું છે. અગર ધીની કોઈ રીતે ગ્રંથાંતરના અવિરોધે વધુશ્રુતોએ વ્યાખ્યાન કરી મમાધાન કરવું.

(૨) નંદમાળિયારના અધિકારમાં તે મિથ્યાત્વ વામ્યા પછી જેઠ માસમાં અટમમક્ત લઈને પોમહશાળામાં રહ્યો એમ કશું છે. માટે અનિયતદિનના પોમહ વગર જેઠ માસમાં ત્રણ પોમહ કેમ થયે ! તેનું એ ઉત્તર છે કે જ્ઞાતા મૂત્રના એ અધિકારમાં પહેલું અટમ મક્તજ કશું છે અને એ અક્ષરોથી કંઈ એમ મિથ્ઢ ધાતું નથી કે અટમ મક્તના ત્રણ દિન પોમહ માધેજ હતાં, કારણ કે જો તેમ હોત તો સુવાહુકુમારની યાદરૂક પહેલાં પોમહશાળાની ધ-માર્ગનાદિક વિધિ કહેત વગ તેમ હતાં નથી. હતાં તો અટમ મક્ત લેવાનું પોતું સ્પષ્ટું છે અને પોમહશાળાની વિધિ પછી લાગી છે. માટે અટમ મક્ત સ્ત્રીયા શાદ અને એક કે બે દિનમાં પર્વ આવી જતાં માધે વૌષધ પણ સ્ત્રીયું હોય એમ મંમથે છે. અને એ રીતે મૂ-

પ્રના અક્ષરોનો પણ નિર્વાહ થઈ શકે છે.

ચલી હતાં એક યોગી વિચાર કર્યો ઘટિત છે કે આપણમાં પહેલું પૌષ્ઠ લેવાય છે અને પછી પચસાણના અવસરે તપ લેવાય છે, એ વાત પ્રસિદ્ધ છે. તેમજ દ્રવ્યપોમદમાં પણ પહેલો પૌષ્ઠની ક્રિયાનો અંગીકાર કરાય છે અને પછી અઠમ ભક્ત લેવાય છે. એમ જ્ઞાતા મૂત્રમાં અપયકુમારના પ્રમંગમાં લલેલ વિના જીવંતી જણાય છે. છતાં નંદમણિયારે તેથી વિપરીત કર્યું છે, તેથી એમ જાણવાને કારણ મળે છે કે નંદમણિયારે મિથ્યાત્વ પામ્યા પછી એ ક્રિયા કરી છે. અને મિથ્યાત્વીની ક્રિયા સમ્યક્ હોવાની ખજના છે તેથી તેમાં શી આસ્થા કરી શકાય ?

(૪) ચલી વસુદેવહિંદિમાં વિજયમેન રાજાની વાનમાં લલેલું છે કે રાજા ઉપર બીજલી પડવાની છે એમ નિમિત્તિઆજ જાણવાતાં મંત્રિએ રાજાના મિહામનપર એક મૂર્તિ સ્થાપી રાજાને ધર્મપરાયણ રહેવા જિનમંદિરમાં મોકલાવ્યો. ત્યાં રાજા સાતદિન મૂર્તિ પોમદ પાલ્તો ધકો રહ્યો. સાતમા દાહે ઘણે બીજલી સ્થાપેલ મૂર્તિ ઉપર પડતાં રાજા પોમદશાહ્યાથી ઘરે આવ્યો.

હતાં એ ઉત્તર છે કે એ રાજાએ કંઈ પૌષ્ઠવ્રત નથી કર્યું કિન્તુ ઉપમર્ગ નિવાર્યા માટે ઉપસર્ગની દદ મૂર્તિ પોમદની ક્રિયાનો અંગીકાર કરવા ક્ષુપ અભિગ્રહ કર્યો છે કારણ કે સાતમા દિને ઘણેગેજ ઉપમર્ગ દૂર થતાં પોમદશાહ્યાથી બાહર નીકળ્યો એમ વર્ણ છે માટે પૌષ્ઠવ્રત હોય તો તે કંઈ ઘણે પૂરું થાય નહિ. ઘા-લી ઉપમર્ગ મૂર્તિ ધારેલો પૌષ્ઠનાં અભિગ્રહ પૂર્ણ થયો છે

કોઈ પૂછે કે ત્યારે પોમદ પાલ્તો ધકો એનો કંઈ અર્થ કર્યો તેનું એ ઉત્તર છે કે જેમ ભરત વગેરા અવિરતિઓના અધિ-વારમાં પૌષ્ઠિક એ જલ્દનો અર્થ અંગીકાર કરી છે પૌષ્ઠક્રિયા

જેને, નહિ કે પૌષધવ્રતવાળો એમ કરાય છે તેમ હતાં પણ ઉપમાર્ગે મૂર્ખી પૌષધ ક્રિયાનો અભિગ્રહ પાલતો યકો એમ વ્યાખ્યાન કરી શકાય છે.

(૫) વઢી વસુદેવદિદેમાં મેવરથરાજાની કથામાં લખ્યું છે કે મેવરથરાજા એકદા અઠમ ભક્ત લઈ પ્રતિમામાં ઊભો રહ્યો. તેને હિંદ્રે પ્રણામ કરી તેનાં વસ્ત્રાણ કરતાં હિંદ્રાણીઓ ઢગાવવા આવી પણ તે હમ્પો નહિ તેથી હિંદ્રાણીઓ તેને નમી જતી રહી. અને મૂર્તિ ઊગતાં રાજાએ પ્રતિમાપૌષધ પાવ્યું.

હાં એ ઉત્તર છે કે એ રાજાએ કંઈ અઠમભક્તપૂર્વક પૌષધ નથી લીધું કિંતુ કાવસગ્ગ કરેલો છે. કોઈ પૂછે કે ત્યારે અંતે પ્રતિમાપૌષધ પાવ્યું એમ લખ્યું છે તેનો શો અર્થ તેનું એ ઉત્તર છે કે પ્રતિમાપૌષધ એટલે પ્રતિમારૂપ અનુષ્ઠાન અથવા પ્રતિમારૂપ અભિગ્રહ એ અર્થ સાંભળે છે.

કદાચ કોઈ પૂછે કે શું અગ્નાયમા વ્રત વિના શ્રીજા ઠેકાણે પણ પૌષધ શબ્દ વર્તે છે? તેનું એ ઉત્તર છે કે હા વર્તે છે. કારણ કે સાધુના અધિકારે “પવિત્રવપોમહિએમુ સમાદિપચાણં” એની ચૂર્ણિમાં લખ્યું છે કે હાં પૌષધવ્રતવગર સામાન્યપણે સાધુના ધર્મ કૃત્યનો વાચક પૌષધ શબ્દ છે. વઢી આવશ્યકચૂર્ણિમાં સામાયિકના અતિચારના અધિકારમાં મનદુઃખાનિધાનની વ્યાખ્યામાં લખ્યું છે કે પોમહવાળો એમ ચિંતવે જે ઘરે આ કામ ઠીક છે, આ અઠીક છે, એ મનદુઃખાનિધાન. હાં પોસહ શબ્દ સામાયિક-વાચી છે. તથા દેશાવકાશિવ્રતના અતિચારમાં અમનોદ્વેષયોગની વ્યાખ્યામાં પોસહ વચારે પૂરું યજ્ઞે એમ ચિંતવતું તે અમનોદ્વેષયોગ એમ લખ્યું છે. હાં પૌષધશબ્દ દેશાવકાશીવાચક છે. તથા એજ ચૂર્ણિમાં એક કથામાં એકાંતર મૈથુનની નિવૃત્તિની વાતમાં

લઘુ છે કે “જે દિવસે એકને મોકલું તે દિને ઘીજાનું પૌષ્ય હતું” એમ કહ્યું છે. इहाँ पौष्य शब्द अभिग्रहवाची जणाय છે.

(૬) વલી કોઈ કહે કે મગચતીમાં શંભુશ્રાવકના અધિકારે લઘુ છે કે “શંભુ ઘીજા શ્રાવકોને કહ્યું કે તમે અસન, પાન, સ્નાદિમ, સ્વાદિમ કરાવો છો તો આપણે તે સ્નાતાપીતા થકા પાશ્વિકપૌષ્ય પાલતા વિચરશું” એપરથી પોસ્ટમાં શ્રાવકને ભોજન આવે છે કે નહિ? તેનું એ ઉત્તર છે કે ભોજન નથી આવતું કારણ કે ટીકાકારે इहाँ बीजी रीति व्याख्यान कर्तुं છે તે એમ છે કે સ્નાતાપીતા થકા” इहाँ वर्तमानकाल છે તોપણ અર્થ ભૂતકાલનો કરવો તેથી એવો અર્થ યાય છે કે “સાંધી લીધા ઘાદ.” અને इहाँ भूतकालનો અર્થ છતાં ભોજન કર્યા વાદ તરતજ પૌષ્ય કરવું એમ અવિલંબ જણાવવા વર્તમાન વાપર્યો છે.

(૭) કોઈ કહેશે કે “ચંદ્રસ, આઠમ, અમાવસ્યા અને પૂર્ણિમાના દિને પ્રતિપૂર્ણ પૌષ્ય કરતા થકા વિચરે છે” એ વચનથી એ દિવસોમાં તો પૌષ્ય કરવું મિદ્ધ થશે પણ પર્યુષણના દહાડે અઠમપોસ્ટ કેમ મિદ્ધ થશે. તેનું એ ઉત્તર છે કે પૌષ્ય છોડે શાસ્ત્રમાં પર્વદિનનું અનુષ્ઠાન કહેલ છે, અને પર્યુષણ પણ પર્વ છે માટે ત્યાં પૌષ્ય કરવું મિદ્ધજ છે.

વલી પર્યુષણના દહાડે અઠમ નહિ કરે તો શાસ્ત્રમાં પ્રાયશ્ચિત્ત લેતેલ છે. તથા નિશીથનૂર્ણિમાં એક કથામાં લઘુ છે કે રાજાએ રાણીયોને કહ્યું કે તમે અમાવસ્યાનાં ઉપવાસ કરી પુલ્હેના દિને ઘણાં સ્નાનપાન કરી માધુઓને ઉત્તર પારણે ચોરાચી પારણું કરો. કારણ કે પતોમણનું અઠમ કમવાનુ હોવાથી પુલ્હેના દિને ઉત્તર પારણું યાય છે. इत्यादिक प्रमाणोથી પર્યુષણના પ્રણે દિન પર્વરૂપે પ્રમિદ્ધ છે. માટે પ્રણે દિન પૌષ્ય કરવું યંત્ર છે.

વિચાર ૩૭ મો.

મન્ન:—તમે કલ્યાણિકના દિને પૌષ્પ કેમ નથી માનતા ?
 કારણ કે મૂયગદાંગની ટીકામાં લલ્યું છે કે “ ચાંદશ આટમ
 ચગેરા તિથિઓમાં, ઉપદિષ્ટા પટલે મહાકલ્યાણિકના સંબંધથી
 પુણ્યતિથિપણે મમિદ્ધ મળ્લ તિથિઓમાં, તથા પૌર્ણમાસી પટલે
 ચારે ચોમાસાની તિથિઓમાં, એ મકારના ધર્મદિવસોમાં સુમતિ-
 પૂર્ણ પૌષ્પવ્રત પાઠના થકા વિચરે છે. ” એવરથી તો કલ્યાણિ-
 કના દિને પૌષ્પ સિદ્ધ થાય છે તથા અમાવાસ્યા અને ચોમાસા
 શિવાયની પૂનમો અર્ધ મળાય છે.

ઉત્તર:—એ ટીકાકારે કાંણ જાણે કેવા આશયે ઉદિષ્ટાનો
 ઉપદિષ્ટા પત્રો પર્ણાય કરી મર્વ આગમમાં મમિદ્ધ અમાવાસ્યા અને
 પૌર્ણમાસો પેઢી દીધી છે, તથા આગમ ગ્રંથમાં જ્યાં પણ નહિ કહેલા
 કલ્યાણિકોમાં તપર્ણપ્પ કાચાનું લલ્યું છે. તેમજ એજ ખાલાવાની
 જૂર્ણિમાં જૂર્ણિકારે ઉદિષ્ટાનો અર્થ અમાવાસ્યા લલ્યો છે તેનો પણ
 શા કારણે ટીકાકારે અનાદર કર્યો છે તે માલમ પડતું નથી.

માટે અમારે જૂર્ણિનું વ્યાખ્યાનજ મમાણ છે.

(૩૭૭૫૯૩)

વિચાર ૩૮ મો.

મન્ન:—કલ્યાણિક કેમ નથી માનવતા ?

ઉત્તર:—માગ્યમાં જ્યાં પણ વિધિવાદે કે ધારિતાનુવાદે ક-
 લ્યાણિક માનવતાં કહ્યાં નથી. કારણ કે શ્રુતમમ્યામિના કે
 વારસ્તામિના દર વર્ષે જન્મ, દીપ્તિ, જ્ઞાન, કે નિર્જાનદિન દેવતા-
 ઓય કે મનુષ્યોય જ્યાં પણ માનવ્યાં છે એમ જાણેનું દેખાતું નથી.

જહી જામ્યાં જામ્યું છે કે મિનના પાંચ કલ્યાણિકોમાં તથા

મહાર્ષિના તપના મહિમાથી, તથા જન્માંતરના સ્નેહથી દેવતાઓ इहां આવે છે. ત્યાં પણ એમ જાણવાનું છે કે જે દિવસોમાં જિનના કલ્યાણિક વર્તમાન હોય તે દિને આવે; વાકી કંઈ મતિવર્ષ તે દિને આવે એમ નથી. કારણ કે જો મતિવર્ષે પાંચે જિનકલ્યાણિકના દિને દેવતાઓએ અવદ્ય મહિમા કરવા આવવું એવો નિયમ હોય તો ડ્યારે સમકાળે એકસો શિષ્ટેર તીર્થકરો વર્તતા હોય સારે દેવતાઓએ શું મનુષ્ય લોકમાંજ રહેવું કે દરરોજ આવ જાવ કરવી?

ચલી ચ્યવન કલ્યાણિકમાં તો મૂલ દિને પણ આવવાનો કંઈ નિયમ જણાતો નથી. કારણ કે ક્રપ્તમદેવસ્વામિના ચ્યવન કલ્યાણિકમાં ઇંદ્રો આગ્યા હતા અને વીરસ્વામિના ચ્યવન કલ્યાણિકમાં ઇંદ્રો નથી આગ્યા એ પ્રમિદ્ધ થાન છે.

ચલી ઉપદેશમાલામાં પણ શ્રાવકના વર્ણનમાં જિનની જન્મ ભૂમિ, દીક્ષાભૂમિ, જ્ઞાનભૂમિ તથા નિર્વાણભૂમિઓ વાંદવી લક્ષી છે પણ કંઈ દર વર્ષે એ દિવસો આરાધવાના નથી લક્ષ્યા.

ચલી જો કલ્યાણિકના દિનો પર્વરૂપે ગણવાના હોત તો જેમ આટમ પાંખી વગેરાદિને ષડ્ધ વગેરા તપ કરવાનું અને તે નહિ કરે તો પ્રાયાશિત્ત લાગવાનું શાસ્ત્રમાં લખવામાં આવેલ છે તેમ કલ્યાણિકદિનો માટે પણ લખવામાં આવે, પણ તેમ તો વ્યાં પણ લખ્યું નથી. માટે કલ્યાણિકાદિન પર્વરૂપે નથી જણાતા.

ચલી જન્મકલ્યાણિકના દિને આજકાલ જેમ ધુંમરી, મોર, ઔપશિઓ, માંદક, મંગલકલ્પ, તથા નાજ વગેરા જન્મગુચક વિદ્યોની નકલ કરવામાં આવે છે તેમ દીક્ષા જ્ઞાન અને નિર્વાણના દિને તેને દિવસને યોગ્ય વસ્તુઓની પણ નકલ કરવી પદ્યે, અને તેમ કરવું તો કંઈ ઘટારત નથી. એથી એમ જણાય છે કે એ કલ્યાણિકાદિનોની કલ્પના પૂર્વધ્રુતપરકૃત નથી.

કઈ એક દિનની અપેક્ષા નથી કિંતુ જેટલા કાલની અપેક્ષાનાહું મર્વ સામાયિક છે તેટલા કાલનીજ અપેક્ષાપ્ત ઘડિયાર દેશસામાયિક કરવું જણાય છે.

કોઈ કહેશે કે આવશ્યકચૂર્ણિમાં કહ્યું છે કે “જ્યારે અવકાશ મળે ત્યારે સામાયિક કરે.” તેથી અનિયત સામાયિક સિદ્ધ થશે તેનું એ ઉત્તર છે કે એનો અર્થ એમ છે કે સામાયિક કરવાની ને-જાણ કામની અદ્યક્ષથી સામાયિક નહિ થઈ શક્યું હોય તો જ્યારે અવકાશ મળે ત્યારે સામાયિક કરે. કારણ કે ત્યાં એવો સંબંધ છે કે “અનવસ્થિતકરણના પટલે સામાયિક લઈને તત્કાળ પારવું તેમ કરવું ન કલ્પે માટે પૂરતો વસ્ત જાણીને સામાયિક કરવું. અથવા તો ઘણાં કામકાજ આટોપી જ્યારે અવકાશ મળે ત્યારે કરે તોપણ ભંગ ન થાય.”

કોઈ પૂછે કે દેશ સામાયિકમાં “જાવનિયમ” કે “જાવ સાદુ પગ્નુવાસામિ” એમ કહેલ છે માટે જે ઘડીના કાલનું માન કેમ લેવાશે ! તેનું એ ઉત્તર છે કે વિશેષાવશ્યકમાં લઘુનું છે કે દૃશ્યે ઊભ્રકાલનું પટલે જે ઘડી વગેરા કાલનું સામા-યિક કરવું.

વિચાર ૪૦ મો.

મન્નઃ—માધુબ્રાંની આગલ ગીત નૃત્ય કલ્પે કે નહિ.

ઉત્તરઃ—માધુબ્રાંની આગલ ગીત નૃત્ય નહિજ કલ્પે. છતાં જંભો કલ્પે એમ માને છે તેમની માંડી ખૂલ છે. કારણ કે કલ્પ ભાષ્યમાં માધુબ્રાંને પંચમાં જતાં પણ એવી વિધિ લસી છે જે સાં જો નાટક થતું હોય તો જમરુંજ નહિ, કદાચ ઝમ્મા રસી જવાય

साथे आकाशमार्गे वैरस्वामी फूल लड़ आख्या” ते बातनुं आ-
लंबन पण लड़ शकाय नाहे कारण के इहां जेम शासननी मभाव-
नाना निमित्ते वैरस्वामी फूल लाव्या तेम तेज कारणे गीतादिकनो
पण निपेय नथी कर्यो. माटे आवा शासन मभावक महापुरुष
साथे आजकाळना यतिभोनी स्पर्द्धा केम यह शके.

विचार ४१ मो.

मन्त्रः—माम कल्पनुं न्यूनाधिकपणुं तथा क्षेत्रातिक्रम पटले
क्षेत्रनुं उद्भिन्न कर्तुं कल्पे के नहि !

उत्तरः—उत्सर्गे नहि कल्पे, पण कारणवशे कल्पे पण स्वर्ग.

निशीधचूर्णिमां लब्धुं छे के निःकारणे मामकल्प तोड़तां मा-
यश्चित्त त्याग पण व्याप्रातना कारणे मासकल्प तोड़ी अन्यक्षेत्रे
जनां दोष नथी ते कारणो ए के मरकीवालुं क्षेत्र होय, अथवा सां
सनाय ध्यान करी शकानुं नहि होय, अथवा उपधि के लेप मळ-
ता न होय, अथवा नीचेना मान आगाद कारणोमानुं कोई का-
रण होय,—ते मान कारणो ए के द्रव्यधी त्यां जोहनी चीज म-
ळनी नहि होय, क्षेत्रधी बहु मांकरुं क्षेत्र होय, कालधी सां बंई
उपेक्ष होय, भावधी ग्लानादिकने अदृक्चण पढनी होय, पुरुषधी
आचार्यादिकने त्यां मयळ पढनुं न होय, तथा त्यां वैद्यो नहि
होय, अथवा त्यां सहायक पटले मददगारो नहि होय, ए सात
कारणे मामकल्प तोड़तां पण दोष नथी.

पर्युपणाकल्पभाष्यमां लब्धुं छे के ऋतुषट्कालमां प्रतिमापर
मुनि एक क्षेत्रमां एक अहोरात्र रेट, यथालंढक पांच अहोरात्र
रेट, त्रिनवन्धी तथा पश्चिमां एक माम रेट, भने द्वाविंशत्की

निःकारणे एक मास अने कारणे न्यूनाधिक मास पण रहे.

घड़ी त्यां लघुं छे के स्थंडिलभूमि संगक्त एटले जंतुमय यतां अथवा पाणीधी भीजातां, संघारां जंतुमय यतां, बीजी ग्रणग्रम-
तिभो नदि होतां अथवा होय तो त्यां पण तेबीज अडचण यतां,
राजानो मदेय यतां, सर्प, कृंधू. के अग्रिनो उपद्रव यतां, तथा ग्ला-
नना माटे भोमद्वामद करवानुं होतां, इत्यादि कारणे, चोमासुं
पूरुं थवा अगाउ पण विहार करी शकाय. अने रस्ता चीखलवाळा
होतां, अशिव के दुर्भिक्ष चाळतुं होनां. राजानो मदेय होतां के मा-
दगीना कारणे चोमासुं पूरुं थवा छतां पण त्यां रही शकाय छे.

घड़ी त्यां लघुं छे के पूनमना दहादे आचार्यनुं नक्षत्र मति-
कूळ पडतुं होय, अथवा बीजी कोड अडचण पडती होय, अथवा
पूनमना दिने लोकनो कोई महोत्सव होनां पडेयना दिने साधुने
नीकलता जोइ लोक अमंगळ मणशे एम जाणतां पूनमधी आगळ
प्राछळ पण विहार करी शकाय छे.

घड़ी कल्पादिकमां तो विशिष्टगुणयुक्त ज क्षेव मामकल्पयोग्य
कसुं छे. ते एवुं के ज्यां, सवार, बपोर, तथा अपराह ए ग्रणेका-
छमां मागी लेनां के सहजे पण बाळग्लानादियोग्य घृतादिक वस्तु
मळती होय त्यां मासकल्प करवो.

सैत्रातिक्रम माटे आंधभाष्यमा एवुं लखेल छे के जे अगी-
तार्थ होय ते देशदेशांतर जोवा विहारसैत्रनु उलंघन करी सै-
त्रातिक्रम करे तो नेनी प्रवृत्ति निःकारण गणाय छे पण गीतार्थ
पुरुष ज्ञानदर्शन मजबूत करवा देशदेशांतर जोवा माटे सैत्राति-
क्रम करे तो ते सकारण प्रवृत्ति गणाय छे, एटले के गीतार्थने
तेमां बाध नथी.

विचार ४२ मो.

भक्षः—साधुए विकृतिओ लेवी कल्पे के नहि ?

उत्तरः—नहि कल्पे एवुं कइ एकांत नथी कारण के कारणे कल्पे पण छे. कारण के पर्युपणाकल्पमां लख्युं छे के आचार्य, ग्लान, घाल, वृद्ध तथा दूबला मार्ग बिगड़ लेवी कल्पे, तथा श्रा-
वको खेच करीने भक्षस्त बिगड़वडे निमंत्रणा करे तो त्वारे पण लेवी कल्पे, तथा काम पहतां गदित विकृतिओ पण लेवाय. सां दूष, दाहि, अने अवग्राहिम (मीटाइ) ए भक्षस्त विकृतिओ असं-
चित होय तोज लेवी कल्पे अने घृत, तेल, गोळ तथा नवनीत बगेरा भक्षस्त विकृतिओ यतनाए संची राखेली पण लेवी कल्पे. अने ए रीते लीधेल विकृतिओ स्थविर, बाल, तथा दूबलाने दे-
वी, तरुणोने देवी नहि.

निशीपचूर्णिमां कर्तुं छे के श्रावकोनी श्रद्धा, तथा विपुल विभय जोइने, तथा दुर्भिक्षादिक काल ज्ञानीने, तथा घाल वृद्धादिक के मुशफरना माटे, इत्यादि कारणे निरंतर पण विकृति लेवाय, अने ते लेतां देनारनो भाव कायम होय तेद्वलामां तने निवारण करवुं ओइये.

दशवैकालिकचूर्णिमां लख्युं छे के मुनिए बारंबार नीवी करवी पण मांसमंदिरानी माफक बिगयनो अत्यंत मतिपेध नथी.

आवश्यकचूर्णिमां पचम्पाण लेवानी चिंतना करवामां लख्युं छे के शक्ति होय तो उपवास करवो, अने तेद्वली शक्ति न होय तो आंखिल, एगटाण के नीवी करवी, तेम पण नहि भइ शके तो बिगड़ सहित पोरिसि बगेरा पचम्पाण लेवुं.

आ उपरान्त बीजा पण केद्वलाक प्रमाणोधी मिद्ध भाय छे के विकृति परिहरवामां एकांत नथी.

હવે ચરિતાનુવાદના મમાળ થતાવીધે છીધે.

(૧) ધનસાર્થિવાહે ધૃત ચોરાવ્યું છે.

(૨) આપાદભૂતિષ્ આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સંઘાડી સાધુ, તથા પોતાના અર્થે ચાર મોદક ચોર્યા છે.

(૩) દેવકીય પોતાના પુત્રોને મિહકેશરી પ્રા લાઢુ ચોરાવ્યા છે.

(૪) અમ્મતાની માતાય ગીતમસ્વામિને મોદક આપ્યા છે.

(૫) આર્યરક્ષિતના પિતા મોમિલે પંહેલી બિશામાં મઢેલા ચ-
ત્રીશ મોદક સાધુઓને વેચી આપ્યા છે.

(૬) શાલેભદ્રે દહિ ચોર્યું છે.

(૭) ડંઢળ કુમારે મિહકેશર મોદક ચોર્યા છે.

ઇત્યાદેક ચરિતાનુવાદે અનેક મમાળ છે.

કોઈ કહેશે કે તેમણે તો કારણે ચોર્યા હશે. તેનું ં ઉત્તર છે કે જ્યારે તેવા વિશિષ્ટ મંધેળ. ધીર્ય તથા શ્રુતચલ્લવાલ્લાને પળ કારણ માનો છાં ત્યારે આજકાલના અલ્પમત્ત્વવંત મુનિઓને કારણ કેમ નથી માનતા ?

ચર્લી ઇહાં સમજવાનું છે કે જેમ વિગય અપવાદે લેવાની છે તેમ આહાર પળ અપવાદેજ લેવાનું છે. જે માટે દશાશ્રુતસ્કંધમાં કહ્યું છે કે ઉત્તરે ચારે માસ નિરાહાર રહેવું પળ તેમ ન થઈ શકે તો યાવત્ દરરોજ આહાર કરવો, પળ યોગવૃદ્ધિ કરવી પડલે કે જે નોકારસી પાઢી શકે તેણે પોરિસી પાઢવી.

તથા ઓઘનિર્યુક્તિમાં લખ્યું છે કે છુત્વેદના ઢાઢવા અર્થે, વેયાવચ કરવા અર્થે, રૂંચાં શોધવા અર્થે, સંયમ પાઢવા અર્થે, માળ ધારવા અર્થે, અથવા ધર્મચિંતા કરવા અર્થે આહાર કરવો.

માટે જેમ કારણે આહાર કરાય છે તેમ પુટાલંબને વિકૃતિ લેનાં પળ દોષ નથી.

વિચાર ૪૩ મો.

પ્રશ્ન:—પાર્શ્વનાથની સાત ફળો વ્યા અસરોથી માનો છો.!

ઉત્તર:—આવશ્યકવૃત્તિમાં લક્ષ્યું છે કે પાર્શ્વનાથસ્થાપિની માતાએ સ્વપ્નમાં સાત ફળવાળો સર્પ દીઠો હતો. એ અસરોથી માત્ર ફળ જાણવી.

વિચાર ૪૪ મો.

પ્રશ્ન:—સુપાર્શ્વનાથની પાંચ ફળ કેમ માનો છો ?

ઉત્તર:—એ ધાવત વસુદેવોદિદિના ચીના શંદમાં એવી વાત છે કે સુપાર્શ્વનાથ હ્રસ્વ અવસ્થામાં કાડગમમાં ઝમેટા જોડે ઊપર ફરતા પશ્ચિમોની આશ્રાતના ટાઢવા માટે હિંદ્રે પાંચ આંગળીઓવાળો ચૈત્રિય હાથ ધારણ કર્યો.

બહી પૂર્વાચાર્યકૃત ચમાલીશ હજારી ચિરંતન કલ્પવૃક્ષીના પહેલા શંદમાં પણ કહેલ છે કે સુપાર્શ્વનાથની માતા તીર્થંકર ગર્ભમાં હોતાં સ્વપ્નમાં એક, પાંચ, તથા નવ ફળોવાળા સર્પની શય્યામાં જૂદા જૂદા મૃતા તે કારણથી મયોમરણમાં પણ એક, પાંચ, તથા નવ રત્નમય ફળાઓવાળા ત્રણ રૂપ હિંદ્ર સાચવે છે.

વિચાર ૪૫ મો.

પ્રશ્ન:—પિંદનિર્યુક્તિમાં ધોવાની વિધિમાં લક્ષ્યું છે કે સાધુ શુદ્ધસ્થના ભાજનોમાં વરશાદ વંધ પડતાં નેવાનું પાણી ગ્રહણ કરી વસ્ર ધોવાં એમ કહેલ છે માટે નેવાના પાણીવટંજ વસ્ર ધોવા કલ્પે કે કેમ ?

ઉત્તર:—એ વિધિ ડ્યારે વર્ષાદિના પાણીવહે કપડાં ધોવાનાં હોય ત્યારે ચાલે છે. વાકી કંઈ સામાન્યપણે એજ વિધી છે એમ નથી. કારણ કે ઉત્સર્ગે વર્ષાથી અગાડજ વસ્ત્ર ધોવાં જોડયે. જે માટે ઓઘનિર્યુક્તિની ટીકામાં લખેલું છે કે “ વર્ષાથી અગાડજ પતનાં સર્વે ઉપધિ ધોઈ લેવી. કદાચ તેટલું પાણી ન હોય તો આચાર્યના તથા ગ્લાનના મેલાં મેલાં કપડાં ધોઈ લેવાં કારણ કે નહિતો લોકમાં ગુરુની મેળા વેપથી નિંદા થતાં અનાદેયતા થાય છે તથા ગ્લાનને મેલાં કપડાં હોવાથી શરદી લાગી અજીર્ણ થાય છે.”

નિશીથચૂર્ણિના પીઠમાં લખ્યું છે કે જે દેશમાં વસ્યો નિરંતર ઉપભોગમાં લીધાથી તેમાં જીવ જંતુ પેદા થતા હોય ત્યાં મધુર જલ કે ઉષ્ણજલાદિકથી તે ધોઈ લેવાં.

વિચાર ૪૬ મો.

પ્રશ્ન:—ઉત્તરાધ્યયનના પાંત્રીશમાં અધ્યયનમાં કશું છે કે ચિત્રામણચાલું, ફૂલની માલા તથા ધૂપથી વામિત, ચંદ્રવાવાલું, અને કમાડ સહિત મનોહર ઘર મનથી પણ રચ્યું નહિ. માટે કમાડવાળી વસાતિ માધુને કલ્પે કે નહિ ?

ઉત્તર:—એ અધ્યયનમાં કોઈ વાક્ય જિનકલ્પિના માટે છે અને કોઈ વાક્ય જિનકલ્પિ તથા સ્થવિરકલ્પિ એ બેને સાધારણ લાગુ પડતું છે. કારણ કે ઉપરની વાત પછી આવતા સૂત્રમાં લખ્યું છે કે સાધુએ શ્મશાન, સૂના ઘર, કે દૃક્ષના મૂલમાં એકલા જઈ વસવું. હવે સ્થવિરકલ્પિને તો શ્મશાનમાં વસવાની અનુજ્ઞા દેવાતી નથી કિંતુ તેમને તો કમાડ સહિત વસાતિમાં રહેવાનું કહેલું છે. જે માટે ઓઘભાષ્યમાં લખ્યું છે કે ભદ્રકાદિકનું ઘર નહિ મ-

जहाँ गुनाहटि देखत बहिन, मजबूत, अने कमाह नाहिन एता मू-
 र्त्य एता रहै. तथा एतकम्यजुनिमा लघु से के उपाय मा-
 भ्यादेव. रहेता हीय जी माधुप रहेता मदी मजबूत मीनमाजी
 कमाह नाहिन अने बिनाहिन बगतिमा रहै.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

विचार ४७ मो.

प्रश्नः—माधुमीने बगतिमा कमाह टाकता तथा आगजी
 बगेता नेदी कल्पे के नाह ?

उत्तरः—राममें नाह कल्पे पण कारणे कल्पे पण.

आ बाबन एतकम्य माधुमी आ रीने लघु से के दार-
 नापी तिमोली बगर हांवाधी टाकता नेदी बिनापना भाव तथा
 नीवमता पेसमाने आगी जाय नेधी मुनिए कमाह टाकता नाह,
 पण बीना एदे आगाह कारणांमा एतके दुःखन, खोर, आपद,
 सपे, कतरा, बगेराने उपद्रव हांता अथवा दुःखे गही एकाय
 एतु चीन पटना यमनापी पौजीममाजी टाकता पण कल्पे. एता
 कारणे नाह टाकि तां मायाधन आगे

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

विचार ४८ मो.

प्रश्नः—माधुने गांधीए बिहरता कमाह के पाटीया तथा
 आगजी उपाटवी कल्पे के नाह ?

उत्तरः—उत्तममें न कल्पे पण कारणे कल्पे.

दुर्गवर्गाळक्यां कर्तुं से के “ अवग्रह माग्या अगर कमाह
 उपाटवां नाह ” तेनां टीकायां अर्थ लक्ष्यो से के आगाह कारणे

अवग्रह माग्या वगर एटले धर्मलाभ कर्मा वगर कमाड नहि ऊपाडवां.

कोइ पूछे के सारे श्रावको सांभळवा आयतां केम कमाड ऊपाडो छो तेनुं ए उत्तर छे के ए बावत पिंदनिर्युक्तिमां नीचे मुजब कहेल छे.

१. जे कमाड भूमिने घसीने ऊघडे ते ऊपाडवो नहि कल्पे, पण जे भूमिने नहि अडके अथवा थोडो अडके ते गुरुलायव जाणी ऊपाडवो कल्पे.

२ एज रीते जे आगली आढी संचारवामां आवे ते ऊपाडवी न कल्पे, पण जे ऊपाडीने ऊंची कराय ते गुरुलायव जाणी ऊपाडवी कल्पे.

विचार ४९ मो.

प्रश्नः—पासत्यादिक साथे आलापमंलाप करघो के नहि?

उत्तरः—उत्सर्गे ते बावत निषेध पाडेल छे पण अपवादे ए बावत नीचे मुजब विधि पण लग्गी छे.

निशीधचूर्णिमां लक्ष्युं छे के गच्छनी रक्षा माटे आगळ पाछ-छयी विचार करनार आचार्ये मुखशीळिया पासत्यादिकनी बंदन रहित सुखसातानी गवेषणा करवी. तेनी यतना ए रीते छे के जे गाम के शहरमां तेओ होय त्यां तेमनी पासे नहि जतां शहर बा-हेर के गोचरीए हींडतां के वनमां के देराशरमां के मघोसरणमां के रस्तामां सामे मळतां सुखसाता पूछवी. कदाच एओ कहेके अ-पारा स्थानके केम नथी आवता तो तेमनी अनुवृत्तिथी तेमना उ-पाश्रय तरफ जइ बाहेर रही सुखसाता पूछवी, वधु आग्रह करे तो अंदर जइने पूछवी.

विचार ५० मो.

प्रश्नः—पामत्यादिकने बांदवानी ना पाडेल छे माटे बांदवा के नहि !

उत्तरः—उत्तमों नहि बांदवा किंतु कारणना वशे बांदवा.

आ बावत निशीधचूर्णिमां लह्युं छे के नीचेना कारणे संयमभ्रष्ट भगट दोषना सेवनार मूलोत्तर गुणरहित फक्त लिंग धारीने पण नीचेनी विधिए बंदना करवी, जो नहि करे तो मा-यश्चित्त लागे.

त्यां काम्ण ए के लांचो चारित्र्यपर्याय पाळी पासत्यो थएल होय, अथवा जेनो पग्वार संयमवंत होय, अथवा ते पासत्यो राजादिक होय अथवा बहुसंमन होय अथवा मवचनमभावक होय, अथवा श्रेष्ठ पामत्याए भावित होय, अथवा काल एवो अ-वम होय के पासत्यानी मददथी गळनो निभाव धई शकतो होय, अथवा पामत्या पासे आगमनुं ज्ञान होय, अथवा तो चारित्रनी घोखी समजण आपतो होय, अथवा ब्रह्मचर्यवंत होय, इत्यादि कारण तथा कुलगणसंघना काम्ण उपजनां पामत्यादिकने बंदन, अभ्युत्थान, आमनटान, विश्रामण, तथा भोजनवस्त्रदानमाधी जे करवा योग्य जणाय ते कर्तुं.

हवे बांदवा माटे एवी विधि लखी छे के शहेरथी बाहिर के गोचरी वगेरा स्थले पामन्यादिक मळनां नेने ऊपर जणावेला कारणे वचनथी “बंदिए छीए” एम कहेंव विशिष्टतर के उग्र-स्वभाववाला पामन्यादिकने वचन माथे कायाथी पण हाथ ऊंचे करवो. ने कर्तां विशिष्टतर के उग्रस्वभाववालाने वचन तथा हाथ माथे मस्तकने पण नमावबुं. ने कर्तां वधनाने ए धरणे रीनो माथे

भक्ति बनावता होइये तेम शरीर सुखसाता पण पूछवी. ने करतां
घसतानी आगळ थोडीवार पर्युपामना करतां थकां ऊषां पण
रोहवुं. अथवा पुरुषविशेष जाणी छोमयंदन के द्वादशावर्चवंदन
पण करवुं.

(६७-६९-७०)

विचार ५१ मो.

मन्त्रः—जे संत्रमां पामन्यादिक होय त्यां मुनिप पेशवुं के नहि
उत्तर—इहां पण उन्मगे ने अपवाद रहेला छे. एटले के उ-
त्तरगे नहि पेशवुं पण अपवादे पेशवुं पण छे.

निशीयचूर्णिमां लब्धुं छे के संविश्रानो बीजे क्यां निशोइ थनो
न होय तो तेओ पामन्यादिकना सांकडा संत्रमां ग्या थना सचित्ता-
दि लेता थका पण शुद्ध जाणवा. बळी त्यां रहतां, पहेलां पामन्या-
दिक उपकरण लई ले त्यां बाद मांविश्राने उपकरण लेवी कल्पे.

बळी उपदेशपदमां लब्धुं छे के बीजे ठेकाणें रहेवानुं नहि व-
नतां अमीतार्थ तथा पामन्यादिकधी भावेला संत्रमां रहतां कारण
योगे रागद्वेष रहितपणे द्रव्यधी पामन्यादिकनी अनुकृष्टताए व-
र्णवुं, एटले के तमना माथे बाद विवाद न करवां तथा नमस्त्वा-
रादिके करीने तेमनुं मन माचववुं

व्यवहारपदमां लब्धुं छे के मांविश्रवदुल्लाळमां एटले जे
वेला मांविश्रो पणा हता. त्यां एवी मर्यादा हती के अमंविश्र
भाविन संत्रमां मांविश्रो मंत्रेन नाहि करता. पण हमणा अमंविश्र
वदुल्लाळमां तमने भाविन केल्या संत्रामा पण मांविश्रो पेशे छे.

निशीयचूर्णिमां लब्धुं छे के विषम संत्र, दुर्भिक्षादि काळ,
मना म्हातानादि मात्र वंगरा कारणे मुनिप्रोए आदार वारावता-

શાસ્ત્રીય ધાર્મિકની દેશના વળ શાસ્ત્રી પણ તે કારણો દિવાય
રેવિષ્ણુદિન તથા કાર્યોદયનાર્થે આપતી આગળ ધૂલ આપત
શાસ્ત્રીય દેશના દેશી

(૮૫-૮૫૦)

વિચાર ૫૨ મો.

પ્રશ્ન:—નૃસિંહના પંડિત પરમે કાંતો કેમ કીધો છો ?

જ્ઞાપક:—વેદશાસ્ત્ર નૃસિંહના નો ગદ્યને પણ કાંતો દોષ છે.
અને એમાં ગદ્યને નહિ દોષ તેમાં કાંતો દીધાય છે છતાં એમ જા-
ણવાનું છે કે નૃસિંહને વેદ આપ્યો. ઉપકરણ મળી કિંતુ આપણે
છે અને તે સંયમ સાધવામાં મદદગાર હોવાના કારણે અવગણ-
નાય છે છતાં અવગણે તેની પરિચયેના પણ શરૂ થાય. કેમકે
નિર્જાપમાન્યમાં આપ્યો ઉપકરણની પણ દગ્ગમે તથા અવગણે
પરિકરણના મુદ્દે છે છતાં આપણે વિષે છો પૂણ્ય.

(૮૫-૮૫૦)

વિચાર ૫૩ મો.

પ્રશ્ન:—પદા, પ્રવળી વગેરેમાં દોરો કેમ વાંધો છો ?

જ્ઞાપક:—૧ ઉપકરણો પણ અવગણે રાખવાના છે અને તે
જો ગદ્યદોર વાપરી શકાતા હોય તો ઠીકજ છે. અગર તેમ
નહિ તો દોરો પણ આપણે ઉપકરણમાં રાખી શકાય છે.
કારણ કે દોરેક આપણે ઉપકરણ માટે “ વધારામાં જે વેદ
તપ સંયમને મદદગાર ઉપકરણ હોય તે આપણે જાણવું ” ૧
વાક્ય લાગુજ પડે છે.

(૮૫-૮૫૦)

સ્વામિ, ઢંઢળકુમાર, દેવકીના પુત્રો, તથા આર્યરક્ષિતનાં પિતાં પોદક ચોરતાં માંગ્યા જણાતા નથી. કેમકે જો માંગ્યા હોય તો વંશીશની સંરૂપા કેમ ઘટે.

વિચાર ૬૩ મો.

મશ્ન:—સાધ્વીને દીક્ષા દેતાં પહેલો લોચ આચાર્યાદિક પોતાના હાથે કરે કે કેમ ?

ઉત્તર:—આચાર્યાદિક પોતાના હાથે સાધ્વીનો લોચ નહિ કરે કારણ કે સ્ત્રીનો સંઘટ્ટો મુનિને કરવો અઘટિત છે.

ચલી પૂર્વના મહર્ષિઓ પળ તેમ કર્યું દેખાતું નથી. કારણ કે ભગવતીમાં દેવાનંદાને ભગવાને પ્રવ્રજ્યા દેવાનો અધિકાર છે ત્યાં પોતે તેને દીક્ષા આપી એમ કહ્યું છે પણ “મુંઢાવેઈ” એટલે લોચ કરે એવો પાઠ નથી કિંતુ એવો પાઠ છે જે દીક્ષા આપ્યા વાદ આર્યચંદનાને તેની શિષ્યણી તરીકે સોંપી અને આર્યચંદનાએ તેને મુંઢિત કરી.

ચલી વ્યવહારમૂલ્યમાં લખ્યું કે નિર્ગ્રંથોને પોતાના અર્થે સાધ્વીને દીક્ષા દેવી કે મુંઢાવવી ન કલ્પે ત્યાં ટીકામાં “મુંઢાવવી” નો અર્થ એમ કર્યો છે જે “લોચ કરાવવો ન કલ્પે.” इहाँ टीका-માં પ્રેરકરૂપ વાપર્યો છે તેથી પણ એમ મિદ્ધ થાય છે જે નિર્ગ્રંથ પોતાના હાથે લોચ ન કરે.

માટે નિર્ગ્રંથો નિર્ગ્રંથીનો પોતાના હાથે લોચ કરે એ વાત દિગંધરોની છે. કારણ કે તેઓ પહેલાં લોચ ઉપરાંત થીજા લોચો કરવામાં પણ સંઘટ્ટાનો દોષ નથી ગણતા.

વિચાર ૬૪ મો.

મશ્ન:—“શમાવની મ્હાડને ટ્રિમંધ્ય પૂજા કરતી” એમ કહેલ છે, માટે ત્રિસંધ્યામાં જ પૂજા કરવી કે આગલ પાછલ પણ થઈ શકે?

ઉત્તર:—વિધિ એમ જ છે. પણ કાદિ સમય ચેલાય પૂજા કરી નહિ શકાય તો આગલ પાછલ પણ થઈ શકે છે. કેમકે પર્યુષણા દિકપર્વની ત્રિપા પણ આગલ પાછલ કરી શકાય છે તો દરરોજના અનુષ્ઠાનનું શું કહેવું.

પર્યુષણા માટે આવશ્યકનિર્ણયક્રિયામાં કાણું છે કે ને દ્વિદે એને મુલ કે તપસ્વીનું પેપાટલ્ય કરવાનું હોય અથવા માંદગી હોય તેણે આગલ પાછલ તપ કરી લેવું.

ચઢી એજ મુજબ સામાયિક પણ ધેજ સંધ્યાએ કરવાનું છે; છતાં ત્યાં પણ અપવાદ છે કે જો કામની અટકણ હોય તો ચ્યારે અવકાશ મળે ત્યારે કરી શકાય.

એજ મુજબ પદિલેહણા, તથા પદિકમણાના પણ અપવાદ જાણવા.

ચઢી પંચાશકમાં પણ પૂજા માટે લગ્યું છે કે ઉન્નમર્મથી પૂજા-કાલ પ્રણ સંધ્યાઓ છે અને અપવાદે પૂજાકાલ ને પોતાના ધે-ધામાં દરકત ન કરે એવી ચેલા જાણવી.

માટે પુષ્પાલંબને સાંજથી આગલ પાછલ પણ પૂજા કરવી.

વિચાર ૬૫ મો.

મશ્ન:—નાથુને સ્નિગ્ધમધુર આહાર કરવો કલ્પે કે નહિ?

ઉત્તર:—નિઃકારણે ન કલ્પે, કારણે કલ્પે પણ સ્વરો.

ઓષનિર્ણયક્રિયામાં લગ્યું છે કે મઝેલા આહારમાંથી પિત્તાદિક શમાવવાને સ્નિગ્ધમધુર પૂર્વે લાવું.

વઢી સ્તિમ્બ તાચાપી સુદ્ધિવલ્લ વધે છે. તેથી સ્તિમ્બ આહાર ણીંદ્યો મુક્તેલ છે.

પંચકલ્પમાં પણ કહ્યું છે કે સ્તિમ્બમધુર પૂર્વે લાવું.

વિચાર ૬૬ મો.

પ્રશ્ન:—વ્યવહારમાપ્યમાં કહ્યું છે કે “ઘાટમ, પાંખી, ચોમા-સી, તથા સંવહરીના દિને ચોય, છઠ, તથા અઠમ તથ નદિ કરતાં તથા ચૈત્યો તથા માધુઓને નદિ વાંદતાં પ્રાયાશ્ચિત્ત લાગે” માટે એ પર્વોમાં એ ખાંસેલું તથ નદિ કરતાં નિયમા પ્રાયાશ્ચિત્ત લાગે કે કેમ?

ઉત્તર:—જે સમર્થ હોય છતાં નદિ કરે તેને પ્રાયાશ્ચિત્ત લાગે. બાકી જે અસમર્થ હોતાં પોતાની શક્તિ મુજબ જે કંઈ તથ થઈ શકે તે કરતો રહે તે આગમકન છે.

નિરીધચુર્ણિમાં કહ્યું છે કે અપરાધપદે ણટ્યં કે જે ઉપવામ કરવા અસમર્થ હોય, અથવા ગ્જાન હોય, અથવા ગ્જાનનુ વૈયા-હત્ય કરનાર હોય, इत्यादि कारणेने વર્ણવણના દ્વારે આદ્ય કર-તો થકો પણ શુદ્ધ જાણવાં.

વઢી પ્રકરણોમાં પણ કહ્યું છે કે તથ તેયું કમ્બું કે જે કમ-તાં મન માતું ન ચીંતવે, ઈંદ્રિયોને દરહત ન વહે અને અપર કાર્ય અટકે નારે.

વિચાર ૬૭ મો.

પ્રશ્ન:—માધુર વાહિર્ભૂમિષ્ નૈઋતઃકાંઠમાંત જતું જોડ્યે કે કેમ?

ઉત્તર:—પ્રાવણ્યરનિર્ણયમાં કહ્યું છે કે અપર દિશાઓ-

तो जता हानि धनी होवाची नैर्ऋत दिशांमां परिभूमिपू जवू. माटे
तेवां स्पृष्टिजनो योग होय तो कोण धीनी रीते करे.

(३००५३)

विचार ६८ मो.

प्रश्नः—साधुओए हाथ पग पत्ताळवा के नहि !

उत्तरः—साधुओए हाथ पग पत्ताळवा नहि मोडये.

(१) दश वैकालिकमां अनेक स्थळे ज्ञाननो निपेय कर्षो छे,
तेनी चूर्ण तथा टीकांमां ज्ञान शब्दे सर्वज्ञान तथा देशज्ञान
वे स्वीया छे. सां लख्युं छे के शौचकर्म दिवाय आंतनुं पापण
पत्ताळतां देशज्ञान गणाप.

(२) आवश्यकचूर्णिमां एक कथामां लख्युं छे के एकजणीए
साधुना मेळनी गंध आवतां चित्तप्युं के भगवाने आबो अपवित्र
धर्म केम चलाव्यो. जो मासुक पाणीधी न्हावानुं होय तो दो
दोय थाय. आय चित्तव्याधी ते राजगृहीमां वेदया यह.

(३) प्रकरणमां पण कसुं छे के कामी पुरुष होय ते ज्ञान
तथा विमूषा करे, प्रसचारी नाहि करे.

(४) निशीथमां पण साधुनुं वर्णन करतां लख्युं छे के साधु-
नो अंग मेळपी खरटेसुं होय छे तथा यस्त्र पण मळिन होय छे.

(५) उत्तराध्ययनमां मुनिने यायज्जीव काया ऊपर मेळ या-
खा लख्युं छे.

(६) ज्ञातामां पण द्रौपदीना अधिकारमां सुकुमालिकाने हाथ
पग पारंवार पोतां दोषेन वर्णवी छे.

(७) उववाइमां लख्युं छे के जे अर्थे नयपणुं, मुंडपणुं, ज्ञानसाग,
दातगसाग, केशलोच, प्रसचर्य, उग्रत्याग, उपानदत्याग, वृण

કે કાષ્ટની શય્યા, પરપરાભિષ્ઠા, હીલના નિંદના સિંસના ગર્હણા
વગેરા પરિભવનું સહન, ગામોગામ ફરવું, વાવોશ પરીસહ સહેવા-
ઈત્યાદિ કરાય છે તે અર્થને તેણે આરાધ્યું.

(૮) ઉત્તરાધ્યયનચૂર્ણમાં લખ્યું છે કે મુનિષ્ વિભૂષા પાછલ
નહિ લાગવું. કારણ કે વિભૂષિતશરીરવાળો સ્ત્રીયોને અભિલષ-
ણીય થાય છે.

(૯) નિશીઘચૂર્ણમાં લખ્યું છે કે સ્નાન કરતાં છકાપની વિ-
રાધના થાય છે, સ્નાનની ટેવ પડી રહે છે, અહંકાર થાય છે, પ-
રીસહર્થી ધીક્રણ થઈ જવાય છે, અને લોકમાં અવિશ્વાસ થાય છે,
માટે ઉત્સર્ગે સ્નાન નહિ કરવું. વીજાપદે ગ્લાનમુનિ ચિકિત્સાર્થે
યતનાઈ સ્નાન કરી શકે. તથા લાંબો માર્ગ પસાર કરી આવેલ
મુનિ પણ યતનાઈ સ્નાન કરી શકે. તેમજ અવમકાલ આવતાં કે
જ્યારે ઉજ્જ્વલવેષવાળાનેજ ભિક્ષા મળી શકે એમ હોય તો તેવા વ-
સ્ત્રો પણ યતનાઈ સ્નાન કરી શકાય.

કોઈ કહે કે દશાશ્રુતસ્કંધમાં માસિકપ્રતિમાધરમુનિને શીત
કે ઉષ્ણજલથી હાથપગ વગેરા ધોવા નહિ કલ્પે એમ કહેલ છે માટે
હાથપગ ધોવાનો નિષેધ જિનકલ્પી માટે છે, સ્થવિરકલ્પી માટે
નથી. તેનું જ ઉત્તર છે કે જ મૂવનો વિષયવિભાગ જ રીતે છે કે
હાથપગ વગેરા ધોવાનો નિષેધ તો વસ્ત્રે કલ્પમાં છે પણ તફાવત
જણાવે છે કે જિનકલ્પી માટે જે નિષેધ છે તેમાં અપવાદ નથી
રહેલ, અને સ્થવિરકલ્પી માટે જે નિષેધ છે તેમાં અપવાદ રહેલ
છે. જ વાચન પંચકલ્પચૂર્ણમાં કહ્યું છે કે ગ્લાનાદિક કારણે ચૌદ
ઉપકરણથી અધિક ઉપકરણો રાસતાં નથા શરીરનું ઉદ્ધર્ષન, હ-
સ્તપાદાદિધાવન, નાસનયનનું શોધન, તથા દાતળ કરતાં સ્થ-
વિરકલ્પીને પ્રાયશ્ચિત્ત નથી.

જરી આપાર્ય મળ્યા કેઈદિગુણ જનમાંનું જગતમેલું. એજ કાવ્યપદ
જોવા ખીચારી જતણ છે. જાણ કે અપકારમાંથી આપાર્ય-
તા રીતે થયેલ ત્યાં અનિદાન મળે છે.

(૧૨) આપાર્યના આદાર પાળી માતાન્ય દુનિમાં દરનાં કોટ્ટરોનું.

(૧૩) આપાર્યનાં દરનાં પાળી મળે ખીચાર્ય છે. જાણ કે મેલી
પાવારીમાં દર જ્યાં જ્યાં મળે છે, તેમજ રજા
મળેલી ધરજમાં આપાર્ય તાજ ખીચાર્ય.

(૧૪) આપાર્ય

(૧૫) આપાર્યના દાવ, પગ, અંત, દીન કેમકે શિશુના પીડાય
છે, જાણ કે નેપી જાડે લીરના થાય છે, સર્વવર્ગી પડના
થાય છે, અને દારીદ્રી અજાણીયના થાય છે.

આ દાવ અનિદાનું કેટલાક દરદારીએ આપાર્ય જાદિ
અળ મોગવે.

માટે માતાન્ય દુનિમાં જગત કારણે દાવપગ પોતા કોઈએ
જાદિ. જાણ કે આરવો પણ વળા ધમોરથ કરે છે કે જગતે એવે
મજબૂતન થઈ જુના વસ્તુ પોતે મધુરકલિષ્ણ દુનિવળું વાડી એ
મોગનાશી થઈ છે.

જરી મધુર્યાધિવાનમાં પણ થઈ છે કે દુનિવ વાદલીક
નહાય નહિ, અર્થે મધુ, પેદાનો છોડે કરવો, અને માનિકર્ષણ વડ-
ને દારી જ્યાં અપકારને પટારવા પટારવા નહિ.

ધારીકમાં પણ થઈ છે કે માત્રીકમાં, માત્રો આદાર, મા-
ત્રી વળ, માંદુક, ગ્રાન, મળમાત્ર, દાન, તથા મુગંધી પીગો વ
દીકનાં વિગાદનાર છે.

વિચાર ૬૯ મો.

મશ્ન:—જ્યારે હાથ પગ ધોવાનો નિપેષ કરો છો ત્યારે વર્ષાદમાં પગમાં કાદવ લાગે ત્યારે કેમ કરવું ?

ઉત્તર:—વર્ષાદમાં જ્યારે પગોમાં કાદવ લાગે ત્યારે પાદલેસ્થાને-કાવડે ઝતારવું પણ પગ પલાઝવાં નહિ. તેના પુરાવા નીચે મુજબ છે.

૧. નિશીથચૂર્ણિમાં કહ્યું છે કે સાધુઓ વર્ષાદમાં પગ નથી ધોતા, પાદલેસ્થાનિકાથી ભૂછે છે.
૨. ઓષનિર્યુક્તિમાં કહ્યું છે કે શેષકાઝમાં રજોહરણથી પગ પોંજવા, પણ વર્ષાદમાં પાદલેસ્થાનિકા વાપરવી. તે વડ, ઝંબર કે પીપરની કરવી, કદાચ તે ન મળે તો આંધળીની કરવી. તે ઘાર આંગલ લાંવી, એક આંગલ પોલી, બે છેડે નસ જેવા આકારવાળી અને સફાઈદાર હોવી જોઈયે. તેથી પાદલેસ્થનિકા દરેક મુનિષ જૂદી જૂદી રાખવી.
૩. પંચકલ્પચૂર્ણિમાં લખ્યું છે કે ચીવ્વઝ ભૂછવા અર્થે પાદલેસ્થનિકા રસાય છે તે રજોહરણ કે નિયત્રા માથે બાંધીને રાખવી.

૩૬૧-૩૬૫:

વિચાર ૭૦ મો.

મશ્ન:—યનિઓને એકાંગિક એટલે એક કટકાવાળી દસી-વાહુંન રજોહરણ કલ્પે કે કેમ ?

ઉત્તર:—(૧) ઉત્તમર્મે એકાંગિકજ કલ્પે પણ અપવાદે અને-કાંગિક તથા અસંવદ્ધદશીઓવાહું પણ લેવાય, એમ નિશીથચૂર્ણિમાં છુલ્લું કહ્યું છે.

(૨) વઝી રજોહરણ, મોંવતી, તથા પોંછળું પોતાથી વધુ છેડે

રાસ્ટવાં નદિ જોડયે. કારણ કે નિષીધર્ણમાં કહ્યું છે કે અવ-
ગ્રંથી ધાદેર રહેતી ધીમ્બોમરેલી ગળાય, અને મોમરેલી ધીમ્બ
ધારણ કરતાં દોષ માત્ર ધાય છે. વળી રજોદરણ માટે તો એમ
છે જે તે એક દાધની અંદરજ રાખવું. કારણ કે કીડી, મં-
કોટા, ઘેરે કરદતાં એક દાધથી દૂર રાખેલ રજોદરણ તરત દા-
ધમાં નાદિ આવે તેથી ઘર પ્રમાણે સરજ કરતાં જીવવિરાધના
ધાય તથા ધીલી કે સર્પ ઘેરા શરીરપર પડતાં ઝપાં લગી રજો-
દરણ ઝપાટવા જાય ત્યાં લગી દંડીલે તેથી આત્મવિરાધના ધાય.

અપનાદપદે ગ્લાન દોતા, ગ્લાનનું વદ્ધર્તનાદિ કરતાં, અમિના
સંભ્રમમાં, અશિવાદિ કારણે પરાયું લિંગ ગ્રહણ કરતાં इत्यादि
કારણે જે ધીમ્બોમરેલી દોષ તે પણ પાછી ધારી શકાય છે.
તેથી એ કારણે દૂર રાખી શકાય તે ઘર એ ઉપકરણો દૂર રા-
સ્ટવાં નદિ જોડયે.

(૩) રજોદરણ એક દાધનું કરવું. કારણ કે ઓષઠાત્તિમાં ની-
ચે મુજબ રજોદરણ કરવાનું કહેલ છે.

મૂઝમાં નિવિદ કરવું, યથે સ્થિર કરવું, પર્યંતે સુંઆલું કરવું,
એકાંગિક પટલે એક કટકાવાળી દમીઓ કરવી. દમીઓ તથા
ઘીટણામાં માંટાં નદિ કરવી. દમીઓ ઝ્યાં ઘીટાય તે ઢેકાણે અં-
ગુડા તથા પ્રદેશિની આંગઝમાં મમાય પવું કરવું, ઘીટણું મગવૂત
કરવું, અને પ્રમાણમાં એક દાધનું ઝંચુ તથા પટોલું કરવું.

(૪) વળી રજોદરણમાં મૂક્ષ દમીઓ નદિ કરવી. કારણ
કે નિષીધર્ણમાં લખ્યું છે કે મૂક્ષ દમીઓ ગુંચાઈ જતાં તે નિ-
મિત્તથી માધુઓ અનાચારી અને દુર્બલ ધાય.

(૫) રજોદરણ બાંધવાની વિધિ એવી છે કે દંડના પ્રીઝા ભાગ
ઉપર સરસ્ટા દોરાવઢે રજોદરણ બાંધવું; તેમાં ફેરફાર કરે તો

માયશ્ચિત્ત લાગે, એમ નિશીયમાપ્યમાં કશું છે.

(૬) રજોહરણના દંડમાં ત્રીલી કે દસીઓનો વંધ પાટયો નહિ જોડ્યે. કારણ કે કલ્પ તથા નિશીયના માપ્યમાં તેમ કરવા મનાઈ પાડેલ છે.

(૭) રજોહરણના ऊपर વેશવું જોડ્યે નહિ; કારણ કે નિશીયચૂર્ણિમાં કશું છે કે જો ऊंदर. ચાર, છોકરા, કે દુશ્મનનું ભય હોય તો રજોહરણપર વેશવું પણ તે શિવાય વેશવું નહિ.

(૮) રજોહરણ જમણે પદ્મવેજ ધરવું જોડ્યે. કારણ કે નિશીયચૂર્ણિમાં કશું છે કે વેઠા દોતાં કે મૂતા હોતાં જે સાધુ રજોહરણ ઓસીમે ધરે અથવા ઢાંધી વાનુષ આગલ કે પાછલ રાસે તેને માયશ્ચિત્ત લાગે. માટે વેઠા દોતાં કે મૂતા હોતાં ऊंदरादिकना ભય શિવાય જમણી વાનુષજ અધોમુલ્લ કરીને રજોહરણ રાસવું.

(૯) રજોહરણની દસીઓ ચાર આંગલનીજ જોડ્યે. અને નિશીયના માપ્ય તથા ચૂર્ણિમાં જે દંડ ચોવીશ આંગલનો હોય તો દસીઓ આઠ આંગલની, દંડ વીશનો હોય તો દસીઓ ચારની અને દંડ છવીશનો હોય તો દસીઓ છ આંગલની એમ મજનાવતાવી છે તે અપવાદપદની અપેક્ષા અથવા યથાકૃત પટલે જેવા મળે તેવા રજોહરણની અપેક્ષા લાગે છે. કારણ કે ત્યાંજ લલ્યું છે કે વીજાપદે આપેલા પ્રમાણવાલું રજોહરણ દુર્લભ હોતાં હીન કે અધિક જેવું મળે તેવું પણ ધરી શકાય. તથા યથાકૃતના અધિકારે લલ્યું છે કે યથાકૃતની દસીઓની મજના છે પટલે કે દંડના પ્રમાણની વધગટ મમાણે દસીઓનું પ્રમાણ જાણવું.

विचार ७१ मो.

प्रश्नः—भिक्षादिक. अर्थे सादेर जना बधी उपकारणी भाये
बेस नगी लेता ?

उत्तरः—ए चानना पण एवांग नधी. जेदके धर्मशास्त्रिनी
कथासा दान भावली छे के दया मायुआ सादेर जना नेयना थी-
नभाभाजे मंदलीगी दयापीमे बैराग्यिए दानना देवा गादी.

बली ओपनिर्धुतामी पण कहु छे के भिक्षार्थे जना दुर्मर्ग
बधी उपकरण मांथे लेबा बद्रास बधी उपकरण मांथे लेबा अ-
समर्थ होय भगवा मवदीहित, श्रान, के दृष्ट होय तो जेदका ऊ-
पाही सकाय एदली उपादयी.

अपमहापूणिमा कहु छे के बर्षाकनुमा बधी उपकरण न-
हि उपादयी

विचार ७२ मो.

प्रश्नः—भिक्षादिकनो उपयोग सवाग्मा बरी लेबा के जनी
बेला करबो ?

उत्तरः—भिक्षादिकनो उपयोग भिक्षादिक अर्थे जनी बेलास
करबो पण ओपहसिमा कहेम छे

निनीधपूणिमा कहु छे के उपयोगनो कायोग्यता करता भि-
क्षानो प्रथम लाभ भवा जनी दोहा भूमिए नहि भटकावबो.

ओपभाष्यमा पण कहु छे के अर्थपारमी पूति भता उपयोग
सवा कायोग्यता करी भिक्षा नीकलवु

विचार ७३ मो.

मशः—साधुने बीजीदार भोजन करवुं कल्पे के नहि ?

उत्तरः—मामान्यपणे एकवारज भोजन कवुं कल्पे पण इहो दिगंबरीनी माफक अवधारण घटी शके नहि.

कारण के भौषनिर्मुक्तमां लवुं छे के प्रमाणद्वारमां बैवार गोचरीए जवानुं कहुं त्यां एटलुं वधु जाणवुं के भाचार्य, वाल, ने ग्लानना अर्थे वे करतां वधुवार पण जइ शक्य छे अने कालद्वारमां वे काले जवानुं कहुं छे त्यां एटलुं वधु जाणवुं के ग्लान अने तपस्वीना पारणाअर्थे अतिप्रधानमां अथवा भिक्षावेळा टली जतां पण घणीवार जवाय.

बली भोषमाध्यमां लवुं छे के ग्रीष्मकालमां तपस्वी के तर-सेलो अथवा भूषेला एरु भूवनरम सही नहि शकतां पेहेली पंक्तिए गोचरी जवानी रमा ल्ये

ॐ ७३.

विचार ७४ मो.

मशः—खरहेलेज हाथे भिक्षा लेवी जोइये के केम ?

उत्तरः—कल्पादिक ग्रंथो प्रमाणे कई एवो नियम देखातो नपी के खरहेलेज हाथे भिक्षा लेवी. कारण के त्यां नीचे मुजब आठ भांगा पाही लवुं छे के जे जे भांगे मावशेष द्रव्य होय ते ते भगि लेवुं कल्पे

भागानी विगत आ प्रमाणे छे.

१ संसृष्ट हाथ, संसृष्ट पात्र, मावशेष द्रव्य.

२ संसृष्ट हाथ, असंसृष्ट पात्र, मावशेष द्रव्य.

- ૧ અસંસ્ટદ દાય, સંસ્ટદ પાત્ર, માવશેષ દ્રવ્ય.
- ૪ અસંસ્ટદ દાય, અસંસ્ટદ પાત્ર, માવશેષ દ્રવ્ય.
- ૫ સંસ્ટદ દાય, સંસ્ટદ પાત્ર, નિરવશેષ દ્રવ્ય.
- ૬ સંસ્ટદ દાય, અસંસ્ટદ પાત્ર, નિરવશેષ દ્રવ્ય.
- ૭ અસંસ્ટદ દાય, સંસ્ટદ પાત્ર, નિરવશેષ દ્રવ્ય.
- ૮ અસંસ્ટદ દાય, અસંસ્ટદ પાત્ર, નિરવશેષ દ્રવ્ય.

આ આઠ ભાગામાં જ્યાં પશ્ચાત્કર્મના દોષનો સંભવ થાય તે અશુદ્ધ માંગા અને ધાકીના શુદ્ધ માંગા જાણવા. એમ કલ્પચૂર્ણિ-માં કથું છે.

અને દશવૈકાલિકમાં જે લલ્યું છે કે અસંસ્ટદ હાથે નહિ લેવું ત્યાં પણ જ્યાં પશ્ચાત્કર્મ થાય એમ કહેલું હોવાથી પશ્ચાત્કર્મના સં-ભવમાંજ સ્થવિરકલ્પના માટે નિષેધ પાડેલ જણાય છે.

વિચાર ૭૫ મો.

પ્રશ્ન:—અલેપિત પાત્રમાં જમતાં તેમાં પનક વંધાય છે, દુર્ગંધ થાય છે, અને તેથી ઉલટી તથા ત્રુગુપ્ત્તા આવતાં આત્મ, સંયમ, તથા પ્રવચનની વિરાધના યવાનો સંભવ રહેલ છે માટે અલેપિત પાત્રમાં આહાર કરવો નહિ જોઈયે. એ વાત વિષે તમારો શો અભિપ્રાય છે ?

ઉત્તર:—અમારું એમ માન્યું છે કે એ દોષો તુંવાના પાત્રમાં-જ દેખાય છે માટે તુંવાનું પાત્ર અલેપિત હોય તો તેમાં જમવું ન-હિ કલ્પે ધાકી લાકડાના પાત્રા વિષે કંઈ નિયમ નથી.

વિચાર ૭૬ મો.

મશ્રુઃ—ભિક્ષાના માટે શોલી યાંધો છે તેમાં શું પ્રમાણ છે?

ઉત્તરઃ—ઓઘાનિર્ણયુક્તિ, નિશીથભાષ્ય તથા ચૂર્ણિમાં કશું છે કે પાત્રવંધની ગાંઠ એ રીતે વાઝવી કે જેમ તેના ચાર આંગળના છેડા યાકી રહે. કોઈ કહેશે કે એ તો પાત્રાનિ યાંધવામાં એ વિધિ છે પણ કંઈ શોલી માટે નથી તેને જાણવું જોઈએ કે પાત્રા માટે પણ ઉત્સર્ગ તો એમ છે કે પાત્રવંધવડે ગાંઠ નહિન દેવી કિંતુ પાત્રા ઉપર પાત્રવંધના ચારે છેડા મેઝવી તેનાપર પાત્રકેશરિકા મેઝવી અને તેનાપર પટલા મેઝવા. પણ શોલીના માફક અપવાદ-પદે સ્ત્રીટી યગેરામાં પાત્રાં ટાંગવા માટે ગાંઠ દેવાની હોતી તેનું પ્રમાણ થતાવ્યું છે.

મહાનિશીઘમાં પણ લખ્યું છે કે પહિલેદશા કરતાં પાત્રવંધની ગાંઠ નહિ છોડે તો પ્રાર્થાશ્રિત લાગે

વિચાર ૭૭ મો.

મશ્રુઃ—માથુંને દમીવાણું કપડું લેવું પણ નહિ કલ્પે કે કેમ?

ઉત્તરઃ—માથુંને દમીવાણું કપડું પદમ્બ નહિ કલ્પે યાકી લેવું તો કાંઈ ચેલા રાજ્યે પણ યમં કેમકે ઓઘાનિર્ણયુક્તિમાં મામાન્યપણે નિર્ણય નહિ લખતાં આશિષને ઉદ્દેશીને લખ્યું છે કે “અપારે આશિષ પટલે મમ્મી ચાન્દની હોય ત્યારે દમીવાણું કપડું, લોહ, લૂગા, કે વિગત એ ચાર ચીજો નહિ લેવી.”

विचार ७८ मो.

मन्त्रः—साधु तथा साध्वीओ एक क्षेत्रमा रहे के नहि ?

उत्तरः—एक क्षेत्रमा सर्वथा नहि रहे एवो एकांत नही. कारण के तीर्थकरो साथे साध्वीओ विचरती हती, तथा जमाळि साथे हजार साध्वीओना परिवारे मियदर्शना सावत्थीमा विचरेल छे, वैरस्वामि मळ्या के गुरुए तरतज साध्वीओने सौप्या छे, कीर्त्तिमतीराणी अने छुल्लककुमार पण साथे विचरेल छे, पटना-मां स्थूलभद्रने वांदवा साते आर्याओ आवेल छे, इत्यादि घणा दाखला छे.

बली व्यवहारमूत्रमा पण कहुं छे के आठम, पांखी, तथा दररोजनो वाचनाकाल टाळीने शेषकाळे साध्वीओए साधुओना अपाश्रयमा नहि आवबुं. तथा पर्युपणाकल्पमा लक्ष्युं छे के वरदाद वरसतो हांतां पे साधु अने पे साध्वीने एकठा रहेवुं नहि कल्पे, पण वधे नानुं के मोहोदुं पांचमुं कोई होय तो एकठा रहेवुं कल्पे.

माटे सर्वथा निषेध नही जणानो, केमके कल्पमूत्रमा पण एम लखेल छे के एकज बगडा अने एकज दरवाजावाळा गामनगर-मां साधुमाध्वीओए माथे नहि रहेवुं. अने कदाच कारणवशे तेवा स्थळे माथे रहवुं पढे तो यतनाही रहेवुं एटले के गोचरी तथा संशामूमिए आगलपाछल जवुं. कदाच त्यां एकज बेलाए देशकाल होय तो साधुसाध्वीओए माममामा मळतां एकबीजाने बंदननमन के बातचीत बगेरां नहि करवां.

वाकी अनेक बगडा अने अनेक दरवाजावाळा गाम के नगरमां तो साधुमाध्वीने उरमगे पण साथे रहेवुं कल्पे छे. कारण के त्यां गोचरी तथा स्थंडिलनी जग्या अलगअलग मळी शके छे.

વિચાર ૭૯ મો.

મશ્ત્રઃ—સાધુ સાધ્વીઓને વાચના આપી શકે કે નહિ ?

ઉત્તરઃ—ઉત્સર્ગ તો એમજ છે કે સાધુ સાધુઓને વાચના આપે અને સાધ્વી સાધ્વીઓને વાચના આપે. પણ અપવાદે ઉચ્ચપાલટ પણ કરી શકાય છે. ત્યાં અપવાદ ને એ કે મર્વાત્તિનીના પામે ને શ્રુત ન હોય સારે આચાર્ય તેમને મળાવે. અથવા મર્વાત્તિની પામે શ્રુત હોવા છતાં આચાર્ય પામેથી શીઘ્રતા વિશેષ યંગલ કે શ્રદ્ધા થતી હોય અથવા ભય કે ગૌરવથી મળવામાં વધુ ઉન્માદ થવા સંભવ હોય તો ને કારણે પણ આચાર્ય ગૌરવાચારુ તેમજ સાધુઓ પામે અમુક શ્રુત નહિ હોય ને કોઈ માધ્વી પામે ને હોય તો ત્યારે સાધ્વીએ તે સાધુઓને શીમાવવું આ રીતે વ્યવહારમૂલ્યની દૃષ્ટિમાં વાત કહેલ છે.

ઘડી તેજ ગ્રંથમાં કથ્યું છે કે જા કે ત્યાંમાં વિષ્ણુજ્ય છે તેથી તેમના સાથ મુનિ વાતચીત કરે તો મહોત્સ પ્રાર્થાધન આવે છે તો પણ કારણે પટલે કે ડ્યારે માધ્વીઓ પામે શ્રુત ન હોય ત્યારે ને-ઓને મુનિએ મળાવવું. કારણ કે મળ્યા વિના તેમનું ચારિત્ર્ય નાશ થવાનો સંભવ રહે છે. માટે જ્ઞાનદર્શન અને ચારિત્ર્યનું રક્ષણ કરવા નિર્દોષ રહીને મળાવવું.

હવે ઉપગ્ના કારણે ડ્યારે માધ્વીઓને મળાવવું પડે ત્યારે નીચેની વિધિએ શીઘ્રવતું ત્યાં આદિમાં વિધિ છે કે જે માધ્વી મહાવંત મરજ અને આજ્ઞા પાલનાર હોવા છતાં માતા વહેન કે પુષીરૂપે હોય તેને મુનિએ શીઘ્રવતું. અને તેનો યોગ નહિ હોય તો જે માધ્વી તરુણ હોય, જે માધ્વીને ફરી દીક્ષા દીધેલ હોય, જે માધ્વી પૂર્વે વેડ્યા હોય, જે માધ્વી પૂર્વે શીઘ્રરનારની માયાં હોય,

જે સાધ્વી સાથ શીશ્વનારે પૂર્વે કોઈ વેલા દાસ્ય વીધું હોય, તેમજ જે માધ્વી પૂર્વે વ્યભિચારિણી હોય તેવી માધ્વીઓને વર્જાને દોષ માધ્વીઓને મુનિષ્ણ શીગવવું. કારણ કે જો કદાપિ શીશ્વનાર શીશ્વનાર એ વસ્તેનું ધિગ વજ્જ જેવું મજઘૂત હોય તોપણ વીજાને શંકા આવવાનો સંભવ રહે છે.

વળી મુનિઓમાં પણ જે પરિણત અને આચાર્ય હોય તેણે શીશ્વવવું. કદાચ આચાર્યનો યોગ ન હોય તો વીજો પણ જે પરિણત હોય તેણે શીશ્વવવું.

તથા આવે પ્રમંગે દ્રવ્ય, શેષ, કાલ, વગેરાની નીચે મુજબ યતના રાખવી.

- (૧) દ્રવ્યની યતના તે એ કે વસ્ત્રે જળાણ દલકું ભોજન લેવું. કારણ કે તેથી સ્વચ્છુપાણીની શંકા નહિ રહે.
- (૨) શેષની યતના તે એ કે શૂન્ય ઘર, છાનું સ્થાન, ઉધાન, દેવલ, મહા, આરામ, તથા એ વગેરા શંકનીયસ્થલ મુંઝીને શુદ્ધે સ્થળે વાચના દેવી. તેમજ પોતાના કે આર્યાઓના ઉપાશ્રયમાં પણ જો પોતપોતાનું મંડલ ન હોય તો એકાંતપણે વાચના નહિ દેવી.
- (૩) કાલની યતના તે એ કે સાધુઓને મૂલ્યાર્થની વાચના દેનાર જો વીજો કોઈ હોય તો આચાર્ય પ્રમાણનાજ માધ્વીઓની વસતિમાં વાચના દેવા જાય. અને જો માધુઓને અર્થનો દેનારજ હોય પણ મૂલ્યનો દેનાર કોઈ નહિ હોય તો મૂલ્ય આપીને વીજી પોરમીષ આચાર્ય માધ્વીઓની વસતિમાં જાય. કદાચ મૂલ્યનો દેનારજ હોય અને અર્થનો દેનાર કોઈ નહિ હોય તો આચાર્ય પેલી પોરમીમાં માધ્વીઓની વસતિમાં જઈ આવી વીજી પોરમીષ સાધુઓને અર્થ આપે અને જો મૂલ્ય કે

विचार ८० भा.

अ. ६५ - अग्निर्विष्णु ब्रह्मा एतन्मन्त्रो जगत्पुनर्विधातुम् ॥

प्रमाण :- द्वायने गरि बन्ने गण ऊपचाटि बन्ने गण बन्ने गण
 गण के. द्वायनृणमा गीने गन्नेमा गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने
 (१) गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने
 गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने गन्ने

(२) मध्य (१७५) आदालत मजदारी

(૧) અભ્યાસિન લગ્ન કે અધ્યાપિકાના વિશાલ દીવ ને ચર્ચા શ્રુતો
અભ્યાસિન લગ્ન અધ્યાપિકા જાય ત્યાં શ્રુતોનેને પ્રારથણ કરવાનું.

(४) श्रीमन्त्रेण च साधु गतिं स्वर्गोऽप्यसिद्धात् प्राप्नुयान् ।

[illegible]

१. १००० २. १००० ३. १००० ४. १००० ५. १००० ६. १००० ७. १००० ८. १००० ९. १००० १०. १००० ११. १००० १२. १००० १३. १००० १४. १००० १५. १००० १६. १००० १७. १००० १८. १००० १९. १००० २०. १००० २१. १००० २२. १००० २३. १००० २४. १००० २५. १००० २६. १००० २७. १००० २८. १००० २९. १००० ३०. १००० ३१. १००० ३२. १००० ३३. १००० ३४. १००० ३५. १००० ३६. १००० ३७. १००० ३८. १००० ३९. १००० ४०. १००० ४१. १००० ४२. १००० ४३. १००० ४४. १००० ४५. १००० ४६. १००० ४७. १००० ४८. १००० ४९. १००० ५०. १००० ५१. १००० ५२. १००० ५३. १००० ५४. १००० ५५. १००० ५६. १००० ५७. १००० ५८. १००० ५९. १००० ६०. १००० ६१. १००० ६२. १००० ६३. १००० ६४. १००० ६५. १००० ६६. १००० ६७. १००० ६८. १००० ६९. १००० ७०. १००० ७१. १००० ७२. १००० ७३. १००० ७४. १००० ७५. १००० ७६. १००० ७७. १००० ७८. १००० ७९. १००० ८०. १००० ८१. १००० ८२. १००० ८३. १००० ८४. १००० ८५. १००० ८६. १००० ८७. १००० ८८. १००० ८९. १००० ९०. १००० ९१. १००० ९२. १००० ९३. १००० ९४. १००० ९५. १००० ९६. १००० ९७. १००० ९८. १००० ९९. १००० १००. १०००

१७. एषा नमः प्रसादः दीर्घः जीवः एषः

કોઈ એક વાત એવી છે કે જો આપણે આપણા માનસને એક જ વાત પર કેન્દ્રિત કરીએ તો તે વાત અત્યંત ઝડપથી અમારા માનસમાં ઘૂસી જાય છે અને અમારા માનસને તે વાત પર કેન્દ્રિત કરી દે છે. આમ કરીને અમારું મન એક જ વાત પર કેન્દ્રિત થઈ જાય છે અને અમારું મન તે વાતને અત્યંત ઝડપથી અમારા માનસમાં ઘૂસી જાય છે અને અમારું મન તે વાત પર કેન્દ્રિત થઈ જાય છે.

५. श्री १०८ वीं भावार्थभाषा टीका-
ज्ञान प्रबोध लक्ष्मी विद्यापीठ

[illegible][illegible]

* कृता राज्या मायस यथाह दारिद्र्यं नहि भादव्यं

४. ब्रह्मचर्य - यशोदी गार्गीना व मन्नाथ व उदय गार्गी नदि
सायम्भ

- (૫) અર્ધુસપાપર અને અર્ધુલટકતું ઉત્તરામંગ માફક નહિ રાણતું.
 (૬) વઝોટાપા ખેડ નહિ થાધવી.
 (૭) ઘરસ્યતું લિંગ નહિ કરવું.
 (૮) અન્યતીધિકતું લિંગ વળ નહિ કરવું.

અને ૫ શાસ્ત્રમાં નીચે મુજબ અવવાદો લેણે છે.

- (૧) માંદાની વેપાવન કરતાં કે પોતે માંદાં હોતાં અથવા માંદુણાની વિશ્રામણા કરતાં સાધુ ખેડ થાધે.
 (૨) છટકની પૂછડીવાળું ફેટું કે ઉત્તરામંગ નાનો શિષ્ય હોય તે કેને અથવા અનામંગ મુનિ વળ કરી જાય.
 (૩) માર્વાની માફક માવરણ વર્ષાક્રતુમાં કરાય છે, અથવા મિથ વગેરા દેસ વાર્ષિકે વળ કરાય છે.

આદિ અવવાદ ટાળી નિઃકારણે ઘટિલિંગ કે અન્યલિંગ કરતાં મુઠ્ઠાપાધિન જાગે છે.

વિચાર ૮૧ મો.

મત્તા:—નિશીથ તથા વર્ણુગનાકલ્પાનો વૃત્તિમાં વધુ છે કે મુનિ જ્યાં આગાદ મુદિ દર્શાવતા રહેલા હોય અથવા આગાદ માંમનો મામકન્ય રહેલા હોય તે સેવ નો વોમાતું રહેનાને યાવકતું હોય અને સ્ત્રી મધાગના યામના તથા વ્યાદઽપુનિના વોગ ડીક હોય અને માંદી વગસાદ વદવા માંદી નો સ્થાન આગાદ મુદિ પૂ નવતા દિને મુનિમાં વર્ણુગના કો ૫ જગમેં માર્ગ છે અને શાસ્ત્રીના વેવકર્તાના મધતા કાઝ અવવાદજવ છે.

વાંટે તેને આગાદી વૃત્તમનીત વર્ણુગના કેમ નથી કરતા!

જગમ:—હાં મેં “વર્ણુગના કહે” વૃત્તો જન્મ છે તેનો ઘટ-

જોજ અર્થ થાય છે કે. પોતાના ચિત્તમાં “રહેવાનો નિશ્ચય કરે.”
શાકી કેઈ પદિકપના, ચૈત્યપગિપાટી, તપ, તપા આલોપનાવાદું
પુરિશ્કાત પર્યુષણાપર્વ કરે એ અર્થ નથી.

પ્રપરથી એ તાત્પર્ય નીકાલે છે કે. પોતાનું રહેવાનો નિશ્ચય તો
હત્તમે આપાદ છુદિ પુનમે અને અપવાદે શ્રાવણ વિદિ પાંચમ ચંગર
પર્વોમાં કરાવો, પણ ચૈત્યવંદન, તપકર્મ, તપા પદિકપના ચંગર
ક્રિયાઓ તો પચામમે દિવસેજ તારવી

કારણ કે. જો આપાદી પુનમનીમ પર્યુષણા માનીએ તો ગ્રી-
યામિગદમાં પણ પોતાના તથા પગોમળના મટી ચાર અઢાઢ
મહોત્સવ દેવતાઓ કરે એમ સ્પષ્ટ છે તે તથા નિઢીમને વ્યવહા-
રમાં રહે પર્વના તપ પણ જુદા જુદા સ્પષ્ટ છે તે કેમ ઘટે. તેમજ
આવદ્યક નિર્યુક્તિમાં પોષામામાં અને ચાર્ષિક ચર્પમા આલોપના
દેવી તથા જુના અધિગ્રહ તપાશ્ચા અને નવા દેવા એમ સ્પષ્ટ છે
તે કેમ ઘટે? જુદી એકજ દહાદે પોષામાના અને મંચછીના સા-
મના કેમ ઘટ શકે? તેમજ આવદ્યકચુર્ણિમાં સ્પષ્ટ છે કે પોષા-
માનું કાઠમગ પાંચમો ઝાસામાનું અને મંચચામીનું આઠ દજારનું
કરવું તથા પોષામામાં એક ઉપાશ્રવદેવતાનોજ કાપોત્તમ કરાય
છે અને પગોમળના દિને ઉપાશ્રવદેવતા તથા સેષદેવતાનો પણ
કાઠમગ કરાય છે તે કેમ ઘટે? માટે એ રીતે જુદા જુદા તે પર્વ-
નાં કામ એક દિનમાં કેમ ઘટે?

કોઈ પૂછે કે “પજ્ઞાસંવતિ” એનો વર્ણવ “રહે” એમ આ-
પો છો તેમાં શું પ્રમાણ છે? તેને એ ઉત્તર છે કે પર્યુષણાકરણના
એક મૂચની વ્યાખ્યા કરનાં ચુર્ણિકારેજ “પજ્ઞાસંવતિ” એ
પદનો વર્ણવ “પરિવમિત્તવ” એમ કરેલ છે.

1997-98

[illegible][illegible]

2015.12.1	2015.12.2	2015.12.3	2015.12.4	2015.12.5	2015.12.6	2015.12.7	2015.12.8	2015.12.9	2015.12.10	2015.12.11	2015.12.12	2015.12.13	2015.12.14	2015.12.15	2015.12.16	2015.12.17	2015.12.18	2015.12.19	2015.12.20	2015.12.21	2015.12.22	2015.12.23	2015.12.24	2015.12.25	2015.12.26	2015.12.27	2015.12.28	2015.12.29	2015.12.30	2015.12.31
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

$$\frac{1}{\sqrt{1-x^2}} = \frac{1}{\sqrt{1-\frac{1}{4}}} = \frac{1}{\sqrt{\frac{3}{4}}} = \frac{1}{\frac{\sqrt{3}}{2}} = \frac{2}{\sqrt{3}} = \frac{2\sqrt{3}}{3}$$

總局 工務 局 設 在 德 政 街 門 牌 九 十 號 電 話 二 四 八 五 號

તેન મહાવીરે પચામ દિન પૂર્ણ થતાં પર્યુપણા કરી એ મૂત્ર કેમ
પેટે ! તેનું ઉત્તર એ છે કે એ મૂત્ર ચંદ્રવર્ષને ઉદ્દેશીને કહેલ છે. એમ
તેની ચૂર્ણમાં સ્પષ્ટ કહેલ છે.

વિચાર ૮૩ મો.

પ્રશ્ન:—કોઈ કુપમ્ત્રી દિના વાચન એવી વ્યાખ્યા કરે કે
“કલ્પનિશીયાદિકની ચૂર્ણમાં જે ચંદ્રવર્ષમાં પચાસ દહાડે અને
અભિવર્ધિતમાં ધીમ દહાડે પર્યુપણા કરવી કહેલ છે તેનો અર્થ
એમ કરવો કે ઘટલે દહાડે રહેવાનો નહીં ઠગાવ કરવો. વા-
કી પદિકમળા વગેરે પર્વાનુષ્ઠાન તો જે દિને થતા હોય તેજ દિને
કરવા માટે અભિવર્ધિત વર્ષમાં પણ ધીમમે દહાડે પર્વાનુષ્ઠાન નહિ
થઈ શકે ” તો એવી વ્યાખ્યા થઈ શકે કે કેમ ?

ઉત્તર:—એવી વ્યાખ્યા કરીએ તો પચામમે દહાડે ભાદર-
વામાં પણ રહેવાના ઠગાવનાંજ અર્થ યશે. અને પદિકમળાદિક
ક્રિયા માટે કોઈ ચર્જાંજ દિવસ શોધવો પડશે. કારણ કે ચૂર્ણ-
ના ગ્રંથમાં જે વાત ધીમાગમન માટે લખી છે તેજ વાત પચાસા
પજમન માટે લખી છે. માટે પદી વ્યાખ્યા કરવી અર્થાત્ત છે.

ચર્જા વિચારો કે કર્યા પણ ભાદરવા મુદિ પાંચમને ઉદ્દેશીને
મંચ્છરી પદિકમળા વગેરે નથી થતાવ્યા. કિન્તુ સામાન્યપણે એમ
કહેજ છે કે પજોમનના દહાડે કે મંચ્છરીના દહાડે મંચ્છરી
પ્રતિક્રમણ વગેરે ક્રિયા કરવી માટે પજોમનના દિનનો નિશ્ચય
તો એજ પચાસ કે ધીમ દહાડાના મૂત્રથી થઈ શકે છે માટે
અભિવર્ધિતમાં આજણ મુદિ પાંચમનાંજ પ્રતિક્રમણ હોય વગેરે
ક્રિયાઓ કરવી

छे, जैनमां तेम गणतो मिथ्यात्व लागे छे. लोकमां लोकतुं मज
लंका करेवाय छे जैनमां मेरु कहां छे लोकमां ग्रह पूजाय छे
जैनमां तेमने पुनर्ता मिथ्यात्व कहै छे. लोकमां अग्नीभारमे गो
मां बेशे छे, जैनमां चौदश के पुनमे वेशे छे. बडी गर्वणपरं पण
जैनानुं छे. माटे लोक गाथे केम मज्जाई भारे ?

माटे जो दीपणुं नमाण करवा नईये तो भायणा निशीय,
कल्प, व्यवहार, दशाश्रुतस्केध, भगवती, भावश्यक, स्थानाग,
चंद्रपद्मनि, सूर्यपद्मनि, जेवुदीपपद्मनि, गर्णाविद्या, उपोनिषद्,
हक, संप्रहणी. तथा जेवमम म नगम प्रजा भ्रममाण बडे जाण छे.

बडी विचार के दीपणाया ना प्रम । काना माग बह्ये
छे छतां तथा पण जैनता हिमावे पुनमां न मागममाण लोकीने
कल्याणिक निधिओ गणां छे माटे दीपणानुं नु नमाणपणुं रमुं.

कदाच हाई पूज के नये मज्जा उपाय दीप बास अधिक
मज्जा छे
ते सामने अगमपर न जैन म म जाना नया द सादक पण भा
पणो के नहि ननु द उल्लेख न क तम नया पण पामननी पुनप
बडी दीपणानी पामन विद्वान् पण नया नया पण माग माती
विदि भाउम श्रीकृष्णभरामिनु कल्याणिक कण छे छतां तेने पण
मज्जा तेमा दीपणिक वतेन नया नया प्रमाण माटे पण ज्ञानी छे.

विचार ८५. मो.

प्रश्न—आदि ३ अक्षर ४ पद ५ वि शीर्ष के नहि ?

उत्तर—आदि ३ अक्षर ४ पद ५ वि शीर्ष के नहि शीर्ष के

पद छे कान के विचारन मज्जा छे के मज्जा के कल्याणिक

જો મધ્યમા લેવા અભિમુલ્ક થાય અથવા શ્રાવક થાય તો તેને
છત્રીવર્ણી અધ્યયન શીલ્પની દશાપ પદ્ય થે વિશેષ્યપદ અને
થે વિશેષણ આપેલા છે.

નિશીથના માધ્ય તથા જૂળિમાં ૫ શત વિસ્તારને છત્રી છે
તે આ રીતે કે જે યુનિ પરપાશ્વરીને કે દુરસ્થને અથવા પાસસ્થા
દિકમે છત્રીલે કે તેમના પાસેથી છત્રી તેને માપશિલ્પ સ્થાને. જા-
રણ કે અન્યત્રિથિક કે દુરસ્થને છત્રીલ્પના ને પાછા સીધીની દેહ-
ના કરવા યદ. તેમજ તેમના પાસેથી છત્રીલ્પના વિધ્યાસ્થનો સ્થિ-
તીકાર થાય. અને પાસસ્થાદિક પાસેથી છત્રીલ્પના તેમને પેદના-
દિક કરવું પદે દુન્યાદિ દોષ થાય છે.

હતી પરપાશ્વરી ને પરદર્શનના રેખધારી જાણવા, અને દુર-
સ્થ ને પણ પરદર્શનીજ લેવા. ચાર્લા ને દુરસ્થ જિનવચન માને તે
સ્વપાશ્વરીજ લેવા. તેમને તો જે યોગ્ય દોષ ને છત્રીલ્પવું, તેમાં
કંઈ મનાઈ નથી થતી પરપાશ્વરી કે પરદર્શની દુરસ્થ તે પણ જો
મલ્લજ્ઞા લેવા અભિમુલ્ક થાય અથવા શ્રાવક થવા દુષ્ટનો દોષ
તો તેને મુલ્કથી છત્રીવર્ણી મુલ્કી અને મર્ધથી વિશેષણ અધ્યયન
મુલ્કી છત્રીલ્પવું તેમજ પાસસ્થાદિક પણ જે સુવિરત્તને ઉપસંપન્ન
થાય છત્રી ગર તરીકે અંગીકાર કરે અથવા મંચિવિધિદાર કરવા
હજમાન ઘરાની ચાટનાવાળો દોષ તેને લાચના દેવી.

આ રીતે નિશીથના માધ્ય તથા જૂળિનો અભિમાય તપાસતાં
માલમ પદે છે કે શ્રાવકને મળાવવામાં પાથ નથી.

આવશ્યકજૂળિ, વિશેષાવશ્યક શ્રાવક મક્કસિ, તથા ધર્મસ્થ
દુષ્ટિમાં કંઈ છે કે ગ્રહણશિષ્ટામાં સાધુ દુષ્ટ તથા અર્ધથી જય-
ન્યવળે આઠ સંમિતિઓ શીલ્પ અને ઉત્કૃષ્ટપણે ચૌદમા પૂર્વ મુલ્કી
શીલ્પ. અને શ્રાવક જયન્યવળે આઠ સંમિતિઓ ને ઉત્કૃષ્ટપણે છત્રી-

વળી અધ્યયન સૂત્રી મૂત્રાર્થે અને પિંદેષણા સૂત્રી અર્થે શીલે.

વઢી સંવેગરંગશાલામા લક્ષ્યું છે કે આઠ સમિતિઓ જાણ્ય શિવાય શ્રાવક સામાયિક શી રીતે કરી શકે તથા છઝીવણ જાણ્યા શિવાય જીવરક્ષા શી રીતે કરી શકે. હેમ વ્યાકરણમા પણ શ્રાવકને છઝીવણી સૂત્રી ષળવાનું લલેલ છે.

હાં વઢી ણ જાણવાનું છે કે ઉત્કૃષ્ટપણે છઝીવણી સૂત્રી ષળવાનું કહેવાયી તેથી પૂર્વેના દુષપુષ્પાદિક ત્રણ અધ્યયન આવી જાય છે. વઢી અર્થથી શ્રાવક પિંદેષણા સૂત્રી શીલે તે વાવયને પણ ઉપલક્ષણરૂપ ગણવું. કારણ કે નેમ ન માનીએ તો, ઋષભદેવ સ્વામિએ અઠાણુ પુત્રોને મુગટાંગનું વેતાલીય નામે ઘીનું અધ્યયન સંખલાવ્યું, ગૌતમસ્વામિએ અષ્ટાપદ ઉપર વૈશ્રવણને જ્ઞાતાનું પુંડરીકાધ્યયન સંખલાવ્યું, યુવુદ્ધિમંત્રિએ ધર્મદેવના પૂર્વક ગિતશુભ રાજાને મતિવોધી વારત્રા આપી નવે નવનો જાણકાર કરી શ્રાવક કર્યો, કપિલકર્કાએ ઉત્તરાધ્યયનની વાંમ ગાંતિઓવડે પાંચ-સે ચોર મતિવોધ્યા, નિર્ગ્રંથધાનિય થેણિકગજાને અનાયી અધ્યયન કહી ષતાવ્યું, તથા સ્થાવિરોએ દમવેશાંટકનું છતું અધ્યયન રાજા, અમાત્ય, પ્રાક્ષણ, જાત્રિય વગેરા મર્વ પર્વદા આગલ્ય કહી ષતાવ્યું, હત્યાદિ વાનો કેમ પડી શકે માટે શ્રાવક અર્થથી પિંદેષણા સૂત્રી શીલે ને હેમ ભંગરૂપાગના ઉપલક્ષણરૂપે જાણવું.

વઢી ઉપરના દૃષ્ટાંતોમા વાંચી એક વાત યાદ રાખવા છાવક છે કે ગૌતમસ્વામિએ વૈશ્રવણને પુંડરીકાધ્યયન સંખલાવતાં તેને મૂત્રપી પણ ને દ્રઢણ કહેલ છે. એ વાત ચેરસ્વામીના દૃષ્ટાંતમાં જામિદ છે.

વિચાર ૮૬ મો.

પ્રશ્ન:—માથુ તથા શ્રાવકે જન્યદી આઠ સમિતિઓ શી-
લ્લી, તે ઉત્તરાધ્યયનમાં રહેલ પ્રવચનમાત્ર નામે અધ્યયન શીલ્લુ
કે લીલું લોઈ અધ્યયન શીલ્લુ !

ઉત્તર:—હાં જો કે ભગવતીના ટીકાકારે લુલ્લીની વ્યા-
લ્લામાં લુલ્લું છે કે “૯ ઉત્તરાધ્યયનનું અધ્યયન તો લોલું છે
લોલું જન્યપદમાં નથી લંબલું, લિલું “અલ્લું લવલું લોલું”
૯ લલું જે લિલ્લુલ્લું છે તે લંબલું છે. અને તેથી લાલુલ્લુલ્લુ-
ની લાલમાં લળ વ્યલિલ્લુ આલો અલ્લું છે.” લોલુ ટીકાકારે
જે લિલ્લુલ્લું જળાલું છે તે લાલ લેલ્લુલ્લું નથી લાલું, અને
શ્રાલ્લુને લો લાલિલ્લું લળ અલ્લુ લેલું છે તેથી લીલુ લુલ્લું
અલ્લુ હોલું ઉત્તરાધ્યયનનું પ્રલ્લુલ્લુ નામે અધ્યયન અલ્લુ શ્રા-
લ્લુને લીલ્લુલ્લું લીલું.

વિચાર ૮૭ મો.

પ્રશ્ન:—શ્રાલ્લુ આલ્લુલ્લુલ્લુલ્લુલ્લુ તથા લિલ્લુલ્લુલ્લુ અનેક
આલ્લાલ્લાલ્લુ કેલ્લુ અળી લેલું !

ઉત્તર:—જો શ્રાલ્લુ આલ્લુલ્લુલ્લુલ્લુલ્લુ તથા લિલ્લુલ્લુલ્લુ
અનેક આલ્લાલ્લાલ્લુ નહિ અળે તો લેલું “લલ્લુલ્લુ, લલ્લુલ્લુ”
લ્લાલ્લુ ભગવતીમાં લેલું લિલ્લુલ્લુ કેલ્લુ લેલું !

લ્લી લુલ્લુલ્લુલ્લુલ્લુ લાલ્લુ આલ્લી “લુલ્લુલ્લુ લુલ્લુ
લુલ્લુ લાલ છે, અને લુલ્લુલ્લુ લુલ્લુ લુલ્લુ લાલ છે” ૯ આલ્લા-
લ્લાલ્લુ લિલ્લુ લાલને લિલ્લુલ્લુ લિલ્લુલ્લુ લુલ્લુ લિલ્લુલ્લુ
લાલ્લુ લીલું ૯ લાલ્લી લળ લિલ્લુ લાલ્લુ શ્રાલ્લુ લુલ્લુલ્લુ આ-

लावा भणी शके छे.

∴ बळी स्वयंभुद श्रावके महावळने, मुजातकुमारे चंद्रयशाने, तथा मदनरेखाए युगवाहुने अणसण करावी नीजाम्या; प्रभावतीए आत्मसांखे छमास सूपी व्रत पाळ्यां; दृढधर्मकुमारे शिवकुमारनी शुद्ध भातपाणीवडे पर्युपामना करी; अश्वग्रीवना जीव मृगध्वजकुमारने मंत्रिण सीमंधरमूरिने मनमां धरी व्रत दीधां, तथा मृगध्वजे कापी नाखेला भद्रक नामना पाढाने आराधना करावी; कल्पक मंत्रिण पोताना कुटुंबने नीजाम्युं, चारुदत्ते बकराने नीजाम्युं; जिनदासे कंयळसंबळने नीजाम्या; पुंडरीके पोतानी सांखे व्रत लीधां; चेडाराना, वरुणसारथि, नंदमणियार, मंढूक, चाणक्य, अने प्रदेश राजा बगेराए पोतानी मेळेज आराधना करी; मुज्येष्टाए परवादी जीत्या. स्कंदकुमारे पाळकने निरुत्तर कर्षां; कुंडकोळियाए देवने निरुत्तर कर्षां; तथा आनंदादिक श्रावकोण अग्यारमी श्रयणभूत प्रतिमा पाळी; इसादिक बातो जांतां विचार धाय छे के जो तेओ अनुज्ञात करेला मंत्रो नहि भण्या होय तथा अर्थ नहि सांभल्यो होय तो एवां विवेक नेमने क्यांथी आवी शके ?

बळी आवश्यकता पाठ तो श्रावकने प्रगटपणे देखाय छे केमके निशीथचूर्णिमां कथुं छे दशवैकालिकथी आवश्यक नीचे रहुं छे. नेमज पाग्यामृत्रमां पण पेलुं आवश्यक अने पछी दशवैकालिक वथुं छे नेमज यतिओ योग बहे सा पण एज क्रम छे. मोटे दशवैकालिकना चार अध्ययन श्रावक भणे त्यागे आवश्यक तो पेटामांज मपायुं.

हवे ज्यारे आवश्यक भणी शकय सारि तेना व्याख्यानरूप निर्वुक्ति. चूर्णि, तथा टीकादिक बणवा आवीज गया. कारण के मृत्र भर्णा शके पण अर्थ नहि भणाय एम ग्री रीते कही शकय?

કદાચ કોઈ કહેશે કે યોગ વદ્યા શિવાય શ્રાવકો આવશ્યક નિર્યુક્તિ વગેરા કેમ શીખી શકે ? તેનું એ ઉત્તર છે કે યોગ તો સૂત્રોનાજ વહેવાય, પાકી નિર્યુક્ત્યાદિકના યોગ નથી. થઢી સૂત્રોમાં પણ સામાયિકાદિક સૂત્રો તો યોગ વહેરાવ્યા વગર પણ પૂર્વાચાર્યોએ લાસો શ્રાવકોને ધનાવ્યા છે.

વિચાર ૮૮ મો.

મત્રાઃ—આવશ્યકચૂર્ણિની આદિમાજ લલ્યું છે કે જે શિષ્ય ગુરુકુલવાસી, જાતિ-કુલ-રૂપ-શ્રુત-આચાર-સત્ત્વ-વિનય-સંપન્ન હોય ત્યાં અણેક ગુણોવાળા શિષ્યને અનુયોગ પડેલે અર્થવ્યાખ્યા દેવી એમ કહ્યું છે, માટે તેપરથી જણાય છે કે યતિ પણ જે વિશિષ્ટ ગુણવંત હોય તેનેજ આવશ્યકનો અનુયોગ આપી શકાય, ત્યારે શ્રાવકને તે કેમ આપવો ધટે ?

ઉત્તરઃ—એજ ચૂર્ણિમાં આગલ લલ્યું છે કે શ્રાવક ઉત્કૃષ્ટ-પણે ઊજીવળી મૂધી મૂત્રાર્થે અને પિંડેપણા મૂધી અર્થે શીલે. તથા કન્થપીઠમાં લલ્યું છે કે આચાર્યને કોઈ અન્ય આચાર્ય, મિત્ર, કે શ્રાવક કરે કે આપ આપના ઇચ્છાકારે અપને અનુયોગ આપો ત્યારે આચાર્યે તેમને અનુયોગની વિધિએ અનુયોગ દેવો. એ ગુણવાળી જણાય છે કે શ્રાવકોને પણ અનુજ્ઞાત પ્રંયોનો અનુયોગ આપી શકાય છે.

દવે જે વિશિષ્ટગુણવાળાનેજ અનુયોગ દેવો તે વાચત એમ જાણ્યું કે જેમ મર્વગુણમંપૂર્ણ મુખર્માસ્વામિએ વિશિષ્ટગુણવંત મંપૂર્ણ અનુયોગ આપ્યો, થઢી કાઢ્યાંતરે મદ્રવાહુસ્વામિએ સ્વૃલ્લમદ્રને આપ્યો તેમ ધીજા પણ ગુણવંત ગુરુઓએ કાઢ્યાંતરે મઢતા ગુણવંત

શિષ્યોને આજકાલ તે આપવો. તેટલા માટેજં ચૂર્ણેકારે સર્વોત્કૃષ્ટ ગુરુશિષ્યના ગુણો જણાવવા એ આલાચો લક્ષણ છે; પણ કેઈ એવાજ ગુણવાળા ગુરુએ એવાજ ગુણવાળા શિષ્યને અનુયોગ આપવો એવો નિયમ ઘાંધવાં માટે એ આલાચો નથી લક્ષ્યો.

માંટે ચૂર્ણમાં વર્ણવેલા અધિક ગુણવાળા ગુરુશિષ્ય નહિ મળતા હોય તોપણ કાલાનુસારે ગુણની તરતમતા વિચારી દુઃખસમ સૂધી આવશ્યકનો અનુયોગ મરૂપાશે.

બલી સુધર્માસ્વામિ તથા ભદ્રચાહુસ્વામિના વચનમાં પણ શાસ્ત્રોક્ત ગુણવાળા ગુરુશિષ્યનો સંભવ વિરલોજ હતો, કારણ કે “યાર પ્રતિમાના ધારક” ઇત્યાદિ વિશેષણો સર્વ આચાર્યોમાં સંભવી શકે નહિ.

વિચાર ૮૯ મો.

પ્રશ્ન:—શાસ્ત્રમાં કશું છે કે મુનિએ અજ્ઞાત વંછ (ખોજન) લેવું, માટે પરિચિત શ્રાવકોના ઘરે વહોરવું નહિ જોડાયે; છતાં તમે કેમ વહોરો છો ?

ઉત્તર:—અજ્ઞાપ્યા ઘરોપીજ વહોરવું એવું કેઈ એકાંત નથી.

કારણ કે આંધખાપ્યમાં કશું છે કે એક સંપાદાએ ઠવળાકુલમાં જવું અને વીજાઓએ વીજા ઘરોમાં જવું (ઈહાં ઠવળાકુલ તે શ્રાવકોના ઘર જાણવા.) બહી આગલ ચાલતાં લક્ષ્યું છે કે અતિ ઉમદા/વીજો જેકુલોમાં મળે તેને અતિશેષી કહેવા નયા અદ્ધા-વાળા કુલોને શ્રદ્ધિ કહેવા તે કુલોમાં સર્વ સંપાદાઓએ નહિ જવું. કિંતુ ગીતાર્થસંપાદાએ જવું. એજ પ્રમાણે નિશીયચૂર્ણમાં પણ કશું છે.

બહી કલ્પમૂલમાં કશું છે કે જે કુલ શ્રાવક થયેલા અને મહુ

ભક્તિવાળા હોય તેવા કુલોમાં સાધુએ જે चीज लेवी ते जोइ त-
पाशीनेज लेवी. कारण के तेना कुलो बहु मीतिना कारणे कदाच
सदोष आहारपाणी पण करी राखे.

ओचनिर्पुक्तिमां कह्युं छे के गीतायोंए धार्मिक श्रावकोने ए-
पणाना दोष तथा अभिग्रहविशेष कही बताववा. ए ऊपरपी पण
जणाय छे के परिचित श्रावकोना घरपी पण मुनि बहोरी शके छे.

बड़ी विचार करो के जो श्रावकना घरेपी मुनि बहोरेज नहि
एम होय तो श्रावकनुं बारमुं अतिथिसंविभागव्रत केम धई शके?
तेमज भवदेवे स्वजनना घरेपी बहोरुं, शालिभद्रे माताना घरेपी
बहोरुं, इत्यादि बातो केम घटे?

तथा निशीयचूर्णिमां कह्युं छे के ज्यां साधुओ जतां आवतां
शंकादिक नहि थाय एवा भावितकुलोमां कारणे मुनि बेवार के
भ्रणवार पण जाय. बड़ी बीजा स्थळे लल्युं छे के जे श्रावको सा-
धुसामाचारी जाणता होय तेपणे मुनिने कहेवुं के तमो एक शय्या-
तर स्थापो त्वारे मुनि तेम करीने बीजाओना घरे बहोरवा जाय.

बड़ी भगवतीमां श्रावकोना विशेषणोमां कह्युं छे के श्रमण
निर्ग्रपने शुद्ध आहार पाणी बगेरा आपना थका श्रावको विचरे छे.

विचार ९० मो.

प्रश्नः—तेमे ऊपर कही चूबया के याति श्रावकना घरेपी पण
बहोरे तारे अपो कहीये लीये के “यतिने श्रावकना घरो शिवाय
बीजे भिक्षा लेवीज नहि कल्पे,” एवो नियम पाही शक्याय के नहि?

उत्तरः—एवो नियम घायज नहि; कारण के मुनिओ तो
गामेगाम अप्रतिबद्धविहार. करनार होय छे, अने साथे आहार

પાણી કે પૈશાટંકાનો સંગ્રહ રાખતા નથી માટે તેઓએ આધારકર્મો આધારને વિષ્ણુસમાન, દારુ સમાન, તથા ગોમાંસ સમાન જણાવીને અદુર્ગંધનીય ઇંદ્રલે જેમાં ઘીજા દર્શનોઓ પણ જતા હોય તેવા ઝંચનીચં કુલોમાં મધુરકરંદ્વંતિએ શુદ્ધ આધાર પાણી લેવો એ વાજવી છે, કે દોષ સહિત આધાર લેવો એ વાજવી છે, તે તપોજ વિચારો.

બલી વિચારો કે કોઈ સ્થળે શ્રાવકોનો અભાવ હોય તો ત્યાં મુનિઓએ શું કંદોઈ પાસે પાક કરાવવો કે દેખીતા દોષ ટાળીને ઇંદ્રલે કે ભાજન, ચાદુઆ તથા હસ્તાદિકની યથાયોગ શુદ્ધિ જોઈને સાધારણ ગૃહસ્થોના ઘરેથી સ્વભાવસિદ્ધ અંતમાંત આધાર લેવો.

એ વાતમાં પરમતવાળા એમજ કહે છે કે મ્લેચ્છ જેવા પાસેથી પણ મધુરકરંદ્વંતિએ થોડું થોડું લઈને વર્તવું પણ ગૃહસ્થાતિ જેવા પાસેથી પણ એકાદ ઇંદ્રલે આશું ભોજન નહિ લેવું. વિષ્ણુપુરાણમાં પણ કશું છે કે મુનિએ ગામમાં એક રાત અને શહેરમાં પાંચ રાત રહેવું. ત્યાં પણ એવી રીતે વર્તવું કે જેથી પ્રીતિ કે દ્વેષ નહિ વંધાય. બલી લોકો જમી રહ્યા બાદ મશસ્ત વર્ણવાળા લોકના ઘરેથી મિશા લેવી. બલી વિષ્ણુએ પણ પોતાના મૃગોમાં કશું છે કે સાત ઘરની મિશા લેવી.

માટે એ વાત પરમતવાળા પણ તકરાર લઈ શકતા નથી. ત્યારે જે જૈનમતના થઈને તકરાર લે છે તેઓને અમો જણાવીએ છીએ કે તેઓએ માધુરકરી દ્વંતિ અથવા ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરવાનો અનુભવ કરવો તથા નીચે લેખેલાં આગમનાં વચન વિચારવાં.

આચારાંગમાં કશું છે કે જુગુપ્સિત કુલ જે ચમાર વગેરા તે તથા મર્સકુલ જે દાસ્યકુલ વગેરા તેવા કુલ છોડી ઘીજા વથા કુલોમાં ગોચરી કરવી; ત્યાં દાસ્યતા તરીકે યોદાક કુલોનાં નામ આપ્યાં છે તે એ કે રૂપકુલ, ભોગકુલ, રાજન્યકુલ, સત્રિયકુલ, ૬-

णी पण अमारे त्यांची लेवो त्यारे साधु घोल्या के अमारे एकज ठेकाणेथी भिक्षा लेवी केल्ये नहि माटे वधे ठेकाणे उचित घरोमां अमो भिक्षा लेशुं.

इत्यादि अनेक उदाहरणोथी सिद्ध थाय छे के मुनि आवकना घरेथीज भिक्षा लिए एम एकांत पइ शकतुं नथी.

विचार ९१ मो.

प्रश्नः—ओधनिर्युक्तिमां नियम पाढ्यो छे जे एकज घरमां एकज संघाडाए जवुं, घणा संघाडाए जवुं नाहे ते बात केम ?

उत्तरः—ए बात स्थापनाकुलो एठले जे कुलो दानना अत्यंत-श्रद्धालु होय तेना आश्री अवश्य करीने जणाय छे. कारण के तेवा कुलो साधुनी अनुकंपाना लीधे कदाचित् अशुद्धि पण करे. याकी जे कुलो साधारणपणे भिक्षाना देनार होवाथी जूदा जूदा संघाडाने जूदी जूदी थोडी थोडी एक बे वस्तु आपता होय त्यां जो अशुद्धि थवानो संभव न होय तो कोइ वेळा घणा संघाडा पण जइ शके छे. याकी अशुद्धिनो संभव होय तो तो एक संघाडाने पण जवुं नथी कल्पतुं. माटे भावार्थ एके अशुद्धिनी गवेषणा करवी.

वळी एज निर्युक्तिमां आगळ बात आवे छे के भिक्षा माटे यथा साधुओ फरता फरता आवकना घरे आवनां त्यां चैत्य होय तो ते वांटीने साधारण भिक्षा मळे तो ते ल्ये.

वळी जे कशुं छे जे “घणा साधुओना प्रवेशथी आवकना कुळो अते दूयणा थईने ग्यानना माटे जोइनी चीज पण आपे नहि” इहां पण ए रीते दूयण कही बताव्युं पण एम नहि कशुं जे बहु साधुनो प्रवेशज नहि कल्पे.

માટે પરમાર્થ છે કે નિપુણપણે ધરોસર ચિનપત્તા જો દો-
પનો મંમવ જગાય તો અવશ્ય તે ચાતનો પરિહાર કરવો, ધાકી
'અનુદિનો મંમવ નહિ છતાં માત્ર હતાં યજ્ઞા અવગમ્યા વહોરે છે
છટલા ધકીજ તે કુલનો પરિહાર કરવાની જાગર નથી.

વિચાર ૯૨ મો.

પ્રશ્ન:—તમાગ શ્રાવકો પ્રમિદ્ધ ચૈત્યવંદનથી ચૈત્ય કેમ ન-
થી વાંદતા ?

ઉત્તર:—ભાગમમાં શ્રાવકના ચૈત્યવંદનની વિધિ છટલીજે
કહી છે કે एकमो आठ काव्य कहीने शकमव कहेवो.

વઢી ચૈત્યવંદનભાષ્યમાં કહ્યું છે કે કેટલાએક આચાર્ય એમ
કહે છે કે જીવાર્થિગમમાં વિજય દેવતાના સ્થળે, રાયપસેળીમાં
સૂર્યામના સ્થળે, પ્રાતામાં ટ્રાંપટીના સ્થળે, તથા જંઘૂદીવપનતિમાં
શકેત્રે શકસ્તવથીજ વંદન કર્યું છે. માટે એ આચરણના પ્રમાણ-
થી તથા ઈથી અધિક વિધિ મુત્રોમાં ગણયમેળ ધનાવેલ નહિ હો-
વાથી શ્રાવક શકમવથીજ ચૈત્યવંદન કરે. આ સ્થળે ટીકાકારે
વાંદેમની ઘણી ઉક્તિર્ણાનક્રો વતાવી છે. તાંપણ મૂલમાં જે મ્લચું
છે કે ઈથી અધિક વિધિ ગણયમેળ ધનાવી નથી તે વાતથી ભા-
ષ્યકારે પણ एकमो आठ काव्य માંથે શકમવથીજ ચૈત્યવંદન
સમાર્પિત કરેલ જગાય છે.

વઢી આવશ્યકચૂર્ણિકાર પણ એમ લખે છે કે “જો ચૈત્ય
હોય તો પરેલું ચંચ વાંદે અને પછી ઇગ્યાવહી પટિકમે” આ
ઉપરથી જગાય છે કે ચૂર્ણિકારને પણ જીવાર્થિગમાદિકમાં કહેલ
ચૈત્યવંદનવિધિ અભિમત છાંગ છે. વઢી વિચાર કરો કે હતાં ચૂ-

શ્રેણિકારે સામાયિકવંતને પણ શરિયાવહીથી પૂર્વે ચૈત્રવંદન લખ્યું છે, સારે વગરસામાયિકવંતને તે શરિયાવહી હોયજ શાની ? વહી શ્રેણિક તો અવિરત હતા તેથી તેમને શરિયાવહી પાઠિકમવાનો સંભવ નહિ છતાં તે વગર દેવપૂજા તથા દેવવંદન દરરોજ ત્રિકાલ કરતા હતા તે વાત પ્રસિદ્ધ છે.

વહી જેમ દેશવિરત તથા અવિરતનું મમ્યન્તવ સામાયિક સર્વ સ્થળે સરખુંજ કહ્યું છે તેમ તેની નિર્મલતાના કારણો જે જિનપૂજનવંદનાદિક છે તે પણ વસ્ત્રના સરસાજ હોવા જોડયે એમ અટકલું થઈ શકે છે.

વિચાર ૯૩ મો.

પ્રશ્ન:—નિશીથના પ્રકલ્પાદિક સૂત્રાંમાં શ્રાવકોના માટે પ્રાયશ્ચિત્ત લેવાનું દેવાનું નથી. માટે શ્રાવકોને પ્રાયશ્ચિત્ત આપવું અર્વાચીન છે કે પ્રાચીન છે ?

ઉત્તર:—શ્રાવકોને પ્રાયશ્ચિત્ત આપવું પ્રાચીનજ છે. કામ્ય કે મહાશતકશ્રાવકને સંધારામાં તેની સ્ત્રી મેવનીં ઉપમર્ગ કરતાં તેણે તેણીને કટુક વચન કર્યાં નેથી ગૌતમસ્વામિએ મહાશતકને સમજાવીને પ્રાયશ્ચિત્ત આપવું છે તેમજ આનંદના અધિકારે પણ આનંદશ્રાવક અને ગૌતમસ્વામિની વાતમાં પ્રાયશ્ચિત્તનાં ત્રણ શ્રાવં છે. તેમજ જુલળીપિતાને ઉપમર્ગ થતાં તે ચલાયમાન થયાથી તેની માતાએ તેને સમજાવ્યાથી તેણે પ્રાયશ્ચિત્ત લીધું છે. વહી આ સ્થળે ટીકાકાર લખે છે કે “શુદ્ધિના માટે નિશીથાદિકમાં પ્રાયશ્ચિત્ત છે” એમ નહિ માનતાં એમ માનવું કે શુદ્ધિના માટે પ્રાયશ્ચિત્ત જીનવ્યવહારમાં રહેલ છે.

कभी देखाएवहीवामी पण कष्टुं छे के बडाव कोई कहेंगे के
बडावदक मो अनिपारशुद्धिहय छे, अने शुद्धिना आनोपना-
दिक. दस प्रकार कहेंगे छे; म्यां आवबाने ए दस प्रकारनी शु-
द्धिमांयी दोह पण शुद्धि करबी निशीयादिकमां नथी देखाती
नथी, कारण के आवबाने अनिपार ही रहने पाटे केमके अनिपार
हो संस्करणना उदयेज कोहल छे, आ बावकभुं ए जगर छे के जो
के निशीयादिकमां आवबानेमाटे कही शुद्धि देखाती नथी छता
से आवबकीतवल्पादिकधी अवश्य मानबी जोहये. नहि सो ज-
पामकदमाया आनंदना अधिकारमां बात भोव छे के गीतपम्वा-
मिए आनंदने कष्टुं के तये तमारी भूल माटे समायोग्य तपःदि-
यादप प्रायश्चित्त ल्यो मे ही रहने पटी दाके अने एज दावमाधी
आवबाने अनिपार पण गिट थाव छे.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

विचार ९४ मो.

प्रश्नः—कल्प अने निशीथमां कष्टुं छे के धान माथे गपिला,
अपिधी संकेला. के भूणी आपी पचावेला अगपा हादनी टोस-
पर पोतानी भेल पाकी रहला तथा चारे प्रकारना मसंभ पटने
फल पतिन नाह नथी कारण के तेषा अनेक दोष रहल छे. पाटे
ए बात केम छे ?

उत्तरः—उत्तमर्ग न बात लगल छे; पण दुकाल, मुनाफ्ती,
संभारें मादमा, तथा पणपविशेषादिकना कारणवसे तेषा फल
नई बचाव पण एका माटे सबेबा निषेध नथी; जे पाटे दशवै-
कालिकआदिमां नेनु ग्रहण पण नख्युं देखाव छे कारण के सां
कष्टुं छे के सीगुं, कटुव, कमलुं, खादु, मधुर के पारं एम जेनु आ-

हार मले तेहुं मधुपूतममान गणीने मुनिए ग्यई जवुं. ए मूबनी दी-
कामां लखुं छे के तीखुं ते एळियुं बगेरा, कटुक ते आहु बगेरा,
कसाळुं ते थाल बगेरा, साहुं ते छाम कांती बगेरा, मधुर ते क्षी-
रमधु बगेरा, रारुं ते सारुं शाक अथवा बगारे लूनवाळुं बगेरा
जे मले ते मीठुं मानी ग्यई जवुं. तथा अरम एटले बगर बघोरलुं,
विरस एटले जुना धाननुं भोजन, सूचित एटले व्यंजनवाले, भ-
सूचित एटले व्यंजन बगरनुं, आद्रि एटले बहुव्यंजनवाळुं. मधु ए-
टले बदरचूर्णादिक तथा कुल्पाय बगेरा जे आहार मले ते शीत-
पणे साहुं. तथा आगल चाळनां लखुं छे के कळमधु एटले बद-
रचूर्ण अने बीजमधु ते पचाटिकनु चूर्ण तथा बंदराना कळ अने
पिपाळना फळ अपरिणत एटले काचां होय नां बजवा.

ओषधुतिमां कथुं छे के माधुर गोंचरीए जनां द्रव्यादिकनो
विचार करी ते प्रमाणे बहोरवुं. ते विचार ए गीने छे के गऊं ब-
गेरा द्रव्य इहां केटला केटला दग्गोज टामळ थाय छे. ते विचारी
ते प्रमाणे बहोरवुं. या इहा केटलु आवे छे ते विचारी ते प्रमाणे
लेवुं, लूनवाळो कयां कया व्यंजन इहां थाय छे तेवज लून अने
केरां केटलां रेह्यां छे, ते जाणी यथायाय बहोरवुं. बगन बगेरा
इहां शुं शुं रंभाय छे ते जाणी यथायाय बहोरवुं. तेवज काळ
तथा संवादनां विचार एन कारां.

गुरूनी आशाननाना अधिकारं ब्राह्मणकृ द्वाविषा लखुं छे
के गुरू साथे जमना शिष्य मोहुं मोहुं के देगन धीभरां बगेरनुं
शाक के मां मां के रमवाळुं एटले भांवां के सीरदाइय बगे-
रा पोते नारा मंदी जाय नां गुरूनी आशानना थाय.

बरी पैरसादिने देवनाए एट बहोरवातां तेवने एट जा-
नीने निनेर कपों नणी कपों. एन देवोईद जगारी ना पारी छे.

सही शासना अधीनविषय भूषण योग्य कर्तुं है.

निर्देशिका कहते हैं कि "एकदा पचासवें पदार्थ के प्रचारना है:-एक आधीन एतले आचार्यपरंपराधी तैरागा आर्यन जैसा के श्रीमहा मंदी मंगरा, अने बीजा अनाचीन एतले आचार्यपरंपराधी रत्नागा आर्यन जैसा के मृग्यवर्दादिक. कोर करेदी के ए अविषय तैरा अनाचीन केम भया त्या एम जाणवार्तुं है के अविषयविषयन पचा पण अनाचीन गणायते तो फलभी मी-री धीरंगी फालो के जे पणे भाग अशमोपदनन छे ते अनाचीन थाय तैरा छे कहें." आ क्यले अशमोपदननी निषेध कर्षो ने पण उन्मार्गपेशण गणाय छे कारण के दारभातमा अशमोपदन आधीन पदार्थोनी तो अनुदा आपी छे.

(८७-८८८).

विचार ९५ मो.

प्रश्न:-साधु के साध्वी फल सोहोरावे ने पावन शास्त्रों केवी विधि कहें छे ?

उत्तर:-उगारे दृष्टकलवंत देशमा साधुने जनु पड़े त्पारे, अधवा दुवाल मन्तारी. अनवां, मन्तारी, के तपाविषयपुन-पां:बना कारण फल लेवा पड़े त्पारे ने पावन निशीध अने कल्पपूर्णमां गीने मन्तप विधि बनानी छे

साधुअने भावधी अविषयवार्तिक करी अविषय थण्ड अने दृष्ट्यधी विधिभिन्न के अविधिभिन्न पचां सर्वे फल लेवा कल्पी दिके. त्यां विधिभिन्न ने जे आदा भवला काप्पां होय अने अवि-धिभिन्न ने जे बेलो दंगर फलां उभी फालो करी मन्तरी रीने काप्पां होय कारण के तयो फालो पाछी भेगी करी शाली के

दोराथी बांधी लेतां प्रथमना फळ जेवीज थइ रहे छे.

हवे साध्वीओना माटे एवी विधि छे के साध्वीओ जे क्षेत्रमां रहेनार होय ते क्षेत्रने पेहेलां साधुओए पोते जइ भावित करवुं. ते ए रीते के त्यां जइ साधुओए गृहस्थोने कहेवुं के अमने कापेलां फळ आपो. कदाच गृहस्थो कहे के कापेलां तैयार नथी त्पारे कहेवुं के कापी करीने आपो. एम कहे छेने कदाच गृहस्थ कहे के अमे पटली पंचात नथी जाणता, तमारे जोइना होय तो आता रुपो त्पारे गृहस्थना वामणमांज फळ रत्तां छतां साधुओए पोते फळो कापी करी पछी बोरवां. एम कर्माथी गृहस्थोने मजवूत विचार ठसाय के एमने वगर कापेला नथी गपना माटे हवे कापीने देगुं. एम ज्वारे भावित क्षेत्र थाय त्पारे साध्वीओने त्यां मोकलाववी.

हवे साधुओ कदाच न होय अथवा कोई कारणमां रोकायला होय तो साध्वीओमां जे स्थविरमाध्वीओ होय तेमणे पेहेलां जइ ऊपरनी रीते क्षेत्र भावित करवुं.

कदाच क्षेत्र एवुं होय के जे भावितज नहि थई जके तो खारे कापेलां नहि मळतां गृहस्थ पामेथी कपाववां के छेउट पोतेज तेमनी आगल कापीने पछी बोरवां.

कदाच एम करतां वेला अनिक्रम यनी होय तो स्थविर आर्याओए अविधिए कापेलां के अणकापेलां फळो लेवां अने तरुण साध्वीओएतेवां फळ नहि लेतां विधिभिन्न फळ अने भानपाणीज बोरवुं.

ए विधिए गोचरी करी वसतिना दरवाजे ठेरीने त्यां जे वगर कापेलाके अविधिए कापेला फळ होय ते विधिभिन्न करी पछी वसति अंदर आववुं. कदाच दरवाजे ठेरावानी जग्या न होय तो वसतिमां आवी तेवां फळ गुरुणीने मोंपवा एटले गुरुणी विधिभिन्न करे.

द्वयः नरकः साधुर्वाचोने अलक्ष्यते न अविच्छिन्नं न लो
केष्वनी मा दाही से ने सदा आटे के नेवी बानी मुनि होशरी
ने आर्तु पात्र नदाम धोतामा कपडामा कीम जेना इज्जे यथा-
ही भेजे माटे निधने नेवा पात्र नहि जेना देवा.

(१६४)

विचार ९६. मो.

(उपधान भाषण.)

प्रश्नः—महानिधीयमां बहेल उपधानविधि तथा साधुगोप-
न विषय मयी सामना ?

उत्तरः—जो ए पात्र साधुए सो एना आचार्यो कहे एना
एना साधु मा वे आवय आधिवाओने अनन्य योगाविषय साम
भाष से भाग यथ ए भाग मयी सामना करण के महानिधीय-
मा उपधानविधि बता यही भा सामने वही से—

“ हे भगवन् आसीं माहोती निधेयना साधुजनो हीं रीते
करा दार ’ एना उक्तमा भगवान् बहे से वे “ हे गौतम, ‘अ
योः ए निधेयना नहि इच्छता एता उपधाने नवकारद्वय भजे, भ-
जानि न भजता न मननन न न प्रियधर्मा के रहस्यमा न होय
अने नन गुवाय तथा गृहनी हीयना करी; तथा सर्व अरिहन्
अने आचार्य, उपाध्याय, साधु अन हासनी पण आद्यातना क-
री; जेही ने अनन्यमगारी थइ अनेक दुःख पावथे.

एता गौतम पृष्ठपु ने भगवन् उपधान पहेंता सो बहुत बखत
हीने तेहत्यामा बस वदाय मरण पावे सो नवकार बिना हीं रीते
उक्तमार्थ मारी दार ’ आना उक्तमा भगवान् बहुत के हे गौतम,
अ समये नेने उपधानना माटे बह पण नन मोटपु के ने समयेन

ले शूयार्य भगवा समजया. माटे ए नवकार संशने अभिविण्डु
न नहि कारुं, किंतु एवी रीने प्रश्न मारुं के जेवी भवानम
पम नाश नहि पावे.

भाभूतना अभिप्रायपी स्पष्ट जगाम छे के जे उपधान वि
विना नदकार मणे मणामे के अनुज्ञा आवे ने क्या अनंत संमा
याप; अने आजकाल तो कौड विच्छा भाग्यो, तथा दरेक
यमा कौड कौडक बे चार माभुमाखीयो मने एकाद बे था
को तथा थोड़ीएक आविहाअंत उपधानविधि कता देमाय
हारे बाकीना जगाम उपधानविधि नथी करी छया आवा
माहु, मा ... अरेक अवासी तथा नदकार मणना मद्र
जनों महानिवायना मानियत वा अनंत संमाशन थया.

[illegible]

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥

[illegible]

श्रीगुरुदेवता '१८८१' अथवा १८८१ अथवा श्रीगुरुदेवता मुर्ती य
१८८१ अथवा १८८१

महाराष्ट्रपुर शुगवाहुने मदनरेखाए नवकार आप्यायी ते पांचमा देवछोके गयो.

जंघुस्वामिना पिता कृपपदसे पोताना सपुमाइ निनदासने नवकार बगेरा क्रिया कराव्यायी ते जंघुदीपनो आधिपाते अणा-दिओ नामे देवता गयो छे.

तिर्येचोमा पण केटलाएकने महर्षिओए अने केटलाएकने आवकोए, पर्यतक्रिया करावतां तथा केटलाके जातिस्मरणना योगे पोते पर्यतक्रिया करतां नमस्कारना मभावे देवपणुं तथा ओ-धिपीम मळयां छे.

दाखला तरीके पार्श्वनाथनो जीव हाथी, मुनिमुग्रतस्वामि-प्रतिषोधित अश्व, सोदामनो जीव गेंदो, सहदेवीनो जीव बाघण, बैतरणीनो जीव वानर, भट्टकमहिष, कंबल मंयल नामे बे बळद, श्रेष्ठिपुत्रनो जीव मत्स्य, नंदमणियारनो जीव देहको, सुल्लुकनो जीव शुक्र, पीजा छुल्लुकनो जीव पादो, चंडकांशिक सर्प, मरुचनी श-कुनिका, सेढुकनो जीव देहको, त्रिविक्रमभट्टनो बोकडो, कमठनी पंचाग्रिमां बळतो मर्प, कूरगहुकना पूर्वला मवे तेनो जीव दृष्टिविष सर्प, प्रद्युम्ननी मानानो जीव कुतरी, चारुटने आराधना करावेल बोकडो, मिहमेनगजानो जीव हाथी, इत्यादि अनेक उदाहरणो-मा उपधान विना पण आगधकपणुं देखाव छे.

बळी सृष्ट, निर्युक्ति, भाष्य, चर्णि, टीका, तथा टिप्पनक बगेरा वर्तमान आगमग्रंथोमां क्यां पण उपधाननी विधि बतावी नथी मांटे ते बेम कगय ?

बळी आजकाल छ उपधान बेहेगवाय छेः—पंचमंगलमहाश्रु-तस्कंधना, ईर्यापथश्रुतस्कंधना, शक्रस्तवना, अग्निहोत्रचंइयाणं इत्या-दि दंडकना, चौबीमत्थाना, अने पुन्यवग्दीविहं इत्यादिना. पण

ए पदना पुनिरहित अने नवीकल्पित जेरी देसायछे. कारण के
 पंचदंगद केई मुद्दो श्रुतस्फंध नथी किंतु सर्वश्रुतस्फंधनो अभ्यंत-
 रभूत रहेछ छे, इरियावही पण मतिद्वयणाध्ययननो एक देग छे,
 शक्रस्मृत ज्ञानादिकना अध्ययननो एक भाग छे, तथा अरिहंतने-
 इषाणं बगेरा अने पुष्करवग्दीरहे बगेरा काउमग अध्ययनना
 अवसर छे. अने चोवीसम्यो ए एक भजग अभ्ययन छे. प्राची-
 रीते सिद्धांतवादीभाषा मसिद्ध बात छे, छता उपधान चकार-
 नाराभोए नवकारना पांच अभ्ययन अने ऊपर पण नृजिज्ञा,
 इरियावहीना आठ, शक्रस्मृतना बचीन, चोवीसम्याना पचीन,
 अर्हन्स्मृतना पण अने भूतस्मृतना पांच अभ्ययन देगव्या छे.
 माटे ए वधुं कल्पितन लागे छे.—कारण के एहन महाश्रुतस्फंध
 देगव्यो, बीजाने श्रुतस्फंध देगव्या. अने बाहीनान समज रहवा
 दीया नेनुं जे कारण 'उ' इठा कथा सिद्धांतमा ग. एहन पदना
 अध्ययन कदा उ न पण निवाररा नायक उ नमन मायव्यक,
 बांदिना, यदिकमग बगेरा उ भवदयकना इषाणं नाई करनी
 पदक उपधान कदा न्ये पण पाक नय इषाणा

[illegible][illegible]

વ્યાંક પૂઠી, વ્યાંક ઘેરે ત્રણત્રણ પાનાં ઇત્યાદિ ઘણો ગ્રંથ નાશ પામેલ હતો. એ રીતે પહેલા અધ્યયનના પર્યંતે લખ્યું છે. તથા પ્રીત્તા અધ્યયનમાં લખ્યું છે કે મહાનિશીથના પૂર્વાદર્શના ઉદેશીએ કટકેકટકા કર્યાથી ઘણાં પાનાં સડી ગયાં હતાં. તથા ચોથા અધ્યયનના અંતે લખ્યું છે કે આ ચોથા અધ્યયનમાં ઘણા સંદ્ધાંતિક (સિદ્ધાંત માનનારા પુરુષો) કેટલાક આલાવા સમ્યક્ શ્રદ્ધતા નથી. માટે હરિભદ્રમૂરિ કહે છે કે તેથી મને ને વાચત સમ્યક્ શ્રદ્ધાન નથી.

ચઢી એ મહાનિશીથમાં ઉપધાનના માફક વીઝી પણ અધઃ દિન વાતો છે તેમાંની કેટલીકે હાં વતાવીએ છીએ.

(૧) આટકાયના પરિભોગમાં, તેટકાયના સમારંભમાં, અને મૈથુન એ ત્રણેમાં ઘોષિયાત્રજ થાય છે. તેમાં કંઈ પ્રાયશ્ચિત્તથી શુદ્ધિ થઈ શકે નહિ.

(૨) માર્ગે ચાલતા માધુએ સો મો દગલે ઇરિયાવદી પદિકમચી.

(૩) આર્યાઓથી તેર દાય વેગલા રહેવું અને મનથી શ્રુતદેવીની માફક મર્વે છૂંઓને પરિહરવી.

(૪) કલ્પ નહિ વાપરે તો ચરત્યનું પ્રાયશ્ચિત્ત આવે.

(૫) કલ્પ પરિહરે તો દ્વાદશમતપનું પ્રાયશ્ચિત્ત આવે.

(૬) પાપાવંધની ગાંગે નહિ છાંટે તો ચરત્ય લાગે.

(૭) આટ માર્ગથી ઓછા માધુઓને ઉત્તમર્ગે કે અપવાદે સાધ્વીઓ સાથે ચાલવું ન કલ્પે ત્યાં ચઢી માર્ગથીઓ પણ ઉત્તમર્ગે ઓછામાં ઓછી દશ અને અપવાદે ચાર જોડે. ચઢી તેથી રીતે ચાલવાનું પણ માં દાય મૂર્ધીજ કલ્પે ને ઉપરાંત સાથે ચાલવું નજ કલ્પે.

(૮) કાઢી જમીનથી પીઢીમાં જતાં, પીઢીથી કાઢીમાં જતાં, જઢીથી સ્થલમાં જતાં, સ્થલથી જઢમાં જતાં વિધિએ કરી

યાવજ્જીવ સુકલ્પત ધારણ કર્યું.

(૧૮) સ્વપ્નનિવંદે ચિકાલ્પ જે ચેત્ય ન લાંદે તેને પેદેલીવારે
નય. પીંજીવારે હેટ. અને પીંજીવારે ઉપસ્થાપના આવે.

(૧૯) અવિધિયુ ચેત્ય લાંદે તો પારાંચિત્ત લાગે

(૨૦) સદ્ગમાન્કારે ધામીભોજન લેવાડ ગયું તે જાં તન્કાલ નિરુ-
પદ્રવસ્થંદિલમાં નહિ પડેલે તો ધામસ્વમણ પ્રાપ્તિચિત્ત લાગે.

(૨૧) રાતે જે રીકે કે છાંમી કરે પ્રથવા ફાલક, પીડ, કે દંડ-
થી થોડાં વળ અગત્ત કરે તો ધામસ્વમણ પ્રાપ્તિચિત્ત આવે.

આવા આવા વર્ણા લાના હ કે જે તમો વળ માની શકતા
નર્થા નર્થા તમોજન ત ગ્રયને અપમાણ કર્યો દેવાય છે.

માટે ઉપચાર પા તત્ત્વ ગુણ રૂપ રાગાદિચાર્યા અપારે પ્રમાણ નથી.

જો કરતા ત્યારે તેના ઉ-
પચાર મહત્ત અપમાણત થયું.

વિચાર ૭૭ માં.

આટલું અને ચોદશમાં
પ્રમાણ કરતા હતા" માટે

વિચાર પ્રમાણ ત્રિમંધ્ય વૃજા
કરતા ત્યારે પ મોનાના ઉકારા આટ
ચવરે વૃજા કરતા ત્યારે તેના અનુભવે રૂઢા વળ ગત જ-
લે માં ગત

વગેરે માટે અને ચિકાલ્પ હટ્ટે મ-યા પછીનાં
ચવરે કર્યા છે

विचार ९८ मो.

मशः—कल्पमाप्य तथा चूर्णमां कष्टं छे के “निश्चाकृत नहि कल्पे किंतु ज्यां साधुनी निश्चान होय ते कल्पे,” माटे निश्चाकृतचैत्य अनापतन होवापी त्यां वांदवा जनु निवेध्युं छे, छतां तमे केम वांदो छो ?

उत्तरः—आ मश तमे ग्रंथनो पूर्वापर संबंध विचार्या वग-
रज करो छो; कारण के त्यां आगल चालतां तेवां चैत्य वांदवां
तो ठेराण्यांन छे. मात्र त्यां व्याख्यान करवानी मनाई करी छे
ते पण उत्सर्गे मनाई छे, अपवाद तो तेनी पण रजाज छे.

आ स्थले ते पाषतनो त्यां कहेलो विचार लखी बतावीए छीये.

“स्यविरगीतार्थं गुरु, निश्चाकृतचैत्यमां जतां, सां हमेशांना
के नया ऊभा करेल मंडपादिक जाणीने, पोताना शिष्योंने, ते
चैत्यने वांदवानी विवि, चैत्यमां पेडा अगाऊन बतावी छे. ते वि-
धि ए के निश्चाकृत के अनिश्चाकृत सबे चैत्यांमां वणथुइ कहेवी.
कदाच वसत थोडो होय के चैत्य गणां होय तो दरेकमां एक एक
थुइ कहेवी. त्यारवाद अनिश्चाकृतचैत्यमां नद ममांसरण पूरवुं ए-
टले के व्याख्यान देवुं. कदाच तेवुं चैत्य नहि होय तो शिष्योंने
वसतिमां मोकलावी गुरुए निश्चाकृतमां पण व्याख्या देवी, नहि
तो लोकमां अपवाद थाय तथा आवकोनी श्रद्धा भंग थाय.”

विचार ९९ मो.

मशः—शकस्तवमां “ जेय अईया सिद्धा ” ए गाथा केम
नधी कहेता.

ધમ્મો કહિઓ, ઉત્તરેવો, નિતરેવો, સમોસરણં, પવમાઈ, રૂચેવમાઈ,”
 इत्यादिक अतिदेशसूत्रोनी व्याख्या करता यका बीजा स्थळे दे-
 खाता अनेक आलावा वर्णवी बतावे ते तो तेमज ममाण करवा
 जोइये. माटे वृत्तिकारे यावत् शब्दे करीने लीखेल शकस्तवनो आ-
 लावो सर्व ठेकाणे सरखोज वर्णवेल छे. अने मूलमां पण समवायां-
 गनी वृद्धाचनामां श्रीजी विभाक्तिना एकवचने एज क्रमे पाठ रहेलं
 छे. आ स्थळमां “दीवो ताणं सरण गइ पइहा” नो पाठ मूल के
 टीका बनेमां नथी लख्यो. माटे एज क्रमनो पाठ ममाण करवो.

प्रश्नः—“ जेयअईया ” ए पाठ आगममां नथी कहेल, छ-
 तां पण पोतानी भक्तिए करेला स्तुतिस्तोत्र माफक बोलतां ते-
 मां शो दोष छे. ?

उत्तरः—शकस्तव शाधनो छे; अने ते देवलोक बगेरामां
 पण चाले छे. अने वर्तमान आगमोमां “ठाणं संपत्ताणं” सूचीज
 ते देखाय छे; माटे तेंमा नवीं गाथा गांधवी अयुक्तज छे. आ
 स्थळे योंदी हितशिक्षा टांकीये लीये.

(१) हीनाधिक करनां गुणाब्जकवि तथा विशाधग्ना दृष्टान्ते
 दोष थाप छे.

(२) तेज सत्य के जे जिने भाख्युं.

(३) दरेक काम जिनाज्ञाए करनांज योक्षहेतु याय, बाकी
 स्वबुद्धिए माहं काम करीए नोए भवनो हेतु थाय.

बली परममधमां पण कथुं छे के “ पुगण, मानवधर्म, वेद,
 अने पैद्यक एटला जेम छे तेमज मानवा. एमां जे अक्षर के पद
 फेरवे तेने तेना कर्त्तानुं खून करवा जेदनुं पाप लागे. ”

माटे जे मूत्र के जे अनुष्ठान पूर्वपुरुषोए जेम कहेल शोप ते
 तेमज ममाण कथुं.

અગર જોં ફહાં મક્તિની વાત કવૂંલ કરિયે નો કોઈ ધપારે
મંગલ કરવા નવકારમાં પણ “ નમો ચંડવિહસ્ત સંપત્ત, નમો
કેવલિપદ્મત્તસ્ત ધમ્મસ્મ ” એમ થે પદ વધુ ઘોલશે કે ફરિયાવટી
વગેરાના કાડસગમાં પણ વિશેષ ધર્મધ્યાન સારું કહેલાંથી અધિ-
ક ચિતવશે તો તેને કોણ અટકાવી શકશે ?

વિચાર ૧૦૦ મો.

મથ્તઃ—ભગવતી વગેરામાં નોકારના પાંચ પદજ દેસાય છે.
માટે ઉપરની ચૂલિકા આચરણાથી ચાલે છે કે કેમ ?

ઉત્તરઃ—ચૂલિકા આચરણાથી આવંત નથી કિંતુ મૂયગદા-
ગચૂર્ણ અને કલ્પચૂર્ણની વધી પ્રતોમાં તથા આવશ્યકચૂર્ણની
પણ ઘણી પ્રતોમાં આશું નવકાર તેમજ તેના અંતે “ પદમં હોઈમં-
ગલં ” એવો પાટ દેવાય છે.

ઘલી ભગવતીની મંત્રિસૂત્રવાચનામાં પણ “ પદમં હોઈમંગલં ”
મૂર્ધનો પાટ છે. જ મંત્રિસૂત્રવાચનાની પ્રત જાણોરવાલા મોટી પો-
શાલના સાધુ હરિશ્ચંદ્ર પામે છે.

વિચાર ૧૦૧ મો.

(આજ્ઞાપ્રમાણ વિચાર.)

મથ્તઃ—પૂર્વાચાર્યોની આચરણાઓ કેમ નથી માનતા ?

ઉત્તરઃ—મત્પુરુષને જિનાજ્ઞાન પ્રમાણ છે. જ ચાલત ઘણી
તિનિશિષાઓ છે.

(૧.) જિનેંદ્રની આજ્ઞા પાલવી એજ મોક્ષનું માધન છે, માટે સારું
યત્ન કરવો.

- (૨) જે જિનમળીત જ્ઞાનદર્શન ચારિત્ર અને તપનું આરાધન તે-
નેજ આજ્ઞાઆરાધન કહે છે. (ભક્તપરિજ્ઞા.)
- (૩) રાજાને માટે ઘુંપડું અને ગામપળીના માટે ચિત્રશાળા કરવી
વિરુદ્ધ ગણાય, તેમ તીર્થેકર અને આચાર્ય માટે સમજવું.
- (૪) જેમ મમાદદોષે કરી રાજાની આજ્ઞા તોડતાં વધવંધાદિ
થાય છે તેમજ મમાદદોષે કરી જિનાજ્ઞા તોડતાં પણ દુ-
ર્ગતિનાં દુઃસ્થ ધર્મેજ.
- (૫) તીર્થેકરનું વચન પાઠતાં આચાર્યનું વચન પાઠ્યુંજ યાય છે.
(ઓષનિર્મુક્તિ.)
- (૬) જેમ કોઈ રાજાની કોઈ માળી જોડને આળ માંજે તો તેને
સસત શિક્ષા થાય છે અને અળજાળે માંજે તો માફી મળે
છે તેમજ જિનાજ્ઞા વિષે પણ જાણવું.
- (૭) જે લુબ્ધ થાય છે તે સર્વજિનની આજ્ઞા તાંડે છે; અને જેણે
આજ્ઞા તોડી તેનું સર્વ રદ ગણાય છે.
- (૮) એક જળ અકાર્ય કરે તો પછી તેને જોડે વીજો પણ કરે.
એમ મુસક્ષીલતા ધતાં ધતાં અને તપમંથમનો નાશ થાય.
(પિદાનિર્મુક્તિ.)
- (૯) ચાણકરણમાં શિથિલ ધતાં સસવ્યવહાર પણ નાશ પામે છે.
- (૧૦) જ્યારે જીવ પોતાના જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રને મૂકી આપે, તે
ઘેલા જાણવું કે તેને પરજીવોપર અનુકંપા નથી.
- (૧૧) જિનવચન મૂકતાં જેને દુઃસ્થ ન થયું, તેને વીજાનું દુઃસ્થ દે-
લી દુઃસ્થ નહિજ થાય.
- (૧૨) આચારમાં ઘર્તનાર શુદ્ધ આચારની નિઃશંકપણે પ્રરૂપણા
કરી શકે છે; પણ આચારહીન હોય તે શુદ્ધ આચારની
પ્રરૂપણા કોઈકજ કરે છે.

- રિત્ર છે, માટે તે ભાંગતાં શું નાદિ માંગ્યું ? (નિશીય.)
- (૨૬) અધિક કરતાં કુળાલકવિ માફક દોષ થાય છે; હીન કરતાં વિચારના દૃષ્ટિ દોષ થાય છે; તથા હીનાધિક કરતાં ચાલકને જેમ ભોજન હીનાધિક દેવાય અથવા રોગીને ઔષધ હીનાધિક દેવાય તો દોષ થાય તેમ દોષ થાય છે. (વિશેષાવશ્યક.)
- (૨૭) જિનરાજ રાગદ્રેષમોહરહિત હોય છે, માટે અન્યથાવાદી ન હોય. (આવશ્યક નિર્યુક્તિ.)
- (૨૮) “જિનરાજે માણ્યું તેજ સત્ય છે” એમ મનમાં ધર્મનો યકો આજ્ઞાનો આરાવક થાય છે. (મગવતી.)

(પ્રકરણોના પ્રમાણ.)

- (૨૯) આજ્ઞાર્થીજ ચારિત્ર રહે છે, માટે તેને ભાંગતાં શું નાદિ માંગાયું? અને આજ્ઞાને માંગી પડેલે મર્વ કામમાં યથેચ્છવર્ણન થાય છે.
- (૩૦) ઉત્સૂત્રભાષી આચાર્યે શરૂને આરબા જીવોના માથાં કાપે છે. (ઉપદેશમાલા)
- (૩૧) પુણ્યહીનજનો તીર્થકરને પ્રમાણ કરવા વદલે મૂર્ચાવરુદ્ધ આચરણ કરનાર લોકને પ્રમાણ કરે છે. (પગલા)
- (૩૨) દરેક કામ જિનાજ્ઞાપ કરતા મોક્ષદેતુ થાય છે; વાકી પોતાની વૃદ્ધિ સારું કામ કરતા ધર્માવળ ભવદેતુ થાય છે.
- (૩૩) જે આગમ પ્રમાણ આચરે તેને તીર્થકર ગુરુ તથા ધર્મ પૂર્વેને માન્યા. (મ્યાનક.)
- (૩૪) એક માધુ, એક માત્રી, એક શ્રાવક અને એક શ્રાવિકા છતાં આજ્ઞામુક્ત હોય તે મંચ જાણવાં. વાકી આજ્ઞારહિત હોય તેમને તો શાહકાનો મંચ કહેવાં.

- (૧૫) એક, એક પરિકરમાં જ ત્રિવિંદ, પંચતીર્થો, ચોવીસવદ્, તથા સ-
ત્તરિસવદ્ માને છે; ઘીજા એક પરિકરમાં એક જ વિંદ માને છે.
- (૧૬) એક મૃદમંડપના ત્રણ દ્વાર કરવા માને છે; ઘીજા એક દ્વાર
કરવું માને છે.
- (૧૭) એક, દેરાસરમાં એક જ પ્રતિમા ધાપવી માને છે; ઘીજા ઘણી
ધાપવી પણ માને છે.
- (૧૮) એક સામાયિક લીધાથી મોરે શ્રાવકને શરિયાવહી માને
છે; ઘીજા સામાયિક લીધા પછી માને છે.
- (૧૯) એક દેગમર માટે કૃવા, વગીચા, ગામ, મોકુલ, તથા સે-
પ્રાદિક દેવા વાજવી માને છે કેમકે સ્થાનકમકરણમાં કહ્યું
છે કે દેગમરમાં નવા ગામગોચર આવયાં, જૂનાં મૂનાં થયાં
હોય ને મુધાસ્વાં તથા નષ્ટભ્રષ્ટ થયાં હોય ને પાછાં મેલવવાં,
એમ કર્યાથી મટાફલ થાય છે ઘીજા એવાને ડન્મૂત્ર માને છે.
- (૨૦) એક ફેંટા, પાચટી, કે ટોપી પહેરે છને પણ દેવપૂજા તથા
શરિયાવહી માને છે; ઘીજા એક માટી ઉત્તમમંગથી જ ને ક-
રવાં માને છે.
- (૨૧) એક, શ્રાવકો તથા મોક્ષમળ શ્રાવિકા મોને વાંદનાપટિ-
કમળ માને છે; ઘીજા નવા માનતા.
- (૨૨) એક મુલ્ક ઉગાદવું માને છે; ઘીજા નવી માનતા.
- (૨૩) એક એકવટી મોવની માને છે; ઘીજા ચવટી માને છે.
- (૨૪) એક આગ્નીને નિર્માલ્ય ગળી ટંગેક વિશટ્ટીટ જૂદી જૂદી
આગ્ની કરે છે; ઘીજા તેજ આગ્નાવટે વા ચિવની આ-
ગ્ની કનારે છે.
- (૨૫) એક ડગરમારી પાંચ દાથની, ઘીજા ચાર દાથની, ઘીજા
૬ દાથની, અને ચોથા જેવી મળે તેવી માને છે.

- (૨૬) એક સ્નાત્રકાળે પર્યંતિથિ લે છે, વીજા મૂરજ ઝગતી વેલા લે છે અને વીજા સાંજના પઢિકમણે આવતી તિથિ લે છે.
- (૨૭) એક ચૌદશ ક્ષય ધતાં તેરસે પઢિકમેલે, વીજા પૂનમે પઢિકમેલે.
- (૨૮) એક એક પટલક (પટલું) રાખે છે, વીજા મુદ્દલ નથી રાખતા.
- (૨૯) એક શ્રાવણ કે ભાદરવો અધિકમાસ ધતાં ઓગણપચાસ દહાડે પઞ્મણ કરે છે વીજા ઓગણોતર દહાડે કરે છે.
- (૩૦) એકના ગચ્છે એકજ આચાર્ય તથા એકજ મહત્તરા હોય છે, વીજાના ગચ્છે સગવડ પ્રમાણે એક કે અનેક હોય છે. વઠી પૂનમિયા ગચ્છમાં તો આચાર્ય ગમે તેટલા થાય છે, પણ મહત્તરા એકજ થાય છે.
- (૩૧) એક સૂત્રાનુસારે આઠમ, ચૌદશ, પૂનમ અને અમાવાસ્યરૂપ ચતુર્પર્વી માને છે; વીજા વીજ, પાંચમ, આઠમ, અગ્યારસ, અને ચૌદશરૂપ પાંચપર્વી માને છે.
- (૩૨) એક યજ્ઞ. મદ્રાગ્નિકા. પ્વનમ્પાઠ, અને ગોત્રદેવતાદિકની પૂજા તથા શ્રાદ્ધ માન્ય ગાયે છે વીજા નથી રાખતા.
- (૩૩) એક જૂના કપડા પહેર્યા માને છે; વીજા નવાજ પહેર્યા માને છે.
- (૩૪) એક ગ્રહણ વેળાએ સ્નાત્ર મળાચર માને છે, વીજા નથી માનતા.
- (૩૫) એક વર્ષમાં ચેતાર ત્યોચ કરે છે; વીજા ત્રણચાર કરે છે.
- (૩૬) એક શ્રાવણે ઉપાદેવ વાટિકા (પાલછી) માં ચડે છે; વીજા નથી ચડતા.
- (૩૭) એક પોતાના પર્ગા ઝૂપર ચંદનપૂજા સ્વીકારે છે; વીજા નથી સ્વીકારતા.
- (૩૮) એક પ્રાણધાનદંડકની ત્રે ગાથાજ બોલે છે; વીજા ચારે ગાથા બોલે છે.
- (૩૯) એક શેષકાળે પણ પીઠફલક વાપરે છે; વીજા નથી વાપરતા.

- १०) एक रत्नोद्धारणी दत्ती भी दीनी अने हाँवी करे छे; बीजा नैय नथी करना
 ११) एक रत्नोद्धारणी एकज बंध दे छे; बीजा नैय दे छे,
 १२) एक मायाया कपूर नामवुं माने छे; बीजा नथी मानना.
 १३) एक महानिजीय प्रमाण रागे छे; बीजा नथी राखना.
 १४) एक नेपाळना कचरु नै छे; बीजा नथी लेना.
 १५) एक आचार्य जितनविषनी पुजा करे छे; बीजा नथी करना.
 १६) एक अक्षमध्वजगणना पता करे छे; बीजा नथी करना.
 १७) एक मरुध्वजगण पत्रपटनी पुजा करे छे; बीजा नथी करना.
 १८) एक श्रावकना लोकगने नाम पाटनी के विद्या धर्मा वा-
 मक्षेय करे छे, बीजा नथी करना
 १९) एक श्रावकना वाचन नथी करना.
 २०) एक श्रावकना नाटका नाटिका महि जे द्रव्य
 राखल जाय न छे, गहन थाय; बीजा नैय नथी मानना.
 २१) एक श्रावकना नाटका नाटिका नाम छे; बीजा पोसा म-
 नि न छे, नाथ न छे
 २२) एक श्रावकना वाचन न छे, बीजा राख एण करे छे
 २३) एक श्रावकना वाचन न छे, बीजा राख एण करे छे, बीजा ध्वज
 नाथ न छे, नाथ न छे
 २४) एकना नाटका नाटिका श्रावकना नाथ न छे, बी-
 जा न छे, नाथ न छे
 २५) एक नाटका नाटिका नाथ न छे, बीजा नाथ न छे
 २६) एकना नाटका नाथ न छे, बीजा नाथ न छे
 २७) एकना नाटका नाथ न छे, बीजा नाथ न छे
 २८) एकना नाटका नाथ न छे, बीजा नाथ न छे
 २९) एकना नाटका नाथ न छे, बीजा नाथ न छे
 ३०) एकना नाटका नाथ न छे, बीजा नाथ न छे

- (૮) ઉમાસ્વાતિવાચકે શ્રાવકમજ્ઞાસિમાં શ્રાવકને છત્રીવળી અ-
ધ્યયન સૂચી મળાવવા કહ્યું છે; છતાં કેમ નથી મળાવતા.
- (૯) હરિમદ્મૂરિણ સમરાદિત્ય ચરિત્રમાં કહ્યું છે કે “પારણાની
બેલા આવતાં સમરાદિત્ય તથા બીજા સાધુઓ તેની માતાના
ઘરેજ જમવા બેઠા. ત્યાં માતાએ તેમને વાસણ આપી પિર-
સીને જમાડ્યા ” એ ઉપરથી એમ અર્થ નીકળી શકે છે કે
શ્રાવિકાઓ પિરસે ને સાધુઓ જમે માટે એ આલંબનથી
ચૈત્યવાસી શ્રાવકો ગુરૂને જમાડે છે તેઓને કેમ નિષેધો છો?

વિચાર ૧૦૫ મો.

(મુનિચંદ્રસૂરિ તથા દેવસૂરિની આચરણા.)

પ્રશ્ન:—મુનિચંદ્રસૂરિ તથા દેવસૂરિની આચરણા કેમ પ્રમાણ
નથી કરતા?

ઉત્તર:—તમે પોને પણ હમણા તેમની આચરણા પૂરેપૂરી વધા
નથી પાઠતા, ત્યારે અમને કેમ પૂછી શકશો ? એ છતાં તેમની
આચરણાના થોડાક દાખલા લખીએ છીએ.

(૧) મુનિચંદ્રસૂરિ સાધુના અર્થે કરાવેલ વસતિમાં નહિ રહે-
તા, કિંતુ દરેક બેઠા પાટણમાં જ જતા જતા પાઠામાં જૂદી જૂદી
જગ્યાએ રહેતા હતા.

(૨) દેવસૂરિને સં. ૧૨૧૨ ના વર્ષે કુમારપાલની તીર્થયાત્રા-
માં હેમસૂરિ તથા વાહદેવમંત્રિ વગેરાળ વહુ આગ્રહ કર્યા છતાં
પણ તેમણે સંઘ સાથે તીર્થયાત્રા નહિ કરી, તથા કદંબરાવી મો-
ત્યું કે “મહાનિશીથ વગેરા મિદ્ધાતોમાં મંઘ માથે તીર્થયાત્રા
જાતી ના પાડી છે.”

(३) बली तैओ एही देशना करता के "बीतराग निवाय बीजो देव के कुलदेवी पूजवा नहि. कारण के मृत्युमां सम्भवत ब्रह्मरवाना अधिकारे बीजा देवने वांछना पूजवा ना पाडी छे तथा उपदेशमाळामां पण ना पाडी छे."

(४) बली नेओए साधुओने पैशोटको राखवानो सर्व प्रकारे निषेध कयौ छे.

छनां हमणा तो खुल्ली गीने पाटणमां सं. १२५७ ना सोमा-
सामां आमहनाए दरेक आचार्यदीठ कोइने हजार, कोइने पां-
चमो, कोइने शो, कोइने पचाश, तथा छबट कोइने पत्तीश द्रम
(रुपीआ) आप्या; अने नेनेपणे हापमां मोपती राखी तेमां लीषा.
ए केवो गोठालो ! ए नो एवं धरुं के नेनेज पूजवुं ने तेनेज उल्लं-
घवुं; नेन कांजिनिर्ना (कुंदा) पूजवी ने तेमांज ओमामण रेडवुं,
तथा नेन चुल्ली पूजवा ने तेमांज आग बाळवी.

(५) बली (एमणे) तथा बीजा पण मवे मुविहिनोए मुनिओने
स्वयविधि, कर्ममांजलि, लवणजळावनामण, आरती, तथा मंगल-
दीवाना वाक्यां श्रावकोने भणाववानां निषेध कयौ छे. तेना कारण-
मां नेओए एम जणायुं छे के मिट्ठांतमां ए काम करवा कथां नधी
गांटे चेत्यवामिओन ए वाक्यां भणावैछे. मुविहितो नधी भणावता.

छनां हमणा तो ए पण बान उलटारै गट देखाय छे.

मांटे अपां तो जडां जडी तंहेनी आचरणाओ प्रमाण नहि
करनां एकरूपे गेहल मिट्ठांतन प्रमाण करीये छीये.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

विचार १०६ मां.

हे अमे नमने प्रश्न करीये छीये के नमो हरिभद्रमूरि वगेरा-
भी पण तुना धण्डा धर्मदामगाणिप उपदेशमाळामां कहेली नीने

(९.) रोगादिकर्मा मुनि काहक मादय मेवे नो मंयम रहे हे,
पण पातो बीरोगी धनी एव शिथिल रहे नो मंयम पर्या-
धी रहे ३४८

(१०.) सावित्र पार्णा. फूल फल तथा अन्न आहार मंयनार अने
गृहस्थना काम कर्मना अने वेदाविद्वत्क जाणवो. ३४९.

(११.) सुविहितोप पामन्थादिकर्मा पामन्थमर्ष प्रयत्ने दाहवो. ३५०

(१२.) घेनाम्नीश दोष मेवे. लोकना रमाटी आहार से, क्षयांतर
पिह से, निम्नतर विगत वाचे तथा बधेल गने पामे राखी
बीजे दिने खाय. लोच न करे. काउमग न करे. मेल उ-
तांगे. पणगवा पंगरे. नगर कारणे केह बाधे. पाखी पोमा-
मी मवर्तरीमा लोच उठ. अटमनाहि करे. पामकल्पधी नहि
विचर उचधः मान कर शस्य कर. कामचेष्टा करे, गृ-
हस्थना काम मयाग. शिथिलता माधे ले हे. लोकना चि-
न रंजवा. धर्मकथा ओ अणे अने परावर केहेनो करे, अ-
धिय उपवरा. ३५१. ३५२. ३५३. ३५४. ३५५. ३५६. ३५७. ३५८. ३५९. ३६०. ३६१. ३६२. ३६३. ३६४. ३६५. ३६६. ३६७. ३६८. ३६९. ३७०. ३७१. ३७२. ३७३. ३७४. ३७५. ३७६. ३७७. ३७८. ३७९. ३८०. ३८१. ३८२. ३८३. ३८४. ३८५. ३८६. ३८७. ३८८. ३८९. ३९०. ३९१. ३९२. ३९३. ३९४. ३९५. ३९६. ३९७. ३९८. ३९९. ४००. ४०१. ४०२. ४०३. ४०४. ४०५. ४०६. ४०७. ४०८. ४०९. ४१०. ४११. ४१२. ४१३. ४१४. ४१५. ४१६. ४१७. ४१८. ४१९. ४२०. ४२१. ४२२. ४२३. ४२४. ४२५. ४२६. ४२७. ४२८. ४२९. ४३०. ४३१. ४३२. ४३३. ४३४. ४३५. ४३६. ४३७. ४३८. ४३९. ४४०. ४४१. ४४२. ४४३. ४४४. ४४५. ४४६. ४४७. ४४८. ४४९. ४५०. ४५१. ४५२. ४५३. ४५४. ४५५. ४५६. ४५७. ४५८. ४५९. ४६०. ४६१. ४६२. ४६३. ४६४. ४६५. ४६६. ४६७. ४६८. ४६९. ४७०. ४७१. ४७२. ४७३. ४७४. ४७५. ४७६. ४७७. ४७८. ४७९. ४८०. ४८१. ४८२. ४८३. ४८४. ४८५. ४८६. ४८७. ४८८. ४८९. ४९०. ४९१. ४९२. ४९३. ४९४. ४९५. ४९६. ४९७. ४९८. ४९९. ५००. ५०१. ५०२. ५०३. ५०४. ५०५. ५०६. ५०७. ५०८. ५०९. ५१०. ५११. ५१२. ५१३. ५१४. ५१५. ५१६. ५१७. ५१८. ५१९. ५२०. ५२१. ५२२. ५२३. ५२४. ५२५. ५२६. ५२७. ५२८. ५२९. ५३०. ५३१. ५३२. ५३३. ५३४. ५३५. ५३६. ५३७. ५३८. ५३९. ५४०. ५४१. ५४२. ५४३. ५४४. ५४५. ५४६. ५४७. ५४८. ५४९. ५५०. ५५१. ५५२. ५५३. ५५४. ५५५. ५५६. ५५७. ५५८. ५५९. ५६०. ५६१. ५६२. ५६३. ५६४. ५६५. ५६६. ५६७. ५६८. ५६९. ५७०. ५७१. ५७२. ५७३. ५७४. ५७५. ५७६. ५७७. ५७८. ५७९. ५८०. ५८१. ५८२. ५८३. ५८४. ५८५. ५८६. ५८७. ५८८. ५८९. ५९०. ५९१. ५९२. ५९३. ५९४. ५९५. ५९६. ५९७. ५९८. ५९९. ६००. ६०१. ६०२. ६०३. ६०४. ६०५. ६०६. ६०७. ६०८. ६०९. ६१०. ६११. ६१२. ६१३. ६१४. ६१५. ६१६. ६१७. ६१८. ६१९. ६२०. ६२१. ६२२. ६२३. ६२४. ६२५. ६२६. ६२७. ६२८. ६२९. ६३०. ६३१. ६३२. ६३३. ६३४. ६३५. ६३६. ६३७. ६३८. ६३९. ६४०. ६४१. ६४२. ६४३. ६४४. ६४५. ६४६. ६४७. ६४८. ६४९. ६५०. ६५१. ६५२. ६५३. ६५४. ६५५. ६५६. ६५७. ६५८. ६५९. ६६०. ६६१. ६६२. ६६३. ६६४. ६६५. ६६६. ६६७. ६६८. ६६९. ६७०. ६७१. ६७२. ६७३. ६७४. ६७५. ६७६. ६७७. ६७८. ६७९. ६८०. ६८१. ६८२. ६८३. ६८४. ६८५. ६८६. ६८७. ६८८. ६८९. ६९०. ६९१. ६९२. ६९३. ६९४. ६९५. ६९६. ६९७. ६९८. ६९९. ७००. ७०१. ७०२. ७०३. ७०४. ७०५. ७०६. ७०७. ७०८. ७०९. ७१०. ७११. ७१२. ७१३. ७१४. ७१५. ७१६. ७१७. ७१८. ७१९. ७२०. ७२१. ७२२. ७२३. ७२४. ७२५. ७२६. ७२७. ७२८. ७२९. ७३०. ७३१. ७३२. ७३३. ७३४. ७३५. ७३६. ७३७. ७३८. ७३९. ७४०. ७४१. ७४२. ७४३. ७४४. ७४५. ७४६. ७४७. ७४८. ७४९. ७५०. ७५१. ७५२. ७५३. ७५४. ७५५. ७५६. ७५७. ७५८. ७५९. ७६०. ७६१. ७६२. ७६३. ७६४. ७६५. ७६६. ७६७. ७६८. ७६९. ७७०. ७७१. ७७२. ७७३. ७७४. ७७५. ७७६. ७७७. ७७८. ७७९. ७८०. ७८१. ७८२. ७८३. ७८४. ७८५. ७८६. ७८७. ७८८. ७८९. ७९०. ७९१. ७९२. ७९३. ७९४. ७९५. ७९६. ७९७. ७९८. ७९९. ८००. ८०१. ८०२. ८०३. ८०४. ८०५. ८०६. ८०७. ८०८. ८०९. ८१०. ८११. ८१२. ८१३. ८१४. ८१५. ८१६. ८१७. ८१८. ८१९. ८२०. ८२१. ८२२. ८२३. ८२४. ८२५. ८२६. ८२७. ८२८. ८२९. ८३०. ८३१. ८३२. ८३३. ८३४. ८३५. ८३६. ८३७. ८३८. ८३९. ८४०. ८४१. ८४२. ८४३. ८४४. ८४५. ८४६. ८४७. ८४८. ८४९. ८५०. ८५१. ८५२. ८५३. ८५४. ८५५. ८५६. ८५७. ८५८. ८५९. ८६०. ८६१. ८६२. ८६३. ८६४. ८६५. ८६६. ८६७. ८६८. ८६९. ८७०. ८७१. ८७२. ८७३. ८७४. ८७५. ८७६. ८७७. ८७८. ८७९. ८८०. ८८१. ८८२. ८८३. ८८४. ८८५. ८८६. ८८७. ८८८. ८८९. ८९०. ८९१. ८९२. ८९३. ८९४. ८९५. ८९६. ८९७. ८९८. ८९९. ९००. ९०१. ९०२. ९०३. ९०४. ९०५. ९०६. ९०७. ९०८. ९०९. ९१०. ९११. ९१२. ९१३. ९१४. ९१५. ९१६. ९१७. ९१८. ९१९. ९२०. ९२१. ९२२. ९२३. ९२४. ९२५. ९२६. ९२७. ९२८. ९२९. ९३०. ९३१. ९३२. ९३३. ९३४. ९३५. ९३६. ९३७. ९३८. ९३९. ९४०. ९४१. ९४२. ९४३. ९४४. ९४५. ९४६. ९४७. ९४८. ९४९. ९५०. ९५१. ९५२. ९५३. ९५४. ९५५. ९५६. ९५७. ९५८. ९५९. ९६०. ९६१. ९६२. ९६३. ९६४. ९६५. ९६६. ९६७. ९६८. ९६९. ९७०. ९७१. ९७२. ९७३. ९७४. ९७५. ९७६. ९७७. ९७८. ९७९. ९८०. ९८१. ९८२. ९८३. ९८४. ९८५. ९८६. ९८७. ९८८. ९८९. ९९०. ९९१. ९९२. ९९३. ९९४. ९९५. ९९६. ९९७. ९९८. ९९९. १०००.

१३. जे यान अट लकायनी दया गहि पाळे न गृहियमे तथा
पतिधर्म न तथा अष्ट वाय ले ४३०

१४. जेम काट मंत्रि राजानो मव कारभार चलायवो कवली
तेनी आज्ञानु उल्लेखन कर ता चव बवादि पामे तेम उका
यनी रक्षा अने पाच मठावतनो सर्व कारभार धारण क-
राने पळी तेमारी मकना पण जो विगायना करे तो जो
विवाज नाश पमाट ४३१-४३२

- (૧૬) સોના અને ચણિનું જિનમંદિર કરાવ્યા કરતાં પણ તપ-
યમ અધિક છે. ૪૨૪
- (૧૭) જો મૂલગુણ તથા ઉચ્ચગુણ ધારી શક્તા ન હોય તો
મુશ્વાચકૃષ્ણ ધરવું વધારે શ્રેષ્ઠ છે. કામળ કે મુશ્વાચકૃ જિ-
નચેત્ય તથા મુમાયુની વૃજા કરતાં થકો પોતાના આચા-
રમાં દૃઢ રહે તે ઉત્તમ ગણાય છે પણ આચાર્યશ્રેષ્ઠ વેપશાલી
ઉત્તમ ગણાતો નથી. જે માટે જે મર્વ માવચનો વળણાળ
ઉચ્ચારી મર્વોવગતિ નદિ પાછે તે મર્વોવગતિ તથા દેશવિર-
તિ એ સંજ્ઞા શ્રેષ્ઠ થાય છે. ૪૨૫-૪૨૬
- (૧૭) શિથિલ છતાં પણ સંવિપ્રસારકવદમા રહ્યા ને કર્મ સ્વ-
પાત્રી શકે છે. ત્યાં સંવિપ્રસારિકના વ્યસન એ છે કે શુદ્ધ
મુમાયુનો આચાર કટી વતારે, પોતાના આચારને નિરે,
મદામતિઓથી નીચા થઈ રહે પોતે નેમને શંકે, પોતાને
(નેમના પામેયા) નદિ વડા. દાદન વાનવોપીને પોતાના
અર્થે દાતા નાદ થા. જિન મુમાયુ પામ મોકળાંને તે સં-
વિપ્રસારક પ્રાપ્ત.
- (૧૮) જે શિથિલ છતાં પોતાના અર્થે વીજાને દાતા આવે તે પો-
તાને તથા શિથ્યને વધેને દુર્જનિય વોચાટે. ૪૨૭

વિચાર ૧૦૭ માં

(સમ્યક્નો આચાર્યનો વિચાર.)

દરે કો જાણનારો માણસો સમાજ સમાજી કાલ કદાચે
મો નેમને નીચેની વાતો કરી જણાવી.

(જિનવલ્લભની નવી આચરણાઓ.)

- (૧) હરિભદ્રસૂરિય પંચાશકમાં ચીરના પાંચજ કલ્યાણિક કહ્યા છે; અને અમયદેવસૂરિય પણ તો તેટલાજ ચર્ચ્યા છે. છતાં જિનવલ્લભે છટું કલ્યાણિક પ્રરૂપ્યું.
- (૨) જિનેશ્વરસૂરિ ધગેરાયે એકવટી મોપની નોંતી કરાવી. (છતાં જિનવલ્લભે તેમ કરાવી).
- (૩) અમયદેવસૂરિય ચૈત્યવામિઓની નિંદા નથી કરી; ડલ્હા ચૈત્યવામિ નિર્દ્યોતિગચ્છવાલા ટ્રોણાચાર્ય પામે પોતાના કરેલ ગ્રંથો શોધાવ્યા છે. છતાં જિનવલ્લભે સંયપદકમાં તેમની ચૂ-ચ નિંદા ચલાવી.
- (૪) જિનવલ્લભે સંયપદકમાં જિનચિંતને વિદિશાપિશિત એટલે કાં-ટામાં ગણેલ માનની અત્યંત નિંદવા લાયક ઉપમા આપી છે તથા મંચને ચાવની ઉપમા આપી છે તેવી ઉપમા તેમની અગાઉ કોઈય નથી આપી.
- (૫) ચર્જી મુવિદિતાંય પોતાની પ્રજામ્નિ કે પોતાના ગ્રંથો શિલાઓમાં કોતરવાવાનો પૃથ્વીકાવની વિગ્રથનાના મયથી નિષેધ કર્યો છે છતાં જિનવલ્લભે ચિતોટમાં વીગ્મવામિના ચૈત્યમાં હાજાની નીચેના યથા પ્રસ્નાગમાં પોતાના કરેલા વિગ્રથંથ કાઢ્યો તથા ચૈત્યના દ્વારની જે શાજુણે એક શિલામાં ધર્મશિક્ષા ગ્રંથ અને વીર્જાપો સંયપદક કોતરવાવાનું કામ કરૂંલ રાખ્યું.
- (૬) શંદિણાના આવર્તોમાં કાપરાવર્ષ પણ અમયદેવસૂરિય નથી કરાવ્યો, કિન્તુ જિનવલ્લભે કરાવ્યો.

(જિનદત્તની નવી આચરણાઓ.)

જિનદત્તસૂરિય તો પૂર્વાચાર્યોની આચરણા તથા જિનવલ્લભ-

नी आचरणा पण ऊधलावी नाखी छे. कारण के नीचे लसेली वातो जिनवल्लभगणि के अभयदेवसूरि के कोई पण पूर्वाचार्योए चलावी नथी. छतां जिनदत्ताचार्ये नथी चलावी.

- (१) जिनचैसो वायत अनायतननी मरूपणा चलावी.
- (२) आधिकाने पूजानो निषेध कर्षो.
- (३) सोपारीना फडामिया ग्रहण करवा ठेराव्या.
- (४) लवणजळ आग्निमां नाखबुं ठेरव्युं.
- (५) आरती अवळे आटे ऊतारवी ठेरावी.
- (६) मंगळदीवामां घी, राती वाट, तथा कोडी नाखवी तथा ते ऊतारबुं नहि एम ठेरव्युं.
- (७) देरासरमां युवानवेश्या नहि नचाववी कितु जे नानी के वृद्धवेश्या होय ते नचाववी एवी देशना करी.
- (८) गोम्रदेवी, तथा क्षेत्रपालादिकनी पुजाथी सम्प्रत्य भंगे नहि एम ठेराव्युं.
- (९) श्रावकने प्रतिमाओ वहेवानो निषेध कर्षो.
- (१०) अमेज युगप्रधान छीये एम मानवा माटवुं
- (११) बळी एवी देशना करवा मांडी के एक मायागणखानां याजोड रखावबुं. तेने आचार्यनो हुकम सई ऊघाटबुं, तेमां ना पैशामांथी आचार्यांठिकना अग्निमंष्टकार्म्याने गूभादिक कराववी, तथा त्यां यात्रा भने उजार्णाओ काववी
- (१२) आचार्योनी मूर्तिओ कराववी
- (१३) उत्तराध्ययनना बावीशमा अध्ययनमां गूत्र, सृणि, तथा वृत्तिमां नेमिनाथना विग्रहनी प्रगुणता (वर्णना) ससेली देखाय छे. छतां नेनो (नेमिविग्रहनी वर्णना गावानो) निषेध करवा मांटयो.

- (૧૪) પાર્શ્વનાથની નર કળા કરાવવા માંડી. પળ મિનવલ્લભે તો
ચીતોદમાં માનન કરાવેલ છે.
- (૧૫) ષેટાધેટી પરણાવવાં તે મમાનધર્મવંતના ઘરેમ પરણાવનાં;
વિપમધર્મને ઘરે પરણાવતાં ભ્રષ્ટિત સમક્ષિત યાચા પામે.
પણી માવચદેશના કરવા માંડી.
- (૧૬) ધર્મી પુરુષ ધર્મકાર્ય સાધતો થકો કોઈ માથે યુદ્ધ કરતાં
મેને જીવથી મારી નાખે તો પણ તેનો ધર્મ નાશ નહિ પામે
અને અંતે તે પુરુષ મુક્તિ પહોંચે છે. એમ કહેવા માંડ્યું.
- (૧) ચક્રેશ્વરીની સ્તુતિમાં જિનદત્તમૂર્તિ કહ્યું છે કે વિ-
ધિમાર્ગના શત્રુઓના ગળા કાપી નાશનાર ચક્રેશ્વરી
મોક્ષાર્થીજનના વિગ્ન નિવારે.
- (૨) ચર્ચીમાં લખ્યું છે કે વિધિ ચૈત્યમાં ફૂલ નિર્માલ્ય
ગણાય છે પણ અગંધિત ફલ નિર્માલ્ય નથી ગણાતા.
- (૧૭) શ્રાવકને ઘણ નોકારપૂર્વક ઘણવાર સામાયિક ઉચારવા-
ની પ્રરૂપણા કરવા માંડી.
- (૧૮) ગાંતમાદિ અગ્યાર ગણધરોની પ્રતિમાઓ કરાવવા માંડી.
- (૧૯) અન્નમેયમાં પાર્શ્વનાથના દેગમાં તથા પોમદશાબ્દમાં સર-
સ્વતીના પ્રતિમા થપાવી.
- (૨૦) ઇન્દ્ર દેગમાં જામને માંમ પણ ચંદે છે એવી શીતલા ચોરા
દેવોઓ થપાવી.
- (૨૧) દેગમયમાં છાનાપણે પણ પ્રતિમા તથા મથિકાઓ (નાના
રથો) ફેરવવા ઠરાવ્યા.
- (૨૨) “અંગચળ મમારુદઃ” इत्यादिक वाळि उहावी दिक्पालो-
ની પૂજા કરવાના શ્લોકો તથા “મદ્વેશાંમદ્વેષી” इत्यादि
કાવ્યો ચૈત્યવાસે ચારિત્રનાજ શાંતિમૂર્તિના કોલે હોવા-

1987年10月1日
1987年10月1日

[illegible]

(2, 4, 6) 2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36 38 40 42 44 46 48 50 52 54 56 58 60 62 64 66 68 70 72 74 76 78 80 82 84 86 88 90 92 94 96 98 100

$\frac{d^2}{dt^2} = \frac{d}{dt} \left(\frac{d}{dt} \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{d}{dx} \cdot \frac{dx}{dt} \right)$

1950年10月1日
 1950年10月1日

[illegible]
$$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$$
$$f(x) = \frac{1}{2} \ln \frac{1+x}{1-x} - \frac{1}{2} \ln \frac{1+x^2}{1-x^2} = \frac{1}{2} \ln \frac{(1+x)(1-x^2)}{(1-x)(1+x^2)}$$

2000 1000 500 0

$\mu = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$

$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

[illegible]

- (૨) “પંચવીશમા તીર્થંકર”, તથા “ત્રિષુવનગુરુ” એવા પોતાના અનુષ્ઠિત વિરુદ્ધ ચોળાના જિનપત્તિમૂરિ કબૂલ રાખે છે.
- (૩) પંચાશકમાં માસકલ્પવિહાર તીર્થપર્યંત પાણી કણો છે છતાં જિનપત્તિ કહે છે કે માસકલ્પ વિહાર વિચ્છેદ ગયો.
- (૪) સિદ્ધાંતમાં તથા પંચવસ્તુકમાં માધુના ચૌદ અને સાધ્વીનાં પંચીશ ઉપકરણ કણો છે, છતાં જિનપત્તિ કહે છે કે તે ઘાત વિચ્છેદ ગઈ.
- (૫) સિદ્ધાંતમાં તિલોદક મુપોદકાદિક અનેક પ્રકારનાં પાણી સાધુને માટે કણો છે. છતાં તેને હાંધી જિનપત્તિમૂરિ કહે છે કે ફક્ત (ચોથું) માણુક પાણીજ લેવું, બાકી ધોવણના પાણી ન લેવા. અને ઓમામણ તથા સૌધીર (હાશનું પાણી) લેતાં તો છૂતિ લાગે એમ કહે છે.
- (૬) બહી સિદ્ધાંતોમાં અનેક સ્થળે સાધુને સ્નાન કરવાની મનાઈ કરી છે તથા મેલાં ને જૂનાં વસ્ત્ર પહેરવાં કણો છે, તે હાંધી જિનપત્તિમૂરિ કહે છે કે માધુઓએ મેલું શરીર નહિ રાખવું તથા મેલાં કપડાં નહિ પહેરવાં.
- (૭) માણુકજબનું જીવાંળી (મંથારું) જિનપત્તિમૂરિ માંજે શ્રાધિકાઓને દાંધ અપાવે છે એ પળ અમુક્ત વાત છે, કેયકે ઈથી વ્રમજીવની વિરાધના ધયાનો સંભવ રહે છે. તેમજ પૂર્વમુવિ-દિતોએ તેમ આચર્યું નથી.

એ રીતે સ્વરતરના દરેક આચાર્યોએ જૂદી જૂદી સમાચારી ચલાવી છે માટે તેમાં કદમાં આસ્થા રહી શકે.

હવે આ સ્થળે જિનવલ્લભમૂરિના શિષ્ય રામદેવગણિએ પદ-શ્રીતિનામા ગ્રંથની પ્રાકૃત ટીકામાં એક ચર્ચા ચલાવી છે તે (રૂપયોગી જાણી) इहां टांकीये छिये.

- भी सुविहितोप निषेध कर्षां ततां जिनदत्तमूरिण चलाय्या.
 (२१) आचार्यादिक गाथे श्रावकोने दररोज यहिभूमिण जवा आववानुं ठेराय्युं.
 (२४) एक खमासमण दइ सुसगाइ पछी पछी बीजुं खमासमण देवुं ठेराय्युं. अने पुराचार्योण तो बे खमासमण पछीज सुसगाइ पछवी कहेल छे.
 (२५) साधुनी उत्तरसाडी छ हाथनी ठेगानी.

(जिनचंद्रसूरिनी आचरणाओ.)

जिनचंद्रमूरिण वळी जिनदत्तमूरिण पण नहि कहेळ धानो चलावी तेना दाखला.

- (१) एक पट्टमां नवग्रह, पांच लोकपाल, यक्ष, यक्षणी, क्षेत्रदेवता, चैत्यदेवता, शामनदेवता, सार्धमिकदेवता, भद्रकदेवता, आगंतुकदेवता. तथा ज्ञान-दर्शन-अने चारित्र्यनादेवता एम पचीज देवतानी कुलट्टी उभा करी.
 (२) जिनदत्तमूरिण चैयथा नाना के वृद्ध वेदयाने नचाववानुं ठेरावी युवान् वेदया तथा गानार्ग धियांनो निषेध कर्षां; पण जिनचंद्रमूरिण वधी वेदयाओनो निषेध कर्षां.
 (३) जिनदत्तमूरिण श्राविकाने मूलप्रतिमाने अडकवुं निषेधुं छे, पण जिनचंद्रमूरिण तो एम ठेराय्यु के श्राविकाओ मर्यादा शुचि नहिज होय मांटे तेमणे कोई पण प्रतिमाने नहि अडकवु.

(जिनपत्तिमूरिनी आचरणाओ.)

- (१) महानिशीथमुत्र, मधळा पुराचार्यनी समाचारी, तथा जिनदत्तमूरिनी अनायतनदेशना ए वधाने उल्लंघी जिनपत्तिमूरिण संयमाथे तीर्थयात्रा करी.

- (૨) “પચવીશમા તીર્થંકર”, તથા “ત્રિભુવનગુરુ” એવા પોતાના અનુચિત પિરુદ્ધ ઘોલાતા જિનપત્તિમૂરિ કયૂલ રાત્રે છે.
- (૩) પંચાશકમાં માસકલ્પવિહાર તીર્થપર્યંત ચાલુ કેહ્યો છે છતાં જિનપત્તિ કહે છે કે માસકલ્પ વિહાર વિચ્છેદ ગયો.
- (૪) સિદ્ધાંતમાં તથા પંચનસ્તુકમાં સાધુના ચૌદ અને સાધ્વીનાં પચીશ ઉપકરણ કહ્યાં છે, છતાં જિનપત્તિ કહે છે કે તે વાત વિચ્છેદ મર્દ.
- (૫) સિદ્ધાંતમાં ત્રિજ્યોદક તુષોદકાદિક અનેક પ્રકારનાં પાણી સાધુને માટે કહ્યાં છે. છતાં તેને હલ્હંધી જિનપત્તિમૂરિ કહે છે કે ફક્ત (ચોસું) પ્રાશુક પાણીજ લેવું, બાકી ધોવણના પાણી ન લેવા. અને ઓસામણ તથા સૌવીર (છાશનું પાણી) એતાં મો છૂતિ લાગે એમ કહે છે.
- (૬) ઘડી સિદ્ધાંતોમાં અનેક સ્થળે સાધુને જ્ઞાન કરવાની મનાઈ કરી છે તથા મેલ્યાં ને જૂનાં વસ્ત્ર પહેરવાં કહ્યાં છે, તે હલ્હંધી જિનપત્તિમૂરિ કહે છે કે માધુઓ મેલું શરીર નહિ રાત્રવું તથા મેલ્યાં વસ્ત્રાં નહિ પહેરવાં.
- (૭) પ્રાશુકજલનું જીવાળી (મંચાકું) જિનપત્તિમૂરિ માંજે શ્રાવિ-કાઁને દાંધ અપાત્રે છે એ પળ અચુત્ત વાત છે, કેમકે એથી પ્રમજીવની વિરાધના થવાનો સંભવ રહે છે. તેમજ પૂર્વમુવિ-હિતાં એ તેમ આચર્યું નથી.

એ રીતે લક્ષ્મરના દરેક આચાર્યોએ જૂદી જૂદી સમાચારી ચલાવી છે માટે તેમાં કદમાં આમ્યા રહી શકે.

હવે આ સ્થળે જિનવલ્લભમૂરિના શિષ્ય રામદેવગણિએ પદ-શીતિનામા ગ્રંથની પ્રાકૃત ટીકામાં એક ચર્ચા ચલાવી છે તે (ઉપયોગી જાણી) હતાં ટાંકીયે છાંયે.

मंदिरमा पूजा करवा जतां जेना मनमां एम आवे के "ए मंदिर के प्रतिमा कंई में के मारा पूर्वजोए नथी करावेल किंतु पारकुं छे माटे तेमां आदर नहि राखतां हुं तो में के मारा पूर्वजोए करावेलमांज वधु आदर राखीश." एवा पुरुषने सर्वज्ञमां भक्ति नहि जाणवी. जे माटे सर्व विघोमां अरिहंतज वसे छे. ते अरिहंत ज्यारे पारका थया त्यारे पत्थग्पीतलज पोवाना रद्या. बळी पत्थरादिक बांदनां तो कंई कर्मक्षय थतो नथी, किंतु तीर्थकरना गुणना पक्षपातपीज कर्मक्षय थाय छे

बळी जे मळर लावी बीजाना करावेल चैत्यमां विघ्न पाटे तेने महामिध्यान्व लागे छे. अने तेणे ग्रंथिभेद कयां नहि संभवे.

तेमज जे पासत्यादिकनी उम्केरणीया उम्केराई गुविहितने हरकत पादनारा थाय तेमने पण महामिध्यान्व लागे.

१०४ - १०५

विचार १०८ मां.

(वडगच्छ ने अचछगच्छनी उत्पत्ति.)

नाणक्याममां नाणकगच्छमा मरुत नामि मारि थया. तेओ दशवैकालिक भणता थका नातपणमांज बेसाग्यवंत थया. इवे एमना गुरु पोने ओ के चैत्यवामीज हता तथा बीजा चैत्यवामीओ तेमने एम समजावता के तमे सर्वदेयमूरिने वरु भणावशो नो आपण बधाने ऊदावगे तेम छनां गुरुए महामत्त बागि विंशप सर्व सिद्धांत भणाव्या. आ बेळा चैत्यवामिओनो एट्यो मार हतो के कोई गामडांमां तो तेमने मूरिपटे थापवाज मुम्केल हता तेथी आवुंगिरिनी नजीकयां, "आवि" अने "दासली" नामना वे गामोनी वधे बडनी हंटे छाणनो वामयेथ नाखी सर्वदेयमूरिने मूरिपटे

ધાપ્યા. તેથી તેમના ગચ્છનું “વદગચ્છ” એવું નામ પડ્યું અને દ-
મળા એ ગચ્છમાં ઘણા આચાર્ય દોષધી દુદ્ધગચ્છ કહેવાય છે.

મરેદેવમૂર્તિના વંશમાં યશોદેવ ઉપાધ્યાય ધયા. તેમના શિષ્ય
જયમિદમૂર્તિને ગચ્છના આચાર્યોએ મઝી મૂર્તિપદે ધાપ્યા. એ જય-
મિદમૂર્તિએ ચંદ્રાવતીમાં મહાવીરસ્વામિના દેરામાં એકજ નાંદ આ-
ગલ નવ શિષ્યાને મૂર્તિપદ દીધું. તે નવમાંથી શાંતિમૂર્તિથી પીપ-
લિયા ગચ્છ ચાલ્યો, દેવેન્દ્રમૂર્તિથી મંગમલેદિયા ગચ્છ ચાલ્યો, પે-
દ્રમધમૂર્તિ, શીલગુણમૂર્તિ, પદ્મદેવમૂર્તિ તથા મેદ્રભરમૂર્તિથી પૂનામિયા
ગચ્છની ચાર શાસ્ત્રાઓ ચાલી, મુનિચંદ્રમૂર્તિથી દેવમૂર્તિ યોગેશની
પરંપરા ચાલી, સુદ્ધિમામમૂર્તિથી શ્રીમાલિયા ગચ્છ ચાલ્યો, અને
મલ્લયચંદ્રમૂર્તિથી આશાવાલ્મીયા ગચ્છ ચાલ્યો.

જે જયમિદમૂર્તિના શિષ્ય વિજયચંદ્રઉપાધ્યાય તેમના મામા
શીલગુણમૂર્તિએ પૂનામિયા ગચ્છ સ્વીકારતાં તેમની સાથેજ નીકળ્યા.
તાં તેમણે તેમને સમન્નમિદ્ધાંતના પારંગામી કરી આચાર્યપદ દેવા
માંદ્યું, પણ વિજયચંદ્રઉપાધ્યાયે માલારોપણ ચોરના માવઘના મ-
યથી તે લેવા ના પાડતાં ઉપાધ્યાયપદમાંજ ધાપ્યા.

આ રીતે મુનિચંદ્રમૂર્તિ અને વિજયચંદ્રઉપાધ્યાય એ બંને એકજ
ગુરુના શિષ્ય દોષધી મદ્ધમાર્ગ લેવાય (એ વિજયચંદ્રઉપાધ્યાય-
થી વિધિપક્ષગચ્છ ચાલ્યો.)

દેવે વિજયચંદ્ર ઉપાધ્યાયના શિષ્ય યજ્ઞશંદ્રગણિ ધયા. તેમને
મુનિચંદ્રમૂર્તિનાજ સાંખ્યોગિક ગમદેવમૂર્તિએ પાવાગઢ પામે મંદાર-
પુસ્માં પાર્શ્વનાથના દેરામાં તાંના ગવત શ્રીચંદ્રશ્રાવક ચોગરા, તથા
પટોદરા, ચંખાત, ચોગરા શેઠેશોના મંચને એકઠા કરી સં. ૧૨૦૨
માં આચાર્યપદે ધાપ્યા. અને યજ્ઞશંદ્ર નામ વદલાલી જયમિદમૂર્તિ
એવું નામ આપ્યું.

(ए रीते बढगच्छ अने अंचलगच्छनी उत्पत्ति बतावी.)

हवे इहां जो बढगच्छवाळा एम बोले के अमे कई चैत्यवासीओमांथी नीकल्या नथी किंतु परंपराथीज बसतिवासी छीये, तो तेमने पूछबुं के ल्यारे जेय चैत्यवासिओना हजार हजार वर्षना देरासरो, मठो, मतिष्टाओ, तथा श्रावकना वंशो देखाय छे तेम बसतिवासीओना देरासरो, पोपदशाळाओ, मतिष्टाओ के श्रावकना वंश केम देखवामां नथी आवता! अगर तमने देखवामां आप्या होय तो ते बतावी सिद्ध करी आपो.

(हवे आ विचार पूहं करतां इहां उपयोगी संवत्-शाळ टांकीये छीये.)

(१) सं. ११४९ मां चंद्रमभमूरिण पुनामिया गच्छ प्रकाश्यो.

(२) सं. ११६९ मां विजयचंद्रउपाध्याये विधिपक्ष प्रकाश्यो.

(पहावळी.)

(१) विजयचंद्रउपाध्याय. सं. ११३६ जन्म, सं. ११४२ दीक्षा, सं. १२२६ परलोक. सर्वायुवर्ष ९१.

(२) जयसिंहमूरि. सं. ११७२ जन्म, ११९७ दीक्षा, १२०२ आचार्यपद, १२५८ परलोक. सर्वायुवर्ष ८०.

(३) धर्मघोषमूरि. सं. १२०८ जन्म, १२१६ दीक्षा, १२३४ आचार्यपद, १२६८ देवलोक. सर्वायुवर्ष ६१.

विचार १०९ मो.

दिगंबरमतनो विचार.

(अंगी)

दिगंबरोने नीचे प्रमाणे प्रश्नो पूछवा.

(१) तमे भगवंतने नम्र मानी अंगी निरवय छतां पण नथी करना

त्यारे स्नात्र, विलेपन, पुष्प, तथा धूपादिक सावधपूजा कां करो छो? वळी चैत्यमां भगवान्ने कां बेशादो छो, कारण के भगवान् कंदै चैत्यवासी न हता.

(मूर्त्तिनो आकार,)

(२) तमे भगवान्ना जेवुंज बिब करावबुं मानो छो, त्यारे दाढी-मूछ कां नधी करावता? अमे तो एम मानीये छीये जे बिब जेम रमणीय लागे तेवाज आकारनुं करावबुं पटित छे.

(३) उपारे तमे व्रतनी अवस्था लइने बलि बस्त्राभरण निपेधो छो त्यारे बिबने स्त्रीओ कां अटके छे? तेमज बलि कां चढावो छो, केमके तमारा मते तो केबलिने कबळाहार होयन नहि.

अगर जो तमे छप्पस्यावस्था गणी बलि चढाववी मानशो, तो एण ने धाळमां कां चढावो छो, केमके भगवान् तो करपात्री हता, माटे हाथमांज बलि चढाववी जोइये. वळी तमारा मतमां तो भगवान् जमा रहीनेज भोजन करे एम कहुं छे, त्यारे पलांठी आसने घेढेली मर्तिमा आगल कां बलि चढावो छो? एज रीते तमारा मत भगवान् दिवममां एकवारज आहारपाणी करे छे, त्यारे पांमवार बलि कां चढावो छो?

हवे जो कंदशा के भगवान् तां मिद्ध धया बाकी ए तो फक्त भक्ति मारुंज करीये छीये, तो त्यारे बधारे भक्तिमूचक बस्त्राभरणादिकनो कां इनकार करो छो?

(पवित्रापवित्र जीवांग.)

(४) जो कस्तूरी पगेराने जीवना अंग गणी अपवित्र मानो छं तो चामडाधी घेढेला मृदंग, बीणा बगेर धामीषो कां बगादो छो, गोपुच्छनी दांढीमदिन रहेला धामरां कां फेरवो छो, छा-

णयी देरातुं आंगणुं कां र्हीणो छो, तथा दूध, दहि अने घी ए पण पंचेद्रिय जीवनाज भंग छे सारे तेवहे स्नाथ कां करावो छो!

हवे ज्यारे तमे बहु दाया बनी व्यवहारधी पवित्र वस्तुनी पण उत्पत्ति तपाश्या माहो छो, तो बोल्हो, सारे केशर कपूर पण शाना पवित्र गणो छो? कारण के केशरना ब्यारामां कृतरानी विष्टा पूराय छे अने कपूरना साइ नीचे कृतरानुं मदद ददाय छे.

बळी ए रीते पाणी पण मच्छादिकना अवयव अने मच्छ-धी बगडेलुं अने पशुपंजीभोण एतुं करेज्ज होय छे, माटे ते पण स्नाथमां पवित्र केम गणी शकशो?

माटे दरेक वस्तुनी व्यवहारधीज पवित्रता कन्या तोइये.

बळी तमे चामढाने पंचेद्रियजीवनुं भंग गणी वगरमा मृथना करावो छे तथा चोपदाभोमां एण चामढानां पूढी नथी नम्यावता, त्यारे मोरपीछ अने चमरीगायना बाळनी पिष्टिकाने धर्मधन तरीके कां बापरां छो? कारण के ए पण पंचेद्रियजीवनाज भंग छे.

बळी ज्यारे चामढाना दयामां मायेले घी के पाणी नथी बा-परता, सारे गायना यानमाया मेनी काइतुं दूध का बापरां छो!

बळी नेने वाल बनेरा अचेतन अवयव देवी के माभटी जेवा भटकी उठो छो नेवा छछायनी हिमा करी नीयबावेया आया-कर्मावेदे नथी भटकना ए केवा दरायग. '

बळी चामढाया मदने जालगी तथा म्यानामा का चहो छो!

योगपट्ट.

ओ तमे दिगंज्जगज्ज कबल करो छो. ज्यारे मादगी, तथा योगपट्ट भावज्जगज्ज का ज्यो छो? कदाय कहेणो के पणमहाय होरावी ज्जालगीवदना योवे आदरण ना जेवाय, ज्यारे नेने व-

દેરંતા કાં નથી. કેમકે આવરણ રસાયણ પછે પહેરાય નહિ એમ તો
વર્ણ કહે નથી.

વળી એ આવરણ પછે પ્રાણુક વદ્ય લઈ કાં નથી કરતા, તથા
રજકાદિકના દાથે કાં ધોવરાવો રંગાવો છો ?

વળી જો દિગંધરવણુંજ સ્વરું છે તો તમારી આર્યાઓ કાં થો-
ટાંક કપડાં પહેરે છે ?

ધર્મોપકરણ.

નિર્ગ્રંથમુનિષ્ઠ શાસ્ત્રાભ્યંતર પરિગ્રહ છાંદસો પછે ધર્મોપકરણ
છાંદસા ન જોડ્યે કારણ કે ધર્મોપકરણ છાંદસાં સૌ સંયમ નથા
આત્મા એ કેની વિરાધના થાય છે. તેના દાસ્યના.

(૧) મોપતી વિના મોંમાં મલ્લ, માલ, પાણીના વિંદુ કે ધૂલ
પડે છે; દેશના દેતાં કે છીકતાં મોંના ગરમવાયુવહે ઘાંદરના ઘા-
યુર્ના વિરાધના થાય છે, તથા આપણી ધૂકો કડીને બીજાને સ્પર્શે છે.

(૨) રજોહરણ વગર ભૂમિ શરીર, ઉપકરણ, ચંદિલ વગેરા કેમ
મમાર્જી શકાય? વળી રાત્રે માંમે આવતા વીછી-સર્પને કેમ અંટકાંથી
શકાય તથા શરીરપર ચડતા કીડી-માકણ કેમ નિવારી શકાય?

(૩) કપડું રાસ્યા વગર (તમારામાંના કેટલાક આજકાલ)
શીઆલામાં કાંતો અગ્નિનો પદમ્પો લે છે અથવા તો ગુપિર અને
મચીજ પલાળમાં મૂકે છે, અથવા તો શાસ્ત્રમાં નિષેધેલ છતાં તેલ-
મર્દન કરાવે છે. અથવા શીતના મયે દેરામરના મૃદમંડપમાં જઈ સૂઈ
આશાતના વગે છે, કે છેવટ મૃદસ્થના ઝાંઘા મોટા વગર તપાસેલ
પટુ, ધુપટા, વર્ગી, કે સ્વેદ વાપરે છે.

(૪) વળી કાંચળી વગર (તમારામાંના કેટલાક) વર્ષાકાલ-
માં કાંતો જેની પહિલેહના નહિ થઈ શકે એવું શ્રીતાદિદોષપટુ
છત્ર ધરાવે છે, અથવા તો ગરમશરીરવહે અપ્કાય વિરાધે છે. પણ

જો કેવલ લેવામાં આવે તો ઓચિંતી વર્ષાદ પદ્ધતી કે ચાલ, ઘડ, પાંદા, સુકુમાલ, તપસી, વિદ્યાર્થી વગેરા સાધુ સારું વર્ષતી વરસાદમાં પણ ભિસાં લેવા જતાં, કે સ્વરુપાણીજી જતાં શરીર કાંઘણીથી ઢાંકેલું હોવાથી તેવી વિરાધના નહિ થશે.

(૫) ઘણી તુંવા કે લકડાના, સેજ મલતા, નિરવચ, અલ્પમૂલ્ય પાત્રાં છોટીને જુઓ તમે એક પછી એક કેટલા અનર્થ કહ્યલા છે:—

(૧) પહેલાં તો સર્વદર્શનમાં મનાણી મધુકરશક્તિ છોટી એક પ-રેજ ખોજન કરવા માંડ્યું છે.

(૨) વીજું આધાર્મિક સેવા છો, કે જે માટે પ્રાયશ્ચિત્તના ગ્રંથોમાં મૂલપ્રાયશ્ચિત્ત આવતું કહેલ છે.

(૩) ઘીનું પાણી પ્રસન્નજીવસહિત છે કે સહિત છે તે નક્કી નહિ જાણતા પોતે અકેવલિ હોઈ “કેવલિજીવી” કહી સોટું બોલ્યાં છો.

(૪) ચોપું પગમાં ચોપડવા મારું જોડતા તેલને માથામાં ઘાલી ટપકતા તેલે મઠમાં આવો છો.

(૫) પાંચમું પોતાના મઠ કે ટ્રાનશાલ્યામાં રહેલ વ્રતચાલી આર્યાઓ પામે રસોઈ કાઢ્યાં છો !

(૬) છતું આશર માટે પૈશા રાસો છો.

(૭) સાતમું ફલ, ધાન, ઘી, તેલ, દિગ, સાંઢ, દાદિ, દૂધ વગેરા સરીક કરો છો.

(૮) આઠમું, યાત્રી, ઘઠા, લોટા, કુંડી, પાંતેલનાં વામણ, વાદ-કા, કચરોટ, દર્વી, કઢણી, તાવડી, છોટી, મુપ, મુંદા વગેરા અનેક માત્રન રાખ્યાં છો.

જે રીતે અનેક દોષ તમે કહ્યલા છે. ઘણી તમારી વ્રતચારી આર્યાઓ અનેક પાત્રાં રાખી અનેક પરોમાં ભિસા કરે અને તમે પોતે નહિ કરો તેનું શું કારણ છે ?

પાત્ર રાસવાના કાયદા.

- (૧) અંજાણપણે અશુદ્ધ આહાર લેવાઈ જતાં સ્વર પચ્યાથી તે પરઠાઈ શકાય.
- (૨) અન્નપાણીમાં કંઈ જીવનુંતુ હોય તો તે જૂદા પાડી શકાય.
- (૩) મૂઝપી પૂરાંવાહું ચોક્કાનું ધોવણ વગેરા લેવાઈ જતાં તે પરઠી શકાય.
- (૪) પાત્રાયદે ગુરુ, ગ્લાન, માહુણા, તપસી, વિદ્યાર્થી, ઘાલ, છદ્ધ વગેરા માત્ર આહાર લાવી આપી તેમનું વેચાવચ ચઈ શકે. તેમજ જેમને આહારપાણી નહિ મળ્યા હોય તેમને પણ મંડ-લીમાં જમાટવાથી એકધીજાને ટેકો થાય.

(પાણિપાત્રના દોષો.)

તમે જિનકલ્પિના વિચારથી પાણિપાત્રપણું કવૂલો છો, છતાં તમેને જમાટતાં પાત્ર તો ઘણા વપરાય છે. કારણ કે પહેલાં તો ધાત્ત કચોટા કે દુનામાં પિરમીને ચમપાયદે કોઝિયા દીટ થાક, થઈ વંગર ખેલી, માટાં, લાટુ, ગ્રાજાં વગેરા જૂદા જૂદા અપાય છે; અંતરાય નહિ પટે તે માત્ર માણ વગાટવામાં આવે છે અને નાંચે પણ પાટીકું રાસવામાં આવે છે. આમ આટલી પાત્ર વપરાતાં છતાં પણ પાણિપાત્રપણું થતું હોય નો તો પછી ઘણાં પાણિપાત્રવાળા કહેવાશે. કેમકે ત્યાં કોઈ ઘણું કરીને અન્ન તો ધાત્તમાંથી દાખવદે ઉપાર્જિતેજ મોંમાં નામે છે તથા પાણી પણ માંચે દાખની અંજાલિમાં ફાંટી પીવાય છે અને વનપાલ, મેવા તથા તાવુત તો દાખવદેજ ગ્રવાય છે.

વલી તમે જેમ જમતાં જમતાં દાખ, અમર, કે દુંકારાવદે વાંચ્યાં માગળી કરો છો તથા રાવણ, આંધા, ચીમિદાં, કે ચોર

ચમેરા સ્વાઈ જાઓ છો તેમ કંઈ તીર્થકર કરતા ન હતા.

ચઢી તીર્થકરના હાથમાં તો પાણીના હજાર ઘટા ઢોર્યા હોય તોપણ એક ટીપું નહિ ગળે એવો તેમનો અતિશય છે; પણ તમારા હાથથી તો છોકરાઓને પણ હાસી આવે પટલી ગલતર થાય છે ને તેથી હેઠે કીડીકુંચુઆ વિરાધાય છે; તેમજ પડતા ભોજનથી સર-દાતા ઘસીરને ધોવાની પંચાત ઝૂંખી થાય છે.

(વસ્ત્રાદિ દેવાનાં ફલ્લ.)

કોઈ પૂછે કે શાસ્ત્રમાં જેમ આહારપાણીના દાતાર વર્ણવ્યા છે તેમ વસ્ત્રાદિકના દાતાર ક્યાં વર્ણવ્યા છે, તેને એ ઉત્તર છે કે મગવતી તથા આવશ્યકચૂર્ણ ચમેરા અનેક સ્થળે કહ્યું છે કે “શ્રાવકો શ્રમણનિર્ગ્રથને પ્રાસુક અન્નપાણી, વસ્ત્ર, ઔષધ, પીઠફલક તથા સત્વ્યાસંધારા આપે ” માટે વસ્ત્રો પણ સંયમના ઉપકારક હોવાથી સાધુને દેવામાં લાભજ છે.

(અચેલ શબ્દનો અર્થ.)

સ્થાનાંગના નવમા અધ્યયનમાં કહ્યું છે કે આવતી ચૌતીસીના પદ્મનાભસ્થામી પાછું અચેલકથર્મ પ્રરૂપણે. તેની રીકામાં તે પદનો એવો અર્થ કર્યો છે કે જિનકલ્પિની અપેક્ષાર અચેલકથર્મ પટલે જેમાં વગ્ન તદન નહિ હોય એવો ધર્મ, અને સ્થવિરકલ્પિની અપેક્ષાએ અચેલક શબ્દે જૂનાં, યેલાં, અલ્પમૂલ્ય ધોળાં કપડાં સમજવાં. કોઈ કહેશે કે કપડાં છતાં અચેલ કેમ કહેવાય તેને એમ જણાવવું કે જેમ વળાં કપડાં ઝૂતાં અલ્પ કપડાં તથા ફેટો વીંટી પાણીમાં પેશનાર પુરુષ અચેલ કે નમ્રજ કહેવાય છે તેમ હતાં પણ અલ્પમૂલ્યવાળાં કપડાં તે કપડાંના ભેગામાંજ નહિ હેવાં. માટે વગ્ન છતાં પણ મૂર્છાગ્રહિત મુનિ અચેલ કરી શકાય છે.

ફળી વસો જૂલીય તથા રાગના હેતુ ગણીને કંઈ ચારિત્રના ઘાતક બેઠાય નહિ. કારણ કે એમ તો શરીરમાં પણ જૂલીય તથા રાગ ચલાનો સંભવ થેલ છે છતાં અધ્યાત્મશુદ્ધિ હોય તો ચારિત્રનો ઘાત નથી થતો તેમ વસો વિષે પણ જાણવું. અને અધ્યાત્મશુદ્ધિ નહિ હોય તો તો નમ્ર છતાં પણ ચારિત્ર નહિ ટકશે.

ઘલી તીર્થકર નમ્ર હતા એમ કહી તેમની નકલ કરવી પણ ચાત્રથી નથી કેમકે વધી વાતે જાં તેમની નકલ કરવી માનશે તો તેઓ તો જેમ ગુરુપદેશ વિના સ્વયંબુદ્ધ થયા હતા, છદ્મસ્થપનામાં ઉપદેશ કે દીક્ષા ન હોતા આપતા, તેમ તમોને કરવું પડશે.

ઘલી સચિત વસો છતાં પણ ચારિત્રધર્મ સ્ત્રી શકેજ છે. કારણ કે ઘસો પણ શરીર તથા આદારના મુજબ ચારિત્રમા મદદગાર થઈ શકે છે.

કોટ ઘોલણે કે તીર્થકર ઝ્યારે વધુપાત્ર નહિ રાખતા સારે તેમના શિષ્યોએ શા માટે રાખ્યા, કારણ કે ગુરુનું જેવું લિંગ હોય તેવુંજ ચેલાઈ પણ કરવું જ ન્યાયમિદ્ધ છે; તેનું જ ઉત્તર છે કે તીર્થકરની વાત જુદી છે કેમકે તીર્થકરોની અંત્રજિ અલિદ્ર, અને તેમાં પાણીની કટાચ ચંદ્રચંદ્રે ભરી શિષ્યા કરવામાં આવે તોપણ એક દાંપણ પણ નીચે નહિ પણ પર્વા દર્શાવતા તથા તેઓ ચતુર્ધાની હોવાથી વ્રમસાદન તથા વ્રમસદિત આદારપાળી જાણીને નિર્દોષજાહેરના માટે તેમને પાત્રાની જરૂર ન હતી. અને વસ્ત્ર વાવત તો એમ વાત છે કે મને તીર્થકરો “અમારે મોપધિધર્મ પટ્ટે ઉપકરણ રાખ્યા થતાં ધર્મ ચલાવતાં છે.” એમ વાર્તા દીક્ષા લેની વેળા એક વસ્ત્ર લેજ છે; અને દીક્ષા લીધા પછી તો તીર્થકર સર્વપરીપદ સમર્થન હોય છે પટ્ટે કપડાની જરૂર નથી રહેતાં તેથી તે વસ્ત્ર ગમે ત્યાં જતું રહે છે.

हमें तमें गुरुनी नकल करवा चेलांने उस्तेर्यु ने तो ऐरावण-
नी नकल करवा साधारण हाथीने उस्तेरवा जेवुं छे. छातां तमें
तीर्थरत्नीन नकल करवी इच्छो छो तो मठमां रहेवुं, आधाकर्मी
सेववुं, तृणनी लंगोटी बांधवी, मोरपीछ कमंडलु राखवा, तथा
छग्रस्थ छातां धर्मदेशना के दीक्षा देवी, इत्यादिक गर्व तमारे मूकी
देवा जोइये.

दिगंत्रो जिनकल्पिथी विरुद्ध छातां जिनकल्पिनाम धरेछे.

ज्यारे तमें जिनकल्पिनीन नकल करगे छां त्तारे कमंडलु,
पिंडिका, कपडानो मोनडी भो, पुस्तक, चांपरी भो, कवडीठवणी,
पुस्तकपट; योगपट्टक, आमनपट्ट, तृणपटी (लगाटी) वंगरा अनेक
उपकरणो कां राखो छां, तथा मुंडर, नात्रिण वंगरा अनेक औ-
पधो कां मंगरी राखो छां '

कदाच केशो क पचमहाठ हाथना पट्टां पोरग्रह राखीये
छीये; त्तारे मयमान मददवा, लज्जा तथा शान्तवी वचावनार,
वस्त्रादिक उपकरणो, त्ताना आ गुन्धगारी करी छे '

बली ज्यारे पोताने जिनकल्पिनीन नकल करवा मानो छो
त्तारे स्त्रीभाने पग पनालवा का आपो छो? आर्याभो साथे एक
ठेकाणे कां रहो छो ' नेत्यमा का रहो छो ' आर्याभो पामेधी
रसोई का करावो छो ' पालखा वंगरा का चढो छो ' ज्योतपु
निमित्तादि विद्याभा का चढावो छो ' सचित्त फूलपत्र, जल,
चंदनकेशर, मोनारुपा तथा दूध वी वंगराथी पग कां पूजावो
मनावो छो! सभामां वेशा व्याख्यान कां करो छो! दीक्षा कां
आपो छो! घण साधुभोमां का रहो छो! तथा हमेशां एकज
ठेकाणे कां रहो छो '

(जिनकल्पिनी क्रिया.)

जिनकल्पिनी क्रिया आ प्रमाणे छे.

(१) जिनकल्पि एकलान रहे.

(२) मत्तानमां पण नहि काउसग करे.

(३) नवकल्पेज विचरे.

(४) आंसमां पटेल तणेल्लुं बगेरा पण नहि कहाडे.

(५) पगमां लागेल कांडुं बगेरा पण नहि कहाडे.

(६) शरीरि खरज न करे.

(७) बीजे पहोरेज आधार नीहार तथा बिहार करे.

(८) धीजा कोई साधुओ माघे पण आलापसंलाप नहि करे.

९) लेप न लागे एवां नुछनीरमज आहार करे.

(१०) ज्यो बीजो ग्रह पुरे ध्यां के साते पहोर सजि ऊमां रे

(११) कृतग, घळद, हाथी, सिंह के चित्राथी नाशे नहि.

(१२) मोटा पढतां पण चिकित्सा न करावे.

(१३) धुबलोच करे.

(१४) निःप्रतिबंध हांवाथी कोइने धर्मोपदेश पण न करे.

(१५) मृचना यलधीज मरं कलाओ जाणे.

(१६) उ माम लनी आहार नहि मले तांपण नहि शिदाय.

(१७) ममुद्र माफक शोष नहि पावे.

(१८) सूर्य माफक तेजस्वी होय.

(१९) जघन्यथी पण नवमापूर्वनी आचारनामे बीजी वस्तु सूत्रार्थे शीमेला अने उन्कृष्टा दशपूर्वथी कंडक ऊणुं शीमेला होय.

(२०) वज्रकपभनागच संघेणवाळा होय.

ए जिनकल्पिओमां केटलाक एवा होय छे के जेमना हाथमां हजार घटा पाणी रोडिए तोए माई जाय छे तथा कई घा लागे

તો સદી નહિ પડતાં એનજ મૂકાઈ જાય છે. એવા પુરુષો સાથે તમે સ્પર્ધા કરો તે શા કામની ?

અગર શેષક્રિયારહિત ફક્ત નમ્રપણાથીજ જિનકલ્પિયર્થુ થતું હોય તો તો માછલા, કાચવા, વઢદ, ઘોઢા તથા નાગાં વાઢકો પણ જિનકલ્પિ જેવા કહી શકાશે.

(દિગંચરો અર્વાચીન છે.)

કદાચ દિગંચરો શોલે કે અમે પ્રાચીન છીએ તો તેમને પૂછું કે તમારા ગ્રંથોમાં પણ જેનાં નામ આવે છે એવા તમારા આચારાંગાદિ મિદ્ધાંતો વતારો. વઢી મિદ્ધાંત મર્વે વિહેદ થયા અને દર્શન વર્તે છે એ પણ નહિ માની શકાય તેવી વાત છે.

એ ઉપરાંત નગર, મરુત, શ્રીમાઢ, વાઢવ (વઢનગર) ચેરા પ્રાચીન શેરોમાં ગ્રામ્યજોના મદાસ્થાનકો જેમ રહેલાં છે તેમ તમારા પ્રાચીન ચંસ વતારો.

વઢી જો તમારો માર્ગ મર્વજ્ઞપણીતજ હોય તો પુત્રની રીતે ઉકાય રાખવાના ઉપાય, નિર્ગ્રંથજેન પ્રતનિર્વાહ, ચેનાલીજ દોષરહિત પિઢવિશુદ્ધિ, તથા વર્માત્તી ગર્દિ તથા છે ને વતારો.

[સ્ત્રી પણ મુક્તિ પામી શકે છે.]

સ્ત્રી પણ તેજ મર્વે મુક્તિ પામી શકે છે કેમકે યાપનીયતંત્ર નામના ગ્રંથમાં આ પ્રમાણે કથું છે:—

“સ્ત્રી અતીવ નથી, અમલ્ય નથી, દર્શનવિરોધિની નથી, અમાનુષ્ય છે એમ પણ નથી, અનાયે દેશમાંજ ઉપજેલી છે એમ પણ નથી, અમંલ્યાત્ર આયુવાલી પણ નથી, અતિદુર મતિચાલી પણ નથી, ઉપજાંતમોદ ગુણડાળે નહિજ આવે એમ પણ નથી, શુદ્ધાચારવાલી નહિજ હોય એમ પણ નથી, અશુદ્ધચારવાલીજ હોય એમ

पण नथी, कियारादेनन छे एम पण नथी, अपूर्वकरण न करी
शके एम पण नथी, नवगुणटाणा पण नन पामी शके एम पण
नथी, अपोगळमिथवाळी छे एम पण नथी, अकल्पाणनुंन भाजन
छे एम पण नथी, माटे ते उत्तमधर्मनी साधक शा माटे नहि थाय!"

ए लसाणथी सिद्ध थाय छे के ज्यारे स्त्री उत्तमधर्मनी साधक
थई शके छे त्यारे तेन भवे मुक्ति पण पामी शकती सिद्ध थई धकशेन.

पाणी नहि गाळनार घरोमां पण मुनिने भिक्षा
कल्पी शके छे.

कोई मश्र करे के तमोने जे घरोमां पाणिनुं गळवुं के भाज-
नशुद्धि नथी होनां यां भिक्षा लेवी केम कल्पे छे, तेनुं ए उत्तर
छे के यतिने सामे देवानो दोषन परिहार करवो घटे. बाकी "त-
मारा घरे पाणी गळेन वपराय छे के नहि, धान सोचाय छे के
नहि, शाकमां कुंधुयगेरा जुओ छे के नहि, माखण तरंत तपावो
छे के मोहुं, तेल चाखा तलनुं छे के सढेलानुं, दहि दूध परनां
छे के बेचातां लीपेल छे, रसाइनां वासण परावर पोंज्यां हतां के
नहि, आ हाथवढे पहेलां शुं कर्युं छे, आ चमचावढे पूवें शुं पीर-
सेन छे" इत्यादि मवानो पृष्ठवानी यतिओने कशी जरूर नथी.
किंतु हाथ, चाटुआ, अने वासण देखीता शुद्ध होय अने बेतालीश
दोष रहित शुद्ध आहार होय तो यतिओने ते लेवो कल्पी शके छे.

(पवित्रता के अपवित्रता लोकव्यवहारे लेखवी.)

कइ वस्तु पावित्र गणवी ने कइ अपावित्र गणवी ए यावत लो-
कव्यवहारनोज आधार लेवो घटे छे. बाकी एमां मूळउत्पत्ति त-
पाशी ते ऊपर आधार राखवो नथी घटतो. कारण के तेम करशो
तो जे तये पवित्र चीजो मानो छो ते पण अपवित्र देखाशे.

દાસલા તરકિ પાણીમાં માઝલાં તથા કાચધાના અવયવો હોય છે, દૂધ યાઝરઢાઈ એટું કરેલ હોય છે, ફૂલો મમરાઓઈ ચૂ-સેલા હોય છે, શાક રસોડિયાઈ ચાણી એટું કરેલ હોય છે, ધી માંસમદિરા વાપરનાર ભરવાડ, ખીલ, કોઢી વગેરાના હાથનું અને ઘણા દિવસના સહેલા માસળમાંથી નીપજાવેલ હોય છે, તેલ પણ ઘણું કરીને જીવજંતુવાળા તલમાં અળગઝપાળી નાસી કહાડેલ હોય છે, વેચાતાં દહિદૂધ પણ અળગઝ પાળીવાઝાંજ હોય છે, સજૂર-માં પણ નોઢુકોઈ (નોખા સીધીઓઈ) સ્વાઈને કુઢિયાં નાસેલ હોય છે, દિગ પણ કાચા ચર્મમાં વાંધેલ હોય છે, લૂંમમાં અનેક જી-વના કલેવર મેલેલા હોય છે, તથા શાક, વજ્ર, ફલ, ફઝ, મ-શાલા, ધાન અને મીઠાઈમેવા પણ માંસમદિરાસ્વાઝના હાથના સ્પ-ર્શથી અપવિત્ર થઈલા હોય છે.

માટે પવિત્રતા કે અપવિત્રતા લોકાચાર તથા દેશાચાર ઉ-પરથીજ લેલવી જોડિયે. એ વાતના થોડાક દાસલા ટાંકીયે ઊંચે.

(૧) શંભ, છીપ, મોતી, ચામર, ટાંત, કમ્તગી વગેરે જીવાળ છ-તાં પવિત્ર ગણાય છે.

(૨) ધનુષ, શાળ, સીંગડી, મ્યાનાની ટાંકિયા (જા. ૧ મંત્રવી), તરવારનું મ્યાન, મુપ, મુંડા, પગમ્લાં, માર્દા, વાયગના વીં-જણા, તથા ચોપડીઓ વગેરે ચામડાથી તૈયાર છે. પવિત્ર ગણાય છે.

(૩) વાજાં કાચા ચામડાથી મેડેલ છતાં પવિત્ર લેવાય છે.

(૪) ધૂપમાં નલ તથા ચરવી મેલવાનાં છતાં પવિત્ર ગણાય છે.

(૫) કપડાં પેળવાઝાં છતાં પવિત્ર ગણાય છે.

(૬) નદી તઢાવ વગેરેમાં લોકો હાથપગ ધૂઈ છે, સ્નાન કરે છે, કોગઝા નાસે છે, તથા પશુપંચી વટાલ કરે છે, તથા તેના

ફ઼ેલેવર હોય છે છતાં તેનું પાણી પવિત્ર ગણાય છે.

(૬) નદીમાં તો કાનું ચર્મ પોવામાં આવે છે, તથા મદદાની મ-
દ્ય પણ મળેલી હોય છે તોય તેનું પાણી પવિત્ર ગણાય છે.

(૮) એકજ તલાવમાંથી ઢેઢ ઘોરા પાણી પીપ ભરે છે છતાં અ-
પવિત્ર નથી ગણાતું.

(૯) રાજમાર્ગમાં ઢેઢચાંદાઝ ઘોરા સર્વે ચાલે છે છતાં તે નથી
અમહાતું.

(૧૦) માલ્લે એક ઉપરથી ધીજા ઉપર બેસે છે, તેથી પણ છૂતી
નથી લાગતી.

(૧૧) અણતૂટેલી ધારથી કોઈને જમાદતાં પણ છૂતી નથી લાગતી.

(૧૨) લઢાઈમાં, આગમાં, વિવાહમાં, યાત્રાઓમાં, વજારમાં, તથા
એવી રીતની ધીજી અનેક મીઠમાં તથા મવહણ ઘોરામાં શુદ્ધ
સાથે સ્પર્શસ્પર્શ થતાં પણ છૂતી નથી લાગતી.

(૧૩) નાના ઘાઝકો કોઈને અઢકી ગાય તેપણ છૂતીમાં નહિ ગણવું.

(૧૪) કોઈ દેશમાં લાકડાં નથી અમહાતાં, કોઈ દેશમાં પૈશા
નથી અમહાતા; વઝી શુદ્ધિ માટે પણ કોઈ દેશમાં પાણી-
ની છાંટ નાથે છે, કોઈ દેશમાં ઘૂઝની ચપટી નાથે છે ને
કોઈ દેશમાં લોહું અઢકાવે છે એમ છૂતી ઘાવત દેશાચાર
પણ તરેહવાર ચાલે છે.

આવી રીતના લોકવ્યવહારમાં અનેક દાસલા મળે છે.

વઝી એ ઘાવત ઉપર મનુસ્મૃતિમાં પણ આ મમાળે લખ્યું છે.

(૧) માલ્લીઓ, અણતૂટેલી ધાર, રાજમાર્ગ, અગ્નિ, સ્ત્રીનું મુઘ, તથા
ઘાઝક ને દુદ્ધ એ અમહાય નહિ.

(૨) દેવની યાત્રામાં, વિવાહ ઘોરામાં, ક્રતાવઝમાં, રાજદર્શન કરવા-
માં, લઢાઈમાં, તથા વજારમાં સ્પર્શસ્પર્શ થતાં છૂતી નહિ લાગે.

- (३) छोट, गोरस, छाश, तेल, तथा घी ब्यारे पण अभटाय नहि.
 (४) पदिदां, फल, छोट, गोरस, तथा पकानमां रंदल पाणी नथी अभटाय.
 (५) अटवीमां, निर्जलदेशमां, तथा चोर के बाघना भयमां शौच न करे तोण दूषय नहि.
 (६) कांजी, दूध, दहि, छाश, शतु, घीतेलमां पकवेल रसोद, तथा लाडवा अभटाय नहि.

विचार ११० मो.

(सामाधिक बावन चूर्णिनां पाठ.)

सामायिक बावन आयश्यकचूर्णिमां आ वमाने अधिहार छे.

“अणुव्रत ने गुणव्रत एकवार लीधा नेत्र लीधा पण शिशा-
 व्रत विद्याभ्यास माफक वांछवार श्रम्यमाय छे ए शिशाव्रत चार
 छे तेषां पहेलुं सामायिकव्रत छे. ने करवानी विधि आ वमाने छे.

(१) सामान्यश्रावक. देगामरमा. माथु वामे. घग्मा, पोमह-
 छायामां, के उदां नरराय मंजु त्या सामायिक करवु तेषां वेण
 चार स्थळे सामायिक करतां तो अवश्य गर्भ (आयश्यक)अ करवु.

(२) ए आयश्यक तो माथु वामे करवानुं होय तो तो को-
 इना वेदछपटा के करजनी पचान नहि होय तो पंगेधात्र सामा-
 यिक छंद ऊयादे वगे माथुना मंत्र मन्त्रिगुनि मन्त्रिनी माथु वामे
 जइ त्या धीत्रीवार सामायिकनां पाठ उचर्या. अने तेषां “आर
 माहृ पराहुरामासि’ एतुं पद करवु. अने त्यां तो घेल्य होय तो
 मथन बांदी मेवां.

(३) दडी माथु वामेथी (बवारानुं) रजोहरण के निवदा मागी

लेवा अने घां करवानुं होय त्वारे तो त्या औपग्रहिक (काम प-
हनां स्वयं लागतुं) रजोहरण होय तो नेनाबडे अथवा छेवट पो-
तना (कपडाना) छेदाबडे पण काम चलावतुं.

(४) पछी इरियावटी पटिकमी, आर्लोयणा लइ. आचार्या-
दिकने अनुक्रमे बांद्या. त्वारबाद फेर गुरुने बांदीने घेशी करी
थणवुं गणवुं.

(५) एम चैत्यमां पण एज विधि करवी.

(६) साधु के चैत्य नहि होय तो पोसइशाळामां के पोताना
घेर पण एज विधि सामायिक वा पटिकमणुं करवुं. आ स्थळे
“जाव नियमं ममाणेमि” एवो पाठ बोलवो.

(७) हवे जे ऋद्धिपात्र श्रावक होय तेणे साधुना पामे आ-
वतां घेरवी सामायिक करी नहि आवतुं, किंनु आढंवरवी त्यां
आवी सामायिक करवुं. केमके एम कार्याची लोकनी आस्था ये-
जे तथा साधुओंतुं बहुमान रहे बळी घेरवी सामायिक करी आ-
वतां जो नेना पाउळ हाथीपोटा वंगरा आवे तो अधिकरणदोष
लागे माटे तेम नहि करतां तेणे साधु पामे आवीनेज सामा-
यिक करवुं.

(८) ए ऋद्धिपात्र पुरुष जो श्रावक होय तो उपाश्रयमां आ-
वतां त्यां कोडण ऊठी ऊभा नहि थतुं. पण जो ने हजु भद्रकपरि-
णामीज होय तो आचार्य माटे आमन रची वधा जणे ऊभा थइ
जवुं. आ वझे व्यवस्था नहि माचववामां आवे तो दोष लागेछे.

(९) पछी ने ऋद्धिपात्र श्रावक सामायिक करी प्रतिज्ञांत
थई आचार्यादिकने बांदीने भणवुं.

(१०) आ ऋद्धिपात्र श्रावके सामायिकमां मुण्ट नहि उता-
रवुं. शाकी कुंडळ, घांटी, कूट, तंत्राळ, तथा प्रानास्क (ओढणुं

કપડું) એ ઉતારવા. ધીજા આચાર્ય એમ કહે છે કે મુગટ પણ ઉતારવું. એ સામાયિકની વિધિ.

વિચાર ૧૧૧ મો.

(ઊપરલા પાઠનો અર્થ).

ઊપરલા પાઠમાં કલમ પેલીમાં ચાર સ્થળે “સર્વ” કરવાનું કહ્યું છે ત્યાં સર્વ એવા મોઘમ પદથી સર્વ આવશ્યક સમજવા, કારણ સર્વ એ સામાયિકનું વિશેષણ કરીયે તો તે ઘટી શકે નહિ. તેમજ અનંતરની ધીજી કલમથી આવશ્યકની વિધિ કહેવાની રહેલ છે તથા સર્વ એ આવશ્યકનુંજ વિશેષણ ઘટે છે.

કલમ ધીજીથી “આવશ્યક”ની પ્રસ્તાવના કરી છે. ત્યાં આંવશ્યક શબ્દે ફક્ત સામાયિકજ લેવું એમ થાય નહિ, કેમકે એ મોઘમશબ્દ વપરાતાં છાં અધ્યયન આવે છે. જે માટે અનુયોગદ્વારમાં આવશ્યકને માટે “છ અધ્યયનનો વર્ગ” એવો પર્યાય આપેલ છે.

ઘઠીં હાં ચૂર્ણિમાં “આવસ્તયં કરંતો તિ” એમ લલ્પું છે ત્યાં ઇતિ શબ્દ પ્રસ્તાવના અર્થેજ વાપરેલ દેસાય છે. અને પંચાશકની ટીકામાં અભયદેવમૂરિયે પણ આ વાવત એવી પદરચના કરી છે કે “આવશ્યક કરંતો થકો જો સાધુ પાસે તે કરે તો ત્યાં આ વિધિ છે.” આ વાક્યમાં આવશ્યકને પ્રસ્તુત કરેલ હોવાથી જણાય છે કે અભયદેવમૂરિના વિચારમાં પણ ચૂર્ણિમાં વપરાયેલ ઇતિ શબ્દ પ્રસ્તાવનાર્થીજ લાગ્યો હોવો જોઈયે.

કોઈ એમ ઘોલે કે આ દંઢકમાં શરુઆતથીજ સામાયિક પ્રસ્તુત કરેલ છે અને અંતે પણ “એ સામાયિકની વિધિ” એમ કહેલું છે. છતાં વધે પટાવશ્યક કેય આવી પડયું ? તેનું એ ઉત્તર છે

કે “ચાર દળે સામાયિક કરનાં તો અવશ્ય કરવું નહીં પણ આવશ્યક તો સાધુ પામે કરવાનું હોય તો” એ શાનપદી પદાવશ્યક આવે છે. જો ફક્ત સામાયિકની જ વિધિ કહેવી હોત તો એ આવશ્યક ન હોત.

બહુ સામાયિકની મસ્તાવના તો શરૂઆતમાં જ “તે કરવાની વિધિ આ પ્રમાણે છે” એ વાચ્યથી કરેલ છે. છતાં કલમ બીજીથી તેની તેજ મસ્તાવના બીજીવાર કાં કરે માટે કલમ બીજીથી પદાવશ્યકની જ મસ્તાવના જણાય છે.

બહુ જો હાં સામાયિકની જ વિધિ હોય તો કહ્યું કે “ઘરેથી જ સામાયિક લઈ સાધુ પામે જાય” હાં સામાયિક લઈ એમ કહેતાં તેની વિધિ પૂરી થઈ ચૂકી, ત્યારે ઊપગની વિધિ શા માટે ચલાવી.

કોઈ કહેશે કે ઊપગની વિધિ ગુરુની ભક્તિ સાચવવા સારું કરી છે; પણ તેમ પણ નથી કેમકે કલમ ૫-૬ માં ચૈત્ય તથા પોસદ્દશાળામાં પણ એ જ વિધિ જણાવી છે. અને આ તો કોઈ ગુરુ છે નહિ.

હવે અંતે “એ સામાયિકની વિધિ” એમ નિગમન કર્યું છે તે પણ કંઈ પદાવશ્યકને વાધ કરવું નથી. કારણ કે આવશ્યકનિર્ણયક્રિયામાં પણ કાઠમગાનિર્ણયક્રિયા કાઠમગની મસ્તાવના કરી વધે સાધુના આવશ્યકની વિધિ કરી છે. સામાયિકનું જ નિગમન કર્યું છે.

બહુ હાં “ઘરેથી જ સામાયિક લઈ” એમ કહ્યું છે તે એ આશય કે ઉપાશ્રયે જવા જેટલો કાલ પણ સામાયિક વગર પગાર કરવો ન જોઈયે તેથી ધૈર્યથી ફક્ત સામાયિકમૂલક ઉચ્ચરી શેષ અનુષ્ઠાન સાધુ પાસે જઈ કરવું.

કોઈ એમ પૂછે કે ઘરે જ થઈ અનુષ્ઠાન કરીને સાધુ પાસે જાય તો શું? તેનું એ ઉત્તર છે કે હાં સાધુ પાસે કરવાના અનુષ્ઠાનની.

જ મસ્તાવના છે. વાકી ઘરના અનુષ્ઠાન માટે તો કલમ ૬ હીમાં
વાત આવશે. માટે इहां તો ઘરે ફક્ત એક સામાયિકજ ઉચરવું.

પછી કલમ થીજીના અંતે લખ્યું છે જે “ત્યાં જો ચૈત્ય હો-
ય તો પ્રથમ વાંદી લેવા.” इहां પ્રથમ શબ્દ કહેવાથી એમ જણાય
છે કે સામાયિક કર્યા પછી પણ ચૈત્યવંદન થઈ શકે છે. કારણ
કે તેમ ન હોય તો મોઘમમાં એમજ લખત કે “ચૈત્ય હોય તો વાં-
દી લેવા” પણ પ્રથમ પદ ન લખત.

કલમ થીજીમાં લખ્યું છે જે “રજોહરણ કે નિપચા સાધુ
પાસેથી માગી લેવા” તે જે સાધુ પામે વ્યારાના હોય તેજ માગ-
વા. કારણ કે પોતાપૂરતા ઉપકરણ જો થીજાને આપે તો તેને પ્રા-
યશ્ચિત આવે.

(રજોહરણથી પ્રમાર્જના આવે છે.)

કેટલાક એમ માને છે કે માધુ પામેથી માગેલા રજોહરણવદે
શ્રાવકે વાંદણા દેવા. તેમને પણ રજોહરણ નહિ હોનાં નિપચાવદે
અને તે પણ નહિ હોનાં વચ્ચાંચલવદે પણ વાંદણા દેવા કબૂલ કર-
વા પડશેજ. ત્યારે એમજ માનવામાં યી દરકન છે કે રજોહરણથી
મમાર્જનાજ કરવી; પણ વાંદણા સાથે રજોહરણનો મયવ નથી.

પૂર્વાચાર્યોં પણ દરેક ઢેકાણે રજોહરણથી મમાર્જનાજ
થતાથી છે.

દામ્ત્રલા તરીકે પંચાનકચૂર્ણિયા આ મમાને લખ્યું છે “કોઈ
પૂજે કે શું પોમદવાલાને રજોહરણ હોય? તેનું એ ઉત્તર છે કે હા,
હોય. જે માટે આવશ્યકચૂર્ણિકારે સામાયિકની સામાચારી કહેનાં
પક્ષાં કહ્યું છે કે માધુ પામે રહેલું વચારાનું રજોહરણ માગીને શ્રા-
વક મમાર્જના કરે. કદાચ તે ન હોય તો પોતના (વચ્ચના) છે-
દાવદેજ મમાર્જે.”

કોઈ ધોલશે કે ત્યારે તમારા માનવા પ્રમાણે પણ વસ્ત્રાંચલથી પ્રમાર્જનાજ કરવી ઠેરશે પણ હવે વાંદળા ગાવડે દેવા ઠેરાવશે તેને એ ઉત્તર છે કે મૂત્રમાં કણું છે કે “પાંચ અભિગમે કરીને સામા જ-
હને વાંદે” તેથી વાંદળા ઉત્તરામંગવડેજ સિદ્ધ થાય છે.

હાં કોઈ કદેશે કે ચૂર્ણમાં જે પોત શબ્દ છે તેનો અર્થ અમે મોપતી કરશું. તેને જાણવાનું છે કે આગમમાં કયે સ્થળે મોપતી માટે પુત્તિ શબ્દજ વાપરેલ દેખાય છે, પણ પોત શબ્દ વાપરેલ નથી. કિંતુ સિદ્ધાંતમાં ઠેકાણે ઠેકાણે પોત શબ્દ સામાન્ય કપડાના અર્થેજ વાપરેલ છે માટે પોત શબ્દનો અર્થ મોપતી થઈ શકે નહિ.

(વાંદળા.)

કાન્ધ ૪ થીમાં આલોચના નહિ વાંદવાનું લખેલ છે ત્યાં “વાંદવા” વચ્ચે “દ્વાદશાવર્તવાંદળાવડે વાંદવા” એમજ સમજવું. કેમકે એજ ગ્રંથમાં તથા ગ્રંથાંતર દ્વાદશાવર્ત વાંદળાના સ્થળે સ્પષ્ટ રીતે “વંદદ” શબ્દ વાપરેલ દેખાય છે.

(વા શબ્દનો અર્થ.)

કોઈ વૃત્તે કે કાન્ધ ૬ ટીમાં લખ્યું છે કે “સાધુ કે ચૈત્યના અભાવે પાંમદશાળામાં કે ઘરેજ સામાયિક વા આવશ્યક કરે.” હાં વા શબ્દનો અર્થ શું કરવો? તેને એ ઉત્તર છે કે સાધુ વાસે કે ચૈત્યમાં જઈ આવશ્યક કામયાની વિધિમાં મુખ્ય તપાવત એજ દેખાય છે કે સાધુ કે ચૈત્યના યોગે ઘરંથી સામાયિક ડચરી સાં જઈ શેષ આવશ્યક કાં અને પાંમદશાળા કે ઘરે એકજ ઠેકાણે રહી સામાયિક તથા આવશ્યક કરે. આ રીતનો સંબંધ વિચારનાં વા શબ્દ વિકલ્પાર્થી નહિ પણ સમુદાયાર્થીજ રહેલ છે, તેથી તેનો “તથા” એવો અર્થ થાય છે.

આગમમાં ઘીના પણ ઘના સ્થાને વા શબ્દ સમુચ્ચયાર્થી પ્રતિ-
ષ્ઠ છે. તેમકે ઉપ વ્રતના ઉચારમાં આવે છે કે “મૂત્ર વા વાદર,
મસ વા સ્વાચર.” इहां वापरेलो वा शब्द समुच्चयार्थीज છે.

ઘલી એ છઠી કલમ પેટે એ વિચારવાનું છે કે એ કલમમાં આ-
ગલ ઘતાવેલ વિધિનોજ અતિદેશ કરવામાં આવ્યો છે. અને આ-
ગલ ઘતાવેલ વિધિમાં નો મામાયિક તથા આવશ્યક એ ઘણેની
ભેળી એકજ વિધિ વર્ણવી છે, જૂદી જૂદી વિધિ કહી નથી. ત્યારે
વા શબ્દ વિકલ્પાર્થી ગણિયે નો અતિદેશવડે જૂદી વિધિ કહી આવે.
માટે इहां वा शब्द विकल्पार्थी घंज નહિ.

(પટિકમણુ ને ઝું.)

કલમ નવમીમાં “ઋદ્ધિપાત્રશ્રાવક સામાયિક કરી પ્રતિક્રાંત
થઈ વાંદીને મળે” એમ લખેલ હોવાથી કેટલાક વાંલે છે કે इहां
પ્રતિક્રાંત શબ્દ હોવાથી “વાંદિતુ” મૂત્રવડે પટિકમણું કરવું સા-
વિત થાય છે. પણ એ કથન પણ અયુક્ત છે. કેમકે ચૂર્ણિકારે પ-
હેલાં સાધારણ શ્રાવકને આમરી જે પટિકમણું લખ્યું છે તેજ इहां
ઋદ્ધિપાત્ર માટે પણ ઘટે. હવે સાધારણ શ્રાવકના માટે એમ લ-
ખ્યું છે જે “આન્ડાંને વાંદે” (પટલે કે ઈરિયાવહીથી આલોવીને
વાંદે) એથી इहां પ્રતિક્રાંત શબ્દની પણ એવીજ વ્યાખ્યા કરવી
કે ઈરિયાવહી પાંડકમે. આ અર્થ અમારી માનિકલ્પનાએ કરીયે
છીયે એમ પણ નથી, કેમકે અમયદેવમૂર્તિ પચાશકની ટીકામાં
એ વાચત એવોજ અર્થ કર્યો છે.

(પ્રાવારક શબ્દનો અર્થ.)

કલમ ૧૦ મીમાં સામાયિકમાં કુંડલાદિકના સાથે પ્રાવારક
પણ ઉતારવાનું લખ્યું છે ત્યાં પ્રાવારક શબ્દે સામાન્યપણે ઘસ

मात्र नहि लेवुं किंतु जे मुश्केलीए पढिलेही प्रकाय एवं वस्त्र होय तेज समजवुं. केमके निशीषचूर्णिमां पल्हावि, फोपव, मानारक, नवतक, तथा ददमाळि ए पांच वस्त्रो दुष्पढिलेह तरीके लख्यां छे.

अगर प्रावारक शब्दे सामान्यपणे वस्त्र माप्रज लेशो तो कुं-
डलादिकनी माफक सामायिकवंतने कोइ पण वस्त्र लेवुं घटने नहि,
पण तेम तो छे नहि. केमके सामायिकवाळा पण अनुज्ञा मागी
जोइतुं वस्त्र लइ शके छे.

बळी चूर्णिमां पाठांतरे प्रावारकादि शब्द छे तां प्रावार शब्दे
उत्तरमाही लेशो तो आदिशब्दे पहेरणनुं वस्त्र मूकवुं पडजे. परंतु
प्रावारक शब्दे दुष्पढिलेह वस्त्रनी व्याख्या करीये तो चूर्णिमां प्रा-
वारक वगेरा पांच प्रकारना दुष्पढिलेह वस्त्र कोहेल होवाथी आ-
दि शब्द पण घटी शकं छे

बळी तमे श्रावकने देग सामायिक करतां पण उत्तरवस्त्र नि-
वेधो छो तो पोने सर्वसामायिक कर्मां छतां ते कां राखो छो ?

तेमज प्रावारक शब्दे जो उत्तरवस्त्रज लेशो तो कुंडलादिना
मुजव श्राविकाए पण सामायिकमां ते उतारवुं पडजे. कारण के
एम तो वयां कोहेलुं नथी के "श्रावके प्रावारक उतारवुं पण श्रा-
विकाए नहि उतारवुं "

माटे प्रावारक शब्द दुष्पढिलेह वस्त्रनीज व्याख्या करची जो-
इये केमके ते श्रावक श्राविका ए वस्त्रेमां सगळी रीते घटी शके छे.

(पचखाण.)

बळी चूर्णिना पाठमां पचखाणनी वान जो के खुल्ली नथी
जणावी, तोपण विधिवादे तथा चर्चितानुवादे श्रावक पचखाण
करवानां अधिकारी देखानां होवाथी, तथा चूर्णिमां पण आवश्यक
शब्दे प्रस्तावना करतां छण आवश्यक प्रस्तुत थयाथी श्रावके प-

पचखाण पण करवुं जोइये.

जुओ एज चूर्णिमां अन्यस्थले कहुं छे के कैत एवुं घरनुं नाम होवाथी संकेत पचखाण ते गृहस्थना पचखाण जाणवा. अथवा पचखाण पूरुं धर्ता पण जयां लगी अमुक चिह्न कायम होय त्यां सूधी नहि जवुं एम संकेत करवो ते संकेत पचखाण.

अंगुष्ठश्रावक पोरमी लइ येनरे जतो हतो. त्यांथी पाहुं आवर्ता रसोइने तैयार धर्ता बार होय तो अपचखाणी नहि रहेवा साहं तेठलो पधत अंगुठो याली वेशनो.

एन्द्रकाक्षनी उत्पत्तिमां यान आवे छे के एक श्राविका मिध्यादष्टिने परणावयामां आवी ते त्या माने आवश्यक करती अने पचखाण लेती.

माटे इहां विधिमां जो के पचखाण नथी तोपण स्थर्जातरथी ते आवेज छे.

[अल्पविधि छे तो शुं थयुं?]

इहां कोई बाल्ये के आ आवश्यकनी विधि तो बहु थोड़ीज छे माटे तेमां केम आस्था आं. नेने ए उजर छे के ए विधि थोड़ी छतां पण जेटली छे तेठली श्रुतधरोए कहल होवार्था प्रमाणभूतज छे.

बली तमे जो ए कर्मां अधिक विधि सूत्र, निर्युक्ति, भाष्य, चूर्णि, वृत्ति तथा टिप्पनकना अक्षरे श्रावक माटे मिद्ध करी आपो तो ते पण अमे मान्य करीशुं इहां कोई अमने खोटा दृठ नथी.

बली इहां थोडासाझानी चिंता करवी घटेज नहि. किंतु पूर्व-श्रुतधरोए जे जेटलुं भारुयुं होय ते आगम प्रमाणे तेठलुं निःशंकपणे करतां थकां लज्जस्थ आराधक थाय छे बाकी स्वबुद्धि हीन के अधिक करता तां दोषज थाय. माटे सिद्धांतमां कहेली क्रियाज श्रद्धावी तथा कर्मां घटे छे.

ચૂંઈના પાઠની કલ્પ પેલીમાં ચાર ટેકાણે મામાયિક કરતાં નિયમા આવશ્યક કરવાનું હર્યું છે અને પાંચમા નવરાત્રવાળા સ્વેતરસ્યા ઘોરા સ્પર્શ માટે એમ છે જે ત્યાં કોઈ બેલા સંપૂર્ણ પડાવશ્યક પણ થઈ શકે ને કોઈ બેલા કેવલ સામાયિક પણ થાય. જે પૃષ્ઠી રીતે કે ત્યાં પોતાને વધુ વસ્તુ રહેવાનું હોય ને મૃતિ પણ જીવજંતુરોહિત, ગરબડરોહિત, સ્ત્રી ઘોરાની આવમાય રહિત મોક-લામવાળી, અગ્નિની જોતથી રહિત, તથા મિધ્યાદાદિ દુઃસ્થથી મોકલો હોય તો ત્યાં પડાવશ્યક પણ થઈ શકે. બીજી કોઈ કારણ વિશેષે મામાયિક નહિ લેતાં ફક્ત શેષ આવશ્યક પણ કરાય છે. અને જો ત્યાં મિધ્યાદાદિ દુઃસ્થો હાજર હોય તો કેવલ સામાયિક છડી નોકર્યાલીજ ફેરવાય છે.

કોઈ પૂછશે કે દમિયાવદી પદિકમ્પા યિના નોકાર કેમ જ-પાય? તેને એ ઉત્તર છે કે શાસ્ત્રમાં કહ્યું છે કે એક અજ્ઞાણ ગો-વાલ નોકાર ગણતો થકો તેના પ્રમાણે ચંપાનગરીમાં દુર્દર્શન શેઠ થયો. તથા નિશીયર્ણિમાં કહ્યું છે કે અનુમેષ્ઠા (ધિનના) મર્ચ ટેકાણે અવિરુદ્ધ છે.

ત્રિચાર ૧૧૨ મો.

(ચોમાસી તથા પાંચી પૂનમનીજ છે.)

પ્રશ્ન:—પાંચી તથા ચોમાસી ચાંદશની કાં નથી કરતા?

ઉત્તર:—ભાગમમાં પાંચી અને ચોમાસી પૂનમનીજ કહેલી છે. તેના દાખલા.

(૧) પર્યુષણકલ્પમાં કહ્યું છે કે આપાદી પૂનમે ચોમાસું કરવા લાયક સેવમાં જડ ચોમાસી પદિકમણું કરવું.

(૨) કલ્પચૂર્ણમાં પાને ૧૪૨ મધ્યે કઠું છે કે ઘ્યાઘાત ન હોય તો કાર્ત્તિક ચોમાસું પૂર્ણ કરીને માગશરની પડવેના દિને વિહાર કરવો અને ઘ્યાઘાત હોય તો તો આગલ કે પાછલ પળ વિહાર કરી શકાય.

(૩) નિશીયચૂર્ણમાં કઠું છે કે ઉત્તરે એક ક્ષેત્રમાં આપાઢી પૂનમે ચોમાસું થાપી કાર્ત્તિકી પૂનમે ચોમાસું પૂર્ણ કરી માગશરની પડવેનો વિહાર કરવો. અને અવવાદે માગમર વિદિ દશમ સૂધી પળ રહી શકાય છે.

(૪) ઘ્વાજ સાંજ લઘ્યું છે કે કાર્ત્તિકી પૂનમે ચોમાસું પૂર્ણ કરી માગશરની પડવેના દહાડે વિહાર કરવો પૃથ્વે કે ચાર માસ પૂરા થતાં પમે વિહાર થઈ શકે તેમ હોય તો ચોથી પડવે આવતાં અવશ્ય વિહાર કરવો.

(૫) સાંજ ત્રીજે સ્થળે લઘ્યું છે જે વર્ષાકાલ યોગ્ય ક્ષેત્રમાં આપાઢી પૂનમે ચોમાસું પઢિકમી પાછું કાર્ત્તિકી પૂનમે પણ પઢિકમીને પડવેના દહાડે ઘ્વાજે ક્ષેત્રે જઈ પારણું કરવું.

(૬) ત્યાંજ ચોથે સ્થળે લઘ્યું છે જે આપાઢી પૂનમે ચોમાસું પઢિકમી યોગ્ય ક્ષેત્રમાં ચોમાસું રહે. અને કાર્ત્તિકી પૂનમે ચોમાસું પઢિકમી પડવેના વીજા સ્થળે પારણું કરે.

(૭) પાંચમે સ્થળે કઠું છે જે વર્ષાકાલ એક ક્ષેત્રે રહેતાં કાર્ત્તિક ચોમાસાની પડવેના દિને અવશ્ય વિહાર કરવો.

(૮) છઠે સ્થળે કઠું છે જે વર્ષાક્ષેત્રમાં ચાર માસ નિર્ધિગ્નપળે રહી કાર્ત્તિક ચોમાસું પઢિકમી માગશરની પડવેના દિને વિહાર કરવો. તેમ ન કરે તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે.

એમ પૂનમના દિને ચોમાસું કરવાની આઠ ટુંડીઓ લસી છે તથા ૫ વાવતમાં વીજી પણ ઘળી ટુંડીઓ રહેલ છે.

(પાશિક.)

પાશિકચૂર્ણિમાં કહ્યું છે કે “દરરોજ વિગુદ્ધિ કરતાં છતાં પણ પક્ષાંત આવતાં વિશેષ પાટિકમણું કરવું.” એ વચનથી પાસી-પાટિકમણું પક્ષના અંતેજ કરવું મિદ્ધ થાય છે.

હવે પક્ષનાં અંત ડ્યોતિષ્કરંદાદિકમાં પનરપી તિથિપૂજા કર્યું છે. માટે પાશિક પણ તેજ દ્વાદે કરવું પટે છે.

ચંડી દશાશ્રુતસ્કંધચૂર્ણિ, વ્યવહારચૂર્ણિ, પાશિકચૂર્ણિ, પાશિકકૃત્તિ, નથા આવશ્યકાટિપ્પનક એ પાંચે ગ્રંથોમાં પાસીથી ચૌદશ જુદીજ કહી છે. તેના દાખલા.

(૧-૨) દશાશ્રુતસ્કંધ નથા વ્યવહારચૂર્ણિમાં “પાશિક નથા પૌષિક દિનામાં નથા કરવું કરાવવું” એ વાક્યની વ્યાખ્યામાં લખ્યું છે કે પાશિક પૃથ્વે અર્ધમાસપર્વ, અને પૌષિક પૃથ્વે આઠમ વંગરા પર્વ.

(૩) પાશિકગૃપ્તની ચૂર્ણિમાં પણ “દિવસ, પૌષધ, તથા પક્ષ વ્યાંતક્રમ્યાં” એ ગૃપ્ત ઉપર વ્યાખ્યા કરતાં ચૂર્ણિકારે “પૌષધ પૃથ્વે આઠમચંદ્રદશનો વપવાસ કરવો” એવો અર્થ લખતાં પાંચદ શબ્દથીજ ચૌદશ લીધી છે, પણ પક્ષ શબ્દથી નથી લીધી.

(૪-૫) પાશિકગૃપ્તની ટીકા તથા આવશ્યકના ટિપ્પનકમાં પણ પરી વ્યાખ્યા કરી છે કે “પૌષધ તે પર્વરૂપ દિવસ અને પક્ષ તે અર્ધમાસરૂપ.”

ચંડી મામની મમાત્તિ પણ પૂનમેજ થાય છે. કારણ કે ત્રિ-લીપચૂર્ણિમાં કહ્યું છે કે સાધુઓ પોંમાંતું વ્રત થતા પણ વાગ્જ-વરો વધુ મુદત તો રહે તો ત્યાં જે મહિનાનાં મદનના દરમ્યાન કોઈ વગ શોભે તો તે નાદિ મેતાં જે માસ પૂર્ણ થયા વડે વાંદવા દે

યે માત્ર પોસની પુનમે પૂજા ગાય છે. માટે ડ્યાં ચોમાધું કર્યું હોય ત્યાં માવવિદિ એકમથી વરા પ્રદાન કરવા.

ઘઝી ત્યાંજ સ્થળાંતરે લક્ષ્યું છે કે ચંદ્રમામનો દાવલો તે એ કે શ્રાવણ વિદિ ૧ થી શ્રાવણ સુદિ ૧૫ મૂખી એક મામ થાય.

ઘઝી એક ટુંડીમાં “દિવસ, પોમટ, તથા પક્ષ વ્યતિક્રમ્પો” એ ધાવપ ઉપર લક્ષ્યું છે કે દિવસ તે દિન, પોમટ તે આઠમ ચૌદશનો ઉપવાસ કરવો, અને પક્ષ તે અર્ધમામ.” એ ટુંડી પણ તપાસવા લાયક છે.

હમણાના આચાર્યોએ પણ આગમના અભિપ્રાયે પાંચવી પૂનમનીજ પાની છે. તુઓ ઠાળાપકરણના ટાંનમાં કહ્યું છે કે “કાલિકાચાર્યે કારણે કરીને ચાંચની પૂનમના ચલાવા અને મમસ્તસંયે તે માન્ય કરી. તેના યાંયે પાંચવી પણ ચૌદશની આગમદ. નહિ તો આગમમાં તો પૂનમના છે.”

હવે કોઈ કહેશે કે જે વેળાજ કાલિકાચાર્યે પાંચમી ચાંચની પર્યુપણા કરી તે વેળાજ પૂનમની ચાદશ પામ્યા એક છે તેને એ ઉત્તર છે કે એ વાત ખમ નવા કારણ કે પર્યુપણાકલ્પમાં કહ્યું છે કે “આર્ય કાલિકાચાર્યે કારણયા ચાન નકાતા, ચાન નજ વધા સાધુઓમાં ક્લ્યાતિ પામી.” એમ પર્યુપણા વાચનજ કહા ચર્ચા છે. યાકી પાંચીની કંઈ પણ વાત નવા ઘઝી ઠાળાપકરણના ટીકાકારે પણ એમજ કહ્યું છે કે “તેના યાંયે પામ્યા ચાદશના આ ચરાઈ પણ એમ નર્થા કહ્યું કે “કાલિકાચાર્યે પાંચવી પણ ચૌદશની આણી.”

ઘઝી લોકમાં પણ પક્ષનું એવું પૂનમેજ થાય છે. કારણ કે એક કાવ્યમાં કહ્યું છે કે “હે કોના, તું પક્ષના અને યુલ્હી અગાસીપર મૂશ મા. કેમકે નહિ તો કદાચ તારા મનોહર, ગોઝ,

અને પૂર્ણ મુગનંદ્રને આપનેમ મટકનો મૂલેભો શદ્દ અને પ્રામ કરી
જશે. માટે તારે ઘરના અંદર અંધારામાં પડાને રાખ્યા કરશો.”

(૧૭૭૮૫૮૬)

વિચાર ૧૧૩ મો.

(ધોમાતા વાવત શંકા સમાધાન.)

પ્રશ્ન:—કરપધાપ્યની સામાન્ય તથા વિશેષચૂંણિમાં પ્રીતિ
ઉદ્દેશમાં કર્યું છે કે “જો સીધાલ વાપમ હોય, અથવા વર્ષાદ પ-
ર્યા કરતો હોય તો તે કારણે માગમર વિદિ દશમ મૂખી પણ
સાધુઓ એક સેત્રે સ્થિત રહે છે. પણ તે કારણ નહિ હોય તો તો
કાર્તિકી પૂનમેજ નીકલવું” આ ઉપરથી ધોમાતીપદિકમણું પૌ-
દશનું કેમ નહિ આવે ?

ઉત્તર:—એજ ચૂંણિકારોએ પાઠ પઠી તરતજ પાંચમી તથા
સાતમી ગાથામાં, તથા પહેલા ઉદ્દેશમાં પૂનમનુંજ ધોમાતી પદિ-
કમણું કર્યું છે તેના દાખલા:—

પાંચમી ગાથામાં એ વાત છે કે (ભાટવા છુદિ પાંચમ પઠી)
મુનિનો સ્થિરચામ જઘન્યપદે મિતેર દહાદા. મધ્યમપદે ઝેલી,
નેત્રુ કે એકમોદશ દિન. અને માગમર આવતાં પણ દૃષ્ટિ વરસ્યાજ
કરતી હોય તો ઉન્કૃષ્ટું એકમોત્રીત દિન પણ થાય છે.

આ પ્રમંભે સામાન્યચૂંણિમાં મિતેર દિન વાવત સુલાઓ ક-
રતાં એમ લખ્યું છે જે પચામ દહાડે પમૂમણ કરી કાર્તિક પૂનમે
પદિકમી વીજે દિવસે વિહાર કરતાં મિતેર દિવસ થાય છે.

વિશેષચૂંણિમાં વધુ સુલાઓ કર્યો છે જે પચાશ દહાડા દીઠ-
ના રહી મળેલા સેત્રમાં ભાટરવા મુદિ પાંચમે પજામણ કરી કાર્તિક-
કી પૂનમે પદિકર્મને વીજે દિને વિહાર કરતાં મિતેર દહાડા થયા.

सामान्यपणे प्राह्णाने वांदणा कथा छे.

“सर्व साध्वीओए साधुओंने कृतिकर्म करवुं. केमके सर्व जि-
नोना तीर्थमां पुरुष प्रधान गणाय छे.” (पंचकल्प)

“कृतिकर्म वे प्रकारनुं थाय छे, एक अभ्युत्थान तथा बीजं
वंदन. ए वझे प्रकारनुं कृतिकर्म साधुए यथायोग्यपणे करवुं. तथा
साध्वीओए आजना दीक्षित साधुने पण कृतिकर्म करवुं.” (नि.सू.)

“साधु तथा साध्वीओए पोतामां जे रत्नाधिक होय तेने कृ-
तिकर्म करवुं कल्पे.” (गृहकल्प.)

“संयमश्रेणिनी मांहे जे रहेला होय तेमने कृतिकर्म करवुं,
माकी श्रेणि बाहेर गहेलाने नहि कम्बुं त्या पामन्यो, उसश्रो,
कुशीलो, तथा गृहस्थ ए चार नियमा श्रेणि बढार समजवा.”
(गृहकल्पभाष्य.)

“सो वर्षनी दीक्षित आयाए आजना दीक्षित साधुने अभि-
गमन, वंदन, तथा नमन कम्बुं द्वादशवर्षवंदन ते द्वादशावर्षवंदन व-
गेरा लेवुं.” (उपदेशमाला तथा तेना टीका.)

(चग्गिनानुवादना टाग्वला.)

धरितानुवादे पण सर्वथांत भान रादणादेवाना टाग्वला पुनः छे.

आवडपकचूर्णिमा लग्गुं छे के नांमनाथ ममोमरता अहारे
हजार साधुओंने वांदवानो इरादो राणी वामुदेव पछवा त्याग्यो
के हे स्वामिन, हूं साधुओंने कये वादणं वांदूं! भगवान बोल्या
के शुं तुं एम पछे छे के द्रव्यवदनया वादु के भाववदनधी! त्वारे
वामुदेव बोल्या के जेनावदं तमे वंदाओ ने हूं पछूं छूं. भगवान्
बोल्या के ने तो भाववंदन छे ने माधर्जी वामुदेवे सर्वे साधुओ
द्वादशावर्षवांदणे वांथा

बडी एज चूर्णिमां दह्मआवरुनी वानमां पण सर्व साधुना
वांदणा कहेला छे. तथा शीतलाचार्ये प्राह्णना तर्काके आवेल्य चारे

ભાગેજાને વાંદના કર્યા છે.

(શંકા સમાધાન.)

કોઈ ચોલ્લજે કે આવશ્યકનિર્ણયક્રિયામાં લક્ષ્યું છે જે “આચાર્ય, હપાધ્યાય, પ્રવર્તક, સ્થાવિર, તથા ગણાવચ્છેદકને વાંદના દેવા.” માટે એ પાંચનેજ વાંદના દઈ શકાય. તેને એ હત્તર છે કે એ ગાથા ચંદ્ર સામાન્યપણે વાંદવા યોગ્ય પટલાજ છે એવો નિયમ પાટવા નથી, કિંતુ આચાર્યાદિક પાંચ જો અભ્યપર્યાયવાળા હોય તોપણ તેઓ વાંદવા યોગ્ય છે એમ યતાવતા અર્થે રહેલી છે. કારણ કે એ ગાથા ઉપર ચૂર્ણકાર તથા ટીકાકાર વ્યાખ્યા ચલાવતાં મળે છે કે એ આચાર્યાદિક પાંચ અવમાનિક હોય પટલે કે પોતાથી હીનપર્યાયવાળા હોય તોપણ તેમને વાંદવા.

માટે ઉપરના અનેક પુગવાથી મિદ્ધ થાય છે કે મર્ચ માધુ-ઓને પણ દ્વાદશાવર્તવાંદના આવશ્ય.

ૐૐૐૐૐ

વિચાર ૧૧૫ મો.

(યોજું વાંદણું પાદપતિનજ દેવું.)

વાંદણામાં યોજું વાંદણું પાદપતિન રહીનેમ દેવું. તેના પુરાવા નીચે મુજબ છે.

“પેતું વાંદણું દદ ત્યાજ કંઠી અર્ધી કાયા નમાચીને વાંદના મૂઝ હણયું માત્ર દદાં પટલો વિશેષ છે કે “આવસ્મિવાર્” એ પદ નાદ ચોલ્લાં “શ્યામેષિ શ્વમામર્ણો” દસાદિ મૂઝ પાદપતિન રહીનેત દોલવા. (પદાવશ્યકહનિ.)

“એવ વાંદાંને કંઠી થે દાથે રજોદરણ ગમી અર્ધી કાયા નમાચીને પોતાના શોષ આચોવે.” (ભાવશ્યક નિર્ણય.)

“પામ વિનયથી ચિકરણ શુદ્ધ જીવિકર્મ કરીને વાંદી કંઠી-

(१)

साम

नोन

पंदन

साध

विका

याकी

कुशी

गमन

गेरा

चरि

हजार

के

के

वाम

शेरा

दाद

बाद

(१८८)

भारती भाषांतर

ने वे हाथे रजोहरण राखी अर्थात् काया नमावी जे रखाधिक
ने मयन भाषात जेम गुरु मांपडे तेम, वयने संवेगे, भाषा
जोरीने पोशनी विद्युद्धिना निमित्ते पूर्वोचिनि दोष आलोवे
(पांखीद्वय मीका)

ए रीने विनय मांचकी ऊडीने जे रखाधिक होय ते वे
रजोहरण नई काया नमावेक राखी जेम गुरु मांपडे तेम
ने मयन भाषात पूर्वोचिनि दोष आलोवे. (भाव-वृत्ति)

दादभावनं कृतिर्कर्म करो पादपतिन रजो यको मलद
मति पापी चीनवे. (जीवकला सुख)

विचार ११६ नो.

। श्री. जोर उभा म्हणिजे वांदवुं.)

अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि
अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि

अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि

अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि

अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि

अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि

अर्थ — तया नया आविकाथो उभा रही केव वरि

વિચાર ૧૧૭ મો.

(અઠાદ વાવત.)

મથ્ન:—અપદેશપાઝામાં કણું છે જે “ સંવચ્છરી, ચોમામા; તથા અઠાદ તિથિઓમાં વિશેષ આદરથી જિનપૂજાદિ ધર્મકરણી કરવી.” એમ ત્યાં અઠાદની તિથિઓ જૂદી લીધી છે, છતાં તમે આમુ અને ચંચની શાશ્વતી અઠાદયો કેમ નથી માનના. ?

ઉત્તર:—એ અઠાદયો મૂત્રમાં શાશ્વતીપણે તો દૂર રહી પણ નામ માત્રે પણ નથી દેખાતી; માટે કેમ માનીએ

ચલી અપદેશપાઝાની ટીકામાં પણ પગાધાનો પૂવો અર્થ કરેલ છે કે “અષ્ટાદિકા ઇટલે ચૈત્રાદિકની યાત્રાઓ તથા તિથિઓ તે સૌદશ ઘોળ” એમ ટીકાકારે પણ અષ્ટાદિકા ઇટલે ચૈત્રાદિકની યાત્રાઓ ઇટલુંજ કણું છે પણ આઠમથી માંડીને પૂનમ સુધી એમ નથી કણું તથા આમુની અઠાદનું તો નામજ નથી લીધું. અને જે ચૈત્રાદિકની યાત્રાઓ કહી ને એ કારણે કે ભૌતિક તથા લોકોત્તરમાં ચૈત્ર અને વૈશાખમાં જ યાત્રાઓ પ્રવર્તે છે.

પણી શાશ્વતી અઠાદયો તો આગમમાં ચામ્ન કહી છે. તેનો પુરાવો.

ત્રીવાધિગમમાં લ્લરયું છે જે “તે ગિટ્ટાયતનોમાં યજ્ઞા મહન-પતિ, યાજ્ઞવંતર, ડ્યોતિપી, તથા વૈમાનિક દેવો ચોમામાની પદ્ધતિના દિવસોમાં તથા સંવચ્છરીમાં તથા વીજા અનેક જિનકલ્યાણિક ઘેરેરા વાર્ષોમાં એકઠા મઝી આનંદથી રમના થતા અઠાદ રૂપ સરામાંદમાઓ કરતા રહી મુગ્ધચેનથી વિચરે છે.”

આ રીતે કેટલાક વિષય વિચારોના મથ્નોત્તરની પદ્ધતિરૂપ જાતપાંદિકા નામે ગ્રંથ પૂર્ણ થયો.

- (१.१) संध्याकालधी आगळ पाछळ पण पूजा थई शकें. (वृ. ६४)
 (१.२) आरती के मंगळ दीवो न करवो.
 (१.३) माळोद्वयादन न करवुं.
 (१.४) व्रण धुइथीज चैस साधुए बांदवा. .. (वृ. १५)
 (१.५) छत्रिष धुइ नहि कहेवी. (वृ. १६)
 (१.६) श्रावके चैत्यवंदन देवता माफक करवुं. (वृ. १७)
 (१.७) शक्रस्तवना पदोनो विचार. .. (वृ. १८)
 (१.८) साधुए पर्वदिनेज चैत्यमां जवुं. ... (वृ. १९)
 (१.९) साधुना मतिक्रमणनो विचार.
 (२.०) साधुनुं गम्पकत्व. (वृ. २०)
 (२.१) श्रावके स्थापनाचार्य न करवो. ... (वृ. २१)
 (२.२) नोकारमां होइमंगलं कहेवुं. ... (वृ. २२)
 (२.३) साधुने एक स्वमासमणेज बांदवुं. ... (वृ. २३)
 (२.४) श्रावके वस्त्रांचळ राखवुं. ... (वृ. २४)
 (२.५) वे संध्यामांज सामायिक करवुं. ... (वृ. २५)
 (२.६) श्रावकना पडावइपक टंडकनी अवचरि. (वृ. २६)
 (२.७) श्रावकने आलोचना दई शकाय. ... (वृ. २७)
 (२.८) श्रावक छजीवणी मूर्धी भजे. ... (वृ. २८)
 (२.९) श्रावक आवश्यकनिर्युक्ति तथा आलारायणे. (वृ. २९)
 (३.०) श्रावक आवश्यक चृणि वगेरा भजे. ... (वृ. ३०)
 (३.१) बांदणा मर्व साधुने दई शकाय. ... (वृ. ३१)
 (३.२) वीजुं बांदणुं पादपतित देवुं. ... (वृ. ३२)
 (३.३) रीओण ऊभे ऊभे बांदवुं ... (वृ. ३३)
 (३.४) पोमट पर्वदिनेज करवो अने मर्वपौषध न करवो. (वृ. ३४)
 (३.५) चौपर्वानो विचार

- (३६) उदयिकतिथि नाहि लेवी. ... (वृ. ८१)
 (३७) संवच्छरी आपादी पूतमनहि पण भाद्रसेन करवी. ... (वृ. ८२)
 (३८) अधिक मामे बीसापजूसन करवी. ... (वृ. ८३)
 (३९) पांसी पूतमनी करवी. ... (वृ. ११२)
 (४०) भिस्ताण जतांज उपयोग करवो. ... (वृ. ७२)
 (४१) वहिर्भूमिण गमे त्वारे जइ शकाय छे. ... (वृ. २४)
 (४२) मुनिण पग न पखालवा. ... (वृ. ६८)
 (४३) कादवथी खरडेला पग पादलेखनीधी शाक करवा. (वृ. ६९)
 (४४) पात्रानो विचार. ... (वृ. ३२-५५)
 (४५) मलंग (फळ) लेवानो विचार. ... (वृ. ९४-९५)
 (४६) कारणे ओमटनी गंनिधि करी शकाय छे. (वृ. ५९)
 (४७) कल्याणिकनप नाहि करवुं. ... (वृ. ३७)
 (४८) उपधान के माळारोपण न करवुं. ... (वृ. ९६)
 (४९) अशठाचरणानो विचार. ... (वृ. १०२)
 (५०) जिनाशा प्रमाण करवी. ... (वृ. १०१)
 (५१) आमु चंद्रनी अठाइ न करवी. ... (वृ. ११७)
 (५२) पोताना गच्छनो संमदाय. ... (वृ. १०६)

(आ शतपदी विचारोमां ४५ विचारो तो दृष्ट शतपदीनाज
 लीधेला छे. बाकी ७ विचार नवा छे ते आ प्रमाणे:—)

- शतरभेदी पूजा विचार. ... (९)
 पुस्तक पूजा विचार. ... (१०)
 आग्नी मंगळ दीया विचार. ... (१२)
 माळोदयादन विचार. ... (१३)

साधु प्रातिक्रमण विचार.....					(१९)
चतुर्वर्षी विचार.....					(२०)
औदायिकतिथि विचार.....					(२३)

(हवे ए वावन विचारोमां जे जे विना वृद्धत् शतपदीमां आवेली विनाथी अधिक देखवामां आवी छे ते ते इहां लखवामां आवशे)

विचार १ लो.

- (१) साहय्यालकमां मोटी बसहीमां मपरिकर प्रतिमा हनी.
- (२) "सबुलोए अग्निंत चेइयाणं" ए वचनथी मपरिकर अपरि-
कर बस प्रतिमा बांदवी.
- (३) मभावनीए गोशीर्षचंदननी प्रतिमा बांदी ते अपरिकरग हनी.

॥३७७॥

विचार ४ थो.

- (१) अंधारामां अजवाळा साहं दीवो करवो अने अंधाहं न होय
त्यारे शोभार्थ के मंगलार्थ दीवो कम्बानो निषेध नथी.

॥३७८॥

विचार ९ मां.

- (१) अष्टप्रकाशी पूजा न मानवी केमके मृपांभ तथा द्रौपदीना
अधिकारे ते नथी कही. किन्तु त्यां मंगम्भेदीन कही छे
माटे तेज करवी

॥३७९॥

विचार १२ मो.

- (१) आग्नी के मंगलदीवो नहि करवो केमके सिद्धांतमां पूजा-
ना मविस्मर वर्णनमां वण ते चालेल नथी.

- (૨) ચ્હી જે “મેહની ચૂલિકા ડપર પાંચે ઘર્ણના ફૂલોધી અંજ-
લિ ભરી લાલ દીવાની આરતી દેરી” એવો આલાવો
બોલાય છે તે સિદ્ધાંતમાં ક્યાંય દેસાતો નથી માટે માની
શકાય નહિ.
- (૩) સરસરગલ્લવાળા પળ મંગલદીવાના અવસરે એવું બોલે છે કે
“જો કે જિનના જન્મમહોત્સવમાં મેરુ ડપર દેરી એ દીવો ક-
રેલ નથી, તોપણ એ માંગલિક છે માટે શ્રાવકો કરે કારણ
કે એ અશટાચરણા છે.”
- (૪) એ ડપરથી જણાય છે કે ચૈત્રવાસિઓએ પોતાના નિર્વાહ
બગેરા માટે ચલિ નૈવેદ્ય, તથા આરતી વગેરા સર્વે ચલાવ્યા છે.

વિચાર ૧૩ મો.

- (૧) જિનના અંગધી ડતારેલ માળા શ્રાવકે પોતાના કંઠે પહેરતાં
તો ઘણા દોષ લાગે છે.
- (૧) દેવદ્રવ્યનાં ઉપભોગ થાય છે.
- (૨) જિનપર ચટવાથી અમૂલ્ય ઘણા ફૂલોનું મૂલ્ય કરાય છે.
- (૩) કંઠથી ધરતા ફૂલો પગથી દવાતાં આશાતના થાય છે.
- (૪) માળા ઘેચાતી લીધી પટલે નકરું દેતાં પુણ્ય પણ નથી થતું.
- (૨) અગર જો દેવદ્રવ્ય વધારવાનો જ આશય હોય તો એમ કરવું
પટે છે કે માળી પામેથી માળા છડ કાઢવામાં પરી “આ મા-
ળા ભગવાને ચઢે માટે જે વધુ મૂલ્ય આપે તેને મળે” એમ
બોલાતાં શ્રાવકો પોતાની શક્તિ પ્રમાણે દ્રવ્ય આપીને માળા
છડ મહોત્સવપૂર્વક દેવના કંઠે ઘઢાવે તો પૂર્વોક્ત દોષ ન
લાગે, પુણ્ય થાય અને દેવદ્રવ્યની પણ છલિ થાય.

વિચાર ૧૯ મો.

- (૧) સાધુના પાઠિકમળામાં આદિમાં ચૈત્યવંદન તથા અંતે નિત્યે ક્ષેત્રદેવતાદિકના કાઠસગ કરવા એમ આવશ્યકચૂર્ણિ તથા વીજા આગમોમાં કહેલ દેસાતું નથી માટે તેમ નથી કરતા. વાકી શેષવિધિ જેમ લાવી છે તેમજ કરાય છે.
- (૨) વ્યવહારચૂર્ણિમાં લખ્યું છે જે “જો ચૈત્યગૃહમાં રહેલા હોય તો સાંજે આવશ્યકથી પહેલાં અને સવારમાં આવશ્યક કર્મ પછી જો ચૈત્ય ન વાંદે તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે” इहां चैत्यમાં રહેલા માટેજ ચૈત્યવંદના કહી છે પણ સર્વ સ્થાળના માટે નથી કહી. વઝી આવશ્યકચૂર્ણિમાં પણ એમ કહ્યું છે જે “જો ચૈત્ય હોય તો વાંદે.”
- (૩) આવશ્યકનિર્યુક્તિમાં પાઠિકમળાને અંતે મિદ્ધસ્તુતિ પછી વાંદનાજ કહ્યા છે. અને ચૂર્ણિમાં પણ કહ્યું છે જે ત્રીજી થુદ કહી પટલે પછી પઢિલેહના કરવી.
- (૪) ઘઝી મુનિએ અંગુષ્ઠ, મુષ્ટિ, તથા મંઠી વગેરા મંકેતપચ્ચાણ વિશેષે કરવું. કેમકે આવશ્યકચૂર્ણિમાં કહ્યું છે કે સર્વ મંકે-તપચ્ચાણ મુનિએ પણ કરવા.

વિચાર ૨૦ મો.

આ મશ્નોત્તર “સાધુ સમ્યક્ત્વ વપારે અંગીકાર કરે છે” એ પાચતપર છે તે મોટી શતપદીમાં વિચારમાં અંતર્ભૂત લખ્યો છે.

વિચાર ૨૧ મો.

સ્થાપનાચાર્ય કાચન પ તન્વ છે કે મિદ્ધાંતમાં સ્થાપનાચાર્ય તથા ધાવાચાર્ય થસે મગટપણે કહેતા છે. માટે તેવો યોગ મળે તે મમાણે શુકની સામગ્રીમાં મથેં જિયાઓ કરવી. (તો ધાવાચાર્ય તે પ કે મનમાં શુકનો ભાવ આણવો.)

પણી જો મનમાં પેઠાટેલ શુકમાવસ્થા આચાર્યને સર્વથા અસ્વીકાર કરતો તો તમારા અભિમાયે પંચપરમેષ્ઠિઓની પણ સામે રહેલી પાંચ મૃતિઓ શિવાય નોકાર ગણવું પણ નિગલંબન થઈ પડશે.

માટે જો ધાવથી અગિદંતાદિકની ધાવના કપૂલ રાણીયે તો પ્રામાર્થિકે કે જ્વલાણેતર વગેરા સ્થળે પણ કરાતી ક્રિયા મફત ધાયછે.

પણી માસાદ્યુક કે સ્થાપનાચાર્ય આગલ ક્રિયા કરતાં વશે અગ્નિ વગેરાથી હેડળી થાય છે. પણ ભાવસ્થાપનાચાર્ય સાંચે ક્રિયા કરતા તે પણ નથી થતી.

વિચાર ૨૨ મો.

પ થદુ ચિનનીય ચાત છે કે કેટલાક સુવિદિતો પણ નોકાર નિર્ણયકિમાં છે વાત “દોઈ મંગલ” એવો ઉચાર કરી પાછા “દ્વદ મંગલ”જ લખના રહે છે.

વિચાર ૨૪ મો.

કોઈ કદાચ એમ કહે છે કે શ્રાવકને રજોદરણ તથા મુસલ-સ્ત્રિકાસ્થ સંપૂર્ણ ઝિંગ ન થાઓ. પણ એકલી મોપતી હોય તો શું છે ? તેણે જાણવું પડે છે કે રજોદરણ વિનાની એકલી મોપતીથી

તો કંઈ પગ કે મૂખિ પ્રમાર્જી શકાય નહિ. અને તેમ ન થતાં સંપૂર્ણ સંયમ રહે નહિ. એ કારણેજ અલ્પ ઉપધિવાળા જિનકલિને પગ ઉપરની કાયા પ્રમાર્જના તથા મુલ્લ ઢાંકવા અર્થે મોપતી અને નીચેની કાયા પ્રમાર્જના માટે રજોહરણ રાખવું કહેલ છે.

ઈહાં કોઈ કહેશે કે દારુદંડ ઇટલે પાદપોંછણું ઇટલે કે હમણા જેને ચઢવલું કહે છે તેનાવડે સંપૂર્ણ સંયમ રહી શકશે. તેને એ ઉત્તર છે કે એ ચઢવલું તો થોડા વસ્ત્રથીજ અને થોડાક ગચ્છમાંજ પ્રવર્ત્યું છે. કેમકે મલધારિગચ્છ, ઝકેશગચ્છ, સંઢેરગચ્છ તથા સરંતર વગેરા ઘણા મહોટા ગચ્છોમાં ચઢવલું નથી માનતા. અને તેઓ કહે છે કે “મોપતી સહિત ચઢવળાં રાખતાં રજોહરણની નકલ થપાથી સંપૂર્ણ સાધુલિંગની વિઠંવના થાય છે માટે તેમ કરવું શ્રાવકને અત્યંત અયુક્ત છે”

એ ઉપર તો કેટલાક પોતાને “ચઢવળાકંદકુદ્દાલ” એવું વિરુદ્ધ બોલાવે છે.

વઢી જે કેટલાકે ચઢવલું સ્વીકારેલ છે તે પણ ફક્ત શ્રાવકોને માટેજ સ્વીકાર્યું છે. પણ શ્રાવિકાઓને સ્વીકાર્યું નથી; ત્યારે શું શ્રાવિકાઓને પ્રમાર્જના નથી કરવી કે ?

કદાચ શ્રાવિકાઓને પણ ચઢવલું ઠેરાવશે તો છેદગ્રંથોમાં જે દોષો માટે સાધ્વીઓને રજોહરણની ગોઝ ઢાંડી રાખવી નિષેધી છે તે દોષો ત્યાગશે.

વઢી સં. ૧૨૦૫ વર્ષે પ્રખ્ય મહેદ્રમિદમૂરિષ્ શતપદી ગ્રંથ કર્યો તેથી તે કાલે જાં ચઢવલું પ્રવર્તનું હોત તો તેની ત્યાં ચર્ચા લલ્લવામાં આવત, તથા તે સમયના ઘીજા ગ્રંથોમાં પણ તેની ચર્ચા થાત, પણ તે તો ક્યાં દેખાતી નથી. માટે જણાય છે કે ચઢવલું થોડા કાલથીજ ચાલ્યું છે.

અને જ્ઞાનપદીમાં જે જૂઠિના. વચનથી શ્રાવકને ઔપગ્રહિક રજોહરણ ઠેરાવ્યું છે તે ચલ્લવલ્લું નહિ પણ મોરપીછનું દંડામણ મં-
ભવે છે. કેપકે નિશ્ચયસ્વરૂપ તથા તેના માપ્યમાં સાધુને દારુદંડમય પાદપોછળુંજ રાખવાની મનાઈ પાડી છે. માટે ચલ્લવલ્લું સાધુ પાસે
હોવું પડે નહિ. અને મુખ્ય રજોહરણ તો મુનિ અવગ્રહથી ઘાઠેર
કરે નહિ. માટે શ્રાવક જે સાધુ પાસેથી રજોહરણ માગે તે મોર-
પીછનું સમજવું. કારણ કે ઔપનિર્યુક્તિ વગેરામાં સાધુને મોરપીછ
રાખવી પણ કહેલ છે.

અગર એમ ન હોય તો કહો કયા ગચ્છમાં સાધુઓ ચલ્લવલ્લી
રાખે છે, અને ધર્મધ્યાન વેળા શ્રાવકોને આવે છે, તે જણાવો.

વલ્લી મશ્તવ્યાકરણમાં જે કહ્યું છે કે અદત્ત રજોહરણ, જ્ઞ-
ગ્યા, ચલ્લોટા, મોપતી તથા પાદપોછળા મુનિએ નહિ લેવા. ત્યાં
વલ્લી દુહો એવો વિશેષ જણાવે છે જે ગીતાર્થ શ્રાવકના ઘરે મા-
ધુનો વેપ પૂજાય છે, તેથી તેના ઘરે સાધુના ઉપકરણ સંભવે છે.

વલ્લી એજ મશ્તવ્યાકરણમાં “ નવિ પૂયણા ” પદની ટીકા-
માં જણવ્યું છે કે પૂજના કરીને એટલે મોપતી કે નોકરવાલી દફ-
ને આઠાર ન લેવો. તે ટીકાનું વચન વાર્તમાનિક આચાર્યનું છે.
(એટલે કે તે ટીકા આધુનિક આચાર્ય અમયદેવમૂરિની કરેલ છે
માટે પ્રમાણ નહિ થાય^૧.)

મદાનિશીયમાં પણ કહ્યું છે કે મુદ્દસ્ય પતિલિંગને પૂજે, પણ
ધારે નહિ.

૧. આ વાક્યાર્થ પર્યાયમાં મરુટ લખેલ છે.

વિચાર ૩૪ મો.

આવશ્યકચાર્ણમાં જે દેશપોમદ્ વર્ણવ્યો છે તેનો માત્રાર્થ એ છે કે આગમમાં થોડા પણ ધર્મકૃત્યમાં પૌષ્પ શબ્દ વપરાઈ શકે છે. તેથી આદારાદિક વાચન જે થોડી પણ ચિરતિ કરે તેને પૌષ્પ કહી શકાય છે તેની વિધિ ચાર્ણમાં એ છે કે “જે દેશપોમદ્ કરે તે સામાયિક કરે કે નહીં કરે અને જે સર્વપૌષ્પ કરે તે નિયમ સામાયિક કરે.” આગળ ચાલતાં લખ્યું છે કે “દેશાવગામીમાં કે સામાયિકમાં સ્ત્રી નોકારમી વગેરે તપ કરવું.” એનું એનું મતલબ જગત ૨ ક. ૧૦૧ સામાયિક થઈ દેશપોમદ્નું તપ કરવું અને સામાયિક થઈ માં પાનદનું તપ કરવું.

કોઈ કહેશે કે દેશપોમદ્માં પણ સામાયિક કરે કે ન કરે તપ કહેલ છે માટે સામાયિક તપ પણ વળે પણ વાચને તેને એ ઉત્તર છે કે સાં પણ સામાયિક તપ નથી કરવું નથી, તેથી કરવું તો માત્ર મતલબ સામાયિક તપ થી રહી શકે છે.

જો એમ માનીએ તો તો સામાયિક તપ મર્યાદાથી વધી શકે તો તો સામાયિકમાં પણ નોકારમી વગેરે તપ પણ તેમ તો કોઈ માનવું નથી. માટે દેશ પૌષ્પમાં પણ સામાયિક છે એ ધોતન કરવું એટલું સારું મર્યાદાથી વધી જાય એટલું ધોતન કરે અને મર્યાદા પૌષ્પ તો સામાયિકમાં જ નથી.

કદાચ કોઈ કહે કે સામાયિક તપ ના બદલે જગતના તપના વાચન થઈ શકે તો તો સામાયિક તપ મર્યાદા છે તેથી ચાર્ણમાં કહ્યું છે તે વાચનમાં સામાયિક તપ મર્યાદા છે તેથી વિશાળું છે એ કે જન દેશમાં સામાયિક તપ કરવું છે. અને તે માટે જ સામાયિક તપ કરવું છે.

ચલી વિવેચી શ્રાવતો પર્યસ્થાનમાં પેલી કંઈ પણ આદાર નથી કરતા. અને મામાયિક કર્યા પાદ મવિજનમ્નુમાજી સ્થાનોમાં પણ નથી જતા દલી અનાદિ વ્યવસ્થા પાલની આવી છે. માટે પોમદમાં મામાયિકવંત છતાં આદાર કરવો માનશો તો સાધુના અવગણનામાં રહીને પણ પાણી પીતાં તથા અશ્વમાર્જિત ઘરમાં જતાં આવતાં શો શોષ મળી શકાશે.

ચલો વિચારો કે આપણ્યકનિર્ણયિતામાં જે યાત્રાને પોસ્ટહના અતિચારરૂપ ટેરાયી પુટ્ટી વિગેરે છે તેમ ચામો પોમદ્વનરૂપે કેમ કરી શકાશે ?

કદાચ કહેશો કે પૂર્ણિકા પોતેજ દેશપોસ્ટ તથા સર્વપોમદ એમ જે પ્રકારે પાંચ કહું છે. માટે દેશપોષ પણ મનજ થશે તેને જ ઉત્તર છે કે મિદાનની ઈચી એવી છે કે પહેલાં વધે દેશાંશ મેટલા મંદ મનવી જોકે મેટલા પ્રસ્વી મેનાંથી ઉપયોગી મેદવદે યાત્રાનો નિર્વાહ કરે છે દામ્યલા નરીકે “ નમો આમારે-યાણ ” એ પદની જ્યાંયા રમતાં ચારે વિગેરે પતાવી માયાના-યનેજ મળાય છે. તેમ હતાં પણ પોષધના સંભવતા મેદ પતાવીને મર્વપોષધનેજ ઘન માની તેના અતિચાર નૃણિકાને પ્રવ્ય્યા છે.

આ મનલલવા યોગશાસ્ત્રના ટીકામાં પણ એવીજ વ્યાખ્યા કરી છે કે પાંચવ્રત ને મર્વપોમદ જાણવું.

કદાચ કોઈ કહેશે કે જેમ ચાંધા વ્રતમાં મ્યદારમંતોપીને વ્રણ અતિચાર અને પમ્દારવર્મકને પાંચ અનિમાર સંભવે છે તેમ હતાં પણ મર્વપોમદવાલાન પાંચ અતિચાર પટાવવા અને દેશપોસ્ટહના-લાને ચાર અથવા કોઈ પણ નદિ ઘટે એમ ઘટાવવું, એ પણ વાત ચાજવી નથી. કારણ કે જે જે વ્રતમાં તે જે અતિચાર નથી સંભવતા તે પૂર્ણિકાર તથા મુનિકાર પોતેજ નિર્ણય કરી પૂર્યા છે.

માટે તેમણે જ્યારે એ વાત નથી કરી ત્યારે જણાય છે કે મૂંઝવણી
દેશપોષધને યત્ન તરીકે નથી ગણ્યું.

કદિ કહેશો કે દેશપોષધને પણ પોષદહના દંડક પ્રમાણે ઉ-
ચાર કરવાથી પોષધવ્રત ધરે પણ તેમ પણ ઘટતું નથી કારણ કે
ત્યારે ચાંદે નિયમ દેશપોષદહરૂપ રહેલા છે તેથી શ્રાવકોને સર્વદા
દેશપોષદહ ઉચારવો મિદ્ધ ધરે અને તેમ તો કોઈ માનતું નથી. કાર-
ણ કે એ નિયમો જો કે દેશપોષદહરૂપ છે છતાં દેશાવગામીના દે-
હકથી ઉચારાય છે. તેથી તે દશમાવ્રતમાં જ અંતર્ભૂત થાય છે. અને
ચૂર્ણિમાં પણ દેશાવગામીના શ્રાવિકોને લખ્યું છે કે “મર્વે વ્રતોના
જે પ્રમાણ રાખેલા છે તે દેશાવગામીના મંદોર્વા ગણાય છે.” માટે
સામાયિકસાહિત જે મર્વશોમદ્ધ કરાય તેજ અગીયામ્મુ વ્રત ગણતું.

આમ છતાં જેઓ પોષદહવ્રત લઈને પથેલ્ય ગાયવીંધે છે તેમણે
સાદમી જાણવા કારણ કે પોષદહમાં ખોજનની ચિતના કરતાં પણ
અનિચાર લાગે છે તો ગાયવાથી શુ ધરે તે અમં નથી જાણતા.

પોષદહના પાળને અનિધિમંચિમાગવ્રત અવરગ્ય પ્રદર્શન કર્યું. કાર-
ણ કે ચૂર્ણિમાં કહ્યું છે કે “પોષદહ પાળનાં માધુને દીધા વગર
પારવું ન કન્ધે માટે પંદેલાં માધુઓને વોગવા પછી પારવું.”

૧૭૮૪

વિચાર ૩૫ માં.

ગીઝાવાયેં ડાંદણગરેં સંવાગિજાતિય કરી છે. પણ મૂ-
યમદાંગની ચૂર્ણિમાં તથા દશાશ્રવક રત્ની ગણિમાં તથા ધગવતી
અને ન્યાનાગાદિકની વ્રતિમાં તે ગરેં અમારામ્યાજ કરી છે.

(વર્ટી જેઓ દાદા થઈ ડાંદણગરેં સંવાગમમિદ્ધ અમાવા-
સ્થાદ્ધ મર્યાદા ડાંદા સંવાગિકરૂપ અર્થે મર્યાદે છે, તેમણે વિ-

ચારવું ઘટે છે કે જ્ઞાનામૃતમાં મદ્રાસાર્થવાદીના અધિકારે પણ ચૌદશ, આઠમ, પૂનમ અને હરિદ્રા ઇયોજ પાઠ છે ત્યાં હરિદ્રા શબ્દે શો અર્થ લેવો. કારણ કે મદ્રાસાર્થવાદી કલ્પાણિકનું તો નામ પણ જાણતી ન હતી.)

કોઈ પુણે કે પંચપર્વો કાં નથી માનતા ! તેને એ ઉત્તર છે કે ભગવતી તથા સ્થાનાંગાદિકની પ્યાલ્યાના ભાગે ચરૂપર્વાંજ પ્રતિપાદિત કરેલ છે.

ચઢી કલ્પમૃતમાં “અમામના દિને પોસદ યાપું” એમ લખેલ છે અને પોસદ એ પર્વદિનનું અનુદાન છે માટે અમાવાસ્યા સ્પષ્ટ રીતે પર્વ યદ્ ચૂકી.

આવશ્યકજૂઠિમાં પણ કહ્યું છે કે “આઠમ અને પંચદશીનું નિયમા પોમદ કરવું.”

શ્રાદ્ધદિનકૃત્યમાં પણ લખ્યું છે કે “છ તિથિમાંથી આજે કદ તિથિ છે તે વિચારવું” તેની ટીકામાં છ તિથિ તે પે આઠમ પે ચૌદશ અને પૂનમ તથા અમાવાસ એમ લેલી છે.

યોગશાસ્ત્રધૃત્તિમાં પણ આઠમ ચૌદશ પૂનમ અમાવાસરૂપ ચૌપર્વો કહી છે.

દેવે મહાભિશીયમાં ત્રિભાગે આયુર્વંશ પદવાની યુક્તિ આપી પંચપર્વો વર્ણવી છે પણ તે યુક્તિ યીજા સિદ્ધાંત માથે ચિમ્બદ પડે છે. કારણ કે સિદ્ધાંતમાં એમ કહ્યું છે કે મોપક્રમ આયુર્વાઢા પોતાના આયુનો ત્રીજો ભાગ વગેરા શેષ રહેતાં આયુ ઘાંધે છે પણ કંઈ પંચપર્વોમાં આયુર્વંશ નથી કર્યો.

ચઢી પંચપર્વો આરાધતાં સિદ્ધાંતમાં અનેક વાર કહેલ પંચદશીરૂપ મુલ્ય પર્વ તો વેપળોજ રહી જાય છે.

કદાચ તે પણ આરાધવી માનશો તો પંચપર્વોના ચદલે ઉપ-

ચીં પોલવી પડને.

ચઢી લોકમાં પણ અદિભાષાએ પંચપર્વી ચોંભે છે પણ સાં પણ પર્વ તો પૂના એ ચારજ કયા છે. કારણ કે વિષ્ણુપુરાણમાં કહે છે કે ચૌદશ, આઠમ, અમાવાસ ને પૂનમ એ પર્વ જાણવા. પૃથીજ બ્રાહ્મણો એ ચૌપર્વીમાં અનાધ્યાય કરી દેવપૂજાદિ કરે છે.

૧૯૭ ૧૯૮.

વિચાર ૩૬ મો.

કોઈ પૂજે કે ઔદયિક તિથિ પકાતે કેમ નથી માનતા? તેને એ ઉત્તર છે કે તેમ માનીય તો ભગવાન ને રજ વિમંચાદ આવે છે. તેના કારણ નીચ મૂકવ છે.

જેનતા દિશાએ દર ચંપે ૭ દિન રંગ ને ૭ ચેટે ને એ મમાળે કે આપાદ, ભાદરા, કાર્તિક, પોમ, કામળ, અને વૈશાખ એ ૭ માસના અંધારા પક્ષે અનુક્રમે ચતુર, પાંચ, ૩૮, આઠમ, દશમ, ચારમ અને ચૌદશ પાતિય ૧૮ અને અપ વ્રાવળાદ ૭ માસના શુક્રપક્ષે અનુક્રમે ૫૬૧, ૧૪૪, પાંચમ, માત્રમ, નવમ, અમ્યામસ, સેરસ તથા પૂનમ એ તિથિઓ રંગ ૩.

હવે સૌકિક દિશાએ માનીએ તો એક માસમાં એક પક્ષે સોલ દિને પાછી આવે અને વીજા પક્ષે ચૌદ દિને આવે.

ચઢી જ્યારે ચૌદશનાં સય ક્રોધ ત્યારે ને દિને ઔદયિકી તો સેરમ ક્રોધ અને ચાત્ર દિને ઔદયિકી પૂનમ આવે છે માટે ઔદયિકી ચૌદશ કેમ ને?

ચઢી તમામ પથા વ્યવહાર છે કે જ્યારે તિથિ વધે છે ત્યારે સાઠ ઘડીની તિથિ પડતાં મૂઠી થીજે દિને મઢથી ઘડીની તિથિ કચૂલ રાખો છે. સારે હવે કાંડ વેળા એનો યોગ આવે કે પેલે

દિને ચૈત્રાદ્ય ઘડી ૫૨ ની હોય, સીજે દિને પૂનમ ઘડી ૬૬ ની હોય અને સીજે દિને પૂનમ ઘડી ૩૩ ની હોય તો ઔદયિક તિથિના અવધારે જેને છઠ તથા કરવું હોય તે નેમ કરી શકશે?

બહી જોશે કેવલ પાંદકમળા ટાળેજ પંચેની તિથિ છે હે તેમને પણ કેટલોક ચાંપો પડે છે.

તે માટે ઉત્તમ પણ એ છે કે મુખ્યોક્ત તિથિગાત્રને વહુમન કરી દીપણના અનુમારે માત્ર કે આઠ દિને આઠમ, અને ચૌદ કે પંદર દિવસે પામી કરાય તો મુખ્ય પણ પ્રમાણ રહે અને પૂર્વોક્ત વિમંસ્થુલતા પણ નહિ આવે.

કદાચ કોઈ કહેશે કે એમ કરતાં પણ કોઈ ચેત્ત્ર સાતમમાં આઠમ, અને નેમમમાં ચૈત્રાદ્ય આવે જવાથી વિમંસ્થુલતા રહેજ છે. તેને એ સ્વર છે કે મુખ્યને પ્રમાણ કરતાં અમને દીપણ સાથે વિમંસ્થુલતા આવે તેમાં શો દોષ છે ?

બહી એ અર્થે “ આરઓ કળ્પ” પટલે આગળ કલ્પે એ યુક્તિ પણ છે.

બહી તમો પોને વિષ્ટિ તથા દિક્ષુલ્લાદિ અન્યદિને ગણો છો અને આઠમના ધર્મકૃત્ય નોમના દિને કરાં છાં. અને નેમ છતાં ઓલંચાં અમને આવે છાં કે તમો તપ્રાંદિક કાર્ય દીપણથી કરો છો અને વર્તનિધિઓ નેમ નથી કરતા. એ ઓલંચો શા કામનો?

(૨૦૮૫૬)

વિચાર ૩૮ મો.

કોઈ ચાંલે કે અભિવર્તિત વર્ષે અવસ્થાન નિશ્ચય ચીમદાટે કરવો. પણ પાંદકમળું તો ભાટગ્વા મૃદિ પાંચમેજ કરવું. તેણે જાણવું પડે છે કે જે સ્થિતિજ્ઞ અવસ્થાન નિશ્ચય છે તેજ મુખ્ય ટુતિષ્

पर्युपणानो अर्थ छे अने मतिक्रमणादिक तेना अनुयायि होवाथी ते साथेज थाय छे तेथीज गीतार्थो बोलता देखाय छे के संघज-री पढिकमणुं कर्हु एटले विहार करवो न कल्पे. बली पाटणमां मोटी शाळावाळा पण कल्पमूत्र बोची पढिकमणाटाणे बीजी शा-ळायां पढिकमी त्यां रहे छे.

बली जेओ अंशीया पजुमण करे छे तेनो एवो आशय छे के अधिक मास काळनी चूला होवाथी गणतरीमां न लेवो, पण चूर्णिमां खुल्लुं लखेज छे के अधिक मासने पण मासमां गणवुं. माटे चूर्णि गाथे विरुद्ध बोलवाथी भविष्यमां गुं फळ थसो ते वि-चारवा लायक बात छे.

कदाच एम कहो के गच्छनी रीतिए अमे एम कर्गये तीये पाकी मूत्रमां तो जेम कहेज छे तेमज छे तो हजु तयारी कांडक निर्दोषता रही सकसे

बली विचारो के पचाम टट्टाडाने उट्टुंयवुं तो गर्वथा नहिज कल्पे, एथीज काळिकाचार्ये बोधनी पर्युपणा करी पण उठनी न करी त्यारे अंशी दटादे पर्युपणा करी केम घटे.

कदाच कदेशो के हमणा जिनटीपणु जे नहि तेथी लौकिक टीपणावडे व्यवहार करवो; त्यां ए उतर छे के सारे कल्याणको पण लौकिक टीपणाना सेछे कां नथी करना !

माटे मतलब ए दोश छे के नेटलो मिद्धांतना अभिप्राये व्यवहार भइ सके नेटलो तेमज करवो बाकी उयां गर्वथा ते न बली सके त्यानी बात जुदी छे पण त्यां पण मूत्रने विशेष बहुमन राखवुं.

વિચાર ૩૯ મો.

કોઈ ચોલને કે બ્યારે કાલિકાચાર્યે ચોથ કરી ચારે ને મા-
પન પાંચી ચૌદશની થાપી. પણ તે વાત તેમ નથી કારણ કે પૂ-
ર્ણિમા પર્યુષણા વાવતજ વાત લાગી છે, પણ પાસીની વાત લાગી નથી.

મચ્છોત્પત્તિ પ્રકરણમાં એમ લખ્યું છે કે સં. ૬૨૩ વર્ષે ચોથ
ષડ. સ્વામી ૨૬૭ વર્ષે પટલે સં. ૭૮૦ વર્ષે સ્વામીશ્રીએ ચૌ-
દશની પાંચી કરી.

પાશ્વિકશબ્દનો અન્વય પણ પૂનમનેજ લાગુ પડે છે.

કેટલાએક પાશ્વિકપૂર્ણિમા આઠમ ચૌદશનો ઉપવાસ કરવો
લખેલ હોવાથી તે વચને પાંચી ચૌદશની સ્વીકારે છે. તેમને પૂ-
છવાનું છે કે જો ચૌદશના દિને ઉપવાસ હોવાથી તેને પાંચી માનો
છો તો શાલિવાહન રાજાએ કાલિકાચાર્યને એમ કાં વધું કે ચો-
થની પર્યુષણા કરતાં મારી અનેડરને પડવેનું પક્ષોપવાસનું પારણું થશે.

માટે યાચાર્ય એ રહેલ છે કે આઠમ, ચૌદશ, ને પૂનમ એ
ત્રણે પર્વોમાં પ્રાયે ઉપવાસ કરવો. પણ સાં આઠમ કે પૂનમે ઉપ-
વાસ ન કરે તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે. પણ ચૌદને નહિ કરતાં પ્રાય-
શ્ચિત્ત નહિ આવે.

કેટલાએક વઢી ઉદ્દિષ્ટા શબ્દને પૂનમનું વિશેષણ કરી એવી
વ્યાખ્યા કરે છે કે ઉદ્દિષ્ટા પટલે કહેલી પૂનમો પટલે કે ચોમા-
સાની પૂનમો. પણ એ વ્યાખ્યા ચૂર્ણિ તથા ટીકા વગેરેથી વિરુદ્ધ
હોવાથી હવેજીજ ઘટે છે.

વઢી વ્યવહારશૃત્તિકારે “પક્ષનું મધ્ય આઠમ અને માસનું
મધ્ય પાશ્વિક એ માપવના વાક્યની વ્યાખ્યામાં લખ્યું છે કે મા-
સનું મધ્ય પાશ્વિક ને કાઢી ચૌદશ જાણવી ” એવી વ્યાખ્યા

કદાચ કહેશો કે ધાન્યશાકથી ફલશાક વધારે સ્વાદિષ્ટ છે માટે તે તમરું, તો અમે એમ કહિયે છીયે કે સર્વ શાકમાં વંદાંજ વધુ સ્વાદિષ્ટ પ્રસિદ્ધ છે. કેમકે વિવાહાદિકમાં તે વગર સ-
યલાં શાક રહેજેવા ગણાય છે. માટે વઢા વિશેષે પરિહરવા જોઈયે.

વઢી પુસ્વાદુગણનાં દોષ લેતાં તો દૂધપાક, રૂચુરસ, શા-
કર, છાંદ તથા લાહુ વગેરાને પણ અકલ્પનીય કહી શકાશે.

કદાચ કહેશો કે આર્ષીર્ણ શાક લેવાની અનુશાં દોષથી ધાન્યશાક કલ્પે તો ત્યાં જાણવું ઘટે છે કે જેમ ધાન્યશાકને શાસ્ત્રમાં આર્ષીર્ણ ગણ્યું છે તેમ ફલશાકને વિષે પણ આર્ષીર્ણતા થવાયી છે.

જે યાવન નિમ્બીય તથા રૂઢકલ્પમાં આ પ્રમાણે છે.

“આર્ષીર્ણ વૃત્તે જન માધુઅં દુર્ધિષ્ઠાદિ કારણ વિના પણ રૂઢ શકે તે. જેમકે ધાનમાં અદદ ચણા વગેરા અને ફાઝીમાં વિ-
ફાઝા વગેરા જે આર્ષીર્ણ છે તે લેવું.

અથવા વિશ્રવણે રાંધેલું નિયમા આર્ષીર્ણ છે. અને વૃક્ષાં રાંધેલ પ્રલંબમાં વાલુંક વગેરા ફલશાક આચાર્ય-પરંપરાએ આ-
ર્ષીર્ણ છે અને વલ્લકેદ સુગ્ધકેદાદિક અનાર્ષીર્ણ છે.

કોઈ ઘોલી ઉટડે કે મર્વે પ્રલંબ જિન તથા ગળપરે વર્જેલા છે માટે ભાંકોભગ્ધર્મ ગુણને અનુમતી પાલ્લવાથી થતાં દોષથી થી-
જાણ પણ તે વર્જવા જોઈયે માટે ફલશાક આર્ષીર્ણ જી રીતે યાય ? તેણે જાણવું જોઈયે કે જ રીતે ત્યારે ધાન્યશાક લેવા પણ નિષે-
ધવાગ વરદે કેમકે પ્રલંબમાં તે પણ આવી જાય છે.

વઢી રમ્પાલ, મળામિલ, પીપલી, શરૂર વગેરામાં પણ આ-
ર્ષીર્ણતા અનાર્ષીર્ણતા રહે છે. (માટે પ્રલંબમાં આર્ષીર્ણતાનું
દું રહેવું.)

माते भाग्यार्थे ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
टाजना सामान्यपणे सर्व मलय लेता दोषो तथा मायधिन बा-
बी वली यथावच्छिन भाषीणीता तथा अताषीणीता मरपी छे.

कारण के ल्याज कर्तु छ के ए मायधिन अगीतार्थ भाग्यार्थ
के न मरळनी गारमभाळ न करे नेने अथवा अगीतार्थ मिथु के
जे विपयजोडप शेष नेने आगे छे

अने ए वात एवज मानवी घंटे छे, नहि तो पर्यदगि नगेण
छानेवा कटुक तुंर जा माते लेन! कदाज कहेनो के नेवणे वो
सामन्यमणता वागण भाजनरूप ने लोडु छे, कह गारहण मदी
लीड पण ... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
निगहाए मरु, एण मलय न लेता. माते भा ए लवना सर्व मरु
साधारण ... ना न म नाव एण न नहि लेता बीजा घंटेपी बीज
मोदन ... नमान व ... नमानन मर मरना निवेव छे
बाह्य भाग्यार्थ ... एण ... मायीमरुट ... दोष मपी.

... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
तार्थने छे. ... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो

... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो

... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो
... ए ररेण छ के पूर्वे अगीतार्थदिकने समंगशो

सिंहप्रभसूरि.

एमना मोटा भाइए दीक्षा लेवा मनसूखो कयौ पण लेती
वेढा लगाए हीला यतां सिंहप्रभसूरिएज सिंह माफक तैवारं यह
दीक्षा लीधी.

एओए मूत्रो भणतां दरेक मूत्रनी उलटी आहूति करीने द-
खणनो यादी नील्यो.

एमनुं सं. १२८३ जन्म. १२९१ दीक्षा. १३०९ मूरिपद.
१३१३ स्वर्ग. सर्वायु वर्ष ३१.

अजितसिंहसूरि.

एमने झालोरमां नवा नवा संघ बांदवा आवता ते राजा
पामे भेटणुं धरता ने जोइ राउन्ड समरसिंहे पृछा करतां गुरुना
छट अठथ वगेरा उग्र तए सांभली राजा पोने बांदवा आच्यो.
त्यां प्रतिबोध पापीने तेणे घडे अपागी प्रवर्त्तावी. ए रीते राजा
धर्मो पयाधी तेनी सर्वे प्रजा एण जनधर्मनो आचार पाळवा ला-
गो तेथी आज मूधी शाण वगेरा गामो धर्मसेव कहेवाय छे.

एमनुं सं. १२८३ जन्म. १२९१ दीक्षा. १३१४ मूरिपद.
१३३९ स्वर्ग. सर्वायु ८७ वर्ष.

देवेंद्रसिंहसूरि.

एमनुं व्याख्यान सांभळवा अनेक देशोधी आवेला आचार्य
उपाध्यायोधीज मभा भगद जती हनी. त्यां बीजा सांभळनाराने
जग्या एण न मळती.

एमनुं सं. १२९९ जन्म. १३०६ दीक्षा. १३२३ मूरिपद.
१३७१ स्वर्ग. सर्वायु ७३ वर्ष.

(૨૧૮)

લઘુશતપદી.

ધર્મપ્રભસૂરિ.

એઓ સમય કરતાં પણ વધુ તપ-ક્રિયાવાળા હતા તેથી. એમના ચરણોદકથીજ સર્વ વ્યાધિઓની શાંતિ થતી. તથા પ્રસન્નપણે વચન બોલતા તેથીજ સર્વાર્થની સિદ્ધિ થતી.

અમનું સં. ૧૩૩૧ જન્મ. ૧૩૪૧ દીક્ષા. ૧૩૫૮-મૂરિપદ. ૧૩૯૩ સ્વર્ગ. સર્વાયુ ૬૩ વર્ષ.

સિંહતિલકસૂરિ.

અમનું સં. ૧૩૪૫ જન્મ, ૧૩૫૨ દીક્ષા; ૧૩૭૧ મૂરિપદ, ૧૩૯૫ સ્વર્ગ. સર્વાયુ ૫૧ વર્ષ.

મહેન્દ્રપ્રભસૂરિ.

અમનું સં. ૧૩૬૩ જન્મ, ૧૩૭૫ દીક્ષા, ૧૩૯૩ મૂરિપદ, ૧૪૪૩ સ્વર્ગ. સર્વાયુ ૮૧ વર્ષ.

અમણે સં. ૧૪૦૯માં નાળી ગામે ચોમાસું રહેતાં ભવિષ્યકાળમાં ચાલીશમે દહાડે વિગ્ર થશે એમ અગાઝથીજ જાણ્યું. તેથી હમેશાં ધ્યાનમાં રહેતા. હવે તે પ્રમાણે આસોવિદિ ૮ ના દિને રાત્રે કાઝા સપે દંશ દીધો. પણ મૂરિમંત્રના પ્રભાવે દશ પહોર થતાં તે વિષ મુલથીજ વમી કહાડ્યું.

પછી વઢતી પ્રભાતે હજારો લોક મેળા થઈ ભાવના ભાવના છામ્યા જે “ અહો, કાઝિકાઝમાં પણ હજુ સમ્યક્ ધ્યાનનો પ્રતાપ રહેલ છે ” અને ઘણા જળાંપ શીઝવ્રતાદિક લીધા.

એ મૂરિએ સદમાત્કારે કહેલ વચન પણ વધાને ફઢતાં.

મેરુતુંગસૂરિ.

મહેન્દ્રપ્રભમૂરિના પાંટે મેરુતુંગમૂરિ થયા. તેમણે મંવત ૧૪૫૦ ના વર્ષે આ લઘુશતપદી રચી. એનું ગ્રંથમાન પંદરસો સિત્તેર શ્લોક છે.

पद्यावली.

श्री महावीरस्वामिधी अंचलगच्छनी उत्पत्ति सूची.

१. सुधर्मस्वामि.	२२. श्रीगणेश.
२. ज्ञेयस्वामि.	२३. जयदेवमूरि.
३. प्रभवस्वामि.	२४. देवानंदमूरि.
४. शरणभक्तस्वामि.	२५. विक्रममूरि.
५. यशोभद्रस्वामि.	२६. नरसिंहमूरि.
६. संभूतिविजयस्वामि.	२७. समुद्रमूरि.
७. भद्रबाहुस्वामि.	२८. मानदेवमूरि, तथा हरि-
भद्रमूरि.
८. तृणालिभद्रस्वामि.	२९. विजयप्रभमूरि.
९. परागिरि, मुहम्मि.	३०. जयानंदमूरि.
१०. सुस्थित, सुमतिषट्.	३१. रविप्रभमूरि.
११. इंद्रदिगमूरि.	३२. यशोदेवमूरि.
१२. दिगमूरि.	३३. विमलचंद्रमूरि.
१३. सिंहगिरिमूरि.	३४. उद्योतनमूरि.
१४. वज्रस्वामि (वीरान्. ५८४
दिवंगत).	३५. सर्वदेवमूरि.
१५. वज्रमेतमूरि.	३६. पद्मदेवमूरि.
१६. श्रीचंद्रमूरि.	३७. उदयप्रभमूरि.
१७. मामंतभद्रमूरि.	३८. प्रभानंदमूरि.
१८. (वृद्ध) देवमूरि.	३९. धर्मचंद्रमूरि.
१९. प्रद्योतनमूरि.	४०. गुणजानंदमूरि.
२०. मानदेवमूरि.	४१. गुणसमुद्रमूरि.
२१. मानतुंगमूरि.	४२. विजयप्रभमूरि.

४३ नरचंद्रमूरि.

४५ मुनितिलकमूरि.

४४ वीरचंद्रमूरि.

४६ जयसिंहमूरि.

(सं. ११६१ मां अंचळगच्छनी स्थापना यद् व्याख्यी
वर्तमान सूची.)

४७ आर्यरासितमूरि.

६१ भावसागरमूरि.

४८ जयसिंहमूरि.

६२ गुणनिधानमूरि.

४९ धर्मघोषमूरि.

६३ धर्ममूर्ति-११६०२ क्रियोद्धार

५० महेंद्रसिंहमूरि (शतपदी-
कर्त्ता.)

मूरि. ११६७० दिवंगत

५१ सिंहप्रभमूरि.

६४ कल्याणसागरमूरि.

५२ अजितासिंहमूरि.

६५ अमरसागरमूरि.

५३ देवेंद्रसिंहमूरि.

६६ विद्यासागरमूरि.

५४ धर्मप्रभमूरि.

६७ उदयसागरमूरि.

५५ सिंहतिलकमूरि.

६८ कीर्तिसागरमूरि.

५६ महेंद्रप्रभमूरि.

६९ पुण्यसागरमूरि.

५७ धेरुनुंगमूरि (१४७१ दि-
वंगत)

७० राजेंद्रमागरमूरि.

५८ जयकीर्तिमूरि.

७१ मुक्तिसागरमूरि.

५९ जयकेशिमूरि.

७२ रत्नमागरमूरि.

६० मिद्रांतमागरमूरि

७३ विवेकसागरमूरि.

७४ जिनेंद्रमागरमूरि(वर्तमान.)

કલ્યાણસાગરસૂરિથી ઠપાધ્યાયશાસ્ત્રાણ આવેલી વર્ત-
માનકાલ સૂધીની શાસ્ત્રાપદાવલી.

૧ રત્નસાગરગણિ (મહોપાધ્યાય).	૭ રંગસાગરગણિ.
૨ પેષસાગરગણિ.	૮ નેમસાગરગણિ.
૩ શુદ્ધસાગરગણિ.	૯ ફનેહસાગરગણિ.
૪ હીરસાગરગણિ.	૧૦ દેવસાગરગણિ.
૫ મહાજન્માગરગણિ.	૧૧ સરૂપમાગરગણિ.
૬ માનસાગરગણિ.	૧૨ ગૌતમસાગરગણિ. *

* આ શ્રી ગૌતમસાગરજી મહારાજ ઠપાધ્યાયશાસ્ત્રાણ આ-
વેલા છે. નેમણે ગચ્છમાં ક્રિયાની શિષ્યિલતા દેસી વૈરાગ્યરંગે રં-
ગિત થઇને વર્તમાનકાલે ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યો છે. અને સાંવેશ્વરપાશિક
પદમાં રહી શુદ્ધ મંયમમાર્ગ પાઞ્ચવાની રચના થતા થકા વિચરે છે.

[illegible]

आ पुस्तकना अगाउथो थएला ग्राहकोना मुचारक नामो.

मुंबई. (१०१)

१०१ अंचळगळनायक विजयमान पूज्य भट्टारक श्री जिनेंद्रसा-
गरमूरि महाराज.

कच्छ-दुर्गापुर. (१९२)

१०० शा. पामुभाइ बाघजी. ६ शा. रणधीर धोभण.
२५ शा. पुनशी आसु. ५ शा. गोवर करमण.
२५ शा. पदमशी रायसी. १ नानी धर्मशाळा.

३० परचूरण.

कच्छ-कांडाय. (५७)

५० शा. लाधाभाइ मृळजी. २ बर्कील हीराचंद नाराणजी.
५ मोहोटी धर्मशाळा दप्ते शा. भवानजी रामजी.

कच्छ-भुज (२५)

२५ शा. रुपचंद भागजी.

कच्छ-जर् १ (५५)

१७ शा. लालजी शामजी. १. बीदाज देरु ह. पुंजाबाइ.
४ शा. शामजी मालमी. ५ शा. नरसी शोजपाल.
४ शा. रतनसी बेळजी खेनशी. १ शा. चतुर्भुज खेनशी.
४ शा. हंसराज आशागिया. १ शा. देवजी शोजपाल.
१ शा. पाशवीर शामण. १ शा. मेघजी कल्याणजी दा.
२ शा. शिवजी पुनशी. चांपुबाइ.

- २ शा. विशनजी वेलजी. १ शा. गणशीं खीअशीं ह.
 २ शा. ठाकरशीं परवन ह. कौरवाइ.
 खेतवाइ १ शा. शामजी पमाइआ. ह.
 १ शा. भीअशीं मूळजी. धनवाइ.
 १ शा. पुंजा भारु. ह. शोनवाइ. १ शा. वेरशीं माणेक.
 १ शा. मादण कल्याण. १ शा. शामजी वीरजी.
 १ शा. चांपशीं मादण ह. १ शा. कानजी लालजी गणशीं.
 मूळवाइ. १ शा. भाणजी लाधा ह. हीरवाइ
 १ शा. देरु दामजी. १ नानी धर्मशाळा. हस्ते मा-
 लशीभाइ.

कच्छ—सांघाण. (१५)

- २ शा. मादण आशासिया. ५ यति गौतमलाम कुशळलामजी.
 २ श्री देराशर खोते. १ शा. शामजी कानजी परवत.
 १ शा. मणशी माणेक. १ शा. घेला देशर.
 १ शा. देवशीं भीमजी. १ शा. वेलजी धनजी ह. मेववाइ.
 १ शा. सीमशी जेनशी.

कच्छ—दुमरा. (४)

- १ शा. वीग्याळ देवशी. १ शा. नरशी कचरा.
 १ शा. वेलजी पुंजा. १ शा. नरशी मावजी.

कच्छ—नाराणपुर. (६)

- ५ शा. ठाकरशी हुंगरशी. १ शा. कानजी विजा.

कच्छ—सारुआ. (५)

- ५ शा. कौरशी मालजी.

कच्छ—देवपुर. (४)

- १ शा. कौरशी पाळण. १ शा. देशर खेनशी.

(२२८)

१ शा. बेलजी तिलकशी. १ शा. खेराच तानाण

कच्छ-गढशीशा. (१०)

१० शा. देवराज टोकरशी.

कच्छ-नरेदी. (२)

२ शा. उका धोरसी.

कच्छ-कोटदो. (१)

१ शा. कुंभरजी लालजी.

कच्छ-वांग्रेचा (१)

१ शा. हीरजी देशळ.

कच्छ-राधणजर (१५)

५ शा. आगु उका ह खीमईवाइ. २ शा. लीलाधर माणेक.

२ शा. कुरपार लखु.

२ शा. कानजी तेजा.

२ शा. भोजना मानाजी पूरवाइ. २ शा. आणंद गंगाजर.

कच्छ सुधरी. (१६)

५ सुधरी ज्ञानभंडार.

५ शा. माळजी फतेचंद.

५ शा. खीमशी करमण.

१ शा. इभु मूरजी.

अमदावाद. (१०)

१ श्री शांतिमागशीना मकाने. १ शा. जपनादाम घेळाभाइ.

मुवड (८)

१ शा. जेवन नेजपाळ

१ शा. नेजशी कुरपार.

१ शा. पुंजा वगजाण.

१ शा. सामन वणवीर.

१ शा. दामजी आशकरण.

१ शा. खीमजी रायशी.

१ शा. हीग वगजाण.

